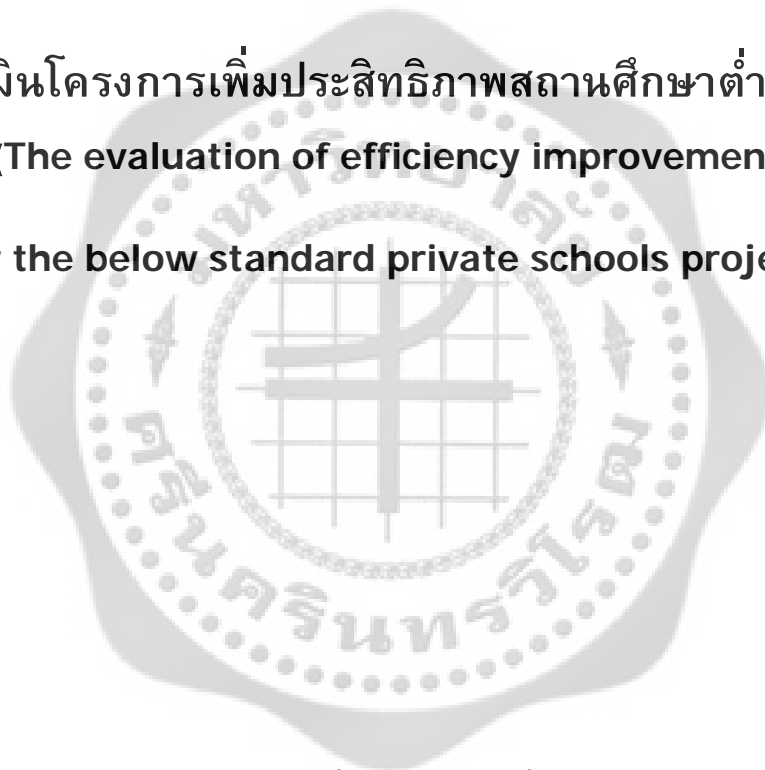

รายงานการวิจัย เรื่อง

การประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์
(The evaluation of efficiency improvement
for the below standard private schools project)

รองศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ
อาจารย์ดร.รุ่งทิวา แยมรุ่ง

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.มกราคม 2556

กิติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์ฉบับนี้ สำเร็จลง ได้ด้วยความเรียบร้อยและสมบูรณ์เกิดจากการร่วมมือและสนับสนุนจากบุคคลหลายฝ่าย ซึ่งผู้วิจัยรู้สึก สำนึกในความกรุณาและขอขอบคุณทุกท่าน ได้แก่ คณะครูและผู้บริหารโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่เป็นวิทยากรการอบรม จัดการศึกษาดูงาน และเป็นผู้นิเทศติดตามผลในโรงเรียน ต่างๆ ตลอดคณะกรรมการโครงการและผู้เกี่ยวข้อง ขอขอบคุณผู้บริหารโรงเรียนเอกชนที่ให้ความกรุณา ร่วมมือกับคณะศึกษาศาสตร์ในการส่งครูในโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ รวมทั้งอนุญาตให้ คณะผู้วิจัยเข้าทำการเก็บข้อมูลในโรงเรียน ขอขอบคุณโรงเรียนผไทอดุมศึกษา โรงเรียนอัสสัมชัญ สมุทรปราการ โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี โรงเรียนปรีณีสร์อแฉลวิทยาลัย โรงเรียนอัสสัมชัญนครราชสีมา และโรงเรียนเทคนิคบริหารธุรกิจ กรุงเทพฯ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีผลการประเมินคุณภาพภายนอกอยู่ในระดับ ดีมาก ที่ได้กรุณา อนุเคราะห์ เอื้อเพื่อให้ครูและผู้บริหารโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการเข้าศึกษาดูงานใน โรงเรียน ขอขอบคุณผู้อำนวยการและข้าราชการจากสำนักงานบริหารงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ที่ไม่เพียงแต่จะไว้วางใจและให้เกียรติให้คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ เป็นผู้ดำเนินโครงการแล้ว ยังเป็นกำลังสำคัญในการช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนให้การ ดำเนินโครงการทำให้การวิจัยครั้งนี้ประสบความสำเร็จอย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณเพื่อนร่วมงานจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นิสิตปริญญาตรีและปริญญาโท สาขาวิชาการประถมศึกษา ที่ช่วยเหลือสนับสนุน ทั้งการเป็นคณะกรรมการโครงการและช่วยเหลือใน รูปแบบอื่นๆ ขอขอบคุณผู้บริหารคณะศึกษาศาสตร์ที่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่สนับสนุนเงินทุนใน การทำวิจัย ตลอดจนเจ้าหน้าที่คณะศึกษาศาสตร์และบุคคลอื่นๆทุกท่านที่ไม่สามารถกล่าวนามได้ ทั้งหมด ที่ให้ความร่วมมือและให้ความช่วยเหลือในการทำวิจัยเป็นอย่างดีตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์ของการวิจัย ผู้วิจัยขอถือเป็นเครื่องบูชาพระคุณบูรพาจารย์ คณาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชา และผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการทุกท่านดังที่กล่าวมาข้างต้น

รศ.ดร.ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ

อาจารย์ดร. รุ่งทิวา แยมรุ่ง

ผู้วิจัย

มกราคม 2556

สารบัญ

บทที่

1 บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ประโยชน์และความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
กรอบแนวความคิดในการวิจัย	7

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 เอกสารที่เกี่ยวข้องโครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์	13
โครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์	13
ข้อกำหนด ขอบเขต ในการจัดจ้างดำเนินการโครงการ	38
ตอนที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ	42
หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการประเมินโครงการ	42
ความหมายของการประเมินโครงการ	43
ลักษณะสำคัญของการประเมินโครงการ	44
การเลือกโครงการฝึกอบรมเพื่อนำมาประเมิน	45
ประเภทของการประเมินโครงการ	46
แนวคิดและรูปแบบการประเมินโครงการ	47
การใช้รูปแบบการประเมิน	56
เกณฑ์ในการประเมินโครงการ	57
เครื่องมือวัดและประเมินผลโครงการ	58
การสนทนากลุ่ม	59
การสัมภาษณ์	66
แบบสอบถาม	70
ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ	74

3 วิธีการดำเนินการวิจัย

ตอนที่ 1 การกำหนดประเด็นและเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน	76
ตอนที่ 2 การจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลและกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล	79
ตอนที่ 3 การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	87

บทที่ (ต่อ)

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	94
5 สรุปและอภิปรายผล	111
สรุป	113
อภิปรายผล	117
ข้อเสนอแนะ	121
ข้อเสนอแนะในการวิจัย	123
บรรณานุกรม	125
ภาคผนวก	129
ภาคผนวก ก	130
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	130
ภาคผนวก ข	132
แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย	132
ประวัติย่อผู้วิจัย	138

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบที่		หน้า
1	แผนผังกรอบแนวคิดการวิจัย	11
2	ผังขั้นตอนการดำเนินงาน	16
3	รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tyler)	44
4	รูปแบบการประเมินของครอนบาค (Cronbach)	46
5	รูปแบบการประเมินของสเตค (Stake)	48
6	การจัดที่นั่งในการสนทนากลุ่ม	58

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แผนงานการปฏิบัติงานโครงการ	17
2	แผนงานจัดกิจกรรมการอบรมครูและผู้บริหารโรงเรียน	18
3	แผนงานจัดกิจกรรมศึกษาดูงานโรงเรียน	18
4	แผนงานจัดกิจกรรมการนิเทศและติดตามผลในโรงเรียน	19
5	แผนกิจกรรมการอบรมเรื่องการวางแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา	20
6	แผนกิจกรรมการอบรมเรื่อง การจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	21
7	แผนกิจกรรมการอบรมเรื่อง การสร้างเครื่องมือวัดและประเมิน การคิดวิเคราะห์	22
8	ตารางการฝึกอบรมกิจกรรม 1	24
9	ตารางการฝึกอบรมกิจกรรม 2	25
10	ตารางการฝึกอบรมกิจกรรม 3	26
11	ตารางการปฏิบัติงานการนิเทศและติดตามผลโรงเรียนในภาคเหนือ	27
12	ตารางการปฏิบัติงานการนิเทศและติดตามผลโรงเรียนในภาคกลาง	28
13	ตารางการปฏิบัติงานการนิเทศและติดตามผลโรงเรียนใน ตะวันออกเฉียงเหนือ	29
14	ตารางการปฏิบัติงานการนิเทศและติดตามผลโรงเรียนในภาคใต้	30
15	ประเด็นในการประเมิน ตัวชี้วัด และเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน	77
16	ตารางสรุปแสดงประเด็นการประเมิน ตัวชี้วัด เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินและผู้ให้ข้อมูล	84
17	ตารางแสดงการวิเคราะห์ข้อมูล	91
18	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้านบริบท	95
19	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยเบื้องต้น	99
20	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการด้านกระบวนการ	101
21	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดกิจกรรมการศึกษาดูงาน	102
22	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการ	105
23	เปรียบเทียบผลการประเมินคุณภาพสถานศึกษาเอกชนก่อน และหลังการจัดโครงการ	111

บทที่ 1 บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจะต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้คนรู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรม คุณธรรม และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ประเทศมีความเจริญก้าวหน้า การศึกษาจึงมีความสำคัญและมีผลต่อการพัฒนาบุคคล สังคมและประเทศชาติ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา

รัฐบาลในฐานะที่เป็นกลไกในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมได้จัดทำ “แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง 2553-2555” นอกจากนี้จะมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจและเพิ่มการจ้างงานอย่างต่อเนื่อง โดยการลงทุนในโครงการภาครัฐที่จะสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในอนาคต พร้อมกับสร้างโอกาสของภาคเอกชนในการลงทุนแล้ว ยังมีวัตถุประสงค์ของโครงการที่สำคัญที่กำหนดไว้ประการหนึ่งก็คือการยกระดับคุณภาพการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการได้รับงบประมาณจากรัฐบาลตามแผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง เฉพาะในส่วนของปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 จำนวนเงินรวมทั้งสิ้น 40,000 ล้านบาท ซึ่งงบประมาณจำนวนนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้มุ่งเน้นในเรื่องของการยกระดับคุณภาพทางการศึกษาและการขยายโอกาสทางการศึกษาให้กับเยาวชนไทยและคนไทยทั้งประเทศได้เข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นหลัก โดยมีโครงการสำคัญหลายโครงการ ซึ่งในแต่ละโครงการ กระทรวงศึกษาธิการได้มอบหมายให้หน่วยงานต่างๆในกระทรวงเป็นผู้ดำเนินการโดยให้มีการจัดจ้างผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละเรื่องเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งโครงการทั้งหมดได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ ปลายปี พ.ศ.2552

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ได้รับการว่าจ้างจากสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการให้ดำเนินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาที่ต่ำกว่าเกณฑ์ ในวงเงินงบประมาณจำนวน 13,596,700 บาท (สิบสามล้านห้าแสนเก้าหมื่นหกพันเจ็ดร้อยบาท) โดยมหาวิทยาลัยได้มอบหมายให้รองศาสตราจารย์ ดร. ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (ผู้วิจัย) อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ เป็นประธานคณะกรรมการดำเนินงานโครงการ ทั้งนี้ สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ได้มีข้อกำหนด ขอบเขต (TOR : Term of Reference) ในการจัดจ้างการดำเนินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์ ในด้านต่างๆ คือ **ด้านลักษณะของงาน** ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ได้แก่ 1)การอบรมผู้บริหาร และครูโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาและประเภทอาชีวศึกษาที่มีผลการประเมินคุณภาพ

การศึกษาภายนอกครอบคลุมต่ำกว่าเกณฑ์ 2) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และศึกษาดูงานของผู้บริหาร และ 3) การนิเทศและติดตามผลระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนที่เข้ารับการอบรม **ด้านวัตถุประสงค์** เพื่ออบรมครูให้สามารถจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งเพื่อพัฒนาผู้บริหารให้สามารถจัดการได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ **ด้านขอบเขตและเป้าหมายของงาน** 1) อบรมผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาและประเภทอาชีวศึกษาที่มีผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกครอบคลุมต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานจำนวน 200 โรงเรียน รวม 2,400 คน 2) การศึกษาดูงานในโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาและประเภทอาชีวศึกษา ที่มีผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก อยู่ในระดับดีมาก จำนวน 420 คน และ 3) การนิเทศและติดตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ภูมิภาคละ 10 โรงเรียน โดยใช้ระยะเวลาดำเนินการโครงการ 1 ปี โดยให้เสร็จสิ้น ภายในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2553 วงเงินงบประมาณ 13,596,700 บาท โดยให้ผู้รับจ้างกำหนดภารกิจ/หน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ดำเนินงาน ตลอดจนผู้รับจ้างต้องทำหน้าที่ดำเนินการและจัดกิจกรรมต่างๆทั้งหมดตั้งแต่เริ่มต้นโครงการไปจนเสร็จสิ้นโครงการ การจัดเตรียมแผนการดำเนินงาน ได้แก่ ระยะเวลาการดำเนินงาน สถานที่ การจัดทำข้อมูลเอกสาร การเชิญวิทยากร หัวข้อเรื่องในการดำเนินการ วิธีการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด พร้อมทั้งนำเสนอภาพบรรยากาศกิจกรรมต่าง ๆ และเอกสารประกอบการอบรม/ประชุมเชิงปฏิบัติการ ที่สามารถ Download ได้บนเว็บไซต์ทุกครั้งหลังดำเนินกิจกรรมต่างๆ และรวบรวมรายชื่อ ประวัติวิทยากร ชื่อโรงเรียน ชื่อผู้บริหารและครู รวมทั้งกำหนดให้ทำการประเมินผลการดำเนินโครงการและให้รายงานผลความก้าวหน้าของโครงการให้สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนทราบทุกเดือน หรือตามที่สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนขอความอนุเคราะห์ ทั้งนี้ ในการประเมินผลการดำเนินงานผู้รับจ้างจะต้องทำการประเมินผลการอบรม/สัมมนาในแต่ละครั้ง และทำการประเมินผลการดำเนินการหลังสิ้นสุดกิจกรรมฯ โดยเน้นกลุ่มเป้าหมายที่กิจกรรมฯ กำหนด

จะเห็นได้ว่า โครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์ เป็นโครงการขนาดใหญ่ที่มีโครงการย่อยหลายๆโครงการ มีผู้รับผิดชอบจากหลายฝ่าย ที่ผู้รับจ้างจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้จัดเตรียมแผนการดำเนินงาน กำหนดภารกิจ/หน้าที่ความรับผิดชอบ ดำเนินการและจัดกิจกรรมต่างๆทั้งหมด ตั้งแต่เริ่มต้นโครงการไปจนเสร็จสิ้นโครงการด้วยตนเอง โดยมีบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสำนักบริหารงานการศึกษาเอกชนและมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเป็นเครื่องกำกับในการดำเนินการ เพื่อมุ่งเน้นในการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาระดับสถานศึกษาในการที่จะนำไปพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุจุดประสงค์ของการจัดการศึกษา ผลของโครงการไม่เพียงแต่จะมีผลต่อการพัฒนาผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษาและนักเรียนในแต่ละสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ จนทำให้สถานศึกษาเหล่านั้นผ่านเกณฑ์มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาเท่านั้น แต่จะยังจะทำให้เกิดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาสำหรับสถานศึกษาในสังกัดอื่น อาทิ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร

หรือสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ซึ่งจะมีผลดีต่อการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาของชาติเป็นอย่างมากอันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศโดยรวม

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์ มีสัญญาจ้างและกำหนดเงื่อนไขและข้อกำหนดในการดำเนินโครงการ (TOR) ดังกล่าวสำหรับผู้รับจ้างไปดำเนินการ ทำให้การดำเนินโครงการต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ ผู้รับจ้างจะต้องดำเนินการและจัดกิจกรรมให้เป็นไปตามเงื่อนไขและข้อกำหนด โดยกำหนดให้ทำการประเมินผลการดำเนินโครงการและให้รายงานผลความก้าวหน้าของโครงการให้สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนทราบทุกเดือนหรือตามที่สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนขอความอนุเคราะห์ ทั้งนี้ ในการประเมินผลการดำเนินงาน ผู้รับจ้างจะต้องทำการประเมินผลการอบรม/สัมมนาในแต่ละครั้ง และทำการประเมินผลการดำเนินการหลังสิ้นสุดกิจกรรมทั้ง 3 กิจกรรมดังที่กล่าวไปแล้วนั้น โดยเน้นกลุ่มเป้าหมายที่แต่ละกิจกรรมกำหนด อย่างไรก็ตามผลของการประเมินโครงการจะเกิดประโยชน์และมีคุณค่ามากขึ้น ถ้าได้มีการนำข้อมูลจากการประเมินและผลการประเมินเหล่านั้นมาขยายผลโดยทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และทำการศึกษาเพิ่มเติม เพื่อจะให้ได้แนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาใหม่ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น จะเป็นแนวทางหรืออย่างน้อยเป็นข้อมูลสารสนเทศให้หน่วยงานทางการศึกษาต่างๆนำไปพัฒนาตนเองหรือสถานศึกษาในสังกัดให้มีคุณภาพต่อไป

ด้วยเหตุดังกล่าว จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการประเมินโครงการอย่างเป็นระบบ น่าเชื่อถือ โดยใช้กระบวนการวิจัย เพื่อให้ทราบผลการดำเนินโครงการที่ไม่เพียงแต่ให้เป็นไปตามเงื่อนไขและข้อกำหนดเท่านั้น แต่ผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงโครงการให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น เป็นข้อมูลสารสนเทศ ที่จะช่วยให้ผู้มีส่วนร่วมโครงการทุกฝ่าย ทุกระดับ นำไปใช้ในการตัดสินใจในการดำเนินงาน นำไปสู่การปรับปรุง แก้ไขปัญหาและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาและสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป ตลอดจนเป็นแนวทางพัฒนาโครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาอื่นๆให้มีคุณภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์ในด้านต่างๆ ดังนี้

- 1) เพื่อประเมินบริบทเกี่ยวกับจุดประสงค์และข้อกำหนดของโครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาที่ต่ำกว่าเกณฑ์
- 2) เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้าที่ใช้ในการดำเนินโครงการเกี่ยวกับ หลักสูตรฝึกอบรม วิทยากร สิ่งอำนวยความสะดวก การจัดการและสวัสดิการต่างๆ
- 3) เพื่อประเมินของกระบวนการดำเนินโครงการเกี่ยวกับ รูปแบบการจัดการอบรม เนื้อหาสาระและกิจกรรมการอบรม การศึกษาดูงาน และการนิเทศติดตามผล การกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้ารับการอบรมและสถานศึกษาที่ได้รับการนิเทศติดตามผล

- 4) เพื่อประเมินผลผลิตที่เกิดจากโครงการ ได้แก่ ความรู้ ความพึงพอใจ ของผู้เข้าร่วมโครงการ การนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการทำงาน

ประโยชน์และความสำคัญของการวิจัย

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาที่ต่ำกว่าเกณฑ์ ตามแผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็งของรัฐบาล นับเป็นครั้งแรกที่จัดขึ้นในประเทศไทยและเป็นโครงการที่มุ่งไปสู่เป้าหมายโรงเรียนเอกชนโดยตรง โครงการนี้ได้ก่อให้เกิดความตื่นตัว และกระตุ้นความสนใจไปในวงการศึกษาในอันที่จะร่วมมือกันพัฒนาโรงเรียนเอกชนให้ประสิทธิภาพ โดยพิจารณาเฉพาะโรงเรียนที่มีผลการประเมินคุณภาพต่ำกว่าเกณฑ์ อันเป็นการมุ่งให้ความสำคัญและเพื่อที่จะแก้ไขไปหาให้ตรงจุดอย่างแท้จริง ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย และยืดหยุ่น เหมาะสม สอดคล้องกับกิจกรรมที่จัดขึ้นในโครงการ เพื่อหาแนวทางในการจัดหรือสนับสนุนโครงการที่มีลักษณะเช่นนี้ในอนาคตต่อไป ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการจึงมีดังนี้

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นประโยชน์และมีความสำคัญในเชิงวิชาการ คือ เป็นการประเมินโครงการแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการวิจัยทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) มีวิธีการประเมินประเมินและใช้เครื่องมือประเมินที่หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลที่รอบด้าน ลุ่มลึกและตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ผลการวิจัยสามารถนำไปเป็นแนวทางและเป็นข้อเสนอแนะในการจัดทำและกำหนดนโยบายการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน สำหรับสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และหน่วยงานทางการศึกษาอื่น ๆ ในด้านการวางแผนพัฒนาโรงเรียน พัฒนาการจัดการเรียนรู้ และการสร้างเครื่องมือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ครูและหน่วยงานทางการศึกษา นำไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนของชาติให้เหมาะสม สามารถพัฒนาและยกระดับคุณภาพของสังคมไทยและสามารถใช้อ้างอิงในการจัดการเรียนรู้ของสถาบันทางการศึกษา

2. ความสำคัญในทางปฏิบัติ ผลการวิจัยฉบับนี้จะทำให้สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ตลอดจนสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 200 โรง สามารถวางแผนพัฒนาโรงเรียน สามารถจัดการบริหารตามระบบประกันคุณภาพสถานศึกษา ครูมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ และการสร้างแบบวัดและประเมินการคิดวิเคราะห์ เป็นแนวทางสำหรับครูเพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ครูในโรงเรียนทุกสังกัดทุกระดับ โดยเฉพาะระดับประถมศึกษาทุกแห่ง หน่วยงานทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัด

การศึกษา นักวิจัยและนักวิชาการทางการศึกษาสามารถนำผลการงานวิจัยไปใช้เผยแพร่และอ้างอิงได้ ครูในโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกแห่ง ทุกสังกัด นิสิต นักศึกษา อาจารย์คณะวิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา หน่วยงานทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ การทำวิจัย การประยุกต์ใช้ ตลอดจนนักวิจัยและนักวิชาการทางการศึกษาสามารถนำผลจากการศึกษาไปใช้อ้างอิงและขยายผล

3. ในการดำเนินการโครงการใดๆ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการประเมินผลโครงการ เพื่อได้รับข้อมูลสารสนเทศ องค์ความรู้จากการประเมินโครงการในด้านต่างๆ เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการดำเนินการต่างๆให้ก้าวหน้ามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผลการวิจัยจะทำให้ทราบว่า สภาพการณ์ของโครงการเป็นอย่างไร ข้อมูลที่ได้จะเป็นเครื่องบ่งชี้ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามโครงการอย่างมีระบบและมีหลักการ ช่วยชี้ให้เห็นข้อดีและข้อบกพร่องของโครงการ สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สามารถตัดสินใจและปรับปรุงโครงการในโอกาสต่อไป ทั้งยังเป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานอื่นในการวางแผนดำเนินงานโครงการที่มีลักษณะคล้ายกันให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป จะทำให้คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในฐานะผู้รับผิดชอบโครงการ และหน่วยงานอื่นจะได้นำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข ในการดำเนินโครงการในโอกาสต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังเป็นแนวทางในการวางแผนแก่โครงการอื่นที่มีลักษณะคล้ายกัน

หน่วยงานที่สามารถนำผลการวิจัยไปใช้

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน โรงเรียนเอกชน สถาบันผลิตครู โรงเรียน หน่วยงานทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

รูปแบบการประเมินโครงการนี้ เป็นการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP Model) โดยการประเมินจะครอบคลุมตั้งแต่เป้าหมายของโครงการ บริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการไปจนถึงผลผลิตของโครงการทั้งหมด โดยจะประเมินเฉพาะโรงเรียนเอกชนที่มีผลการประเมินคุณภาพภายนอกรองต่ำกว่าเกณฑ์ที่เข้าร่วมโครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์ ตามแผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง โดยการส่งครู ผู้บริหารมาเข้าร่วมอบรมและร่วมกิจกรรมในโครงการในปีพ.ศ.2553 โดยมีการประเมินด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านบริบท ของโครงการ(Context) เป็นการประเมินความเหมาะสมของ

จุดประสงค์ของโครงการและ ข้อกำหนด เงื่อนไข ในการจัดจ้างดำเนินโครงการของสำนักบริหารงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน กับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input) เพื่อประเมินความเหมาะสมของปัจจัยนำเข้าที่ใช้ในการดำเนินโครงการเกี่ยวกับ ด้านเนื้อหาสาระในการอบรม ด้านสื่อ อุปกรณ์การอบรม ด้านอาคารสถานที่ ด้านบุคลากร/วิทยากร

3. ด้านกระบวนการ (Process) เพื่อประเมินความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินโครงการเกี่ยวกับการบริหารโครงการ การเตรียมการ การปฏิบัติงานและพฤติกรรมการทำงาน ของบุคลากรฝ่ายต่างๆ การจัดกิจกรรมการอบรม การจัดกิจกรรมการศึกษาดูงาน ด้านการจัดกิจกรรม การนิเทศและติดตามผล

4. ด้านผลผลิต (Product) เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดจากโครงการ ได้แก่ ความพึงพอใจ ของผู้เข้าร่วมโครงการ การนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการทำงาน รวมทั้งผลข้างเคียงอื่นที่เกิดขึ้น อาทิ ความตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาของสถานศึกษาเอกชน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **โครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์** หมายถึง โครงการความร่วมมือ โดยสำนักบริหารงานส่งเสริมการศึกษาเอกชนว่าจ้างให้มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ดำเนินการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์ ตามแผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง ปี พ.ศ.2553 โดยมีกิจกรรม 3 กิจกรรมคือ
  - 1.1.1 กิจกรรมการอบรมผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาและประเภทอาชีวศึกษา
  - 1.1.2 กิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และศึกษาดูงานของครูและผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาและประเภทอาชีวศึกษา
  - 1.1.3 กิจกรรมการนิเทศและติดตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนที่เข้ารับการอบรม
2. **สถานศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์** หมายถึง โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาและประเภทอาชีวศึกษา ที่มีผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกรอบสองต่ำกว่าเกณฑ์ และ ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพสถานศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ)
3. **โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ** หมายถึง สถานศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์ที่ส่งครูและผู้บริหารเข้ารับการอบรมหรือ/และศึกษาดูงาน หรือ/และสถานศึกษาที่ได้รับการนิเทศติดตามผลจากการดำเนินโครงการ
4. **ครูและผู้บริหาร** หมายถึง ครูและผู้บริหาร โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ

5. การประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์ หมายถึง กระบวนการประเมินผลโครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาที่ต่ำกว่าเกณฑ์ แบบ CIPP เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อประกอบการตัดสินใจ โดยมีการประเมินในด้านต่างๆ ดังนี้
  - 5.1 ด้านบริบท ของโครงการ(Context) เป็นการประเมินความเหมาะสมของ จุดประสงค์ของโครงการและ ข้อกำหนด ขอบเขตในการจัดจ้างดำเนินโครงการของ สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กับมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ
  - 5.2 ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input) เพื่อประเมินความเหมาะสมของปัจจัยนำเข้าไปใช้ในการดำเนินโครงการเกี่ยวกับ ด้านเนื้อหาสาระในการอบรม ด้านสื่อ อุปกรณ์การ อบรม ด้านอาคารสถานที่ ด้านบุคลากร/วิทยากร
  - 5.3 ด้านกระบวนการ (Process) เพื่อประเมินความเหมาะสมของของกระบวนการ ดำเนินโครงการเกี่ยวกับการบริหารโครงการ การเตรียมการ การปฏิบัติงานและ พฤติกรรมการทำงานของบุคลากรฝ่ายต่างๆ การจัดกิจกรรมการอบรม การจัด กิจกรรมการศึกษาดูงาน ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศและติดตามผล
  - 5.4 ด้านผลผลิต (Product) เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดจากโครงการ ได้แก่ ความพึงพอใจ ของผู้เข้าร่วมโครงการ การนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการทำงาน และ ผลข้างเคียงอื่น อาทิ ความตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องการประกันคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษา การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาของ สถานศึกษาเอกชน
6. เกณฑ์การประเมินโครงการ หมายถึง หลักการต่างๆที่คณะกรรมการบริหารโครงการเพิ่ม ประสิทธิภาพสถานศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์กำหนดไว้เพื่อใช้ในการพิจารณาผลการดำเนินงาน โครงการ ให้สอดคล้องกับประเด็นในการประเมิน และตัวชี้วัด เช่น ด้านบริบท จะใช้เกณฑ์ ตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล ทรงคุณวุฒิ และเกณฑ์ความเหมาะสมตามมาตรฐาน ค่า 5 ระดับ มีค่าคะแนนตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป
7. คณะกรรมการโครงการ หมายถึง คณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒให้มาบริหารและดำเนินโครงการ
8. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ หมายถึง กลุ่มบุคคลที่สามารถให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับ โครงการ ได้แก่ ข้าราชการจากสำนักบริหารงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน อาจารย์ ข้าราชการ คณะศึกษาศาสตร์ (ปี 2553) นักวิชาการ วิทยากร เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานใน โครงการ
9. ผลข้างเคียง หมายถึง ผลอันที่อาจเกิดขึ้นภายหลังเสร็จสิ้นการดำเนินโครงการ

ทฤษฎี และกรอบแนวความคิดในการวิจัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 และพ.ศ. 2553 ดังกล่าวได้ให้ความสำคัญของการจัดกระบวนการเรียนรู้เป็นอย่างมาก โดยได้กำหนดในมาตราที่ 24 ไว้ว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้เป็นสิ่งที่สถานศึกษาจะต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่สอดคล้องกับ ความสนใจและความถนัดของผู้เรียน การฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ความรู้ การจัดการกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิด เป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง มีการผสมผสานความรู้อย่างได้สัดส่วนสมดุล ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ สามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และแหล่งวิทยาการต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตลอดจนจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุก เวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อ พัฒนาผู้เรียน โดยมาตรา 25 รัฐจะต้องส่งเสริมการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตต่าง ๆ ในชุมชน มาตรา ที่ 28 ที่จะต้องมีความรู้ความสามารถในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการ เรียนรู้ของผู้เรียนต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานสองประการคือ การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและตัดสิน ผลการเรียนรู้ มาตรา 30 ได้กำหนดให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน

ทั้งนี้ ในมาตรา 27 ได้กำหนดให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมี 12 ปี แบ่งเป็น 3 ระดับ คือระดับประถมศึกษาและระดับ มัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยโครงสร้างสาระหลักสูตรเป็น 8 กลุ่มสาระ การเรียนรู้กับ 1 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ ของตนเองกับสังคม ด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ด้านสิ่งแวดล้อม ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ด้านคณิตศาสตร์และภาษา และความรู้ด้านการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตตามมาตรา 23

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการจัดการเรียนรู้ มาตรฐานที่ 10 กำหนดให้ครูมีความ สามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งประกอบด้วยตัว บ่งชี้ที่ 10.1 ครูมีความรู้ ความเข้าใจเป้าหมายการจัดการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัว บ่งชี้ที่ 10.3 มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตัวบ่งชี้ที่ 10.4 มี ความสามารถใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองและผู้เรียน ตัวบ่งชี้ที่ 10.5 มีการ ประเมินผลการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียนและอ้างอิงพัฒนาการของ ผู้เรียน ตัวบ่งชี้ที่ 10.6 มีการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและนำผลไปใช้พัฒนาผู้เรียน ส่วน มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษา มาตรฐานที่ 11 ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำและมีความ สารถในการบริหารจัดการศึกษา มาตรฐานที่ 12 มีความสามารถในการพัฒนาองค์กรอย่างเป็นระบบ และครบวงจรมาตรฐานที่ 13 มีความสามารถในการบริหารและจัดการศึกษาโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน มาตรฐานที่ 14 และ 15 มีการจัดหลักสูตรสถานศึกษาและจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพของผู้เรียนอย่าง หลากหลาย มาตรฐานที่ 16 มีความสามารถในการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมศักยภาพ

ของผู้เรียน ตลอดจนสามารถสนับสนุนแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในท้องถิ่นและร่วมมือกับชุมชน (มาตรฐานที่ 17-18)

มาตรฐานเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกมีดังนี้ มาตรฐานด้านครูที่สำคัญมีดังนี้ มาตรฐานที่ 9 ครูมีการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มาตรฐานด้านผู้บริหารที่สำคัญ ประกอบด้วย มาตรฐานที่ 10 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ สถานศึกษามีการบริหารงานอย่างเป็นระบบ(มาตรฐาน 11) มาตรฐาน 12 สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐาน 13 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มาตรฐาน 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ได้กำหนดสาระการเรียนรู้ และ สมรรถนะของผู้เรียน 5 ประการ และได้กำหนดแนวการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียน มีความรู้ ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่ กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่า ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการ เรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่าง ระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้ และคุณธรรม การจัดการเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่จะนำพา ตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร ผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน เลือกใช้ในการจัด กระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam)

สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam.1971 : 218-235) ได้เสนอรูปแบบการประเมินโครงการขึ้นมา เรียกว่าการประเมินรูปแบบชิปปี้ (CIPP Model) ซึ่งประกอบด้วย การประเมินบริบท (Context) ปัจจัย เบื้องต้น (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Product) การประเมินแบบชิปปี้ ไม่เพียงแต่จะ ดูว่าการประเมินบรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้หรือไม่เท่านั้น แต่จะเป็นการประเมินในแง่มุมอื่น ๆ ที่มีผลต่อ การตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโครงการที่ต้องการประเมินความก้าวหน้า การประเมินที่ต้องการชี้ให้เห็นข้อดีข้อด้อยของโครงการ การประเมินที่ต้องการนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนา ปรับปรุงโครงการได้ทันที่ รวมทั้งประเมินเพื่อทราบผลสัมฤทธิ์ของโครงการหรือเพื่อต้องการ ผลรวมสรุปของโครงการเมื่อดำเนินโครงการเสร็จสิ้นลงแล้ว การประเมินในลักษณะนี้จะทำให้ได้รับ ข้อมูลสารสนเทศที่เหมาะสม ทราบถึงข้อดีและข้อบกพร่องและประสิทธิภาพของโครงการที่ทำได้เป็น

อย่างดี ช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารเป็นอย่างมาก ทั้งยังเป็นรูปแบบประเมินที่เข้าใจง่าย สะดวกในการปฏิบัติ เป็นที่นิยมกันอย่างกว้างขวาง (จำเนียร สุขหลายและคนอื่นๆ. 2533 : 207) การประเมินตามแนวคิดของสตัฟเฟิลบีม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจโดยสตัฟเฟิลบีม ได้กำหนดแนวทางในการตัดสินใจไว้ 4 แนวทาง คือ

1. ตัดสินใจเพื่อเปลี่ยนแปลงอย่างสิ้นเชิงหรือเปลี่ยนแปลงทั้งหมดทั้งสิ้น
2. ตัดสินใจเพื่อเปลี่ยนแปลงบางสิ่งบางอย่าง โดยยังคงรักษาสภาพเดิมไว้
3. ตัดสินใจเพื่อปรับปรุงและพัฒนา
4. ตัดสินใจเพื่อนำสิ่งใหม่เข้ามาในระบบโดยวิธีการทดลองและสืบค้นอย่างมีระบบ

แนวทางการตัดสินใจทั้ง 4 รูปแบบดังกล่าว สตัฟเฟิลบีมจึงได้กำหนดรูปแบบการประเมิน

4 ด้าน ดังนี้

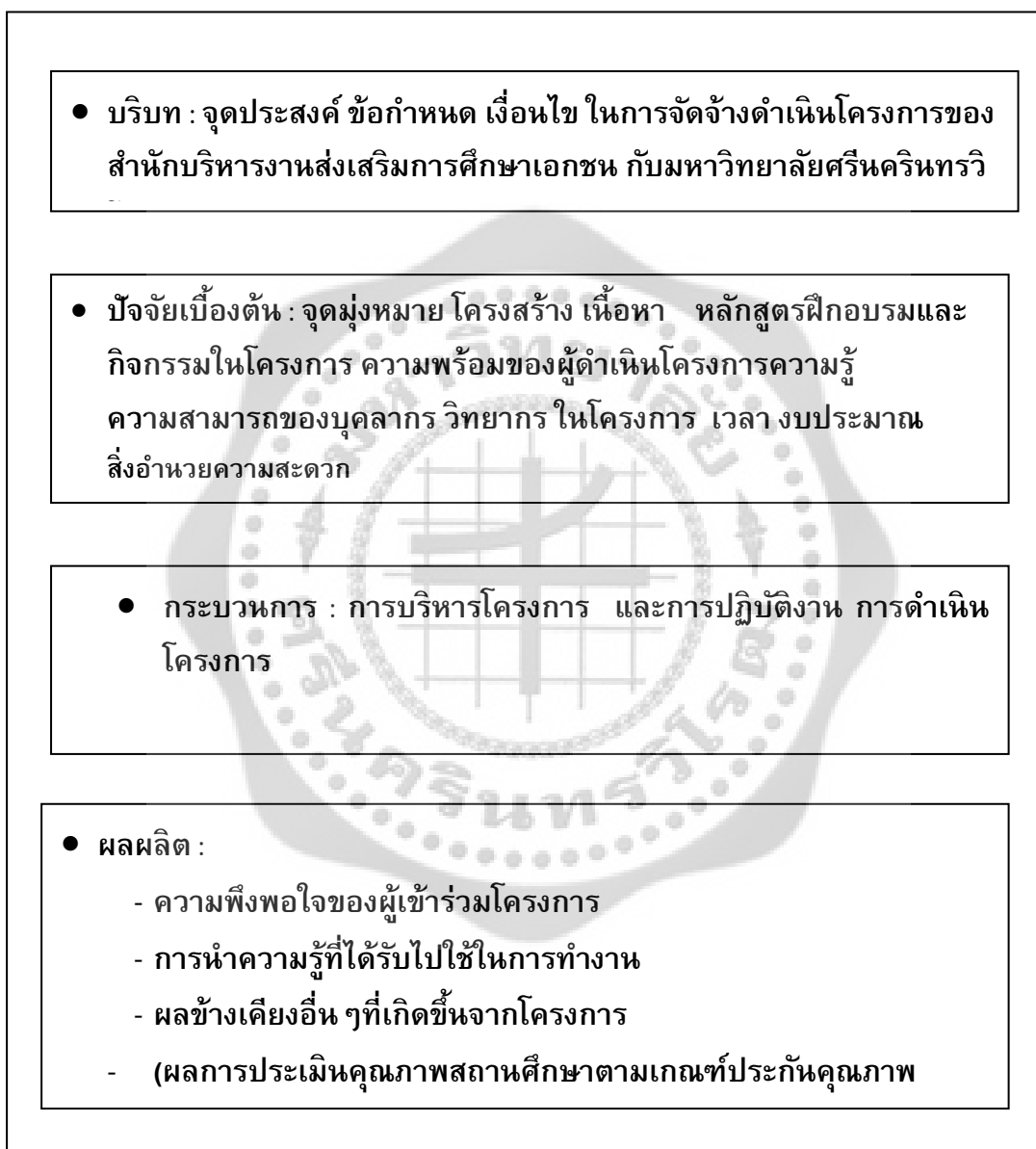
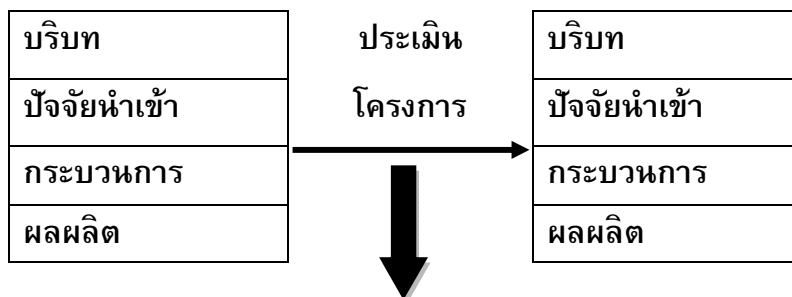
1. การประเมินบริบท (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาวะแวดล้อมที่เป็นสิ่งที่เป็นพื้นฐานเกี่ยวกับโครงการ ความต้องการต่างๆข้อกำหนด เงื่อนไขในการดำเนินโครงการ
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการประเมินผลระบบโครงสร้างและความสามารถของหน่วยงานการจัดโครงการ เพื่อที่จะนำผลการประเมินมาใช้ปฏิบัติเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ได้แก่ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหาหลักสูตรฝึกอบรมและกิจกรรมในโครงการ ความพร้อมของผู้ดำเนินโครงการ ความรู้ความสามารถของบุคลากร วิทยากร ในโครงการ เวลา งบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวก
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินวิธีการดำเนินโครงการ ได้แก่ การบริหารโครงการ และการจัดกิจกรรม พฤติกรรมการปฏิบัติงานจัดกิจกรรมตั้งแต่ การสื่อสาร การรับสมัครและลงทะเบียน การบริการของเจ้าหน้าที่ พิธีการต่างๆ วิธีการดำเนินการจัด
4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลลัพธ์ที่เกิดจากโครงการ มีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะวัดความสำเร็จของโครงการเพื่อปรับปรุง แก้ไข พัฒนา ตรวจสอบความสำเร็จของโครงการ ไม่เฉพาะแต่เมื่อสิ้นสุดโครงการแล้วเท่านั้น แต่ยังมีประเมินในขณะที่โครงการกำลังดำเนินการอยู่ด้วย ได้แก่ ความรู้ ความพึงพอใจ ของผู้เข้าร่วมโครงการ การนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการทำงาน ผลการประเมินคุณภาพสถานศึกษาตามเกณฑ์ประกันคุณภาพภายหลังการอบรม เปรียบเทียบกับก่อนการอบรม และผลข้างเคียงอื่นๆที่เกิดขึ้นจากโครงการ

โดยเป็นแผนผังกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

โครงการ

ผลการประเมินโครงการ

ภาพประกอบ 1 แผนผังกรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์ จะแบ่งนำเสนอเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์

- 1) ความเป็นมาของโครงการ
- 2) สำคัญของโครงการและแผนงาน
- 3) ข้อกำหนดในการจัดจ้างดำเนินการโครงการ

ตอนที่ 2 หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการประเมินโครงการ

ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องการประเมินโครงการ

ตอนที่ 1 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์

1) ความเป็นมาของโครงการ

รัฐบาลในฐานะที่เป็นกลไกในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมได้จัดทำ “แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง 2553-2555” นอกจากจะมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจและเพิ่มการจ้างงานอย่างต่อเนื่อง โดยการลงทุนในโครงการภาครัฐที่จะสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในอนาคต พร้อมทั้งสร้างโอกาสของภาคเอกชนในการลงทุนแล้ว ยังมีวัตถุประสงค์ของโครงการที่สำคัญที่กำหนดไว้ประการหนึ่งก็คือการยกระดับคุณภาพการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการได้รับงบประมาณจากรัฐบาลตามแผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง เฉพาะในส่วนของปีพ.ศ. 2553 จำนวนเงินงบประมาณรวมทั้งสิ้น 40,000 ล้านบาท ซึ่งงบประมาณจำนวนนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้มุ่งเน้นในเรื่องของการยกระดับคุณภาพทางการศึกษาและการขยายโอกาสทางการศึกษาให้กับเยาวชนไทยและคนไทยทั่วประเทศได้เข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นด้านหลัก โดยมีโครงการสำคัญๆหลายโครงการ ซึ่งในแต่ละโครงการกระทรวงศึกษาธิการได้มอบหมายให้หน่วยงานต่างๆในกระทรวงเป็นผู้ดำเนินการโดยให้มีการจัดซื้อจัดจ้างผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละเรื่องเป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งโครงการทั้งหมดได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ ปลายปี 2552 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ได้รับการว่าจ้างจากสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการให้ดำเนินโครงการ เพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาที่ต่ำกว่าเกณฑ์ ในวงเงินงบประมาณจำนวน 13,596,700 ล้านบาท (สิบสามล้านห้าแสนเก้าหมื่นหกพันเจ็ดร้อยบาท) โดยมหาวิทยาลัยได้มอบหมายให้ รองศาสตราจารย์ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ

อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ เป็นประธานคณะกรรมการดำเนินงานโครงการ ทั้งนี้ สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ได้ทำโครงการและกำหนดข้อกำหนด ขอบเขต (TOR : Term of Reference) ในการจัดจ้างการดำเนินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์ มีรายละเอียด ดังนี้

2) สำคัญของโครงการและแผนงาน

1. ชื่อโครงการ: เพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์

2. ผู้รับผิดชอบโครงการ:

ประธานกรรมการโครงการ : รศ.ดร.ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ

คณะกรรมการโครงการ :

ผศ.ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์	กรรมการ
รศ.ชูศรี วงศ์รัตนะ	กรรมการ
ดร.สุพร เข้มเฮง	กรรมการ
ดร.จรรุวรรณ พลอยดวงรัตน์	กรรมการ
ดร. รุ่งทิวา แย้มรุ่ง	กรรมการและเลขานุการ
นายภิราช รัตนันต์	กรรมการและเหรัญญิก

3. ลักษณะโครงการ : เป็นโครงการบริการทางวิชาการ งบประมาณ 2553 ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

- 1) การอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาเอกชนต่ำกว่าเกณฑ์
- 2) การศึกษาดูงานในโรงเรียนที่มีผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาอยู่ในระดับดีมาก
- 3) การนิเทศและติดตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

4. หลักการและเหตุผล :

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10(พ.ศ.2550-2554) เน้นให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพของคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรม มีความรอบรู้ มีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และศีลธรรม สามารถก้าวทันความเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างเท่าทันและมั่นคง แนวการพัฒนาดังกล่าวจะประสบผลสำเร็จได้จำเป็นต้องเริ่มจากการเตรียมเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับแนวนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่มุ่งพัฒนาเยาวชนของชาติให้เป็นคนเก่ง ดี มีความสุขและมีความเป็นไทย หลักสูตรการศึกษาของชาติในฉบับปัจจุบัน ไม่เพียงแต่ให้ความสำคัญในด้านความรู้และคุณธรรมจริยธรรมเท่านั้นแต่ยังได้กำหนดให้ผู้เรียนต้องเกิดสมรรถนะสำคัญในด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิตและการใช้เทคโนโลยีด้วย

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจะต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อทำให้อัตลักษณ์ที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้คนที่รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา

ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรม คุณธรรม และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา โดยเริ่มจากสถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการพัฒนาคุณภาพของตนเอง ด้วยการมีระบบการประกันคุณภาพภายในผสมผสานอยู่ในกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนการสอนตามปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา โดยหน่วยงานต้นสังกัดมีหน้าที่ที่จะต้องส่งเสริม สนับสนุน ตั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 มาตรา 48 กำหนดว่าให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยให้มีการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก ซึ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าว ในมาตรา 49 กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) อย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปี และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชนซึ่งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้แจ้งผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง ให้สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนทราบ ผลปรากฏว่า ในแต่ละปี โรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาประเภทสามัญศึกษา 187 โรง อาชีวศึกษา 44 โรง และมีโรงเรียนประเภทสามัญศึกษาจำนวน 408 โรง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับชาติ สถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนเอกชนยังมีปัญหาหลายประการ ที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาด้านหลักสูตรที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของชาติ และท้องถิ่น ไม่มีการบูรณาการหลักสูตร และหลายรายวิชามีความซ้ำซ้อนกันมาก ส่วนปัญหาด้านผู้สอนนั้น พบว่าครูที่มีคุณภาพทางการสอนน้อยมาก ความรู้ความสามารถลดต่ำลงเนื่องจากขาดการพัฒนา ทำสอนแบบเดิมๆ สอนแบบบรรยาย ถ่ายทอดความรู้ ไม่ถ่ายทอดความคิด กิจกรรมการสอนไม่หลากหลาย ไม่มีความแปลกใหม่ มุ่งเน้นท่องจำไม่เน้นการคิดวิเคราะห์และแสวงหาความรู้ เน้นภาคทฤษฎีมากกว่าปฏิบัติ สอนแต่ในห้องเรียน ขาดทักษะในการผลิตและการใช้สื่ออุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย จะทำการสอนเป็นกลุ่มใหญ่ ที่ครู-นักเรียนไม่มีความสัมพันธ์กัน ขาดการดูแลและขาดการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม การจัดการเรียนรู้ไม่สามารถบูรณาการการสอนแบบท่องจำตามแบบตะวันออกกับระบบการศึกษาเพื่ออาชีพและสังคมของตะวันตกได้ รวมทั้งขาดวัสดุ สื่ออุปกรณ์ สิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมต่อการเรียนรู้ไม่เหมาะสม ขาดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ไม่ผ่านการประเมินมาตรฐานประกันคุณภาพ

ดังนั้นจึงต้องดำเนินการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน โดยมุ่งเน้นยกระดับคุณภาพผู้เรียนด้านการคิดวิเคราะห์ คิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการใฝ่เรียนรู้ผ่านกระบวนการทำงานกลุ่ม และการทำโครงการ เพิ่มศักยภาพครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สามารถพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ และส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาดำเนินงานประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยจัดทำโครงการเพิ่มประสิทธิภาพของสถานศึกษาโรงเรียน โดยมีการร่วมมือจากบุคคลและหน่วยงานต่างๆ มีการกำกับประสานระหว่างสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชนซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดและสถาบันที่มีหน้าที่ผลิตครู คือคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้มีการร่วมมือกันในการพัฒนาครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา ในโรงเรียนเอกชนที่มีมาตรฐานต่ำกว่าเกณฑ์ ให้มีคุณภาพและมาตรฐานให้เหมาะสมกับเป็นวิชาชีพ ขั้นสูง มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพ มีความพร้อมและมีความเข้มแข็ง สนองตอบต่อเจตนารมณ์และ บทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542

5. วัตถุประสงค์ :

- 5.1 เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ รักการเรียนรู้ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น
- 5.2 เพื่อพัฒนาผู้บริหารให้สามารถบริหารจัดการให้เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

6. เป้าหมาย :

เป้าหมายเชิงคุณภาพ

- 6.1 ผู้บริหารและครูในโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาและอาชีวศึกษาที่ไม่ผ่าน การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสองได้รับการอบรมเพื่อการพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษา ในเรื่อง การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสร้างเครื่องมือการ ประเมินเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนเพื่อให้อาจพัฒนาคุณภาพการจัดการ เรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 6.2 ผู้บริหารโรงเรียนได้รับประสบการณ์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการศึกษาดูงานใน โรงเรียนที่มีผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาอยู่ในระดับดีมาก
- 6.3 โรงเรียนที่ผ่านการอบรมได้รับการนิเทศและติดตามระบบการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา

เป้าหมายเชิงปริมาณ

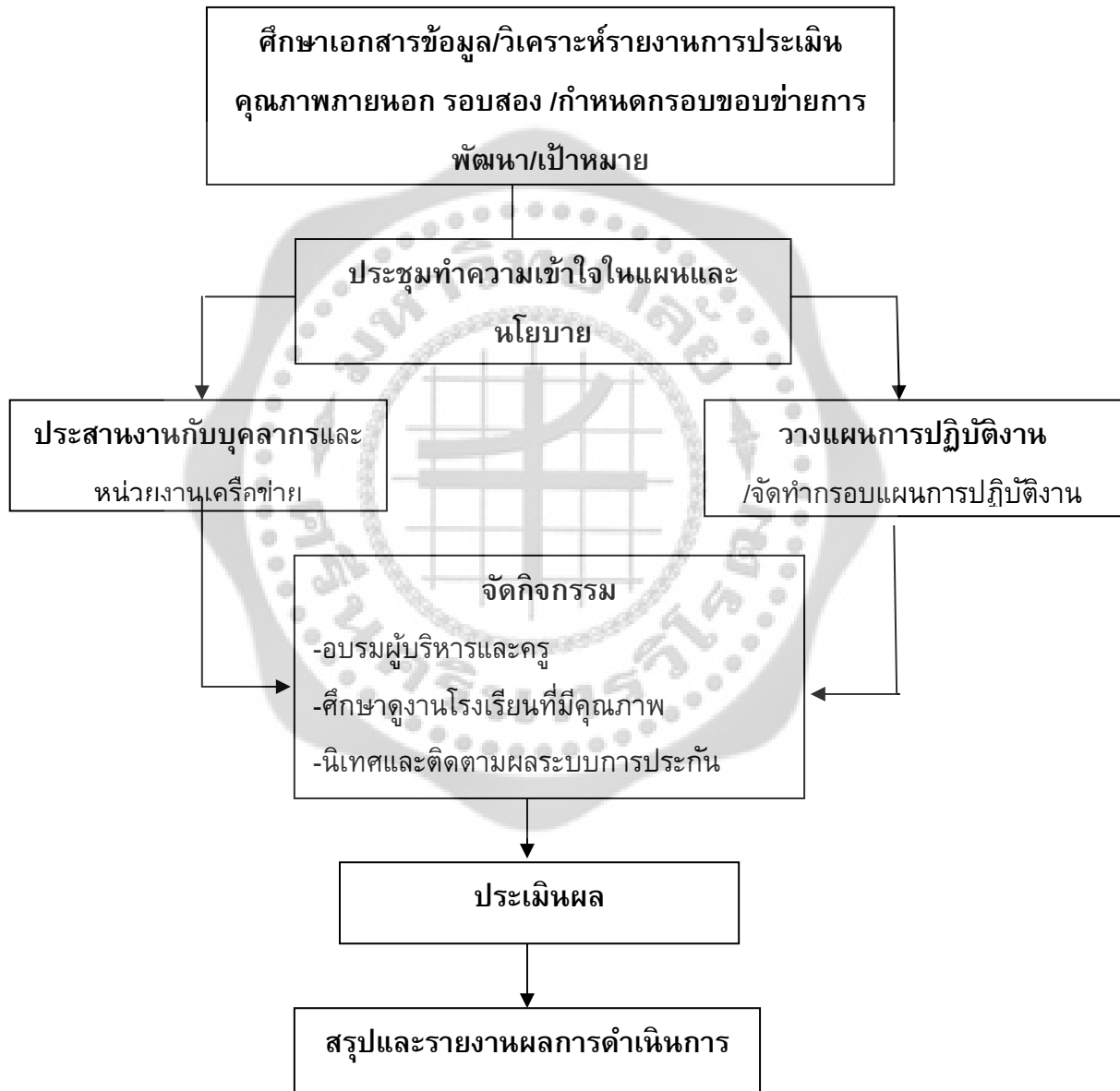
- 6.4 ผู้บริหารและครูในโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาและอาชีวศึกษาที่ไม่ผ่าน การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสองได้รับการอบรมตามหลักสูตรการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษา จำนวน 200 โรงเรียน 2,400 คน ดังนี้
  - 6.4.1 ประชุมปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา รุ่นละ 200 คน จำนวน 4 รุ่น จำนวน 800 คน รุ่นละ 3 วัน
  - 6.4.2 ประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รุ่นละ 200 คน จำนวน 4 รุ่น จำนวน 800 คน รุ่นละ 3 วัน
  - 6.4.3 ประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างเครื่องมือสำหรับการประเมินเพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน รุ่นละ 200 คน จำนวน 4 รุ่น จำนวน 800 คน รุ่นละ 3 วัน
- 6.5 ผู้บริหารและครูในโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาและอาชีวศึกษาที่ไม่ผ่านการประเมิน

คุณภาพภายนอกครอบสองได้ไปศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาอยู่ในระดับดี
 มาก รุ่ละประมาณ 105 คน จำนวน 4 รุ่ จำนวน 420 คน รุ่ละ 2 วัน

6.6 โรงเรียนที่ผ่านการอบรมได้รับการนิเทศและติดตามระบบการประกันคุณภาพภายใน
 สถานศึกษา ภาคละ 10 โรง

7. ขั้นตอนกิจกรรม, วิธีดำเนินงาน และระยะเวลา

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภาพประกอบ 2 ผังขั้นตอนการดำเนินงาน

7.2 แผนงานและตารางการปฏิบัติงาน

ตาราง 1 แผนงานการปฏิบัติงานโครงการ

ขั้นตอน/กิจกรรม	2552		2553								
	พย.	ธ.ค.	มค.	กพ.	มี.ค.	เมย.	พค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
ศึกษาเอกสารข้อมูล/กำหนดกรอบการพัฒนา	✓										
ประชุมทำความเข้าใจในแผนและนโยบาย	✓	✓	✓								
ติดต่อประสานงานกับบุคลากรและหน่วยงานเครือข่าย		✓	✓	✓							
วางแผนการปฏิบัติงาน จัดทำรอบแผนการปฏิบัติงาน			✓	✓							
จัดทำเอกสาร เตรียมเอกสารและสื่อทรัพยากร			✓	✓	✓	✓	✓	✓			
จัดกิจกรรม - อบรมเชิงปฏิบัติการ(ผู้บริหารและครู) - ศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีคุณภาพ - นิเทศและติดตามระบบการประกันคุณภาพ									✓	✓	
ประเมินผล							✓	✓	✓	✓	✓
สรุปและรายงานผลการดำเนินการ											✓

ตารางการปฏิบัติงานตามกิจกรรมย่อย

ตาราง 2 แผนงานจัดกิจกรรมการอบรมครูและผู้บริหารโรงเรียน

กิจกรรม	ระยะเวลา									
	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.
1. เขียนแผนงานเสนอ	✓	✓								
2. ประชุมกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง	✓	✓								
3. ประชุมกลุ่มมอบหมายงาน	✓	✓	✓							
4. จัดกิจกรรมการอบรมผู้บริหารและครู					✓	✓	✓	✓	✓	
4.1 การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา										
4.2 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ										
4.3 การสร้างเครื่องมือสำหรับการประเมินผู้เรียน										
5. สรุปการดำเนินงานและประเมินผล						✓	✓	✓	✓	
6. รายงานผลการดำเนินงาน										✓

ตาราง 3 แผนงานจัดกิจกรรมศึกษาดูงานโรงเรียน

กิจกรรม	ระยะเวลา									
	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.
1. เขียนแผนงานเสนอ	✓	✓								
2. ประชุมกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง	✓	✓								
3. ประชุมกลุ่มมอบหมายงาน	✓	✓	✓	✓	✓	✓				
4. ศึกษาดูงานโรงเรียน						✓	✓	✓		
5. สรุปการดำเนินงานและประเมินผล							✓	✓	✓	✓
6. รายงานผลการดำเนินงาน										✓

ตาราง 4 แผนงานจัดกิจกรรมการนิเทศและติดตามผลในโรงเรียน

กิจกรรม	ระยะเวลา										
	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ตค	พ.ย	
1. เขียนแผนงานเสนอ	✓	✓	✓								
2. ประชุมกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
3. ประชุมกลุ่มมอบหมายงาน	✓	✓	✓	✓							
4. การนิเทศและติดตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา					✓	✓	✓	✓			
5. สรุปการดำเนินงานและประเมินผล						✓	✓	✓	✓	✓	
6. รายงานผลการดำเนินงาน										✓	

รายละเอียดการดำเนินการ

1. กิจกรรม การอบรมผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาและประเภทอาชีวศึกษาผลการดำเนินการอบรม 3 กิจกรรม มีผู้เข้ารับการอบรมจำนวนไม่น้อยกว่า 2,419 คน โดยมีรายละเอียดผลการดำเนินการ ดังนี้

1) กิจกรรม 1 ประชุมปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา จำนวน

3 รุ่น รุ่นละ 3 วัน มีผู้เข้ารับการอบรม จำนวน 829 คน ดังนี้

รุ่นที่ 1 วันที่ 25-27 มิถุนายน 2553 ณ โรงแรมสีดา รีสอร์ท จังหวัดนครนายก

รุ่นที่ 2 วันที่ 2-4 กรกฎาคม 2553 ณ โรงแรมพรหมพิมาน จังหวัดศรีสะเกษ

รุ่นที่ 3 วันที่ 12-14 สิงหาคม 2553 ณ โรงแรมทวินโลดิส จังหวัดนครศรีธรรมราช

รุ่นที่ 4 วันที่ 12-14 ตุลาคม 2553 ณ โรงแรมบางกอกเซ็นเตอร์ จังหวัดกรุงเทพฯ

2) กิจกรรม 2 ประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น

สำคัญ จำนวน 3 รุ่น รุ่นละ 3 วัน มีผู้เข้ารับการอบรม จำนวน 819 คน

รุ่นที่ 1 วันที่ 22-24 มิถุนายน 2553 ณ โรงแรม รอยัล ริฟเวอร์ กรุงเทพฯ

รุ่นที่ 2 วันที่ 20-22 กรกฎาคม 2553 ณ โรงแรม จอมสุรางค์ จังหวัดนครราชสีมา

รุ่นที่ 3 วันที่ 25-27 กรกฎาคม 2553 ณ โรงแรม พิมาน จังหวัดนครสวรรค์

รุ่นที่ 4 วันที่ 8-10 ตุลาคม 2553 ณ โรงแรมบางกอกเซ็นเตอร์ จังหวัดกรุงเทพฯ

3) กิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างเครื่องมือสำหรับการประเมินเพื่อเพิ่ม

ประสิทธิภาพการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน จำนวน 3 รุ่น รุ่นละ 3 วัน มีผู้เข้ารับการอบรม จำนวน 800 คน

รุ่นที่ 1 วันที่ 29,30 มิถุนายน -1 กรกฎาคม 2553 ณ โรงแรมโฆษะ

จังหวัดขอนแก่น

รุ่นที่ 2 วันที่ 29-31 กรกฎาคม 2553 ณ โรงแรมปทุมรัตน์ จังหวัดอุบลราชธานี

รุ่นที่ 3 วันที่ 17-19 สิงหาคม 2553 ณ โรงแรมแกรนด์ เซาท์เทิร์น อ.ทุ่งสง
จังหวัดนครศรีธรรมราช

รุ่นที่ 4 วันที่ 15-17 ตุลาคม 2553 ณ โรงแรมบางกอกเซ็นเตอร์ จังหวัดกรุงเทพฯ

ตารางและหัวข้อในการอบรมฝึกรอบรม

ตาราง 5 แผนกิจกรรมการอบรมเรื่องการวางแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

หัวข้อ/ กิจกรรม	ขอบข่ายสาระ	วิธีการฝึกรอบรม	สื่อ/อุปกรณ์	วิทยากร
การวางแผน พัฒนา	1. หลักการการวางแผนกล ยุทธ์	- บรรยาย	- เอกสาร ประกอบ	ผศ.ดร. พวงรัตน์
คุณภาพ สถาน ศึกษา	2. ความรู้เกี่ยวกับ สถานการณ์การเปลี่ยนแปลง ด้านต่างๆ ทั้งระดับภูมิภาค และระดับโลก	- บรรยาย - สนทนา อภิปราย ซักถาม	- เอกสาร ประกอบ	เกสรแพทย์ และคณะ
	3. การวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมของ สถานศึกษา	- บรรยาย - สนทนา อภิปราย ซักถาม	- เอกสาร ประกอบ	
	4. การประเมินสถานภาพของ สถานศึกษา	- บรรยาย - ฝึกปฏิบัติ กิจกรรม - สนทนา อภิปราย ซักถาม	- เอกสาร ประกอบ - ใบงาน - กิจกรรม	
	5. การจัดวางทิศทางของ สถานศึกษา	- บรรยาย - ฝึกปฏิบัติ กิจกรรม - สนทนา อภิปราย ซักถาม	- เอกสาร ประกอบ - ใบงาน - กิจกรรม	
	6. การกำหนดกลยุทธ์ของ สถานศึกษา	- บรรยาย - ฝึกปฏิบัติ กิจกรรม - สนทนา อภิปราย ซักถาม	- เอกสาร ประกอบ - ใบงาน - กิจกรรม	
	7. การจัดทำโครงการและการ	- บรรยาย	- เอกสาร	

หัวข้อ/ กิจกรรม	ขอบข่ายสาระ	วิธีการฝึกอบรม	สื่อ/อุปกรณ์	วิทยากร
	วางแผนปฏิบัติการ	- ฝึกปฏิบัติ กิจกรรม - สนทนา อภิปราย ซักถาม	ประกอบ - ใบงาน - กิจกรรม	

ตาราง 6 แผนกิจกรรมการอบรมเรื่องการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

กิจกรรม	ขอบข่ายสาระ	วิธีการฝึกอบรม	สื่อ/อุปกรณ์	วิทยากร
การจัดการ เรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ	1.การจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ - สมองกับการเรียนรู้	- บรรยาย - ฝึกปฏิบัติ กิจกรรม - สนทนา อภิปราย ซักถาม	-หนังสือ -เอกสาร ประกอบ -คอมพิวเตอร์ -กิจกรรม	รศ.ดร. ประพันธ์ศิริ สุเสาร์จ และคณะ
	- การบริหารสมอง	- บรรยาย - ฝึกปฏิบัติ กิจกรรม - เรียนเป็นกลุ่ม สนทนา อภิปราย ซักถาม	-ไม่หนังสือ -เอกสาร ประกอบ -คอมพิวเตอร์ -กิจกรรม -เพลง /ดนตรี	
	- พหุปัญญากับการเรียนรู้	- บรรยาย - ฝึกปฏิบัติ กิจกรรม - สนทนา อภิปราย ซักถาม	-หนังสือ -เอกสาร ประกอบ -คอมพิวเตอร์ -กิจกรรม	
	-การจัดการเรียนรู้และการ ออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	- บรรยาย - ฝึกปฏิบัติ กิจกรรม - สนทนา อภิปราย ซักถาม - แบ่งกลุ่ม ออกแบบผลงาน	-หนังสือ -เอกสาร ประกอบ -คอมพิวเตอร์ -ใบงาน - กิจกรรม	

	<p>2. หลักสูตรและสาระ หลักสูตร ตามกลุ่มสาระการ เรียนรู้</p> <p>3. ทักษะกระบวนการจัดการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ</p> <ul style="list-style-type: none"> - การจัดการเรียนรู้สาระ ภาษาไทย - การจัดการเรียนรู้สาระ คณิตศาสตร์ - การจัดการเรียนรู้สาระ วิทยาศาสตร์ - การพัฒนาทักษะการคิด - การเรียนแบบกลุ่ม - การทำโครงการ 	<p>แบ่งกลุ่มผู้เรียนเป็น 3 กลุ่ม</p> <p><u>กลุ่มที่ 1</u> การ จัดการเรียนรู้สาระ ภาษาไทย</p> <p><u>กลุ่มที่ 2</u> การ จัดการเรียนรู้สาระ คณิตศาสตร์</p> <p><u>กลุ่มที่ 3</u> การ จัดการเรียนรู้สาระ วิทยาศาสตร์</p> <ul style="list-style-type: none"> - บรรยาย - ฝึกปฏิบัติ กิจกรรม - สนทนา อภิปราย ซักถาม - แบ่งกลุ่มออกแบบ ผลงาน และนำเสนอผลงาน 	<ul style="list-style-type: none"> -หนังสือ -เอกสาร ประกอบ -คอมพิวเตอร์ -ใบงาน - กิจกรรม 	<p><u>วิทยากร</u> <u>ประจำกลุ่ม</u></p> <p>กลุ่มสาระ ภาษาไทย ผศ.สนั่น มี ชั้นหมาก และคณะ</p> <p>กลุ่มสาระ คณิตศาสตร์ อ.ดร.รุ่งทิวา แย้มรุ่ง และ คณะ</p> <p>กลุ่มสาระ วิทยาศาสตร์ อ.ดร. พรทิพย์ สิริภัทรราชัย และคณะ</p>
	<p>3. การออกแบบกิจกรรมการ เรียนรู้และการเขียนแผนการ จัดการเรียนรู้</p>	<ul style="list-style-type: none"> - บรรยาย - ฝึกปฏิบัติ กิจกรรม - สนทนา อภิปราย ซักถาม - แบ่งกลุ่มออกแบบ ผลงาน และนำเสนอผลงาน 	<ul style="list-style-type: none"> เอกสาร ประกอบ -คอมพิวเตอร์ -ใบงาน - กิจกรรม 	

ตาราง 7 แผนกิจกรรมการอบรมเรื่อง การสร้างเครื่องมือวัดและประเมินการคิดวิเคราะห์

กิจกรรม/	ขอบข่ายสาระ	วิธีการฝึกอบรม	สื่อ/อุปกรณ์	วิทยากร
การสร้าง เครื่องมือวัด และประเมิน การคิด วิเคราะห์	แนวคิดเกี่ยวกับ การคิดวิเคราะห์	- บรรยาย - ฝึกปฏิบัติกิจกรรม - สนทนา อภิปราย ซักถาม	-หนังสือ -เอกสารประกอบ -คอมพิวเตอร์ -กิจกรรม	วิทยากรบรรยาย รองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตนะ อาจารย์
	แนวคิดและแนว ทางการสร้าง เครื่องมือวัดการ คิดวิเคราะห์ตาม แนวคิดของ Marzano”	- บรรยาย - ฝึกปฏิบัติกิจกรรม - เรียนเป็นกลุ่ม สนทนา อภิปราย ซักถาม	-ไม่หนังสือ -เอกสารประกอบ -คอมพิวเตอร์ -กิจกรรม -เพลง /ดนตรี	ดร.สุภาพร เข้มเฮง อาจารย์ ชวลิต รวยอาจิณ <u>วิทยากรประจำกลุ่ม</u> กลุ่มที่ 1 (วิทยาศาสตร์):
	หลักการสร้าง ข้อสอบแบบ เลือกตอบ”	- บรรยาย - ฝึกปฏิบัติกิจกรรม - สนทนา อภิปราย ซักถาม	-หนังสือ -เอกสารประกอบ -คอมพิวเตอร์ -กิจกรรม	รศ.ชูศรี วงศ์รัตนะ และ อ.ดร.สุวิมล กฤษศฤทธิศาสตร์
	วิพากษ์ข้อสอบ	- บรรยาย - ฝึกปฏิบัติกิจกรรม - สนทนา อภิปราย ซักถาม - แบ่งกลุ่มออกแบบ ผลงาน	-หนังสือ -เอกสารประกอบ -คอมพิวเตอร์ -ใบงาน - กิจกรรม	กลุ่มที่ 2 (คณิตศาสตร์): อ.ดร.สุภาพร เข้ม เฮง และ อ.วิไลลักษณ์ ลังกา
	หลักการสร้าง ข้อสอบแบบ เขียนตอบ และ การสร้างเกณฑ์ การให้คะแนน	แบ่งกลุ่มผู้เรียนเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 การจัดการ เรียนรู้สาระภาษาไทย กลุ่มที่ 2 การจัดการ เรียนรู้สาระคณิตศาสตร์ กลุ่มที่ 3 การจัดการ เรียนรู้สาระวิทยาศาสตร์ - บรรยาย - ฝึกปฏิบัติกิจกรรม - สนทนา อภิปราย	-หนังสือ -เอกสารประกอบ -คอมพิวเตอร์ -ใบงาน - กิจกรรม	กลุ่มที่ 3 (ภาษาไทย): อ.ชวลิต รวย อาจิณ และ อ.ดร.รณิดา เซย ชุ่ม

		ชักถาม - แบ่งกลุ่มออกแบบ ผลงานและนำเสนอ ผลงาน		
	แนวทางการ สร้างเครื่องมือ วัดการคิด วิเคราะห์ตาม แนวคิดของ Bloom	- บรรยาย - ฝึกปฏิบัติกิจกรรม - สนทนา อภิปราย ชักถาม - แบ่งกลุ่มออกแบบ ผลงานและนำเสนอ ผลงาน	เอกสารประกอบ -คอมพิวเตอร์ -ไปงาน - กิจกรรม	

ตารางการอบรม

ตาราง 8 ตารางการฝึกอบรมกิจกรรม 1

วันที่	เวลา	เรื่อง
1	09.00 – 10.30 น.	บรรยายเรื่อง “แผนกลยุทธ์และหลักการจัดการวางแผนกลยุทธ์”
	10.45 – 12.00 น.	บรรยายเรื่อง “ความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง ด้านต่างๆ ทั้งระดับภูมิภาคและระดับโลก”
	13.00 – 14.30 น.	บรรยายเรื่อง “การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ”
	14.30 – 16.30 น.	บรรยายเรื่อง” ฝึกปฏิบัติงานวิเคราะห์แผนกลยุทธ์ของ สถานศึกษา ”
2	09.00 – 10.30 น.	บรรยายเรื่อง “การประเมินสถานภาพของสถานศึกษา .
	10.45 – 12.00 น.	แบ่งกลุ่มตามประเภทสถานศึกษา ปฏิบัติการวิเคราะห์มาตรฐานประกันคุณภาพสถานศึกษา
	13.00 – 16.00 น.	บรรยายเรื่อง”การจัดวางทิศทางของสถานศึกษา”
3	09.00 – 12.00 น.	การกำหนดกลยุทธ์ของสถานศึกษา
	13.00 – 14.30 น.	ปฏิบัติการออกแบบและสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ตามกลุ่ม สาระเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล
	13.00 – 14.30 น.	การจัดทำโครงการและการวางแผนปฏิบัติการ
	14.30 - 16.30 น.	นำเสนอและวิพากษ์

รายชื่อวิทยากร

1. ผศ.ดร.พวงรัตน์ เกสรแพทย์
2. อาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง
3. อาจารย์ ดร. สมชาย
4. อาจารย์ ดร.อภิสิทธิ์ ทรงบัณฑิต
5. อาจารย์ ดร.สรภักดิ์สรณ์ จัตรกมลทัศน์
6. อาจารย์นันทพร สมบูรณ์สุข

ตาราง 9 ตารางการฝึกอบรมกิจกรรม 2

วันที่	เวลา	เรื่อง
1	09.00 – 10.30 น.	บรรยายเรื่อง “การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
	10.45 – 12.00 น.	บรรยายเรื่อง “ สมองกับการเรียนรู้
	13.00 – 13.30 น.	บรรยายเรื่อง “พหุปัญญากับการเรียนรู้”
	13.30 – 15.30 น.	บรรยายเรื่อง”การออกแบบการจัดการเรียนรู้”
	15.45 – 17.00 น.	ฝึกปฏิบัติงานกลุ่ม”การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ”
2	09.00 – 10.30 น.	แบ่งกลุ่มตามสาระการเรียนรู้ บรรยายเรื่อง “หลักสูตรและสาระหลักสูตร ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้
	10.45 – 12.00 น.	บรรยายเรื่อง “ทักษะกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามตามกลุ่มสาระการเรียนรู้”
	13.00 – 16.00 น.	ฝึกปฏิบัติกิจกรรม “ทักษะกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามตามกลุ่มสาระการเรียนรู้”
3	09.00 – 12.00 น.	บรรยายเรื่อง”การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้”
	13.00 – 14.30 น.	ปฏิบัติการออกแบบและสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล
	13.00 – 16.00 น.	นำเสนอและวิพากษ์

1.รายชื่อวิทยากร

1.1 วิทยากรบรรยาย

- 1) ร.ศ.ดร.ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ
- 2) อาจารย์ ดร.รุ่งทิวา แยมรุ่ง
- 3) ผศ.สนั่น มีชันหมาก
- 4) อาจารย์ ดร. พรทิพย์ ศิริภัทรราชัย

5) อาจารย์ปราณี ปราบริปู

1.2 วิทยากรผู้ช่วย

- 1) อาจารย์วรินทร์ โพนน้อย
- 2) อาจารย์วิลาวัลย์ ต่านสิริสุข

ตาราง 10 ตารางการฝึกอบรมกิจกรรม 3

วันที่	เวลา	รุ่นที่ 1
1	09.00 – 10.30 น.	บรรยายเรื่อง “แนวคิดเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์”
	10.45 – 12.00 น.	บรรยายเรื่อง “แนวคิดและแนวทางการสร้างเครื่องมือวัดการคิดวิเคราะห์ตามแนวคิดของ Marzano”
	13.00 – 13.30 น.	ทำใบงานที่ M-1 พร้อมเฉลย
	13.30 – 15.30 น.	ทำใบงานที่ M-2 , M-3 และวิพากษ์ข้อสอบที่ครูจัดเตรียมมา
	15.45 – 17.00 น.	นำเสนอผลงานพร้อมวิพากษ์
2	09.00 – 10.30 น.	บรรยายเรื่อง “จุดประสงค์ทางการศึกษาตามแนวคิดของ Bloom และคณะ เน้นแนวคิดเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ของ Bloom
	10.45 – 12.00 น.	บรรยายเรื่อง “แนวทางการสร้างเครื่องมือวัดการคิดวิเคราะห์ตามแนวคิดของ Bloom”
	13.00 – 13.30 น.	ทำใบงานที่ B-1 พร้อมเฉลย
	13.30 – 15.30 น.	ทำใบงานที่ B-2 ,B-3 และวิพากษ์ข้อสอบที่ครูจัดเตรียมมา
	15.45 – 17.00 น.	นำเสนอผลงานพร้อมวิพากษ์
3	09.00 – 12.00 น.	ปฏิบัติการสร้างเครื่องมือ 3 กลุ่ม (วิทย์, คณิต, ไทย)
	13.00 – 16.00 น.	นำเสนอและวิพากษ์ (รวม 200 คน)

1.รายชื่อวิทยากร

1.1 วิทยากรบรรยาย

- 1) รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ
- 2) อาจารย์ ดร.สุพร เข้มเฮง

1.2 วิทยากรประจำกลุ่ม

- กลุ่มที่ 1 (วิทยาศาสตร์): รศ.ชูศรี วงศ์รัตนะ และ อ.ดร.สุวิมล กฤษศยาสาสน์
 กลุ่มที่ 2 (คณิตศาสตร์): อ.ดร.สุพร เข้มเฮง และ อ.วิไลลักษณ์ ลังกา
 กลุ่มที่ 3 (ภาษาไทย): อ.ชวลิต รวยอาจิณ และ อ.ดร.รณิดา เขยชุม

2. กิจกรรมการศึกษาดูงานในโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาและประเภท

อาชีวศึกษาที่มีผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกรอบสองคุณภาพดีมาก

นำครูและผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 420 คน แยกย้ายเข้าศึกษาดูงานในโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาและประเภทอาชีวศึกษาที่มีผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกรอบสองคุณภาพดีมาก ดังนี้

วันที่ 27-28 มิถุนายน 2553 ณ โรงเรียนอัสสัมชัญสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ

วันที่ 27-28 มิถุนายน 2553 ณ โรงเรียนนวมิไทยอุดมศึกษา กรุงเทพฯ

วันที่ 27-28 มิถุนายน 2553 ณ โรงเรียนเทคนิคบริหารธุรกิจ กรุงเทพฯ

วันที่ 4-5 กรกฎาคม 2553 ณ โรงเรียนปรีณสรอแยลวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่

วันที่ 22-23 กรกฎาคม 2553 ณ โรงเรียนอัสสัมชัญนครราชสีมา จังหวัด นครราชสีมา

วันที่ 10-11 ตุลาคม 2553 ณ โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี จังหวัด กรุงเทพฯ

3. กิจกรรมการนิเทศและติดตามผล โรงเรียนที่ผ่านการอบรมได้รับการนิเทศและติดตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำนวน 41 โรงเรียน โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ทำการนิเทศตามภาคต่างๆ จำนวน 42 คน ดังรายชื่อโรงเรียนและรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ในภาคผนวก

ตาราง 11 ตารางการปฏิบัติงานการนิเทศและติดตามผลโรงเรียนในภาคเหนือ

วัน/ เดือน /ปี	เวลา	ชื่อสถานศึกษา	ที่อยู่
17 กันยายน 2553	9.00 น.-16.00 น.	โรงเรียนดรุณศึกษา	เลขที่ 104 ถนนสวรรควิถี ซอย 4 อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์
18 สิงหาคม 2553	9.00 น.-16.00 น.	โรงเรียนอนุบาลสุภาพรรณ	เลขที่ 185 ถนนสาย 1 อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย
18 สิงหาคม 2553	9.00 น.-16.00 น.	โรงเรียนนิวชาวดี	เลขที่ น.36 ตำบล ปากน้ำโพ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์
19 สิงหาคม 2553	9.00 น.-16.00 น.	โรงเรียนอนุบาลพัททอง	เลขที่ 3 / 69 ตำบลหนองปลิง อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์
20 สิงหาคม 2553	9.00 น.-16.00 น.	โรงเรียนไมตรีจิตคริสเตียน เชียงใหม่	เลขที่ 183 / 9 อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่
26 สิงหาคม 2553	9.00 น.-16.00 น.	โรงเรียนจันทวิทยา	เลขที่ 369 ถนน ชมจิวระเวช 4 ตำบลตะพานหิน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร
28 สิงหาคม 2553	9.00 น.-16.00 น.	โรงเรียนมิตรอารีวิทยาสิน	เลขที่ 15 / 1 ถนน กำแพงเพชร – ชาญ ตำบลวังแฉิม อำเภอเมือง

วัน/ เดือน /ปี	เวลา	ชื่อสถานศึกษา	ที่อยู่
			จังหวัดกำแพงเพชร
30 สิงหาคม 2553	9.00 น.-16.00 น.	โรงเรียนศรีไพร วิทยา	เลขที่ 147 หมู่ 13 ตำบลแคมป์สน อำเภอเขาต้อ จังหวัดเพชรบูรณ์
31 สิงหาคม 2553	9.00 น.-16.00 น.	โรงเรียน เทคโนโลยี สารสนเทศและ บริหารธุรกิจ	เลขที่ 253 หมู่ 6 ตำบลบึงสามพัน อำเภอบึงสามพัน จังหวัด เพชรบูรณ์
1 กันยายน 2553	9.00 น.-16.00 น.	โรงเรียนเสรี วิทยา	เลขที่ 658 ตำบลท่ามะตะโกอำเภอ ท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์

ตาราง 12 ตารางการปฏิบัติงานการนิเทศและติดตามผลโรงเรียนในภาคกลาง

วัน/ เดือน /ปี	เวลา	ชื่อสถานศึกษา	ที่อยู่
11 กันยายน 2553	10.00 น.-16.30 น.	โรงเรียนพรประสาท	อ.เดิมบางนางบวช จ. สุพรรณบุรี
18 กันยายน 2553	9.00 น.-16.30 น.	โรงเรียนเอกวิทยา	เขตสายไหม กรุงเทพฯ
19 กันยายน 2553	9.00 น.-16.30 น.	โรงเรียนบางกอก วิทยา(มูลนิธิ)	แขวงลาดพร้าว เขตวัง ทองหลาง กรุงเทพฯ
2 ตุลาคม 2553	10.00 น.-17.00 น.	โรงเรียนราษฎร บำรุง	ตำบลท่าเรือ อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี
15 ตุลาคม 2553	9.00 น.-16.30 น.	โรงเรียนเทคโนโลยี บางกะปิ	แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ
22 ตุลาคม 2553	10.00 น.-16.00 น.	โรงเรียนรุ่งโรจน์ วิทยา	อ.บางคล้า จ.ฉะเชิงเทรา
23 ตุลาคม 2553	10.00 น.-16.30 น.	โรงเรียนเทคโนโลยี พานิชยการสัตหีบ	ต.นาจอมเทียน อ.สัตหีบ จ. ชลบุรี
26 ตุลาคม 2553	9.00 น.-16.30 น.	โรงเรียนพานิชยการ ธัชรินทร์	แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ
29 ตุลาคม 2553	10.00 น.-16.30 น.	โรงเรียนสัมมาสิกขา ปฐมอโศก	ต.พระประโทน อ.เมือง จ. นครปฐม
30 ตุลาคม 2553	9.00 น.-16.00 น.	โรงเรียนบางอ้อ ศึกษา	แขวงบางอ้อ เขตบางพลัด กรุงเทพฯ

ตาราง 13 ตารางการปฏิบัติงานการนิเทศและติดตามผลโรงเรียนในตะวันออกเฉียงเหนือ

วัน/เดือน/ปี	เวลา	ชื่อสถานศึกษา	ที่อยู่
10 สิงหาคม 2553	9.00 น.-16.00 น.	โรงเรียนเคียวน่า	เลขที่ 1177 ถนนราชการ รถไฟเหนือ อ.อุทุมพร จังหวัด ศรีสะเกษ
16 สิงหาคม 2553	9.00 น.-16.00 น.	โรงเรียนเทคโนโลยี ขอนแก่น	เลขที่ 123 หมู่ 4 ถนน มิตรภาพ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
17 สิงหาคม 2553	9.00 น.-16.00 น.	โรงเรียนขอนแก่น คริสเตียน	เลขที่ 1/2 ถนน 5 พฤศจิกายน ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
18 สิงหาคม 2553	9.00 น.-16.00 น.	โรงเรียนเชื้อจรูญ วิทย์	เลขที่ 27 หมู่ 1 ถนนประชา องอาจ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด
25 สิงหาคม 2553	9.00 น.-16.00 น.	โรงเรียนมูลนิธิสุดี วิทยา	วัดไชยยาติการาม อ.พนา จังหวัด อำนาจเจริญ
26 สิงหาคม 2553	9.00 น.-16.00 น.	โรงเรียนเบญจรัฐ พิทยา	เลขที่ 442 ถนนม่วงสามสิบ อำเภอเขื่องใน จังหวัด อุบลราชธานี
27 สิงหาคม 2553	9.00 น.-16.00 น.	โรงเรียนเทคโนโลยี นครพนม	เลขที่ 303 ถนนนครพนม-ท่า อุเทน อ.เมือง จ.นครพนม
6 กันยายน 2553	9.00 น.-16.00 น.	โรงเรียนอนุบาลกุล ฤดีแวงน้อย	อำเภอ แวงน้อย จังหวัด ขอนแก่น
7 กันยายน 2553	9.00 น.-16.00 น.	โรงเรียนมัธยมคริส เตียน	เลขที่ 249-251 อำเภอ มัญจา คีรี จังหวัด ขอนแก่น
8 กันยายน 2553	9.00 น.-16.00 น.	โรงเรียนกระแสน พัฒนา	เลขที่ 3/26 ถนน รามราช ต.เมืองพล อำเภอ พล จังหวัด ขอนแก่น

ตาราง 14 ตารางการปฏิบัติงานการนิเทศและติดตามผลโรงเรียนในภาคใต้

วัน/ เดือน /ปี	เวลา	ชื่อสถานศึกษา	ที่อยู่
23 กันยายน 2553	9.00 น.-16.00 น.	โรงเรียนจรรยาอนุยุต วิทยา	เลขที่ ๓๐๐ ถนนศรีธรรมราช ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
24 กันยายน 2553	9.00 น.-16.00 น.	โรงเรียนบ้านเด็ก ศึกษา	เลขที่ ๑๐๑ หมู่ที่ ๒ ตำบล กำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช
25 กันยายน 2553	9.00 น.-16.00 น.	โรงเรียนอนุบาลปิยะ รัตน์	เลขที่ ๑/๑๔ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัด / นครศรีธรรมราช
26 กันยายน 2553	9.00 น.-16.00 น.	โรงเรียนปัญญาสาร ธรรมมูลนิธิ	หมู่ที่ ๖ ตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช
27 กันยายน 2553	9.00 น.-16.00 น.	โรงเรียนประทีป ศาสน์	ตำบลกำแพงเขา อำเภอ เมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช
29 กันยายน 2553	9.00 น.-16.00 น.	โรงเรียนวิทยานุ เคราะห์ 210กม	เลขที่ 401 ถนนทุ่งใหญ่-พระ แสง ตำบลท่ายาง อำเภอทุ่ง ใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช
1 ตุลาคม 2553	9.00 น.-16.00 น.	โรงเรียนมุสลิมสันติ ธรรม มูลนิธิ 76 กม	เลขที่ 27 / 1 หมู่ 3 ตำบล นาคียน อำเภอเมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช
3 ตุลาคม 2553	9.00 น.-16.00 น.	โรงเรียนเจริญวิทย์ 160 กม	เลขที่ 171หมู่ 9 ตำบลจันดี อำเภอฉวาง จังหวัด นครศรีธรรมราช
4 ตุลาคม 2553	9.00 น.-16.00 น.	โรงเรียนอนุบาล อักษรวิทย์ 194 กม	เลขที่ 1 ตำบลฉวาง อำเภอ ฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช
5 ตุลาคม 2553		ร่อนพิบูลย์วิทยา130 กม	อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัด นครศรีธรรมราช

8. การประเมินผลโครงการ

การประเมินผล โดยกระบวนการวิจัย เพื่อการประเมินโครงการ 4 ด้าน ดังนี้

8.1 การประเมินบริบท (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาวะแวดล้อมที่เป็นสิ่งที่เป็นพื้นฐานเกี่ยวกับโครงการ ความต้องการต่างๆข้อกำหนด เงื่อนไขในการจัดจ้างดำเนินโครงการของสำนักบริหารงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน กับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลของการประเมินจะนำไปใช้ในการวินิจฉัยปัญหา การตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผน การกำหนดจุดประสงค์ หรืองานนโยบายของโครงการ

8.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น(Input Evaluation) เป็นการประเมินผลระบบโครงสร้างและความสามารถของหน่วยงานการจัดโครงการ เพื่อที่จะนำผลการประเมินมาใช้ปฏิบัติเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ได้แก่ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหาหลักสูตรฝึกอบรมและกิจกรรมในโครงการ ความพร้อมของผู้ดำเนินโครงการ ความรู้ความสามารถของบุคลากร วิทยากร ในโครงการ เวลา งบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวก

8.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)เป็นการประเมินวิธีการดำเนินโครงการ ได้แก่ การบริหารโครงการ และการจัดกิจกรรม

8.3.1 การบริหารโครงการ หมายถึง การดำเนินงานของคณะกรรมการดำเนินโครงการด้านการจัดตั้งองค์กร การเตรียมการ การเตรียมการของวิทยากร

8.3.2 การปฏิบัติงาน หมายถึง พฤติกรรมการปฏิบัติงานจัดกิจกรรมตั้งแต่ การสื่อสาร การรับสมัครและลงทะเบียน การบริการของเจ้าหน้าที่ พิธีการต่างๆ วิธีการดำเนินการจัดกิจกรรม 3 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมการอบรมผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาและประเภทอาชีวศึกษา 3 หัวข้อ คือ การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสร้างเครื่องมือการประเมินเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน

2)กิจกรรมการศึกษาดูงานของครูและผู้บริหารในโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาและประเภทอาชีวศึกษา 3) กิจกรรมการนิเทศและติดตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ

8.4 การประเมินผลผลิต(Product Evaluation) เป็นการประเมินผลลัพธ์ที่เกิดจากโครงการ มีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะวัดความสำเร็จของโครงการเพื่อปรับปรุง แก้ไข พัฒนา ตรวจสอบความสำเร็จของโครงการ ไม่เฉพาะแต่เมื่อสิ้นสุดโครงการแล้วเท่านั้น แต่ยังมีประเมินในขณะที่โครงการกำลังดำเนินการอยู่ด้วย ได้แก่ ความรู้ ความพึงพอใจ ของผู้เข้าร่วมโครงการ การนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการทำงาน ผลการประเมินคุณภาพสถานศึกษาตามเกณฑ์ประกันคุณภาพภายหลังการอบรมเปรียบเทียบกับก่อนการอบรม และผลข้างเคียงอื่นๆที่เกิดขึ้นจากโครงการ

9 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 9.1 ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องการวางแผนกลยุทธ์
- 9.2 ผู้บริหารมีทักษะในการวางแผนกลยุทธ์ระดับความสามารถและวางแผนพัฒนาสถานศึกษา
- 9.3 ครูมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การคิดวิเคราะห์ สามารถออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และและสร้างเครื่องมือวัด และประเมินผลการคิดวิเคราะห์ ยกระดับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน
- 9.4 ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจในการดำเนินโครงการ
- 9.5 สถานศึกษาเอกชนประเภทสามัญศึกษาและอาชีวศึกษาในระบบที่ไม่ผ่านการรับรองประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง จำนวน 200 แห่ง สามารถผ่านการรับรองการประเมินคุณภาพในรอบต่อไป
- 9.6 เสริมสร้างระบบประกันคุณภาพสถานศึกษา
- 9.7 ได้ผลการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์

10. ตัวชี้วัดความสำเร็จ:

เชิงปริมาณ

- 1) จำนวนโรงเรียนเอกชนที่ได้รับการพัฒนา
- 2) จำนวนผู้บริหารและครูที่ได้รับการพัฒนา

เชิงคุณภาพ

- 1) ครูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ รักการเรียนรู้ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทยสูงขึ้น
- 2) ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจและสามารถบริหารจัดการระบบบริหารจัดการโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

11. งบประมาณ: จำนวน จำนวน 13,596,700 บาท

งบประมาณที่ได้รับจากสำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน ผู้รับจ้างจะถือปฏิบัติตามระเบียบมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒว่าด้วย เงินรายได้จากการจัดกิจกรรมบริการวิชาการ พ.ศ.2541

12. การติดตามประเมินผล:

12.1 ประเมินระหว่างการดำเนินโครงการ โดยการสังเกตการณ์ทำกิจกรรมของผู้เข้าร่วมโครงการ

12.2 ประเมินระหว่างการดำเนินโครงการ โดยการสังเกตการณ์ทำกิจกรรมของผู้เข้าร่วมโครงการ

12.3 ประเมินเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ โดยใช้แบบสอบถาม

13. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 13.1 สถานศึกษาเอกชน ประเภทสามัญศึกษา และอาชีวศึกษาในระบบที่ไม่ผ่านการรับรอง การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง (พ.ศ. 2551 - 2552) จำนวน 200 โรง สามารถผ่านการรับรอง
- 13.2 การประเมินคุณภาพภายนอกในรอบต่อไป
- 13.3 ยกระดับความสามารถผู้เรียนด้านการคิดวิเคราะห์ คิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการใฝ่เรียนรู้ผ่านกระบวนการทำงานกลุ่ม (Group Activities) และการทำโครงการ (Project-based Learning)
- 13.4 เพิ่มศักยภาพครูให้สามารถจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น (Multi Grade Classroom Learning) และการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน บูรณาการ การเรียนรู้ในชั้นเรียนให้เข้าถึงการดำเนินชีวิตจริง พัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ รวมทั้งใช้ผลการวิจัยในชั้นเรียนเป็นฐานการพัฒนาผู้เรียน
- 13.5 เสริมสร้างระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้มีความเข้มแข็ง
- 13.6 ได้แนวทางการดำเนินโครงการที่เพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาที่เหมาะสมในอนาคต

3) ข้อกำหนด ขอบเขต ในการจัดจ้างดำเนินการโครงการ

ข้อกำหนด ขอบเขต (TOR : Term of Reference) ในการจัดจ้างดำเนินการโครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์ มีดังนี้

1. ลักษณะของงาน

1.1 เป็นการอบรมผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาและประเภทอาชีวศึกษาที่มีผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกรอบสอง จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ต่ำกว่าเกณฑ์และไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน

1.2 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และศึกษาดูงานของผู้บริหารในโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาและประเภทอาชีวศึกษาที่มีผล การประเมินคุณภาพดีมาก

1.3 การนิเทศและติดตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนที่ผ่านการอบรม

2. วัตถุประสงค์

2.1 อบรมครูให้สามารถจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีทักษะการคิดวิเคราะห์ รักการเรียนรู้ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

2.2 เพื่อพัฒนาผู้บริหารให้สามารถจัดการได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

3. ขอบเขตของงาน

ขอบเขตของการดำเนินการโครงการ ในระดับผลลัพธ์ ดังนี้

3.1 อบรมผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาและประเภทอาชีวศึกษา ที่มีผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกรอบสองไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานจำนวน 200 โรง

รวม 2,400 คน

3.2. ผู้บริหารโรงเรียนศึกษาดูงานในโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาและประเภทอาชีวศึกษา ที่มีผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกรอบสอง คุณภาพดีมาก จำนวน 420 คน

3.3 โรงเรียนที่ผ่านการอบรมได้รับการนิเทศและติดตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ภาคละ 10 โรงเรียน

4. เป้าหมาย

4.1 เป้าหมายเชิงคุณภาพ

- 1) อบรมผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาและประเภทอาชีวศึกษาที่มีผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกรอบสอง ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน
- 2) ครูและผู้บริหารโรงเรียนศึกษาดูงานในโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาและประเภทอาชีวศึกษาที่มีผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกรอบสอง คุณภาพดีมาก
- 3) โรงเรียนที่ผ่านการอบรมได้รับการนิเทศและติดตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

4.2 เป้าหมายเชิงปริมาณ

1) อบรมผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาและประเภทอาชีวศึกษาที่มีผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกรอบสองไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานในหลักสูตรการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 2,400 คน ดังนี้

1.1 ประชุมปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา รุ่นละ 200 คน จำนวน 4 รุ่น จำนวน 800 คน รุ่นละ 3 วัน

1.2 ประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รุ่นละ 200 คน จำนวน 4 รุ่น จำนวน 800 คน รุ่นละ 3 วัน

1.3 ประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างเครื่องมือสำหรับการประเมินเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน รุ่นละ 200 คน จำนวน 4 รุ่น จำนวน 800 คน รุ่นละ 3 วัน

2) ศึกษาดูงานในโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาและประเภทอาชีวศึกษาที่มีผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกรอบสอง คุณภาพดีมาก รุ่นละ 105 คน 4 รุ่น จำนวน 420 คน รุ่นละ 2 วัน

3) โรงเรียนที่ผ่านการอบรมได้รับการนิเทศและติดตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ภาคละ 10 โรงเรียน

5. ระยะเวลาดำเนินการ

การดำเนินการพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาที่ต่ำกว่าเกณฑ์ครั้งนี้ ใช้ระยะเวลาดำเนินการทั้งสิ้น ภายในเดือนกันยายน 2553

6. งบประมาณ

งบประมาณ 13,596,700 บาท แยกเป็น โดยแบ่งเป็นค่าใช้จ่ายดังต่อไปนี้

6.1 อบรมผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาและประเภทอาชีวศึกษาที่มีผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกทั้งสอง ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน

6.2 ผู้บริหารโรงเรียนศึกษาดูงานในโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาและประเภทอาชีวศึกษาที่มีผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกทั้งสอง อยู่ในระดับดีมาก

6.3 โรงเรียนที่ผ่านการอบรมได้รับการนิเทศและติดตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

7. การกิจ/หน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ดำเนินงาน

7.1 จัดเตรียมแผนการดำเนินงานการดำเนินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษา ที่ต่ำกว่าเกณฑ์ ส่งให้สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนพิจารณาเห็นชอบก่อนการดำเนินงาน ภายใน 30 วัน นับจากวันลงนามในสัญญา โดยอย่างน้อยต้องนำเสนอแผนการดำเนินการดังนี้

- แผนการดำเนินงานตลอดกิจกรรมและระยะเวลาการดำเนินงาน
- แผนการจัดการอบรม/ประชุมเชิงปฏิบัติการ (การจัดทำแผนพัฒนา

คุณภาพของสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสร้างเครื่องมือสำหรับประเมินเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน)

- แผนการศึกษาดูงานในโรงเรียนที่มีผลการประเมินคุณภาพ

การศึกษาภายนอกทั้งสองอยู่ในระดับดีมาก

- แผนการนิเทศและติดตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาและประเภทอาชีวศึกษาที่ผ่านอบรม/ประชุมเชิงปฏิบัติการ ภาคละ 10 โรงเรียน
- สถานที่ จังหวัด ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นไปตามที่โครงการกำหนด

1) หัวข้อ/หลักสูตรการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสร้างเครื่องมือ สำหรับประเมินเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน ที่เหมาะสมสำหรับพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญและประเภทอาชีวศึกษา พร้อมทั้งทำคู่มือการประชุมเชิงปฏิบัติการ

2) ดำเนินการจัดทำสื่อและเอกสารเผยแพร่ก่อนการประชุมเชิงปฏิบัติการทุกครั้ง โดยการทำจดหมาย/หนังสือเชิญอบรม/ประชุมเชิงปฏิบัติการ ศึกษาดูงาน และนิเทศติดตาม ถึงโรงเรียนตามกลุ่มที่โครงการกำหนด

3) ดำเนินการจัดทำข้อมูลสารสนเทศของผู้เข้ารับการอบรมอย่างเป็นระบบ

4) จัดหา/เชิญวิทยากรตามหัวข้อ/หลักสูตรที่ใช้ในการอบรม/ประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยวิทยากรต้องมีความรู้ ความสามารถในการหัวข้อ/หลักสูตรที่ใช้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ/สัมมนา ซึ่งจำนวนวิทยากรและผู้ช่วยวิทยากรต้องเหมาะสมกับหัวข้อ/หลักสูตรที่ใช้ในการอบรม/ประชุมเชิงปฏิบัติการ

5) จัดอบรม/ประชุมเชิงปฏิบัติการผู้บริหาร และครูโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญและประเภทอาชีวศึกษา ตามหลักสูตรที่กำหนด โดยอย่างน้อยต้องเตรียมสถานที่ วัสดุ เครื่องมือ

ตามที่โครงการกำหนด ในส่วนของพิธีการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น พิธีเปิด-ปิด จัดตกแต่งสถานที่ เอกสาร/คู่มือ และจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ. ทุกครั้งที่มีการอบรม/ประชุมเชิงปฏิบัติการ ดังนี้ โปรเจกเตอร์ เครื่องคอมพิวเตอร์/โน้ตบุ๊ก เครื่องพิมพ์แบบเลเซอร์ กระดาษ A4 สำหรับพิมพ์ แผ่นซีดี/ ดีวีดี ที่ใช้สำหรับการบันทึกข้อมูล

- ค่าตอบแทนสำหรับวิทยากรทุกท่าน ไม่น้อยกว่าอัตราที่ราชการกำหนด
- เอกสารสำหรับผู้เข้าร่วมอบรม/สัมมนา
- จัดเตรียมที่พัก อาหาร และเครื่องดื่ม สำหรับผู้บริหารสำนักบริหารงาน

คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และข้าราชการที่เป็นผู้ประสานงาน รุ่นละ 2 คน โดยมีที่พัก ก่อนและหลังการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ/สัมมนา จำนวนไม่น้อยกว่า 2 ห้อง

- ผู้ดำเนินงานจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบจัดหาพาหนะทุกกรณีที่มีความเกี่ยวข้องกับการประชุมเชิงปฏิบัติการ/สัมมนา ได้แก่

- เดินทางไป-กลับ ระหว่างบ้านพัก/ที่พักกับสถานที่จัดอบรม/ประชุมเชิงปฏิบัติการ สำหรับผู้บริหารสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน วิทยากร และข้าราชการที่เป็นผู้ประสานงาน พาหนะที่ใช้ในการติดต่อประสานงานตลอดช่วงเวลาการจัด

- อบรม/ประชุมเชิงปฏิบัติการ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางต้องจัดให้ไม่น้อยกว่าสิทธิราชการที่พึงได้

- ผู้ดำเนินการจะต้องเป็นผู้ดูแลอาหารและเครื่องดื่มทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการอบรม/ประชุมเชิงปฏิบัติการ ใน 1 วัน ประกอบด้วย

อาหารว่างและเครื่องดื่ม	จำนวน 2 มื้อ
อาหารกลางวัน	จำนวน 1 มื้อ
อาหารเย็น	จำนวน 1 มื้อ

วัสดุ อุปกรณ์และข้อกำหนดอื่น ๆ ตามความเหมาะสมและความจำเป็น

บันทึกภาพนิ่ง และภาพถ่ายวิดีโอ งานกิจกรรมต่าง ๆ ทุกครั้ง เช่น พิธีเปิด-ปิด การอบรม/ประชุมเชิงปฏิบัติการ ภาพกิจกรรมต่าง ๆ โดยนำส่งในรูปแบบภาพถ่าย และซีดี/ดีวีดี

- นำเสนอภาพบรรยากาศกิจกรรมต่าง ๆ และเอกสารประกอบการอบรม/ประชุมเชิงปฏิบัติการ ที่สามารถ Download ได้บนเว็บไซต์กิจกรรมฯ ทุกครั้งหลังดำเนินกิจกรรมต่าง เสร็จสิ้น

- จัดพิมพ์วุฒิบัตรสำหรับผู้ผ่านการอบรมทุกคน
- รวบรวมรายชื่อ ประวัติวิทยากร และชื่อ โรงเรียน ผู้บริหารและครู
- ประเมินผลการดำเนินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาที่ต่ำกว่าเกณฑ์

7.2. ศึกษาดูงานในโรงเรียนที่มีผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกสอง อยู่ในคุณภาพดีมาก รุ่นละ 105 คน 4 รุ่น จำนวน 420 คน รุ่นละ 2 วัน

7.3 โรงเรียนที่ผ่านการอบรมได้รับการนิเทศและติดตาม ระบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา ภาคละ 10 โรงเรียน

ทั้งนี้ให้ดำเนินการตามรายละเอียดที่ระบุในโครงการ และให้รายงานผลความก้าวหน้าของโครงการให้สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนทราบทุกเดือนหรือตามที่สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนขอความอนุเคราะห์

8. เงื่อนไขทั่วไป

8.1 ผู้ยื่นข้อเสนอจะต้องจัดทำเอกสาร ข้อเสนอแนะ และแนวทางการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรโรงเรียนเอกชนต่อผู้อำนวยการสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 20 ชุด โดยต้นฉบับ 1 ชุด สำเนา 19 ชุด และจัดทำเอกสารขอเปรียบเทียบระหว่างข้อกำหนดและขอบเขตของงาน (TOR: Term Of Reference) กับแผนการดำเนินงานกิจกรรมฯ ของผู้ยื่นข้อเสนอ เพื่อประกอบการพิจารณาการให้คะแนน (ในกรณีที่มีผู้เสนอราคา มีข้อเสนอพิเศษอื่น ๆ เพิ่มเติม)

8.2 ผู้ยื่นข้อเสนอต้องตอบรับและตกลงเงื่อนไขทุกประการของข้อกำหนดและขอบเขตของงาน (TOR : Term Of Reference) กิจกรรมการอบรม/ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา และประเภทอาชีวศึกษา รวมถึงการประเมินผลการดำเนินโครงการฯ โดยไม่มีข้อแม้

8.3 ค่าจ้าง และการชำระเงิน สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจะจ่ายเงินค่าจ้าง โดยแบ่งเป็น 2 งวด ดังนี้

งวดที่ 1 ร้อยละ 65 ของวงเงินตามสัญญา เมื่อผู้รับมอบส่งมอบรายการดังนี้

- แผนดำเนินงานตามกิจกรรมการอบรม/ประชุมเชิงปฏิบัติการโครงการให้แก่โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา และประเภทอาชีวศึกษา
- หลักสูตรการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสร้างเครื่องมือสำหรับการประเมินเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน

ภายใน 10 วัน นับถัดจากวันลงนามในสัญญา และคณะกรรมการตรวจรับ มีมติรับผลงานดังกล่าว

งวดที่ 2 ร้อยละ 35 ของวงเงินตามสัญญา เมื่อผู้รับมอบส่งมอบรายการดังนี้

- จัดอบรมให้แก่กลุ่มเป้าหมาย ไม่น้อยกว่า 1,200 คน
- นำภาพกิจกรรมและหัวข้อ/หลักสูตรการประชุมเชิงปฏิบัติการ และไฟล์เอกสารประกอบการอบรม/สัมมนาให้ Download ได้บนเว็บไซต์กิจกรรมฯ

ภายใน 30 วัน นับถัดจากวันลงนามในสัญญา และคณะกรรมการตรวจรับมีมติรับผลงานดังกล่าว

9. การประเมินผลการดำเนินงาน

ผู้รับจ้างจะต้องทำการประเมินผลการอบรม/สัมมนาในแต่ละครั้ง และทำการประเมินผลการดำเนินการหลังสิ้นสุดกิจกรรมฯ โดยเน้นกลุ่มเป้าหมายที่กิจกรรมฯ กำหนด

10. หน่วยงานรับผิดชอบกิจกรรม

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 2 หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการประเมินโครงการ

ในการดำเนินงานโครงการเพื่อพัฒนาประเทศไม่ว่าจะเป็นโครงการทางด้านการศึกษา ทาง การเกษตร สาธารณสุข ความมั่นคงหรือโครงการอื่นใดก็ตาม ต่างก็มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาประเทศ ให้เจริญก้าวหน้า ประชากรภายในประเทศมีความเป็นอยู่ที่มั่นคง ปลอดภัย และมีความสมบูรณ์พูนสุข โครงการต่างๆจะมีการใช้ทรัพยากรเป็นจำนวนมากทั้งทางด้านบุคลากร เงิน วัสดุอุปกรณ์ โครงการ บางโครงการประสบความสำเร็จก่อให้เกิดคุณค่าต่อสังคมประเทศชาติ ในขณะที่บางโครงการไม่ประสบความสำเร็จ ไม่เกิดประโยชน์แต่อย่างใดหรืออาจก่อให้เกิดประโยชน์แต่ไม่คุ้มค่าต่อการลงทุนทาง ทรัพยากรที่กล่าวมาข้างต้น ด้วยเหตุดังกล่าวจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการดำเนินการประเมิน โครงการ เพราะการประเมินเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการได้มาซึ่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆเพื่อเป็น ประโยชน์ต่อการปรับปรุงโครงการให้มีประสิทธิภาพ (Miller.1991) หรือเพื่อตัดสินใจว่าควรมีการแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือมีการดำเนินการขยายโครงการต่อไปหรือไม่ ตลอดจนจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการดำเนินโครงการในอนาคตทั้งทางด้านการปฏิบัติงาน การหาแหล่งทุนสนับสนุน การควบคุม ติดตามการดำเนินงาน (Anderson and Ball.1978: 3-4) ในการจัดการศึกษาระดับต่างๆที่รับผิดชอบ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานระดับชาติ ระดับภาคหรือระดับท้องถิ่นย่อมมีความต้องการที่จะปรับปรุงระบบ การศึกษาให้ดีขึ้นทั้งทางด้านหลักสูตรการสอน เนื้อหาวิชา ซึ่งสิ่งต่างๆเหล่านี้จำเป็นอย่างยิ่งที่ จะต้องใช้การประเมินเข้ามามีส่วนช่วยในการค้นหาคำตอบหรือข้อเท็จจริงต่างๆ การประเมินโครงการ พัฒนาคุณภาพบุคลากรทางการศึกษาครั้งนี้เพื่อต้องการที่จะได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและผลสำเร็จ และข้อบกพร่องของโครงการ เพื่อจะได้มีการปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพ เป็นประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติให้มากยิ่งขึ้น

ความหมายของการประเมินและการประเมินโครงการ

ในการให้ความหมายของการประเมินโครงการจะพิจารณาแยกตามความหมายของคำออกเป็น 2 ส่วนคือคำว่า ประเมิน และคำว่าโครงการ

ในความหมายของคำว่าประเมินนั้น ได้มีนักการศึกษาหลายคนได้ให้ความหมายไว้ดังนี้ การ ประเมิน หมายถึงกระบวนการในการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจใน ทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่ (Stufflebeam) เป็นกระบวนการรวบรวมข้อมูลที่ต้องการแล้วทำการรวบรวม ข้อมูลนั้นนำไปใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจด้วยวิธีการต่างๆ (Cronbach) ซึ่งครอบคลุมกิจกรรม ทางด้านการศึกษาด้วย ส่วน ไทเลอร์(Tyler) กล่าวว่า การประเมินเป็นกระบวนการที่บ่งชี้ให้เห็นว่าการ จัดการศึกษาได้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่วางไว้ในหลักสูตรและการสอนหรือไม่ จุดมุ่งหมายทางการ ศึกษาดังกล่าวนั้น หมายถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนให้เป็นไปในทางที่พึงประสงค์ ดังนั้น การประเมินจึงเป็นกระบวนการที่กำหนดว่ามีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด การ

ประเมินในลักษณะดังกล่าวนี้มีส่วนสำคัญ คือ การประเมินจะต้องมีการวัดพฤติกรรมของผู้เรียน เพราะการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมถือว่าเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการศึกษาที่ต้องการให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลง การประเมินจำเป็นจะต้องมีการประเมินมากกว่าหนึ่งครั้งเพื่อดูความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จึงอาจต้องมีการประเมินในระยะเริ่มแรกครั้งหนึ่งและในระยะหลังอีกครั้งหนึ่งเพื่อดูการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตามการที่จะประเมินว่าการเรียนรู้ของผู้เรียนอยู่คงทนนานเท่าใดจำเป็นจะต้องมีการประเมินอีกครั้งหนึ่งภายหลังจากที่เรียนจบไปแล้วเป็นระยะเวลาหนึ่ง เป็นการประเมินติดตามผลผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว (สมบุญ ชาติพงศ์และคนอื่นๆ .มปป :21)

ส่วนคำว่าโครงการ หมายถึง กิจกรรมของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งในองค์การที่มุ่งดำเนินงานเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ภายใต้เงื่อนไขเวลา งบประมาณ วิธีการดำเนินการที่กำหนดไว้ (Gadis.1959:89) สอดคล้องกับแนวคิดของแอนเดอร์สัน(Anderson.1978:34) ที่ให้ความหมายว่า โครงการเป็นกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับการดำเนินการของหน่วยงานต่างๆ ที่มีการกำหนดรายละเอียดในการดำเนินการต่างๆตั้งแต่ ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน กลุ่มเป้าหมาย ทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ วัน เวลา สถานที่ในการดำเนินการ จุดมุ่งหมายและผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานและผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ความหมายของการประเมินโครงการนั้น ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้คล้ายคลึงกัน อาทิ สมหวัง พิริยานูวัฒน์ (2533:117) กล่าวว่า การประเมินโครงการเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศในการปรับปรุงโครงการและและตัดสินผลสัมฤทธิ์ของโครงการ สอดคล้องกับ สเตค (Stake) ที่ได้กล่าวว่าการประเมินโครงการ เป็นการหาข้อมูลสารสนเทศที่เป็นระบบเพื่อบรรยายและตัดสินคุณค่าของโปรแกรมของการศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในการตัดสินคุณค่า การประเมินจึงต้องมีการบรรยายเกี่ยวกับโครงการอย่างละเอียดเป็นระบบเพื่อจัดเตรียมข้อมูลเชิงบรรยายและตัดสินคุณค่าอย่างมีมาตรฐานในการประเมินที่ชัดเจน

ส่วนเสนีย์ พิทักษ์อรุณพ ((2542:2) ได้กล่าวว่า การประเมินโครงการเป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศตลอดจนกิจกรรมต่างๆ ของโครงการเพื่อนำผลวิเคราะห์และสรุปผลเพื่อให้ผู้บริหารหรือผู้วินิจฉัยสั่งการเลือกดำเนินการที่เหมาะสมที่สุดกับสถานการณ์ ส่วนนิตา ชูโต (2538 : 8) ให้ความหมายไว้ว่าการประเมินโครงการหมายถึง การใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์หรือเทคนิคการวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์เพื่อหาข้อมูลที่เป็นจริงและเชื่อถือได้เกี่ยวกับโครงการเพื่อตัดสินใจว่าโครงการดังกล่าวดีหรือไม่ดี และ ประชุม รอดประเสริฐ (.2529:73) ได้สรุปไว้ว่า การประเมินโครงการหมายถึง กระบวนการในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลของการดำเนิน โครงการแล้วพิจารณา บ่งชี้ให้ทราบถึงจุดเด่นจุดด้อยของโครงการอย่างมีระบบแล้วตัดสินใจว่าจะปรับปรุงแก้ไขโครงการนั้นเพื่อการดำเนินการต่อไปหรือยุติการดำเนินโครงการนั้น

ลักษณะสำคัญของการประเมินโครงการ

สตีล (Steel. 1973:21-39) ได้สรุปลักษณะสำคัญ 7 ประการของการประเมินโครงการ ดังนี้

1. การประเมินโครงการเป็นกระบวนการมากกว่าวิธีการ โดยมีกระบวนการประเมิน 2

ลักษณะคือ (1) เป็นกระบวนการตัดสินคุณค่าของโครงการโดยมีมาตรฐานหรือเกณฑ์เป็นตัวเปรียบเทียบกับผลที่เกิดขึ้นจากโครงการเพื่อได้ข้อสรุปเกี่ยวกับผลของโครงการที่จะนำไปสู่การตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการในอนาคต และ (2) คือ เป็นกระบวนการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการโครงการและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผลที่เกิดขึ้นจากโครงการ รวมทั้งรวบรวมข้อมูลที่จะช่วยในการตัดสินใจในการเลือกแนวทางในการดำเนินการต่อไป

2. การประเมินโครงการเป็นการตรวจสอบดูว่า โครงการนั้นได้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้มากน้อยเพียงใด รวมทั้งเป็นการประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นกับโครงการ

3. การประเมินโครงการจะมีการประเมินผลย่อย และประเมินผลสรุปเพื่อหาข้อมูลต่างๆ มาพัฒนา ปรับปรุงการดำเนินการของโครงการให้ดีขึ้น รวมทั้งเป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องและหาแนวทางในการดำเนินการแก้ไขเพื่อให้การดำเนินงานโครงการมีประสิทธิภาพ

4. การประเมินโครงการทางการศึกษาเป็นการประเมินองค์ประกอบต่างๆ ของการเรียน การสอนที่ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งโครงการเสร็จสิ้น ดังนั้นการประเมินผลการเรียนและการสอนจึงเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินโครงการ

5. การประเมินโครงการเป็นกระบวนการที่มุ่งค้นหาคำตอบเฉพาะโครงการใดโครงการหนึ่งเท่านั้น เป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้เป็นประโยชน์ในเฉพาะแต่ละโครงการนั้นเท่านั้น มิได้มุ่งค้นหาความรู้ทฤษฎีหรือหลักเกณฑ์เพื่อเป็นข้อสรุปอ้างอิงเพื่อใช้กับโครงการอื่นๆ

6. การประเมินโครงการเป็นเครื่องมือสำคัญช่วยในการบริหารงาน ช่วยในการให้ข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจเลือกแนวทางปฏิบัติ และนำไปแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

7. การประเมินโครงการเป็นการทำงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในโครงการ ในการประเมินเพื่อการปรับปรุงโครงการนั้น จะต้องทำการประเมินโดยผู้ที่มีความเกี่ยวข้องและรับผิดชอบปฏิบัติงานในโครงการนั้น นอกจากนี้ ในการประเมินโครงการจะต้องมีการสร้างเกณฑ์การประเมิน และผู้ที่กำหนดเกณฑ์ควรจะเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ กล่าวคือผู้รับผิดชอบหรือคณะกรรมการโครงการจะต้องมีบทบาทในการเป็นผู้ประเมินโครงการ ส่วนนักประเมินที่เป็นบุคคลภายนอกจึงอยู่ในฐานะที่ปรึกษาโครงการ

การเลือกโครงการฝึกอบรมเพื่อนำมาประเมิน

โครงการฝึกอบรมมีหลายแบบ หลายประเภท หลายขนาด มีลักษณะแตกต่างกัน ในการประเมินโครงการด้วยการทำวิจัยอย่างเป็นระบบจึงไม่จำเป็นจะต้องทำการประเมินทุกโครงการ จำเป็นต้องเลือกโครงการที่เหมาะสมที่จะประเมินซึ่งลักษณะสำคัญของโครงการอบรมที่ควรเลือกเพื่อนำมาประเมินควรมีลักษณะ ดังนี้ (พิสนุ พงศ์ศรี.2553: 6)

1. เป็นโครงการขนาดใหญ่ ซึ่งพิจารณาจาก ระยะเวลาในการจัดโครงการ ไม่ควรน้อยกว่า 1 ภาคการศึกษา และ จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ ควรต้องมีจำนวนมากพอ ย่อมมีคนจำนวนมาก โครงการก็จะมีขนาดใหญ่ตามจำนวนคน

2. ควรเป็นโครงการที่มีผลต่อการตัดสินใจที่จะดำเนินการหรือยุติการดำเนินการ เพราะจะเกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่าในการที่จะดำเนินโครงการต่อไป

3. ควรเลือกประเมินโครงการที่มีรายละเอียดและมีข้อมูลเพียงพอ โดยเฉพาะตัวโครงการที่มีเนื้อหา องค์ประกอบของโครงการครบถ้วน และมีมากพอที่จะเห็นสาระ รายละเอียดของโครงการ รวมทั้งมีข้อมูลอื่นๆ ประกอบในโครงการด้วย เช่น กำหนด เงื่อนไข ข้อบังคับ หลักสูตร และร่องรอยหลักฐานอื่นๆ

4. ควรเลือกโครงการที่หน่วยงานในสังกัดเป็นผู้รับผิดชอบ หากมีหน่วยงานรับผิดชอบหลายฝ่าย ควรเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักเป็นผู้ประเมินโครงการ เพราะจะมีความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล

5. ไม่ควรเลือกโครงการที่มีหน่วยงานกลางมาประเมินเพราะอาจจะทำให้เกิดความซ้ำซ้อนกันในการประเมิน

6. ไม่ควรเลือกโครงการที่มีความสำเร็จมาทำการประเมิน เพราะจะไม่เกิดประโยชน์และคุ้มค่าต่อการพัฒนาโครงการ

ประเภทของการประเมินโครงการ

การแบ่งประเภทของการประเมินโครงการ แบ่งได้หลายแบบขึ้นอยู่กับการใช้เกณฑ์ในการแบ่งประเภท ได้แก่

1. แบ่งตามหลักยึดในการประเมินค่าแบ่งเป็น 2 ประการ คือ (สมหวัง พิริยานุวัฒน์. 2533:114)

1.1 การประเมินค่าตามจุดประสงค์ของโครงการ (Good - Based Evaluation) เป็นการประเมินผลโครงการว่าบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่

1.2 การประเมินผลโดยไม่มีวัตถุประสงค์ของโครงการ(Good Free Evaluation) เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นทั้งหมด โดยพิจารณาถึงทุกส่วนของระบบ

2. แบ่งตามลำดับเวลาที่ประเมิน

2.1 การประเมินก่อนนำโครงการไปสู่การปฏิบัติ (Pre Evaluation of Planned) เป็นการประเมินโดยตั้งความคาดหวังไว้ก่อนที่จะดำเนินโครงการว่าถ้าทำตามแผนแล้วจะเกิดผลแค่ไหน

2.2 การประเมินขณะโครงการดำเนินอยู่ (On- going Evaluation)

2.3 การประเมินหลังจากกิจกรรมหรือโครงการสิ้นสุดลงแล้ว (En- post Evaluation of Complete)

3. การประเมินโดยใช้จุดมุ่งหมาย เป็นการประเมินที่ผู้ประเมินมีจุดมุ่งหมายต้องการอยากรู้หรือจะนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์อะไร ได้แก่

3.1 ประเมินเพื่อปรับปรุง (Formative Evaluation) เป็นการประเมินผลเพื่อวางแผน

ก่อนดำเนินโครงการหรือเพื่อตรวจสอบว่าโครงการดำเนินไปตามแผนหรือไม่ในระหว่างที่ดำเนินการโครงการ ผลของการประเมินเพื่อนำไปใช้ปรับปรุง ตรวจสอบถามความก้าวหน้าของโครงการ (สมหวัง พิริยานุวัฒน์. 2533 : 114)

3.2 การประเมินเพื่อสรุปผล (Summative Evaluation) เป็นการประเมินผลรวม สรุป มักจะใช้หลังสิ้นสุดโครงการ จึงเป็นการประเมินโครงการในลักษณะรวบยอด มุ่งที่จะตรวจสอบผลผลิตของโครงการ ทั้งที่เป็นผลผลิตที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์ของโครงการ และผลผลิตอื่น ๆ อันเป็นผลพลอยได้จากโครงการ(สมหวัง พิริยานุวัฒน์. 2533: 96 และ โกวิท ี ประवालพฤษ์. 2523: 19-224)

4. การประเมินโดยการแบ่งสิ่งที่ถูกประเมิน

4.1 การประเมินสภาวะแวดล้อมหรือประเมินบริบท (Context Evaluation)

4.2 การประเมินปัจจัยหรือตัวป้อน (Input Evaluation)

4.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)

4.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation)

5. แบ่งตามโมเดลหรือรูปแบบการประเมินเป็นหลัก แบ่งได้ 3 กลุ่ม คือ

5.1 การประเมินตามรูปแบบที่ยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Objective Based Model)

เป็นการประเมินที่เน้นจุดมุ่งหมาย การตรวจสอบการบรรลุจุดประสงค์ของโครงการเป็นหลัก

5.2 การประเมินรูปแบบที่ใช้การตัดสินคุณค่า โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ประเมิน (Jude Mental Model) การประเมินรูปแบบนี้เป็นการประเมินที่มุ่งเน้นการตัดสินคุณค่าของโครงการ เป็นการประเมินที่ต้องอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในการตัดสินคุณค่าโดยอาศัยเกณฑ์ภายในและเกณฑ์ภายนอก ซึ่งเกณฑ์ภายในได้แก่ กระบวนการต่างๆ ที่ช่วยให้โครงการบรรลุจุดประสงค์ ส่วนเกณฑ์ภายนอกได้แก่ ผลของการบรรลุวัตถุประสงค์

5.3 การประเมินรูปแบบที่มุ่งนำผลไปช่วยในการตัดสินใจ (Decision Model) เป็นการประเมินที่เกิดขึ้นเพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหาร

แนวคิดและรูปแบบการประเมินโครงการ (Evaluation Model)

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วเบื้องต้นว่าการประเมินจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการที่จะได้มาซึ่งข้อมูลที่จะนำไปสู่การตัดสินใจในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง แก้ไข หรือพัฒนาโครงการให้มีคุณภาพ แต่ปัญหาที่พบก็คือ ผู้ประเมินยังไม่มี ความมั่นใจว่าจะทำการประเมินในรูปแบบใดจึงจะมีความเหมาะสม

รูปแบบ (Model) บางที่เรียกแบบจำลองของการประเมินโครงการมีมากมายหลายรูปแบบไม่น้อยกว่า 50 รูปแบบ (สมบูรณ์ ชิตพงศ์และคนอื่น.มปป:20) รูปแบบต่างๆ ได้มีการพัฒนาขึ้นมาตามลำดับ โดยมีการปรับปรุง ดัดแปลง ผสมผสานให้เหมาะสมในการประเมินในแต่ละโครงการ ทำให้เกิดรูปแบบการประเมินโครงการเกิดขึ้นมากมาย ที่สำคัญ ได้แก่

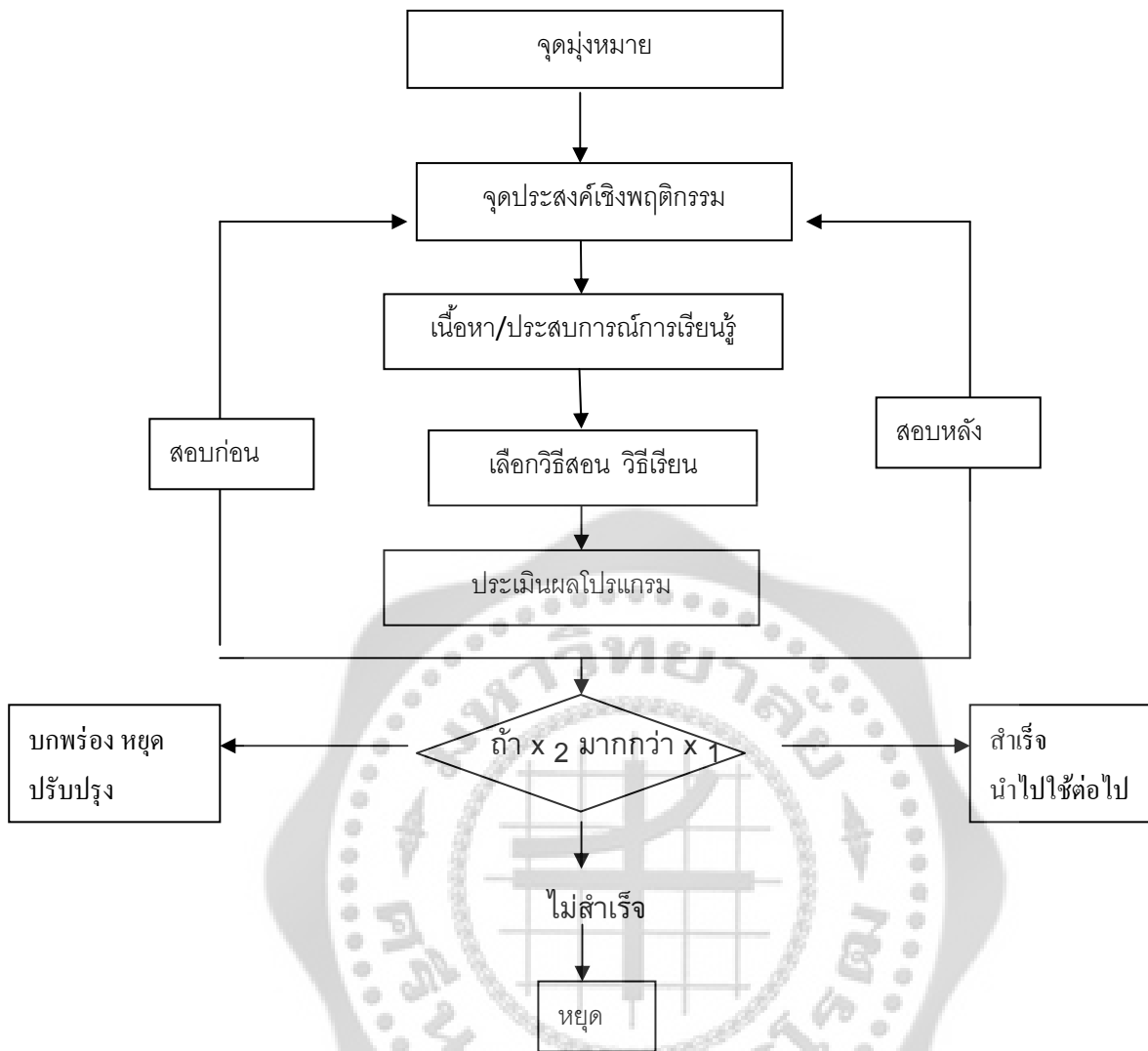
แนวคิดและรูปแบบการประเมินของไทเลอร์(Tyler Model)

แบบจำลองหรือรูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tyler Model) ไทเลอร์เป็นผู้ที่ริเริ่มบุกเบิกแนวความคิดเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินโครงการที่ยึดจุดประสงค์เป็นหลัก(Goal Objective Attainment Model) เป็นการประเมินโครงการเพื่อศึกษาว่าการปฏิบัติการจริงตามโครงการได้ผลสอดคล้องหรือแตกต่างกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ โดยไทเลอร์ได้ให้ความเห็นว่า การประเมินคือการเปรียบเทียบพฤติกรรมเฉพาะอย่างกับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่วางไว้ ทั้งนี้ ไทเลอร์มีความเชื่อว่า จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่ตั้งไว้อย่างชัดเจน รัดกุม จำเพาะเจาะจง จะเป็นแนวทางช่วยในการประเมินได้เป็นอย่างดีในภายหลัง การที่จะดูว่าโครงการประสบความสำเร็จหรือไม่ ดูได้จากผลผลิตของโครงการว่าตรงตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้แต่แรกหรือไม่เท่านั้น (สุพัฒน์ สุขมลสันต์และคนอื่นๆ 2533: 55) จุดมุ่งหมายในการประเมินตามรูปแบบการประเมินตามแนวคิดของ ไทเลอร์ นั้นมี 2 ประการคือ (สุพัฒน์ สุขมลสันต์และคนอื่นๆ. 2540: 155)

1. เพื่อตัดสินว่าจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่ตั้งไว้ในรูปของจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมนั้นประสบความสำเร็จหรือไม่ ส่วนใดที่ประสบความสำเร็จก็จะได้นำไปใช้ต่อไป หากพบว่ายังมีส่วนใดที่บกพร่องก็จะมี การแก้ไขปรับปรุง แต่ถ้ายังไม่ประสบความสำเร็จก็พิจารณาระงับโครงการ

2. เพื่อประเมินค่าความก้าวหน้าของกลุ่มประชากรขนาดใหญ่ เพื่อให้สาธารณชนได้ ข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้ ในอันที่จะช่วยเข้าใจปัญหาและความต้องการทางการศึกษาได้ เพื่อใช้ข้อมูลนั้นเป็นแนวทางในการที่จะปรับปรุงนโยบายทางการศึกษาโดยคนส่วนใหญ่เห็นด้วย

รูปแบบการประเมินตามแนวคิดของไทเลอร์ มีองค์ประกอบ 4 ส่วน คือ (1) จุดมุ่งหมายของการศึกษา (จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม) (2) เนื้อหาหรือประสบการณ์การเรียนรู้ (3) วิธีการเรียนการสอน และ(4) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การพิจารณาว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าหรือบรรลุผลตามที่ ตั้งไว้หรือไม่ จะพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เปรียบเทียบกับจุดประสงค์ เชิงพฤติกรรม สามารถแสดงเป็นภาพได้ ดังนี้

ภาพประกอบ 3 รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tyler)

ทาบาคานำรูปแบบการประเมินของไทเลอร์ดังกล่าวข้างต้นมาพัฒนา โดยการนำไปประยุกต์ใช้กับการพัฒนาหลักสูตร รูปแบบของทาบาคานี้คล้ายคลึงกับแบบของไทเลอร์ แต่มีจุดเน้นอยู่ที่ทาบาคานำไปใช้ในการประเมินหลักสูตร ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 ประการคือ (1) จุดมุ่งหมายของการศึกษา (2) เนื้อหาวิชา (3) วิธีการบริหารหลักสูตร และ (4) การประเมินผล ดังนั้นการรูปแบบการประเมินผลตามแนวคิดของทาบาคานี้ จึงเป็นการศึกษาว่า การดำเนินการตามหลักสูตรได้ผลสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่กำหนดไว้หรือไม่

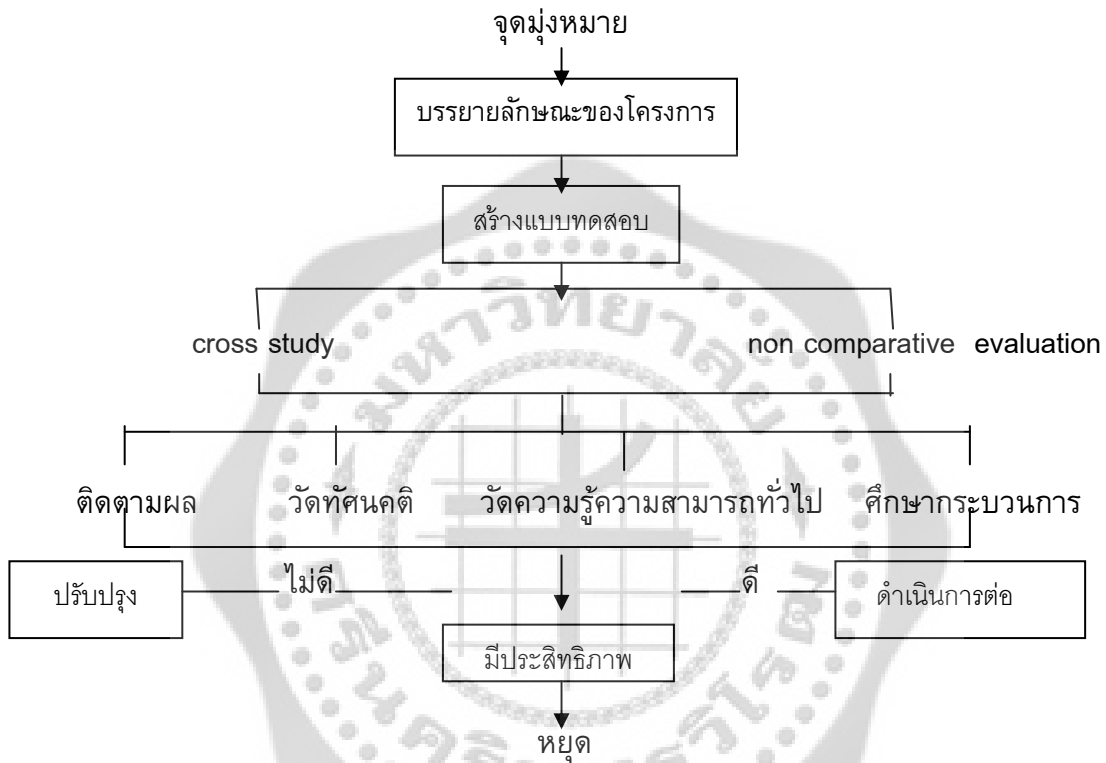
แนวคิดและรูปแบบการประเมินของครอนบาค (Cronbach Model)

ครอนบาค (Cronbach) ได้ให้ความหมายว่า การประเมินคือการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วใช้ข้อมูลนั้นตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษา แนวคิดการประเมินของครอนบาคนั้นเห็นว่าการ

ประเมินผลนั้นจะมีความเกี่ยวข้องกับกิจกรรมมากมายหลายอย่าง กิจกรรมต่างๆที่หลากหลายสามารถถือว่าเป็นโครงการจะสามารถประเมินได้ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนหรือ กิจกรรมทางการศึกษาอื่นใด ไม่มีหลักการใดที่จะยึดถือว่ากิจกรรมใดบ้างเป็นโครงการหรือไม่เป็นโครงการ กิจกรรมต่างๆ ที่ได้มีการดำเนินการสามารถทำการประเมินได้ทั้งสิ้น และในการประเมินนั้น การทดสอบผลสัมฤทธิ์เพียงอย่างเดียวนั้นย่อมไม่เพียงพอต่อการประเมินผล ซึ่งแนวคิดของครอนบาค มีอิทธิพลต่อการพัฒนารูปแบบการประเมินของ อัลคิน (Alkin) และของ สเตค (Stake) ในเวลาต่อมา จุดมุ่งหมายของการประเมินผลของครอนบาคมี 3 ประการคือ (สุพรรณ สุกมลสันต์และคนอื่นๆ 2533:159)

1. เพื่อปรับปรุงหลักสูตร รายวิชา เพื่อตัดสินว่าวิธีสอน อุปกรณ์การเรียนการสอนใดที่นำพอใจ มีส่วนใดต้องมีการแก้ไขปรับปรุง
  2. เพื่อตัดสินเกี่ยวกับตัวบุคคลโดยเฉพาะตัวผู้เรียน เป็นการสำรวจความต้องการของผู้เรียนเพื่อนำมาใช้ในการวางแผนการเรียนการสอน หรือเพื่อทำการคัดเลือกนักเรียน การแบ่งกลุ่มผู้เรียน ตลอดจนข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้าและข้อบกพร่องของนักเรียน ว่าเขามีส่วนใดดีเด่น มีส่วนใดต้องแก้ไขปรับปรุง
  3. เพื่อตัดสินเกี่ยวกับระเบียบวิธีในการบริหาร เป็นการพิจารณาดูว่าระบบการศึกษาของโรงเรียนดีมีคุณภาพหรือไม่ ครูในโรงเรียนมีประสิทธิภาพหรือไม่ อย่างไร
- วิธีการประเมินของครอนบาค มี 4 วิธี ได้แก่ (สมบูรณ์ ชิตพงศ์และคนอื่นๆ มปป. 27-28)
1. การศึกษากระบวนการ เป็นการศึกษาถึงเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในระหว่างเรียน อาทิเกี่ยวกับวิธีการสอนของครู ความเหมาะสมของหัวข้อหรือเนื้อหาสาระที่เรียน การประเมินในส่วนนี้เป็นการประเมินในขณะที่การใช้หลักสูตรกำลังดำเนินอยู่
  2. การวัดเจตคติ เจตคติเป็นเรื่องความพอใจและไม่พอใจ รวมทั้งความตั้งใจและความเชื่อ เจตคติเป็นส่วนสำคัญในการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาจะสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับเจตคติของผู้เรียน
  3. การวัดความสามารถทั่วไป การวัดความสามารถมีเทคนิค วิธีการหลายวิธี ควรใช้แบบทดสอบมาตรฐานในการวัด จะเป็นประโยชน์มากในการปรับปรุงหลักสูตร ทั้งนี้ในการวัดจะทำได้ตลอดเวลา อาจวัดที่ละบทเรียน แต่ละบทเรียนก็สามารถวัดได้หลายลักษณะ และไม่ควรจำเพาะเจาะจงวัดตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ตามหลักสูตรเท่านั้น แต่อาจทำการวัดในสิ่งอื่นๆที่อยู่นอกเหนือหลักสูตรก็ได้หากเราต้องการ
  4. การศึกษาติดตามผล การศึกษาแบบนี้จะกระทำได้เมื่อผู้เรียนเรียนจบหลักสูตรไปแล้ว และต้องใช้เวลาในการติดตามรอยผลซึ่งจะให้ความสำคัญในขั้นตอนการศึกษาติดตามผลมากที่สุด
- การประเมินผลของครอนบาคจึงเป็นการประเมินทั้งทางด้านการเรียนการสอนโดยมีจุดมุ่งหมายในการปรับปรุงหลักสูตร เนื้อหาวิชาเรียน และวิธีการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังจะนำผลจากการประเมินที่ได้ไปใช้ในการค้นหา สรรวจผู้เรียนเพื่อใช้ในการวางแผนการเรียนรวมทั้งเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียน สรุปได้ว่า ในการวัดประเมินผลโครงการนั้นควรต้องทำการวัดหลายอย่างๆหลายๆด้าน ไม่เพียงแต่จะวัดตามจุดประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้

เท่านั้น แต่จะต้องพยายามวัดผลที่เกิดขึ้นในด้านอื่นๆ ด้วย เช่น วัดความรู้ความสามารถทั่วไป เจตคติ รวมทั้งติดตามผลการเรียนภายหลังจากเสร็จสิ้นการเรียนการสอน แต่ละรายวิชาด้วยว่าผู้เรียนได้ผลตามจุดมุ่งหมายของการเรียนหรือไม่ ซึ่งจะใช้เครื่องมือในการทดสอบที่หลากหลาย ครอนบาคจะไม่เห็นด้วยในเรื่องการประเมินโดยการนำกลุ่มตัวอย่างมาเปรียบเทียบกัน(Comparative Study) เพราะมีตัวแปรบางอย่างจะทำให้กลุ่มตัวอย่างเปรียบเทียบกันได้ยาก การวิจัยของครอนบาคนี้พบว่า มีประโยชน์มากในการศึกษาติดตามผลของโครงการหรือการดำเนินงานต่างๆ แบบจำลองของครอนบาค สรุปเป็นแผนผังได้ดังนี้

ภาพประกอบ 4 รูปแบบการประเมินของครอนบาค (Cronbach)

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสคริฟเวน (Scriven)

สคริฟเวนได้ขยายแนวคิดของครอนบาคโดยสคริฟเวนได้นำแนวคิดหลายด้านที่มีประโยชน์ต่อการประเมินผลโครงการมาใช้ ประเด็นที่น่าสนใจในแนวคิดของ สคริฟเวน คือเขาเห็นว่าความสำคัญของการประเมินโครงการอยู่ที่การนำผลของการประเมินไปใช้ประโยชน์ ซึ่งผู้ใช้มีใช้แต่เป็นกลุ่มผู้บริหารอย่างเดียวแต่ยังหมายถึงกลุ่มบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบจากโครงการอีกด้วย การประเมินโครงการจึงต้องเป็นไปตามความต้องการของผู้ใช้ซึ่งควรจะต้องเป็นอิสระไม่ยึดติดกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ซึ่งถือได้ว่าสคริฟเวนเป็นบุคคลแรกที่นำการประเมินผลโครงการโดยไม่ผูกพันกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้มาใช้ เพราะเห็นว่าผู้ประเมินอาจค้นพบคำตอบบางอย่างที่ไม่ได้กำหนดไว้ในจุดประสงค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประเมินความก้าวหน้า การประเมินผลสรุปและการประเมินคุณค่าภายใน ซึ่งผู้ทำการประเมินจะต้องค้นหาเกณฑ์แรกเริ่มที่แท้จริงที่ผู้รับผิดชอบโครงการต้องการเสียก่อนที่จะดำเนินการขั้นใด ๆต่อไป แนวคิดของสคริฟเวนแตกต่างจากครอนบาคใน

เรื่องของการใช้กลุ่มเปรียบเทียบที่ครอนบาคไม่ได้ให้ความสำคัญ ทั้งนี้ สคริฟเวน เห็นว่า การนำกลุ่มเปรียบเทียบมาใช้ในการประเมินจะทำให้ประหยัดกว่า ไม่ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายมาก ไม่ต้องทำการศึกษาระยะยาวและไม่ต้องใช้กลุ่มตัวอย่างมาก

บทบาทในการประเมินผลโดยเฉพาะในด้านการพัฒนาหลักสูตรมี 2 ประการ คือ(สุพัฒน์ สุกมลสันต์และคนอื่นๆ. 2533: 174)

1. การประเมินผลความก้าวหน้า (Formative Evaluation) เป็นการประเมินผลระยะสั้นในขณะที่โครงการกำลังดำเนินการอยู่ มีจุดมุ่งหมายเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงโครงการให้ดีขึ้น ซึ่งในการประเมินผลความก้าวหน้านี้จะทำให้สามารถนำผลการประเมินมาปรับและประยุกต์ใช้ได้ทันทีเพื่อปรับปรุงแก้ไขโครงการ โดยมีกระบวนการดำเนินการ ดังนี้

- 1.1 ค้นหาจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของโครงการ
- 1.2 ลำดับความสำคัญของจุดมุ่งหมายและเลือกจุดมุ่งหมายที่สำคัญมาทำการประเมิน
- 1.3 ทำการประเมินผลจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ที่จะประเมินว่า ควรแก่การประเมินหรือไม่แล้วกำหนดเกณฑ์
- 1.4 สร้างข้อทดสอบตามเนื้อหาที่กำหนด
- 1.5 ตรวจสอบจุดประสงค์ที่ตั้งไว้
- 1.6 ทำการประเมินผลเครื่องมือและปรับปรุงเครื่องมือให้มีประสิทธิภาพ
- 1.7 สุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่มแล้วทำการทดลอง
- 1.8 นำผลการทดลองมาเปรียบเทียบกัน

2. การประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) เป็นการประเมินผลระยะยาว เมื่อโครงการสิ้นสุดลงเรียบร้อยแล้ว โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อประโยชน์ของการตัดสินใจคุณค่าของ โครงการและเพื่อพิจารณาลักษณะที่ดีของโครงการ ในการนำไปใช้ในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกันต่อไป ในการประเมินผลรวมสรุปของโครงการมีหลักการที่สำคัญคือ

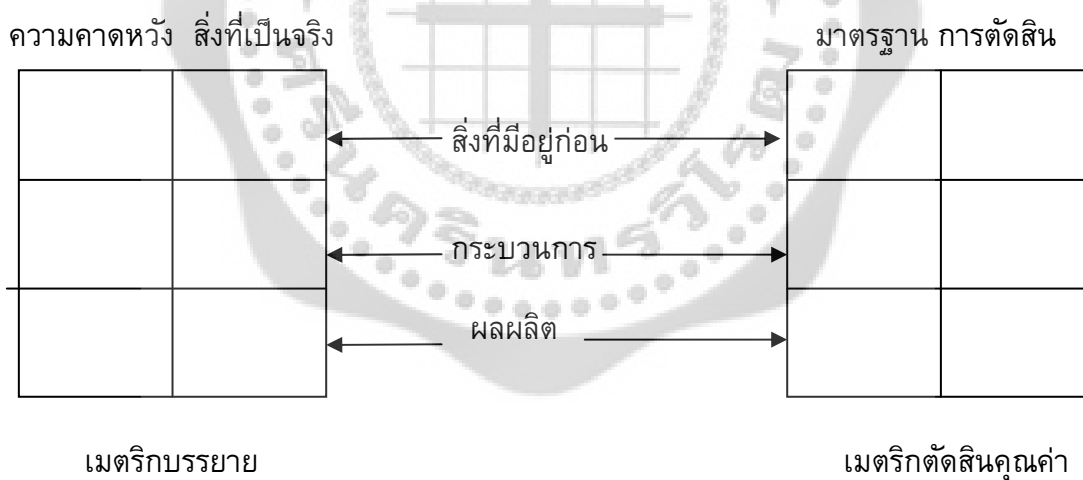
- 2.1 ควรให้นักประเมินภายนอกที่เชี่ยวชาญมาทำการประเมินว่าโครงการประสบความสำเร็จหรือไม่โดยควรการประเมินในด้านปฏิบัติการ (Transactures) อันเป็นการประเมินการจัดการทำงานหรือลำดับขั้นตอนของการจัดการเรียนการสอน และประเมินผลลัพธ์ที่เป็นผลของโปรแกรมทางการศึกษา
- 2.2 ประเมินในสิ่งที่เป็นจริงหรือสังเกตได้ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในสภาพความเป็นจริง ซึ่งมีส่วนประกอบ 3 ส่วน คือ ปัจจัยที่มีอยู่ก่อน การปฏิบัติการและ ผลลัพธ์ ส่วนความสอดคล้องระหว่างสิ่งที่เป็นจริง เช่น สิ่งที่เราคาดหวังมิได้เป็นตัวบ่งชี้ว่าข้อมูลที่เราได้มีความเที่ยงหรือความตรง แต่เป็นเพียงสิ่งที่แสดงให้เห็นว่า สิ่งที่ตั้งใจไว้ได้เกิดขึ้นจริง

นอกจากนี้สคริฟเวนยังได้ให้ความสำคัญคุณค่าที่ได้รับจากการประเมินโครงการและค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ โดยเขาได้เสนอแนะว่าผู้ประเมินควรจะต้องคำนึงสิ่งสำคัญ 3 ประการ คือ (สมบูรณ ชิตพงศ์ และคนอื่นๆ.มปป:35)

1. ความเป็นประโยชน์ของสิ่งต่างๆที่ใช้ในโครงการที่ได้ลงทุนไปแล้วว่าเป็นอย่างไร มีประโยชน์ใช้สอยต่อไปอีกหรือไม่
2. ประเด็นทางศีลธรรมรวมถึงขวัญและกำลังใจของผู้ที่เกี่ยวข้องหรือเข้าร่วมกับโครงการ
3. ค่าใช้จ่าย คุ่มค่ากับค่าใช้จ่ายที่ได้ลงทุนไปแล้วหรือไม่

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสเตค (Stake Model)

แนวคิดของสเตคเกี่ยวกับการประเมินโครงการนั้นคำนึงถึงความต้องการของข้อมูลสารสนเทศของบุคคลหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการที่มีความแตกต่างกัน เพราะฉะนั้นการประเมินโครงการผู้ประเมินจะต้องรวบรวมข้อมูลให้ได้และต้องการข้อมูลที่หลากหลาย ละเอียดลึกซึ่ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมเพื่อตอบสนองความต้องการของทุกฝ่าย ทั้งนี้ความหมายของการประเมินตามแนวคิดของสเตค หมายถึงการบรรยายตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ต้องการประเมินตามโปรแกรมของการศึกษาโดยอาศัยผู้ทรง คุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญทำการตัดสินคุณค่า ซึ่งจะเน้นการบรรยายสิ่งที่ถูกประเมิน การประเมินจึงต้องมีการบรรยายเกี่ยวกับโครงการอย่างละเอียดเป็นระบบเพื่อจัดเตรียมข้อมูลเชิงบรรยายและ ตัดสินคุณค่า มีมาตรฐานในการประเมินที่ชัดเจน (ชินษฐา วิทยานุมาศและ ณัฐฐา สรรพศรี. 2533 : 178) สเตคได้ตั้งชื่อรูปแบบการประเมินผลของเขาว่ารูปแบบการสนับสนุน (Countenance Model) (Stake.1967 : 523-540) ดังภาพประกอบ ดังนี้

ภาพประกอบ 5 รูปแบบการประเมินของสเตค (Stake)

จากภาพข้างต้นจะเห็นได้ว่าการประเมินโครงการจะต้องมี 2 ส่วนคือ การบรรยาย (Descriptive) และการตัดสินคุณค่า ซึ่งในการบรรยายนั้น ผู้ประเมินจะต้องหาข้อมูล สารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับโครงการให้ได้มากที่สุด 2 ส่วนคือ

1. ความคาดหวัง ซึ่งเป็นการกำหนดความคาดหวังหลายแง่มุม ไม่เฉพาะแต่พฤติกรรมของผู้เรียนแต่เพียงอย่างเดียว แต่ควรต้องครอบคลุมองค์ประกอบอื่นด้วย ประกอบด้วย (1) สิ่งที่มีอยู่ก่อนเป็นสภาพที่มีอยู่ก่อนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน (2) การปฏิบัติการและ (3) ผลลัพธ์

2. สิ่งที่เป็นจริงหรือสังเกตได้ ในการตัดสินคุณค่านั้นเพื่อตัดสินว่าโครงการประสบความสำเร็จหรือไม่เพียงใด ในการตัดสินคุณค่านั้น จะมีเกณฑ์ 2 ชนิดคือ
  - 1) เกณฑ์สมบูรณ์ (Summative) เป็นเกณฑ์ที่เราตั้งไว้อาจเป็นเกณฑ์ที่ตั้งขึ้นมาก่อนแล้ว จึงเป็นเกณฑ์เหนืออิสระจากกิจกรรมของกลุ่ม
  - 2) เกณฑ์สัมพัทธ์(Formative) เป็นเกณฑ์ที่ได้มาจากพฤติกรรมของกลุ่ม

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของโพรวัส (Provus Model)

การประเมินความไม่สอดคล้องตามแนวคิดของ โพรวัส เป็นการศึกษาค้นคว้าความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เป็นผลอันเนื่องมาจากโครงการกับมาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยการประเมินจะพิจารณาไปที่ความไม่สอดคล้องที่เกิดขึ้นระหว่างส่วนต่างๆ ของโครงการกับมาตรฐานที่กำหนด ทั้งนี้โพรวัสเห็นว่าเนื่องจากมีโปรแกรมทางการศึกษาจำนวนมากที่นำมาใช้โดยปราศจากการวางแผนที่ดี จึงควรพิจารณาความไม่สอดคล้องที่เกิดขึ้นระหว่างส่วนต่างๆ ของโครงการกับมาตรฐานที่กำหนด และใช้ของข้อมูลความไม่สอดคล้องที่เกิดขึ้นเพื่อพิจารณาจุดอ่อนของโครงการ โดยโพรวัสเรียก รูปแบบการประเมินแบบนี้ว่า การประเมินความไม่สอดคล้อง (The Discrepancy Model) เพื่อนำผลการประเมินไปสู่การตัดสินใจในการปรับปรุงโครงการหรือดำเนินการต่อไปหรือยกเลิกโครงการ รูปแบบการประเมินมี 5 ขั้นตอน ดังนี้ (สมบูรณ์ ชิตพงศ์ และคนอื่นๆ.มปป:41)

1. ขั้นตอนออกแบบโครงการ (Program Definition) เป็นการบรรยายรายละเอียดต่างๆ ของโครงการ ได้แก่ จุดมุ่งหมายของโครงการ นักเรียน การทำงาน โสตทัศนูปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ สิ่งสนับสนุนและกิจกรรมของนักเรียนและคณะทำงาน
  2. การเตรียมการ (Program Installation)เป็นการพิจารณาสภาพความเป็นจริงที่มีอยู่ก่อนเปรียบเทียบกับมาตรฐานของโครงการโดยเฉพาะด้านครูและนักเรียน ว่ามีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด
  3. กระบวนการดำเนินการ (Process) เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นระหว่างดำเนินการเพื่อมุ่งหาคำตอบว่าผลผลิตที่ได้นั้นบรรลุจุดประสงค์ย่อยที่จะนำไปสู่จุดประสงค์หลักหรือจุดประสงค์ปลายทางมากน้อยเพียงใด
  4. ผลผลิต (Product)ที่ผู้ประเมินใช้แบบแผนการทดลอง เนื้อหาความสัมพันธ์ ตัวแปรต้นกับผลที่ได้จากขั้นตอนที่ 3 มากำหนดแบบแผนการทดลอง
- การดำเนินการประเมินภายในแต่ละขั้นตอนเป็นการเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจากโครงการกับมาตรฐาน โดยพิจารณาจากข้อมูลความไม่สอดคล้องในแต่ละขั้นตอน เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจ
5. ขั้นวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายและผลที่ได้ ขั้นนี้เป็นทางเลือกที่จะทำการประเมินหรือไปก็ได้เพื่อวิเคราะห์ว่า โครงการใดที่บรรลุวัตถุประสงค์ และมีค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด

แนวคิด รูปแบบการประเมินของอัลคิน(Alkin Model)

การประเมินโครงการตามแนวคิดของอัลคินเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจการเลือกข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อสรุปนำไปให้ผู้บริหารไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ องค์ประกอบในการประเมินโครงการมี 5 ประการคือ (สมบุญ ชาติพงศ์ และคนอื่นๆ.มปป:55)

1. การประเมินระบบ เป็นการประเมินเกี่ยวกับระบบต่างๆที่เกี่ยวข้องกับโครงการทั้งหมดเช่น การกำหนดปัญหา การหาทางเลือกในการแก้ปัญหา เป็นต้น
2. การประเมินการวางแผนโครงการ เป็นการประเมินเพื่อดูว่าโครงการที่กำหนดมานั้นมีการวางแผนอย่างเหมาะสมแค่ไหน เป็นการประเมินก่อนที่จะดำเนินการโครงการ
3. การประเมินการดำเนินการ เป็นการประเมินในขณะที่โครงการกำลังดำเนินการเพื่อนำ
4. ผลการประเมินให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจในการดำเนินโครงการ ปรับปรุงหรือยุติโครงการ
5. การประเมินเพื่อปรับปรุงโครงการ เป็นการประเมินเพื่อรวบรวมข้อมูลมาใช้ในการ
6. ตัดสินใจในการดำเนินโครงการทั้งในขณะที่กำลังดำเนินโครงการและในขณะที่โครงการสิ้นสุดลงแล้วเพื่อพิจารณาว่าโครงการประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวตลอดจนประเมินผลกระทบต่างๆที่มีต่อโครงการ
7. การประเมินเพื่อรับรองโครงการ เพื่อเป็นการนำผลการประเมินไปอ้างอิง ยืนยัน
8. ว่าโครงการนั้นมีความเหมาะสม เป็นไปได้ เป็นประโยชน์ เป็นการประเมินเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องยอมรับโครงการให้มีการดำเนินโครงการนั้นต่อไป

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam Model)

สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam.1971:218-235) ได้เสนอรูปแบบการประเมินโครงการรูปแบบใหม่ขึ้นมาเรียกว่าการประเมินรูปแบบชิปปี้ (CIPP Model) ซึ่งเป็นที่แพร่หลายและใช้กันมากที่สุดในประเทศไทย เนื่องจากไม่ได้ใช้เฉพาะโครงการฝึกอบรมเท่านั้น แต่ยังใช้กับโครงการทุกประเภท และประเมินสิ่งอื่นได้ด้วย เช่นประเมินบุคคล ผลผลิตและองค์การ ซึ่งประกอบด้วย การประเมินบริบท (Context Evaluation) ปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) กระบวนการ (Process Evaluation) และผลผลิต (Product Evaluation) (พิสนุ ฟองศรี. 2553 : 28) การประเมินแบบชิปปี้ ไม่เพียงแต่จะดูว่าการประเมินบรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้หรือไม่เท่านั้น แต่จะเป็นการประเมินในแง่มุมอื่นๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโครงการที่ต้องการประเมินความก้าวหน้า การประเมินที่ต้องการชี้ให้เห็นข้อดีข้อด้อยของโครงการ การประเมินที่ต้องการนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาปรับปรุงโครงการได้ทันทั่วทั้ง รวมทั้งประเมินเพื่อทราบผลสัมฤทธิ์ของโครงการหรือเพื่อต้องการผลรวมสรุปของโครงการเมื่อดำเนินโครงการเสร็จสิ้นลงแล้ว การประเมินในลักษณะนี้จะทำให้ได้รับข้อมูลสารสนเทศที่เหมาะสม ทราบถึงข้อดีและข้อบกพร่องและประสิทธิภาพของโครงการที่ทำได้เป็นอย่างดี ช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารเป็นอย่างมาก ทั้งยังเป็นรูปแบบประเมินที่เข้าใจง่าย สะดวกในการปฏิบัติ เป็นที่นิยมกันอย่างกว้างขวาง (จำเนียร สุขหลายและคนอื่นๆ. 2533:207) การประเมินตาม

แนวคิดของสตัฟเฟิลบีม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจโดยสตัฟเฟิลบีม ได้กำหนดแนวทางในการตัดสินใจไว้ 4 แนวทาง คือ

1. ตัดสินใจเพื่อเปลี่ยนแปลงอย่างสิ้นเชิงหรือเปลี่ยนแปลงทั้งหมดทั้งสิ้น
2. ตัดสินใจเพื่อเปลี่ยนแปลงบางสิ่งบางอย่าง โดยยังคงรักษาสภาพเดิมไว้
3. ตัดสินใจเพื่อปรับปรุงและพัฒนา
4. ตัดสินใจเพื่อนำสิ่งใหม่เข้ามาในระบบโดยวิธีการทดลองและสืบค้นอย่างมีระบบ

จากแนวทางการตัดสินใจทั้ง 4 รูปแบบดังกล่าว สตัฟเฟิลบีมจึงได้กำหนด รูปแบบการประเมิน ดังนี้

1. การประเมินบริบท (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาวะแวดล้อมที่เป็นสิ่งที่เป็นพื้นฐานเกี่ยวกับโครงการ เป็นการประเมินสิ่งที่เป็นจริงเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการต่างๆของผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ผลของการประเมินจะนำไปใช้ในการวินิจฉัยปัญหา การตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผน การกำหนดจุดประสงค์ หรืองานนโยบายของโครงการเพื่อให้เป็นไปตามความต้องการ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการประเมินสิ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือเพื่อกำหนดวิธีการที่เหมาะสม การวางรูปแบบการดำเนินการตามทรัพยากรที่มีอยู่ ยุทธวิธีที่ใช้ในการดำเนินโครงการ ตลอดจนการได้รับความช่วยเหลือในด้านต่างๆที่จะสามารถทำให้โครงการดำเนินต่อไปได้ โดยเป็นการประเมินผลระบบโครงสร้างและความสามารถของหน่วยงานการจัดโครงการ เพื่อที่จะนำผลการประเมินมาใช้ปฏิบัติเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินวิธีการดำเนินโครงการเริ่มตั้งแต่โครงการได้รับการอนุมัติ นับตั้งแต่การประเมินจุดประสงค์ของโครงการ ความสัมพันธ์ของบุคคลในหน่วยงาน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับแผนการ ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากแผนการ ความเพียงพอของแหล่งทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวก ปฏิทินปฏิบัติงาน เป็นต้น โดยมีจุดมุ่งหมายในการประเมิน คือ

- 3.1 เพื่อทำนายหรือค้นหาความบกพร่องของโครงการ
- 3.2 เพื่อรวบรวมข้อมูล สารสนเทศสำหรับการวางแผนและตัดสินใจ
- 3.3 เพื่อได้ข้อมูลในการรายงานสะสมการปฏิบัติการดำเนินงาน

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลลัพธ์ที่เกิดจากโครงการ มีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะวัดความสำเร็จของโครงการเพื่อปรับปรุง แก้ไข พัฒนา ตรวจสอบความสำเร็จของโครงการ ไม่เฉพาะแต่เมื่อสิ้นสุดโครงการแล้วเท่านั้น แต่ยังมีประเมินในขณะที่โครงการกำลังดำเนินการอยู่ด้วย

การใช้รูปแบบการประเมิน

จากแนวคิด ทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าการประเมินโครงการนั้นมีหลายประเภท และรูปแบบของการประเมินมีอยู่มากมายหลายรูปแบบ แต่ละแบบต่างก็มีคุณค่าด้วยกันทั้งสิ้น การที่จะเลือกรูปแบบใดมาใช้ในการประเมินผลโครงการย่อมขึ้นอยู่กับว่า ผู้ประเมินต้องการทราบผลของสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการในเรื่องใด มีสิ่งใดที่เกี่ยวข้องกับโครงการที่จำเป็นต้องประเมิน ทั้งนี้ผู้ที่

จะประเมินโครงการจะต้องจัดลำดับความสำคัญในประเด็นที่ทำการประเมินไว้ก่อน แล้วจึงเลือกหัวข้อที่สำคัญในลำดับก่อนมาทำการประเมิน ทั้งนี้ลำดับก่อนหลังของหัวข้อที่วางแผนทำการประเมินนั้นขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ เวลาและปัจจัย อาทิ สภาพเศรษฐกิจ ภาวะความต้องการของลูกค้ำ สภาพสังคมและบรรยากาศภายในองค์กร การตลอดจนผลกระทบขององค์กรที่ได้รับจากภายนอก เช่น หากต้องการศึกษาวิเคราะห์ความคุ้มค่าระหว่างค่าใช้จ่ายกับผลงานก็ควรต้องประเมินผลประสิทธิภาพของโครงการ หากต้องการศึกษาความสำเร็จของโครงการว่าเป็นไปตามจุดประสงค์มากน้อยเพียงใดก็ควรต้องใช้การประเมินผลแบบยึดวัตถุประสงค์เป็นหลัก วิธีการประเมินผลโครงการแต่ละโครงการย่อมแตกต่างกันไปตามลักษณะของโครงการนั้นๆ ผู้ประเมินจะต้องมีหน้าที่พิจารณาอย่างรอบคอบ และต้องสร้างเครื่องมือประเมินให้มีคุณลักษณะที่ดีตามหลักวิชาการ วิธีการประเมินอาจใช้ได้หลายวิธี เช่น ตรวจรายการ สัมภาษณ์ รวบรวมเอกสาร เป็นต้น (ดิเรก ศรีสุข 2533:90) มีข้ออภิปรายว่าการนำรูปแบบการประเมินไปใช้ ควรเป็นหน้าที่รับผิดชอบของใคร ควรเป็นของบุคคลภายในหน่วยงานนั้นหรือควรเป็นบุคคลภายนอก ซึ่งในความเป็นจริงแล้วสิ่งที่มีความสำคัญควรจะต้องให้ความสนใจมากกว่าก็คือการกำหนดเป้าหมายและภาระหน้าที่ในการประเมินให้ชัดเจน แจ่มให้ทุกฝ่ายทราบ จุดมุ่งหมายในการประเมินและบุคคลที่มาทำการประเมินจะต้องได้รับการคัดเลือกและฝึกฝนมาเป็นอย่างดี (สมบูรณ์ ชิตพงศ์และคณะ. ม.ป.ป.) ดังนั้น ความสำคัญของการประเมินจึงอยู่ที่การกำหนดมาตรฐานให้ชัดเจนมีความสอดคล้องภายใน

การประเมินโครงการในการวิจัยครั้งนี้ ต้องการที่จะประเมินสิ่งที่สอดคล้องกับลักษณะของโครงการมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประเมินผลที่ยึดจุดประสงค์ของโครงการเป็นหลัก ถือได้ว่าเป็นจุดเน้นที่สำคัญของโครงการ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของไทเลอร์ (Tyler 1930) ที่กล่าวว่า โครงการหรือหลักสูตรใดๆ จะประสบความสำเร็จหรือไม่ ดูได้จากผลผลิตของหลักสูตรว่าตรงกับจุดประสงค์ของหลักสูตรที่ตั้งไว้ในตอนแรกหรือไม่ แต่อย่างไรก็ตามการประเมินครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการค้นหาผลที่เกิดขึ้นอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการด้วย และผลที่เกิดขึ้นภายหลังนั้นอาจจะมีได้มีการกำหนดไว้ในจุดประสงค์ของโครงการ ซึ่งผลที่พบขึ้นภายหลังจะส่งผลให้โครงการเกิดผลดีและผลเสียตามมาได้มาก การประเมินเพื่อศึกษาผลดังกล่าว จะทำให้ได้ข้อค้นพบอื่นๆ ที่นอกเหนือไปจากที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมาย ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญซึ่งสิ่งที่ค้นพบนี้อาจถูกมองข้ามความสำคัญ ทั้งนี้ สคริฟเวน ได้เสนอแนะว่า ควรใช้การประเมินผลแบบไม่ยึดจุดประสงค์ดังกล่าวนี้เสริมการประเมินผลแบบยึดจุดประสงค์ด้วย ซึ่งสคริฟเวน เชื่อว่า การประเมินผลแบบไม่ผูกพันกับจุดมุ่งหมายนี้ จะสามารถใช้กับการประเมินผลในลักษณะวิธีการต่างๆ ได้ดีด้วย เช่นการประเมินผลความก้าวหน้า การประเมินผลสรุปและการประเมินคุณค่าภายใน เป็นต้น (สุวัฒน์และคณะ. 2533 : 170) แนวคิดของสคริฟเวน ดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ ครอนบาค ที่เห็นว่า การประเมินผลไม่ควรเน้นหนักที่การประเมินตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้เท่านั้น แต่ควรมีการประเมินผลกระทบต่างๆ ที่เกิดขึ้นด้วย ซึ่งเขาได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า ในการประเมินผลควรศึกษากระบวนการดำเนินการด้วย เพื่อประเมินความก้าวหน้าของหลักสูตร ซึ่งควรเป็นการประเมินขณะที่กำลังดำเนินการอยู่ และควรมีการศึกษาติดตามผลด้วยว่าผู้สำเร็จหลักสูตรไปแล้วเป็นอย่างไร ผลการประเมินแบบติดตามผลจะเป็นประโยชน์ต่อการวางหลักสูตรใหม่ ในการวิจัย

ครั้งนี้ ผู้วิจัยจะต้องการประเมินเพื่อต้องการข้อมูลสารสนเทศทั้งก่อนดำเนินการ ขณะดำเนินโครงการ ตลอดจนผลสรุปรวบรวมยอดของโครงการประเมินโครงการโดยใช้จุดมุ่งหมายเป็นแนวทางในการประเมินโครงการอย่างเดียว เนื่องจากต้องการจะนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการสรุปผล (Summative evaluation) เพื่อมุ่งที่จะตรวจสอบผลผลิตของโครงการ ยังไม่เพียงพอ แต่ผู้วิจัยยังต้องการผลผลิตอื่นๆ อันเป็นผลพลอยได้จากโครงการ ตลอดจนติดตามผลความก้าวหน้าของโครงการว่าผู้ที่เข้ารับการอบรมแล้ว เมื่อระยะเวลาผ่านไปได้นำเอาความรู้ต่างๆ ที่ได้รับไปปฏิบัติใช้หรือไม่ เพียงใด จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงได้เลือกรูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ มาใช้เป็นแนวคิดหลักในการประเมินโครงการ เพราะแนวคิดการประเมินแบบชิปปี้ เป็นแนวคิดที่สมัยใหม่ มีความต่อเนื่อง ครอบคลุม ความประสงค์และสิ่งที่ผู้วิจัยต้องการประเมิน เพราะไม่เพียงแต่จะประเมินตามจุดประสงค์ที่วางไว้หรือไม่เท่านั้น แต่จะเป็นการประเมินในแง่มุมอื่นๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการด้วย กล่าวคือผู้วิจัยจะสามารถประเมินการดำเนินการของโครงการได้ด้วย อันจะทำให้เห็นข้อดี ข้อด้อยของโครงการ เพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาปรับปรุงโครงการได้ทันที่ก่อนที่จะดำเนินการต่อไป นอกจากนี้ยังสามารถประเมินผลรวมสรุปของโครงการเมื่อดำเนินโครงการเสร็จสิ้นลงแล้วได้ด้วย อันจะทำให้ได้รับข้อมูลสารสนเทศที่สมบูรณ์ ครอบคลุมทุกด้าน ทราบถึงข้อบกพร่องและประสิทธิภาพของโครงการที่ทำได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้การประเมินแบบชิปปี้ยังเป็นรูปแบบการประเมินที่เข้าใจง่าย สะดวกในการปฏิบัติ

เกณฑ์ในการประเมินโครงการ

เกณฑ์ หมายถึงระดับหรือมาตรฐานที่ถือว่าเป็นความสำเร็จในการดำเนินงาน เกณฑ์จึงเป็นตัวตัดสินคุณภาพของการปฏิบัติหรือผลสำเร็จของการปฏิบัติงาน เกณฑ์จะเป็นตัวบอกว่า โครงการหรือหลักสูตรนั้นมีคุณค่า เหมาะสม มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพและมีความสำคัญอย่างไร ซึ่งเกณฑ์อาจได้มาจากมาตรฐานที่กำหนดไว้ในแต่ละวิชาชีพ อาจเป็นเกณฑ์ที่เกิดจากผู้เชี่ยวชาญกำหนด ความต้องการของผู้รับบริการ ความคาดหวังที่พึงประสงค์ของผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือค่านิยมของสังคมเป็นต้น (ศิริชัย กาญจนวาสี. 2536 : 76) สรุปได้ว่าเกณฑ์ คือ สิ่งที่ใช้เป็นหลักหรือมาตรฐานในการเปรียบเทียบระหว่างสิ่งสองสิ่งขึ้นไป ซึ่งเป็นที่ยอมรับและพึงปรารถนา ซึ่งเกณฑ์แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. เกณฑ์สัมพัทธ์(Relative Criterion) เป็นเกณฑ์ที่เกิดจากการเปรียบเทียบกับปกติวิสัยของโครงการโดยทั่วไป หรือเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่เคยทำมาก่อนแล้ว
2. เกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criterion) เป็นเกณฑ์ที่เป็นหลักหรือเป็นมาตรฐานของสิ่งนั้น หรือความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ครอนบาค ได้เสนอแนะการเลือกใช้เกณฑ์การประเมิน ไว้ว่าการที่จะเลือกใช้เกณฑ์ใดมาใช้ในการประเมินนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะ บริบทของโครงการโดยเฉพาะ ไม่ควรเปรียบเทียบผลระหว่างโครงการแต่ควรเปรียบเทียบผลที่ได้รับของโครงการกับมาตรฐานโครงการนั้น เพราะโครงการแต่ละโครงการมีลักษณะและธรรมชาติแตกต่างกัน การเปรียบเทียบผลระหว่างโครงการจะทำให้ได้รับผลหรือ

คำตอบไม่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสแต็คที่ไม่เห็นด้วยกับการเปรียบเทียบการประเมินโครงการ

เครื่องมือวัดและประเมินผลโครงการ

การวัดผลการศึกษาเป็นการวัดคุณลักษณะหรือพฤติกรรมของบุคคล โดยใช้เครื่องมือไปทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตอบสนองออกมาในรูปพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้ เนื่องจากพฤติกรรมที่ต้องการวัดตามจุดมุ่งหมายของการศึกษานั้นมีหลายประเภท คือ พฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยจิตพิสัย และทักษะพิสัย ซึ่งมีธรรมชาติและโครงสร้างของพฤติกรรมแตกต่างกัน ส่วนมากจะมีลักษณะเป็นพฤติกรรมแฝง ซึ่งไม่สามารถแสดงออกมามากมายได้อย่างชัดเจน ดังนั้นจึงต้องใช้เครื่องมือหลายประเภทในการวัดผลและประเมินผล เพราะเครื่องมือแต่ละประเภทจะสามารถวัดพฤติกรรมได้แตกต่างกัน และการใช้เครื่องมือหลายประเภทประกอบกันเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อที่จะทำให้ผลการวัดถูกต้องเชื่อถือได้ตรงกับสภาพจริง

คุณลักษณะของเครื่องมือวัดและประเมินผลที่ดี

1. มีความตรง (Validity) หมายถึงเครื่องมือนั้นสามารถวัดคุณลักษณะที่ต้องการได้อย่างถูกต้อง นั่นคือถูกต้องสอดคล้องตามเนื้อหาของเรื่อง หรือสอดคล้องตามสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันและอนาคต หรือสอดคล้องตามทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ต้องการวัด
2. มีความเชื่อมั่น (Reliability) หมายถึงเครื่องมือนั้นสามารถให้ผลการวัดคงที่ แน่นนอนไม่แปรเปลี่ยน หรือมีความคลาดเคลื่อน (Error) น้อย ไม่ว่าจะวัดซ้ำกี่ครั้งก็ได้ผลเหมือนเดิม
3. ความเป็นปรนัย (Objectivity) หมายถึงเครื่องมือนั้นต้องมีข้อคำถามที่ชัดเจนอ่านแล้วเข้าใจความหมายตรงกัน ตรวจแล้วได้ผลตรงกันและแปลความหมายได้ตรงกัน
4. มีความสะดวกในการใช้ (Practicality) หมายถึงเครื่องมือนั้นใช้อย่างไม่ยุ่งยาก ให้ผลคุ้มค่า ไม่สิ้นเปลืองแรงงาน เวลา และค่าใช้จ่ายมากเกินไป

ประเภทของวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

วิธีการและเครื่องมือที่นิยมใช้ในการวัดผลประเมินผล มีดังนี้

1. การทดสอบ (Testing)
2. การสังเกต (Observation)
3. การสัมภาษณ์ (Interview)
4. การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire)
5. การจัดอันดับคุณภาพ (Rating scale)
6. สังคมมิติ (Sociometry)
7. กลวิธีระบายความในใจ (Projective techniques)
8. การสนทนากลุ่ม (Focus Groups)

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดแนวทางในการจัดและดำเนินโครงการจากการ สัมภาษณ์ ใช้แบบสอบถาม การสนทนากลุ่ม และการรวบรวมข้อมูลจากการบันทึกจากเอกสาร

การสนทนากลุ่ม (Focus Groups)

การสนทนากลุ่มบางครั้งเรียกการอภิปรายกลุ่ม เป็นวิธีเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการเลือกเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มจำนวน 6-12 คน ที่มีลักษณะทางประชากร สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน มาพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นปัญหาเดียวกัน ในเรื่องทีกลุ่มให้ความสนใจ โดยมีความเชื่อว่าเมื่อกลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่งมีประสบการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งร่วมกัน ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเป็นกลุ่ม จะทำให้เกิดความสบายใจในการให้สนทนา และเกิดอารมณ์ร่วมเต็มใจให้ข้อมูลมากกว่าการให้สัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการจัดกลุ่มสนทนาจะมีความลึกซึ้งมากขึ้นเพียงใด ขึ้นอยู่กับการบอคำถามของผู้ดำเนินการสนทนา ในระหว่างการดำเนินการสนทนา ผู้ดำเนินการ (Moderator) เป็นผู้คอยจุดประเด็นในการสนทนา เพื่อชักจูงให้กลุ่มเกิดแนวคิดและแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นหรือแนวทางการสนทนา โดยมีการเตรียมคำถาม ประเด็นต่างๆ ซึ่งสมาชิกในกลุ่มสามารถให้ความคิดเห็นต่อกิจกรรม ความรู้สึกที่ทำกิจกรรม ความต้องการ ความคาดหวัง เหตุผลต่างๆ ได้อย่างกว้างขวางลึกซึ้ง และละเอียดที่สุด เท่าที่จะทำได้ด้วยบรรยากาศที่เป็นกันเอง มีผู้จัดบันทึกเป็นผู้จัดย่อเนื้อหาการสนทนา และมีเทปบันทึกเสียงบันทึกรายละเอียดของการพูดคุย เมื่อเสร็จสิ้นการสนทนา ผู้จัดบันทึกจะถอดรายละเอียดจากเทปที่บันทึกไว้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ต่อไป

วัตถุประสงค์สนทนากลุ่ม

1. เพื่อทดสอบข้อมูลความเป็นจริงในเรื่องต่างๆ ที่เกิดข้อสงสัยและต้องการได้รับคำตอบจากกลุ่มคนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. เพื่อสำรวจความคิด ทศนคติของกลุ่มคนว่า มีความคิดเห็นต่อเรื่องหนึ่งๆ อย่างไรบ้าง
3. เพื่อค้นหาคำตอบที่คลุมเครือ โดยอาศัยกลุ่มคนต่างๆ ในการแลกเปลี่ยนคำตอบที่ยังไม่ชัดเจน
4. เพื่อกำหนดหรือทดลองแบบสอบถามที่ต้องการนำไปใช้ในการแสวงหาข้อมูล

ประโยชน์ของการสนทนากลุ่ม

สามารถระบุใช้ในการศึกษาความคิดเห็น ทศนคติ ความรู้สึก การรับรู้ ความเชื่อ และพฤติกรรม หรือใช้ในการกำหนดสมมติฐานใหม่ ๆ หรือใช้ในการกำหนดคำถามต่างๆ ที่ใช้ในแบบสอบถาม หรือใช้ค้นหาคำตอบที่ยังคลุมเครือ หรือยังไม่แน่ชัดของการวิจัยแบบสำรวจ เพื่อช่วยให้งานวิจัยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น หรือใช้ในการประเมินผลทางด้านธุรกิจ ข้อดีของการสนทนากลุ่ม คือ

1. เป็นวิธีการเก็บข้อมูลที่เสียค่าใช้จ่ายน้อย ท่าง่าย

2. ผู้เข้าร่วมมีความเท่าเทียมกัน เปิดโอกาสให้มีการโต้ตอบกัน ผู้สนทนามีปฏิริยาโต้ตอบกันได้ บรรยากาศของการสนทนาเป็นกลุ่มจะช่วยลดความกลัวที่จะแสดงความคิดเห็น และเพิ่มความกล้าในการแสดงความคิดเห็น

3. ประเด็นปัญหาที่มีการตกลงกันไม่ได้ หรือเรื่องที่ยืดเยื้อ สามารถใช้ได้ดี

4. ให้ความยืดหยุ่นในการค้นหาประเด็นหรือสืบค้นลึกในข้อมูลบางอย่าง

5. ข้อมูลมีชีวิตชีวา สอดคล้องกับเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการตามความเป็นจริงของพื้นที่ และกลุ่มเป้าหมาย

6. ได้รับความเห็น ทศนคติของกลุ่มคนต่างๆ ต่อโครงการ

7. ได้รับความตอบหรือเหตุผลที่ชัดเจน

8. ได้รับความสอบถามใหม่ที่สอดคล้องกับโครงการ

9. นำผลลัพธ์ส่งต่อให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการตัดสินใจ ได้รับความเห็น ทศนคติ เหตุผลของกลุ่มคนต่อโครงการ

ข้อจำกัด การสนทนากลุ่มอาจไม่ประสบความสำเร็จ ได้ข้อมูลไม่ดีเท่าที่ควรขึ้นกับปัจจัยต่างๆ เช่น ทักษะ ความสามารถ ประสบการณ์ ของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มทุกคน นับแต่ผู้นำการสนทนา ผู้จัดบันทึกการสนทนา สมาชิกที่เข้าร่วมสนทนา รวมทั้งผู้ช่วยในการสนทนา สมาชิกบางคนทำตัวเป็นผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญมากกว่าคนอื่น หรือเป็นผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญจริง ทำให้คนอื่นๆ ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น บางคนผูกขาดการพูดมากเกินไป หากมีผู้ร่วมสนทนาเพียงไม่กี่คนที่แสดงความคิดเห็นอยู่ตลอดเวลาจะทำให้ข้อมูลที่ได้เป็นเพียงความคิดเห็นของคนส่วนน้อยเท่านั้น ดังนั้นจึงต้องระวังไม่ให้เกิดการผูกขาดการสนทนาขึ้น บางคนไม่เปิดเผยข้อมูลจริง บางคนรักษาภาพพจน์ของตนเองหรือผู้ร่วมสนทนาไม่เป็นตัวแทนกลุ่ม พูดแต่เรื่องตัวเอง ข้อมูลไม่สามารถประมวล วิเคราะห์ และตีความได้ และถ้าผู้ดำเนินการสนทนาไม่สามารถควบคุมการสนทนาได้ การสนทนากลุ่มจะไม่ราบรื่น และไม่ประสบความสำเร็จ

การดำเนินการสนทนากลุ่ม

การเตรียม การจัดสนทนากลุ่ม จะต้องมีการเตรียมการในเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของการสนทนากลุ่ม

2. กำหนดกลุ่มเป้าหมายของผู้ให้ข้อมูล

3. ตัดสินใจว่าจะทำกี่กลุ่ม

4. วางแผนเรื่องระยะเวลาและตารางเวลา

5. ออกแบบแนวคำถาม ออกแบบแนวคำถาม ควรเรียงคำถามจากคำถามที่เป็นเรื่องทั่วๆ ไป เบาๆ สบายๆ ง่ายต่อการเข้าใจ และสร้างบรรยากาศให้คุ้นเคยกันระหว่างนักวิจัยกับผู้เข้าร่วมสนทนาแล้วจึงวกเข้าสู่คำถามหลัก หรือคำถามหลักของประเด็นที่ทำการศึกษาแล้วจึงจบลงด้วยคำถามเบาๆ สบายๆ อีกครั้งหนึ่ง เพื่อผ่อนคลายบรรยากาศ

6. การคัดเลือกบุคคลสำคัญ บุคคลสำคัญที่มีส่วนร่วมในการสนทนากลุ่ม เป็นบุคคลสำคัญที่มีส่วนเกี่ยวข้องและรับรู้ข้อมูลอย่างแท้จริงในเรื่องที่จะทำการสนทนา ประกอบด้วย

1) ผู้นำการสนทนาหรือผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) ผู้นำการสนทนาจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ รู้ถึงความต้องการ และวัตถุประสงค์ของการศึกษาในแต่ละครั้งเป็นอย่างดี ผู้ที่จะทำหน้าที่ดำเนินการสนทนาต้องสร้างบรรยากาศในการสนทนา และควบคุมการสนทนาได้เป็นอย่างดี สร้างความเป็นกันเองมากที่สุด นอกจากนี้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการวิจัยเป็นอย่างดีแล้ยังควรมีลักษณะต่อไปนี้

- เข้ากับคนได้ง่าย, เป็นมิตร
- ร่าเริง, สนุกสนาน
- ทำให้คนที่พูดคุยด้วยรู้สึกสบายใจ
- น่าศรัทธา น่ายอมรับ นับถือ
- อ่อนน้อม ป็นกันเอง เข้าใจความคิดและความรู้สึกของผู้อื่น
- มีทักษะในการพูดที่ดี, ท่วงทีวาจาดี
- เป็นผู้ฟังที่ดี, ตั้งใจฟังและมีการตอบสนองที่เหมาะสม
- สามารถใช้ภาษาทักทายสื่อสารได้ดี
- สามารถจับประเด็นได้เร็ว และเชื่อมโยงได้ดี

ผู้นำการสนทนาต้องเตรียมประเด็นการสนทนาหรือแนวคำถามล่วงหน้าเสมอ

2) ผู้จดบันทึกการสนทนา (Notetaker) ผู้จดบันทึกการสนทนา จะต้องรู้วิธีว่าทำอย่างไร จึงจะจดบันทึกได้อย่างมีประสิทธิภาพ เตรียมอุปกรณ์และเครื่องมือจดบันทึกให้พร้อม และต้องนั่งอยู่ในตำแหน่งที่สามารถได้ยิน ได้เห็นสมาชิกทุกคนในกลุ่มอย่างชัดเจน

3) ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Participants) เป็นบุคคลสำคัญที่มีส่วนเกี่ยวข้องและรับรู้ข้อมูลอย่างแท้จริง

4) ผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ผู้ช่วยมีหน้าที่ช่วยเหลือในเรื่องต่างๆ ในอันที่จะทำให้การสนทนากลุ่มเป็นไปด้วยความสะดวกราบรื่นและประสบความสำเร็จด้วยดี เช่น เตรียมสถานที่ จัดสถานที่ บันทึกเสียง ติดต่อประสานงานเรื่องต่างๆระหว่างทำการสนทนากลุ่ม เป็นต้น

7. ทาบตาม เชิญชวน และนัดหมาย กลุ่มบุคคล 6-12 คน ในเรื่องวัน เวลา สถานที่

8. เตรียมอุปกรณ์สนาม อุปกรณ์สนามที่ควรเตรียม ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง เทปเปล่า ถ่านวิทยุ สมุดบันทึก และดินสอ เป็นต้น

9. เตรียมสถานที่ที่เหมาะสมที่มีความร่มรื่น อากาศถ่ายเท โลง โปร่ง สบาย มีวิวทิวทัศน์ สวยงาม และสะดวกห่างไกลจากความพลุกพล่าน อากาศถ่ายเทดี ไม่ร้อนอบอ้าว, ไม่มีลมแรงเกินไป, ถ้าเป็นห้องปรับอากาศไม่ควรเย็นจัดเกินไป ควรเลือกสถานที่ที่มีความเป็นส่วนตัว ไม่มีบุคคลภายนอกพลุกพล่านหรือมีบุคคลภายนอกมานั่งดูหรือฟังการสนทนา ควรเป็นสถานที่ที่เงียบสงบ สามารถได้ยินสมาชิกพูดได้อย่างชัดเจน ควรเลือกที่สมาชิกเดินทางไปได้ง่าย

10. กำหนดเวลาในการสนทนาให้เหมาะสม แต่ละครั้งไม่ควรมากกว่า 2 - 2.30 ชั่วโมง ถ้า

ยังได้ข้อมูลความคิดเห็นไม่ครบถ้วน ควรกำหนดวัน เวลาสนทนาเพิ่มอีก นอกจากนี้ การกำหนดวัน เวลาในการสนทนาควรเป็นวันที่ทุกคนสะดวกและปลอดภัยจากภาระกิจจำเป็นอื่น ๆ

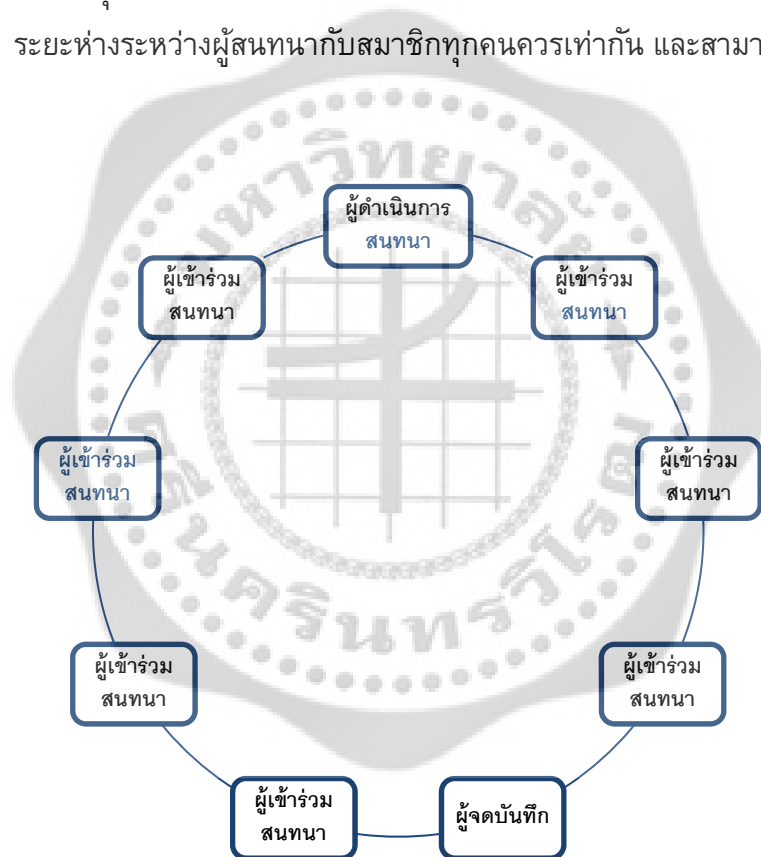
11. เตรียมแบบฟอร์มสำหรับคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม และสมุดลงทะเบียนผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

12. เตรียมของสมนาคุณ/ที่ระลึกเพื่อแสดงความขอบคุณแก่ผู้เข้าร่วมสนทนา

13. เตรียมที่นั่งในการสนทนา

การจัดที่นั่งสำหรับสมาชิกภายในกลุ่ม

- หลีกเลี่ยงการจัดที่นั่งให้สมาชิกภายในกลุ่ม ควรให้อิสระแก่สมาชิกเลือกที่นั่งเอง
- รูปแบบการจัดที่นั่งควรเป็นลักษณะที่ผู้นำการสนทนาสามารถได้ยิน มองเห็น และสบตาทุกสมาชิกได้ทุกคน
- ระยะห่างระหว่างผู้สนทนากับสมาชิกทุกคนควรเท่ากัน และสามารถมองเห็นกันและกันได้ชัดเจน

ภาพประกอบ 6 การจัดที่นั่งในการสนทนากลุ่ม

วิธีการดำเนินการสนทนา

เมื่อถึงกำหนดวัน เวลาตามที่นัดหมาย และผู้ร่วมสนทนาทุกคนพร้อมแล้วให้ดำเนินการ ดังนี้

1. เชิญผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเข้านั่งในกลุ่มตามที่นั่งที่จัดไว้ตามความสมัครใจ
2. เริ่มต้นสนทนาโดยสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเอง โดยผู้นำการสนทนา

เริ่มแนะนำคณะและแจ้งวัตถุประสงค์ในการสนทนา ขอให้ผู้เข้าร่วมสนทนาแนะนำตัว ขออนุญาตบันทึกเสียงการสนทนาและการเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัย

3. วิธีการดำเนินการสนทนา ประกอบด้วยบุคคล 3 คน คือ 1) ผู้นำการสนทนา หรือผู้ดำเนินการสนทนา 2) ผู้ช่วยบันทึกข้อมูล 3) ผู้อำนวยการความสะดวก

1) **ผู้นำการสนทนา** การดำเนินการสนทนาเริ่มต้นจากการพูดคุยเรื่องทั่ว ๆ ไปเพื่อเป็นการ "อุ่นเครื่อง" ก่อน รวมทั้งการขออนุญาตบันทึกเสียงพร้อมทั้งให้ความมั่นใจว่าจะไม่มีการนำเทปบันทึกเสียงไปใช้ในทางที่จะเกิดความเสียหายแก่ผู้ให้สัมภาษณ์ จากนั้นนักวิจัยผู้ดำเนินการสนทนา เริ่มต้นจากการอธิบายจุดมุ่งหมายในการจัดกลุ่มสนทนา การบอกวิธีการดำเนินการสนทนา และการขอให้ผู้ให้สัมภาษณ์แนะนำตัวเองเรียงลำดับ จากนั้นจึงเริ่มต้นดำเนินการสัมภาษณ์ตามประเด็นการสัมภาษณ์ที่ได้กำหนดไว้ ในแต่ละประเด็นต้องพยายามให้ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น และคอยควบคุมให้การสนทนาอยู่ในกรอบที่ต้องการ

การตั้งคำถามแต่ละประเด็นยึดแนวทางประเด็นการสนทนา ประเด็นเริ่มด้วยคำถามนำกับ ผู้เข้าร่วมสนทนาคนแรก แล้วถามคนที่สองและสาม (ไม่ต้องตั้งคำถามให้ตอบเป็นรายบุคคลจนครบรอบวง) จากนั้นถามรวมทั้งกลุ่มว่ามีใครมีคำตอบที่ต่างจากที่ได้รับฟัง ถ้ามีความเห็นหรือคำตอบที่ต่างออกไปให้รับฟัง ถ้าไม่มีให้ตั้งคำถามสืบเนื่องโดยเริ่มถามจากผู้ที่ยังไม่ได้ตอบในรอบแรก แล้วถามคนที่สองและสาม จากนั้นถามรวมทั้งกลุ่มว่ามีคำตอบที่แตกต่างจากที่ได้ฟังมาหรือไม่ ถ้าไม่มี ให้ตั้งคำถามสืบเนื่องในประเด็นเดิมต่อไป จนกว่าจะจบประเด็น เมื่อจบประเด็นควรสรุปสาระที่เป็นความเห็นทั้งกลุ่ม และถามความเห็นจากกลุ่มสนทนาเพื่อรับรอง(นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2554. ออนไลน์) ผู้นำการสนทนา ตั้งคำถามและซักถามให้ผู้ร่วมสนทนาได้แสดงความคิดเห็น กระตุ้น และเร้าให้ผู้ร่วมสนทนาเกิดอารมณ์ร่วม และเต็มใจบอกเล่าข้อมูลแลกเปลี่ยนกัน ผู้นำการสนทนาควรมีแผนผังที่นึ่งระบุชื่อผู้เข้าร่วมสนทนา เพื่อจะได้เรียกชื่อผู้ร่วมสนทนาได้ถูกต้อง และใช้ทำเครื่องหมายว่าในแต่ละประเด็นได้ถามใครไปแล้ว ใช้บันทึกว่าผู้เข้าร่วมสนทนาคนใดให้ความร่วมมือมาก และควรตั้งคำถามเจาะลึกเพิ่มเติม ยึดแนวคำถามเป็นหลักและพิจารณาความเหมาะสมและยืดหยุ่นมีความคลอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการตามกรอบที่กำหนด การจัดลำดับหัวข้อในการสนทนาให้ต่อเนื่อง โดยมีผู้นำการสนทนาเป็นผู้ตั้งประเด็นให้แต่ละคนได้แสดงความคิดเห็น และข้อมูลอย่างทั่วถึงทุกคน ผู้นำการสนทนามีหน้าที่รับฟังและกระตุ้นให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นออกมา ให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างอิสระ สร้างบรรยากาศความเป็นกันเองระหว่างผู้มีส่วนร่วมในการสนทนา ผู้นำการสนทนาจะต้องไม่แสดงความคิดเห็นของตนเอง ควรจะปล่อยให้ผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ อิสระเสรีและเป็นธรรมชาติมากที่สุด ผู้นำการสนทนาอาจมีการซักถามเพิ่มเติมได้เมื่อ สมาชิกตอบไม่ชัดเจน, คลุมเครือ คำตอบไม่สมบูรณ์ สงสัยว่าคำตอบอาจไม่ถูกต้องและคำตอบไม่ตรงคำถาม หากมีการตั้งคำถามเจาะลึกลงรายละเอียดต่อเนื่องโดยเลือกถามผู้ที่มีข้อมูลมากที่สุดและเต็มใจเล่ามากที่สุด ก่อน แล้วจึงถามผู้เข้าร่วมสนทนาโดยกระตุ้นให้ทุกคนเกิดอารมณ์ร่วม เล่าเรื่องของตนเองอย่างเปิดเผย

ในการสนทนากลุ่มอาจมีสมาชิกบางคนที่มีผลทำให้การสนทนาไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ได้แก่ สมาชิกที่พูดน้อย เงียบ ไม่แสดงความคิดเห็น สมาชิกที่ผูกขาดการพูด สมาชิกที่อยากพูดแต่ไม่

กล่าวพูดในกลุ่ม สามชิกที่พูดนอกเรื่อง พูดไม่ตรงกับเรื่องที่กลุ่มพูด ผู้นำการสนทนาจะต้องหาวิธีจัดการปัญหาเหล่านี้อย่างนุ่มนวล ไม่ให้เกิดผลกระทบความรู้สึกในทางลบ จะต้องควบคุมการสนทนาให้อยู่ในประเด็น และชักถามประเด็นต่างๆ ได้อย่างชัดเจนและมีความต่อเนื่อง จนได้รับคำตอบครบถ้วน และสามารถถามความคิดเห็นได้ทั่วถึงทุกคน สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดี

สิ่งที่ผู้นำการสนทนาต้องระลึกอยู่เสมอและไม่พึงกระทำเป็นอย่างยิ่ง ก็คือผู้นำการสนทนาไม่ใช่ “ครู” ที่จะต้องมีหน้าที่ไปสอนหรือให้ความรู้ผู้เข้าร่วมสัมมนา แม้ว่าเขาจะเป็นหรือเคยเป็นลูกศิษย์ผู้ได้บังคับบัญชา รวมทั้งผู้นำการสนทนาไม่ใช่ “ผู้พิพากษา” ที่มีหน้าที่ตัดสินว่าใคร หรือสิ่งใดถูกหรือผิด เป็นเพียงผู้ที่ต้องดำเนินการสนทนาเพื่อให้ได้ความคิดเห็น ข้อมูลให้มากที่สุด นอกจากนี้ผู้นำการสนทนาจะต้องมีคุณสมบัติในกลุ่ม และ ต้องมีความเป็นกลาง ไม่จำเป็นต้องแสดงความคิดเห็นหรือพฤติกรรมที่แสดงว่า “เห็นด้วย” หรือ “ไม่เห็นด้วย” กับความเห็นของสมาชิกในกลุ่ม และไม่ควรรู้หน้าคำตอบหรือตอบคำถามให้กับสมาชิกในกลุ่ม

2) **ผู้จัดบันทึกการสนทนา** ทำหน้าที่จัดบันทึกการสนทนา เพื่อใช้ประกอบกับบันทึกที่ได้จากการถอดเทปการสนทนา ต้องสามารถสรุป จับประเด็นและสรุปเนื้อหาได้ตรง จะต้องอยู่ร่วมการสนทนาตลอดเวลา และควรทำหน้าที่ในการจัดบันทึกเพียงอย่างเดียวไม่ควรร่วมสนทนาด้วย เพราะจะทำให้การจดบันทึกข้อมูลไม่ครบถ้วนและในกรณีที่จำเป็นอาจช่วยเตือน/เสริมประเด็นที่ผู้นำการสนทนาข้ามหรือยังไม่ได้ถามผู้จัดบันทึกการสนทนาจะต้องเป็นผู้ถอดเทปด้วยตนเอง เพื่อความเข้าใจในสิ่งที่ได้บันทึกและเนื้อหาสาระในเทปที่ตรงกัน จะต้องจัดบันทึกได้อย่างมีประสิทธิภาพ เตรียมอุปกรณ์และเครื่องมือจัดบันทึกให้พร้อม และต้องนั่งอยู่ในตำแหน่งที่สามารถได้ยิน ได้เห็นสมาชิกทุกคนในกลุ่มอย่างชัดเจน เพราะการจดบันทึกมีเพียงจดเฉพาะสิ่งที่ได้ยินเท่านั้น แต่ยังคงจดบันทึกสิ่งที่ได้เห็นเช่น สีหน้า กริยา สายหน้า พยักหน้า ที่แสดงออกถึงความคิดของสมาชิก นอกจากนี้ผู้จัดบันทึกต้องใจจดจ่อและมีสมาธิในการรับข้อมูลของสมาชิกทุกคนตลอดเวลา ไม่ละเลยความคิดของสมาชิกคนใดคนหนึ่ง และต้องสามารถจดประเด็นสำคัญได้ดี

3) **ผู้อำนวยการความสะดวก** ทำหน้าที่บันทึกเสียงโดยใช้เครื่องบันทึกเสียงสองเครื่อง ควรตั้งเครื่องบันทึกเสียงให้สามารถเก็บเสียงผู้เข้าร่วมสนทนาทุกคนได้ชัดเจนทั้งสองเครื่อง โดยเริ่มบันทึกระยะเวลาห่างกัน 15 นาที และทำหน้าที่บริการเครื่องดื่มอาหารว่าง ตลอดจนช่วยเหลือจัดหากระดาษบันทึก และอื่น ๆ ให้การสนทนาดำเนินไปได้โดยไม่มีสิ่งรบกวนภายนอก ตลอดเวลาการสัมมนา ผู้อำนวยการความสะดวกมีหน้าที่ช่วยเหลือในเรื่องต่างๆ ในอันที่จะทำให้การสนทนาดำเนินไปด้วยความสะดวก ราบรื่นและประสบความสำเร็จด้วยดี เช่น มีหน้าที่คอยควบคุมเครื่องบันทึกเสียงและเปลี่ยนเทปขณะที่กำลังดำเนินการสนทนา และผู้อำนวยการสะดวกแก่ผู้นำการสนทนาและผู้จัดบันทึก เพื่อให้แต่ละคนทำหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ ติดต่อบริการงานเรื่องต่างๆ ระหว่างทำการสนทนาดำเนินไป เป็นต้น

4) **การปิดการสนทนา** ก่อนจบการสนทนาอย่ากับผู้เข้าร่วมสนทนาว่าเราจะนำเทปบันทึกการสนทนาไปถอดเทป แต่ละท่านจะได้รับการตั้งชื่อใหม่เพื่อปกปิดไม่ให้ใครรู้ว่าผู้ให้ข้อมูลเป็นใครบ้าง แล้วเราจะลบเทปทิ้ง ขอให้ท่านเคารพสิทธิของสมาชิกทุกคน โปรดอย่านำสาระในการสนทนาครั้งนี้ไปบอกเล่ากับใคร ข้อมูลทั้งหมดนี้เมื่อนำไปใช้ในรายงานการวิจัยจะไม่สามารถโยงมาถึงตัวท่านได้ ก่อน

จบการสนทนาด้วยการเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมสนทนา พูดคุย ชักถามข้อข้องใจอีกครั้งหนึ่ง มีคำถามอะไรก่อนจบการสนทนาไหม ....ถ้าไม่มี ขอขอบพระคุณในความร่วมมือจากทุกท่าน การสนทนานี้ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายทุกประการ คำตอบ ความคิดเห็นที่จริงใจของท่านมีคุณค่ามหาศาล ต่องานวิจัยของเรา ขอขอบพระคุณอีกครั้ง(นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2554. ออนไลน์)

5) กล่าวขอบคุณและแจกของสมนาคุณหรือของที่ระลึกเพื่อแสดงความขอบคุณ

เงื่อนไขสำคัญที่ทำให้เทคนิคสนทนากลุ่มประสบความสำเร็จ

1. การเตรียมการล่วงหน้า
2. การคัดเลือกสมาชิกในกลุ่ม
3. การเลือกผู้นำการสนทนากลุ่มนั้นควรเป็นผู้ที่พูดและฟังภาษาท้องถิ่นได้ และต้องมีความเหมาะสมกับหัวข้อเรื่องที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม
4. บทบาทของผู้นำการสนทนา
5. เครื่องมือ (แนวคำถาม)
6. ปัจจัยแวดล้อมโดยทั่วไป
7. ผู้เข้าร่วมอยู่ร่วมกลุ่มโดยตลอดเวลาตั้งแต่ต้นจนจบ
8. ผู้มีส่วนร่วมในการสนทนากลุ่ม เป็นบุคคลสำคัญที่มีส่วนเกี่ยวข้องและรับรู้ข้อมูลอย่างแท้จริง
9. บรรยากาศในการพัฒนางานกลุ่ม ต้องปราศจากเสียงรบกวน หรือมีบุคคลที่มาคอยก่อกวน
10. วัน เวลา สถานที่ต้องทำให้แต่ละคนมีอิสระ ปราศจากความวิตกกังวลในการกิจหรือการติดต่อสื่อสารเรื่องอื่นๆ ประมาณ 2 ชั่วโมง

การสัมภาษณ์ (Interview)

การสัมภาษณ์ หรือการชักถาม คือการสนทนากันอย่างมีจุดมุ่งหมายระหว่างนักวิจัยกับผู้ให้ข้อมูล วิธีนี้นักวิจัยมีโอกาสสังเกตบุคลิกภาพ อากัปกริยาของผู้ให้ข้อมูลทั้งทางกาย วาจา ซึ่งอาจนำมาเป็นข้อมูลประกอบได้

การสัมภาษณ์อาจแบ่งได้ดังนี้

1. แบ่งตามจำนวนผู้ให้สัมภาษณ์ แบ่งได้ 2 ชนิด คือ

1.1 การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล (Individual Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่มีผู้ให้สัมภาษณ์เพียงคนเดียว การสัมภาษณ์แบบนี้ใช้เมื่อนักวิจัยต้องการรายละเอียดเฉพาะบุคคล หรือต้องการข้อมูลส่วนบุคคลที่ไม่ต้องการให้ผู้อื่นรับรู้ วิธีนี้จะเสียเวลาและค่าใช้จ่ายมาก

1.2 การสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม (Grouped Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่มีผู้ให้สัมภาษณ์หลายคน มักเป็นการสัมภาษณ์ที่ผู้สัมภาษณ์ต้องการข้อมูลจากสมาชิกทั้งกลุ่ม และอาจได้ข้อมูลจากรายบุคคลได้ด้วย ถ้าจัดให้สมาชิกกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีประสบการณ์คล้ายคลึงกัน ก็จะทำให้มีอารมณ์ร่วมและกระตุ้นการแสดงออกและให้ข้อมูลได้มากขึ้น

เต็มใจจะตอบคำถามมากขึ้น วิธีนี้จะช่วยให้ประหยัดเวลาในการสัมภาษณ์ เช่น จะศึกษาแบบแผนของสังคมต่างๆ จึงต้องสัมภาษณ์สมาชิกต่างๆ โดยปล่อยให้โต้แย้งกัน ซึ่งจะทำให้เห็นลักษณะหรือแบบแผนของสังคมมากกว่าการสัมภาษณ์ทีละคน

2. แบ่งตามโครงสร้างของการสัมภาษณ์

2.1 การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง บางท่านเรียกว่าการสัมภาษณ์แบบมีระบบ (Structured Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่ผู้สัมภาษณ์จะต้องถามตามคำถามที่กำหนดไว้ล่วงหน้าในแบบสัมภาษณ์ (Interview Schedule) กำหนดรายการคำถาม เวลาและสถานที่ล่วงหน้า ขณะที่สัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะดำเนินการตามระบบที่วางไว้ ทั้งบรรยากาศและคำถามจะคล้ายคลึงกันและเป็นแบบเดียวกันทุกครั้ง ผู้สัมภาษณ์ไม่สามารถจะตัดแปลงคำถามได้อย่างเสรี วิธีการสัมภาษณ์แบบนี้เป็นวิธีการที่ใช้เวลาน้อย และมีความเป็นปรนัยมากกว่าแบบไม่มีโครงสร้าง นอกจากนี้ข้อมูลที่ได้รับยังนำมาแปลความหมายได้ง่ายกว่า แต่เนื่องจากการถามตอบอยู่ในกรอบจำกัดจึงไม่อาจทำให้ได้ข้อเท็จจริงทางสังคม เพราะจะไม่สามารถเข้าใจถึงความซับซ้อนของการกระทำของมนุษย์

2.2 การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) เป็นการสัมภาษณ์โดยที่ไม่ได้กำหนดข้อความไว้ละเอียด อาจมีเพียงแนวหัวข้อที่จะสัมภาษณ์เท่านั้น ซึ่งผู้สัมภาษณ์จะต้องมีความรู้ในเรื่องที่จะสัมภาษณ์เป็นอย่างดี เป็นการสัมภาษณ์ที่ยืดหยุ่นได้มากกว่าแบบแรก นักวิจัยอาจตั้งคำถามเพิ่มเติมเพื่อดึงข้อเท็จจริงจากผู้ให้ข้อมูลได้มากที่สุด หรือตั้งคำถามเพื่อเน้นความสนใจไปที่เรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะได้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดลึกซึ้ง แต่การสัมภาษณ์แบบนี้มีจุดอ่อนมากกว่าแบบแรก เช่น ผู้สัมภาษณ์มีอิสระมาก ดังนั้นจึงควบคุมความลำเอียงของผู้สัมภาษณ์ได้ยาก ข้อมูลที่ได้มักเป็นเชิงคุณภาพ ฯลฯ

หลักการสัมภาษณ์

1. นักวิจัยต้องกำหนดจุดมุ่งหมายของการสัมภาษณ์ให้ชัดเจน เตรียมแบบสัมภาษณ์แบบบันทึก ตลอดจนอุปกรณ์อื่นๆ ที่ใช้ในการสัมภาษณ์ให้พร้อม
2. ควรมีการติดต่อประสานงานกับผู้ให้สัมภาษณ์ กำหนดเวลา สถานที่ และวิธีการสัมภาษณ์ให้เรียบร้อย
3. ควรเริ่มต้นสัมภาษณ์ด้วยการสร้างบรรยากาศที่ดี ผู้สัมภาษณ์จะต้องแนะนำตนเองและชี้จุดมุ่งหมายของการสัมภาษณ์ก่อนทุกครั้ง
4. ควรสร้างความสัมพันธ์ ความสนิทคุ้นเคยและความเป็นกันเองก่อน เพื่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการสัมภาษณ์ และให้ความสำคัญแก่ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์จะได้เต็มใจในการให้ข้อมูล
5. พยายามขจัดสิ่งรบกวนต่างๆ ต้องรอให้ผู้สัมภาษณ์ว่างจากการงาน และมีอารมณ์ดีจึงจะดำเนินการสัมภาษณ์
6. ดำเนินการสัมภาษณ์ตามข้อคำถามที่เรียงลำดับไว้อย่างดีแล้วในแบบสัมภาษณ์ ในขณะที่สัมภาษณ์ควรถามทีละคำถาม ข้อละหนึ่งประเด็น ไม่ถามนำ และเสนอแนะ

คำตอบ ใช้เวลารอคำตอบ ไม่เร่งเร้า อย่าใช้คำถามนำ ไม่ใช่ะ ต้องแน่ใจว่าผู้ให้สัมภาษณ์เข้าใจคำถามก่อนตอบ

7. ใช้คำสุภาพและเหมาะสม พยายามใช้คำพูดง่าย ๆ รัดกุม ชัดเจน และตรงจุดมุ่งหมายในการสัมภาษณ์ อย่าใช้คำเทคนิคต่าง ๆ
8. เมื่อได้ฟังคำตอบไม่ควรแสดงอารมณ์หรือปฏิกิริยาใดๆ ที่จะมีผลต่อคำถามต่อไป ไม่แสดงท่าทาง หรือใช้คำดูถูกที่แสดงว่าผู้สัมภาษณ์ มีความรู้ หรือฐานะเหนือกว่าผู้ให้สัมภาษณ์ และแสดงท่ารังเกียจผู้ให้สัมภาษณ์
9. อย่าถามหรือซักชวนให้ผู้ถูกสัมภาษณ์คุยนอกเรื่อง หรือทำกิจการอื่นที่ไม่เกี่ยวกับการสัมภาษณ์ อย่าถามในเรื่องที่ทำให้ผู้ตอบลำบากใจหรือไม่อยากตอบ เช่น ถามเรื่องหนี้สิน
10. ผู้สัมภาษณ์ไม่ควรพูดตลอดเวลา โดยปล่อยให้ผู้ให้สัมภาษณ์นั่งฟังเฉยๆ จะต้องให้ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบคำถาม โดยผู้สัมภาษณ์จะต้องเป็นผู้ฟังมากกว่าผู้พูด
11. ผู้สัมภาษณ์จะต้องศึกษาวัฒนธรรม ความเชื่อ และค่านิยมของกลุ่มตัวอย่างให้เข้าใจ เพื่อจะได้แปลความหมาย หรือเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้ให้สัมภาษณ์ได้ถูกต้อง
12. ผู้สัมภาษณ์จะต้องสนใจ และตั้งใจฟังคำตอบของผู้ให้สัมภาษณ์โดยไม่แสดงอาการเบื่อหน่าย หรือไม่สนใจ หรือดูนาฬิกาตลอดเวลา
13. อย่าใช้เวลาในการสัมภาษณ์นานเกินไป เพราะจะทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์เบื่อหน่ายถ้าเวลานานเกินไป พยายามหาวิธีผ่อนคลายความเครียด เช่น แทรกคำถามเบาๆ ควรสัมภาษณ์ให้เสร็จตามเวลาที่กำหนด และต้องไม่เร่งจนเกินไป
14. ควรใช้การสังเกตควบคู่กับการสัมภาษณ์
15. นักวิจัยควรบันทึกผลการสัมภาษณ์ทันที เพราะทิ้งไว้เนิ่นนานอาจจะลืมได้ พยายามจดบันทึกให้เร็ว อย่าให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ต้องรอนาน อาจใช้เครื่องบันทึกเสียงหรือวิดีโอได้ ถ้าผู้ให้สัมภาษณ์ยินยอม
16. เมื่อการสัมภาษณ์เสร็จสิ้น ควรตรวจดูความสมบูรณ์ของคำตอบและถามเพิ่มเติมเมื่อข้อมูลยังขาดความสมบูรณ์
17. จบคำสัมภาษณ์ด้วยการกล่าวคำขอบคุณ หากจำเป็นต้องการมีการสัมภาษณ์ซ้ำ ควรแจ้งให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบถึงความจำเป็นทุกครั้ง

ลำดับขั้นของการสัมภาษณ์

วิธีการสัมภาษณ์ มีลำดับขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมตัวก่อนสัมภาษณ์ การเตรียมตัวในด้านต่างๆ ให้พร้อมที่จะทำการสัมภาษณ์ได้ทันที ควรปฏิบัติดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของการสัมภาษณ์ว่าจะสัมภาษณ์ในประเด็นใด และจะนำไปใช้ประโยชน์ในเรื่องใด
  2. ศึกษาเรื่องที่จะสัมภาษณ์ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้
  3. ให้นิยามหรือคุณลักษณะที่จะศึกษาให้ชัดเจน สามารถบอกได้ว่าบุคคลที่มีคุณลักษณะนั้นๆ จะแสดงพฤติกรรมอะไรที่สามารถสังเกตได้
  4. สำรวจพื้นที่ที่จะออกไปสัมภาษณ์ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งนัดหมายเวลา สถานที่ และการเตรียมตัวเดินทาง
  5. กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่จะสัมภาษณ์ ซึ่งจะต้องเป็นผู้รู้ข้อเท็จจริง เข้าใจประวัติ ลักษณะธรรมชาติ ตลอดจนอุปนิสัย และเวลาการทำงานของกลุ่มตัวอย่าง
  6. กำหนดนัดหมาย วัน เวลา สถานที่ และขอความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
  7. สร้างแบบสัมภาษณ์ และนำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้ (Tryout) กับกลุ่มตัวอย่างเล็กๆ เพื่อหาข้อบกพร่องที่จะใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงข้อคำถามให้เหมาะสม
  8. อบรมผู้สัมภาษณ์เกี่ยวกับความรู้ในเรื่องที่สัมภาษณ์ ให้สามารถสัมภาษณ์ได้ถูกต้องเป็นแนวเดียวกัน ตลอดจนเป็นการเตรียมตัวให้พร้อมก่อนสัมภาษณ์
  9. เตรียมอุปกรณ์ต่างๆ ที่จะใช้ให้พร้อม
  10. ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ให้สัมภาษณ์ทราบล่วงหน้า
  11. แบ่งผู้ให้สัมภาษณ์เป็นกลุ่มย่อยๆ เพื่อความสะดวกในการนัดหมาย และควบคุม
- ขั้นที่ 2 การดำเนินการสัมภาษณ์ ควรปฏิบัติดังนี้**

1. กล่าวคำทักทาย และแนะนำตัวเอง
2. บอกจุดมุ่งหมายของการสัมภาษณ์ว่าจะสัมภาษณ์เรื่องใด และการนำไปใช้ทางใดชี้แจงว่าทำไมถึงเลือกสัมภาษณ์เขา
3. แจ้งให้ทราบว่าจะปกปิดคำตอบที่ได้รับไว้เป็นความลับเพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดความสบายใจ และจะได้ให้ข้อมูลตามความเป็นจริง
4. ขออนุญาตผู้ให้สัมภาษณ์ก่อนว่าจะบันทึกผลการสัมภาษณ์
5. ทำการสัมภาษณ์โดยเริ่มจากคำถามง่ายๆ ไปก่อน
6. บันทึกผลการสัมภาษณ์ อย่างละเอียดทันทีเท่าที่จะทำได้

ขั้นที่ 3 ปิดการสัมภาษณ์ เมื่อเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์จะต้องปิดการสัมภาษณ์ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบอีกครั้งว่าสมบูรณ์ถูกต้อง ชัดเจนดีหรือไม่ ถ้าไม่ชัดเจนอาจทบทวนใหม่ให้เข้าใจ
2. กล่าวขอบคุณและยกย่องชมเชยว่า คำตอบที่ได้รับนั้นจะมีประโยชน์ต่อส่วนรวม แต่อย่ารับรองว่าจะนำไปใช้ได้เต็มที่
3. กล่าวคำอำลาด้วยท่าทีอ่อนน้อม

ขั้นที่ 4 การประเมินผลการสัมภาษณ์ เป็นการประเมินผลหลังจากการสัมภาษณ์แล้ว ซึ่งควรกระทำดังนี้

1. เลือกรวบรวมแบบสอบถามในแต่ละครั้งที่ออกสัมภาษณ์
2. ประเมินข้อผิดพลาด ข้อควรปรับปรุงแก้ไข ตลอดจนประเมินข้อมูลที่ได้รับว่าเป็นไปตามจุดมุ่งหมายหรือไม่

ข้อดีของการสัมภาษณ์

1. เป็นวิธีการที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นสถานการณ์ส่วนตัวได้ดี ช่วยแยกแยะปัญหาเกี่ยวกับแนวคิดและสภาพทางอารมณ์ได้ ทั้งนี้เพราะผู้สัมภาษณ์สามารถสร้างบรรยากาศที่ดี และสามารถสังเกตสีหน้าของผู้ให้สัมภาษณ์ได้
2. สามารถใช้เทคนิคการตั้งคำถาม ล้วงความลับของกลุ่มตัวอย่างได้ดีกว่าวิธีอื่น
3. ยืดหยุ่น ดัดแปลงข้อความให้เหมาะสมกับผู้ให้สัมภาษณ์ได้ หากผู้ให้สัมภาษณ์ไม่เข้าใจก็สามารถทบทวนให้เข้าใจได้
4. สามารถตรวจสอบคำตอบได้โดยการซักถามเพิ่มเติมหรือสังเกตสีหน้า และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ
5. เป็นวิธีการที่ใช้ได้กับบุคคลทุกระดับ
6. สามารถกระตุ้นผู้ตอบให้ร่วมมือได้ดีกว่าวิธีอื่น
7. ได้เห็นสิ่งแวดล้อมและสภาพต่างๆ ซึ่งจะนำมาใช้ประกอบให้เข้าใจปัญหาได้ดี
8. มั่นใจได้ว่าเป็นข้อมูลของบุคคลนั้นจริง และแปลผลได้ง่ายกว่าการสังเกต

ข้อจำกัดของการสัมภาษณ์

1. เสียเวลา แรงงาน และสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมาก
2. ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่ได้ จะเป็นจริงเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับผู้ให้สัมภาษณ์ ถ้าผู้ให้สัมภาษณ์ขาดความซื่อสัตย์ ขาดความรับผิดชอบ ฯลฯ การสัมภาษณ์นั้นจะล้มเหลว
3. ต้องใช้เวลารวบรวมกลุ่มตัวอย่างมาก
4. อาจได้ข้อมูลที่บิดเบือนไปจากความเป็นจริง ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับผู้สัมภาษณ์ว่ามีทักษะประสบการณ์ หรือรู้ข้อเท็จจริงนั้นๆ เพียงใด
5. ผู้ตอบไม่เป็นอิสระอาจเกิดความประหม่า หรืออึดอัดใจ
6. ควบคุมบรรยากาศของการสัมภาษณ์ให้ดียาก
7. ในกรณีกลุ่มตัวอย่างไม่สามารถใช้ภาษากลางได้ ผู้สัมภาษณ์จะประสบปัญหาอย่างมากในเรื่องภาษา
8. ถ้าใช้ผู้สัมภาษณ์หลายคน จะควบคุมผู้สัมภาษณ์ให้ใช้คำถามเหมือนกันได้ยาก

เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์

1. กล้องถ่ายภาพและเทปบันทึกเสียง
2. แนวหัวข้อสัมภาษณ์ (Interview Guide) เป็นข้อความกว้างๆ ที่ใช้เป็นแนวทางการถาม มักจะเป็นลักษณะปลายเปิด (Opened End) เช่น

- สมาชิกในครอบครัว
- ฐานะทางเศรษฐกิจ
- การประกอบอาชีพ ฯลฯ

3. แบบสำรวจหรือแบบสัมภาษณ์ (Interview Schedule) เป็นแบบสอบถามล้วนๆ ซึ่งกำหนดข้อความและตัวเลือกไว้อย่างละเอียด เช่น

1. ฐานะในครอบครัว

- หัวหน้าครอบครัว
- สมาชิกในครอบครัว
- ผู้อยู่อาศัย

2. อายุ.....ปี

3. สภาพสมรส

- โสด
- สมรส
- หม้าย

4. แบบสำรวจรายการ

5. แบบจัดอันดับคุณภาพ (Rating scale) เช่น

1. ท่านได้รับประโยชน์จากโครงการอีสานเขียวมากน้อยเพียงใด?

- มาก
- ปานกลาง
- น้อย

2. หน่วยงานต่างๆ ได้เข้ามาให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการเพาะปลูก

บ่อยหรือไม่เพียงใด?

- บ่อย
- ปานกลาง
- นานๆ ครั้ง

ฯลฯ

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม (Questionnaires) คือ ชุดของข้อความที่สร้างขึ้นสำหรับรวบรวมข้อมูลที่ต้องการ โดยการให้ผู้ตอบแบบสอบถามเขียนลงในแบบสอบถามนั้น การรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเหมาะสมมากสำหรับการรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ หรือการวิจัยที่มีกลุ่มตัวอย่างอยู่กระจัดกระจาย การใช้แบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูลเป็นการประหยัดแรงงาน เวลา และทรัพยากร ได้ข้อมูลปฐมภูมิ ผู้ตอบมีอิสระในการตอบ อย่างไรก็ตามไม่อาจรับประกันได้ว่าคำตอบของผู้ตอบจะมีความจริงใจ ผู้ตอบมักไม่ให้ความร่วมมือทำให้นักวิจัยเก็บแบบสอบถามได้ไม่ครบจำนวนที่ส่งไป

โดยทั่วไปเราใช้แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมในด้านต่างๆ ต่อไปนี้คือ

1. ใช้วัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัย คือ ใช้วัดคุณลักษณะด้านความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็น ทศนคติ ค่านิยม จินตนาการ เพื่อให้ได้คำตอบทั้งในด้านปริมาณ หรือคุณภาพที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ
2. ใช้วัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย เกี่ยวกับข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงส่วนตัว หรือเรื่องราว ข้อเท็จจริงต่างๆ ที่เกี่ยวกับผู้ตามแบบสอบถาม ทั้งปัจจุบันและในอดีต

ประเภทการรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบเผชิญหน้า เป็นการรวบรวมข้อมูลโดยที่ผู้ตอบไม่จำเป็นต้องอ่านข้อความ เหมาะสำหรับผู้ที่ไม่อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้
2. การรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามแบบปลายปิดและแบบปลายเปิด
  - 2.1 แบบปลายเปิด (Open - form) เป็นการให้ผู้ตอบคำถามเขียนตอบเอง หรือเติมคำตอบลงในช่องว่างที่กำหนด แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ
    - 1.1 แบบบรรยาย ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามที่ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ เสนอเหตุผลในการตัดสินใจได้อย่างกว้างขวาง ตัวอย่าง เช่น ท่านมีความเห็นอย่างไรต่อการบริหารงานของสโมสรนิสิตของมหาวิทยาลัย
    - 1.2 แบบบรรยายสั้นๆ ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามที่ให้ผู้ตอบ ตอบสั้นๆ เช่น ท่านคิดว่าสโมสรนิสิตของมหาวิทยาลัย ควรจัดกิจกรรมด้านพัฒนาชุมชนในช่วงใดบ้าง
  - 2.2 แบบปลายปิด (Closed - form) เป็นการให้ผู้ตอบเลือกตอบให้ตรงกับใจผู้ตอบมากที่สุด จากข้อคำถามที่กำหนดที่คาดว่าจะเป็นไปได้ การตอบจึงขึ้นอยู่กับขอบเขตที่ผู้ถามกำหนด เช่น

ท่านมีประสบการณ์ในการเป็นครูมากี่ปี

1-5 ปี

6-10 ปี

11-15 ปี

16-20 ปี

มากกว่า 20 ปี

ข้อคำถามของแบบสอบถามแบบปลายปิดจะต้องพยายามกำหนดคำตอบให้ครอบคลุมครบถ้วนตามที่คาดว่าจะเป็นไปได้ ลักษณะการถามและคำตอบที่จัดไว้แล้วอาจจะเป็นแบบสำรวจรายการ คือ ให้ผู้ตอบตอบว่า ใช่-ไม่ใช่ หรือกำหนดคำตอบที่จัดไว้เลือกหลายข้อแต่เลือกเพียง 1 ข้อ หรือมากกว่า 1 ข้อ ก็แล้วแต่เงื่อนไขของคำถาม หรือผู้ตอบจัดอันดับคำตอบที่กำหนดได้หรือเป็นแบบจัดอันดับคุณภาพ (มาตราส่วนประมาณค่า)

การใช้แบบสอบถามมักใช้ในกรณีที่ต้องการทราบความคิดเห็นของกลุ่มคนที่มีต่อสถาบันหรือต่อบุคคล เช่น ทัศนคติต่ออาชีพครู หรือต้องการสำรวจประวัติ ข้อเท็จจริงหรือสำรวจจำนวนรายละเอียดต่างๆ ของเรื่องราว เหตุการณ์ หรือสิ่งต่างๆ

ข้อดีของแบบสอบถาม

1. ประหยัดในด้านเวลาและเงินมากกว่าการสัมภาษณ์และสังเกต
2. สามารถเก็บข้อมูลได้รวดเร็ว และผู้ตอบสามารถแสดงความคิดเห็นของเหตุการณ์ในเวลาใกล้เคียงกัน
3. ใช้ได้กับคนจำนวนมากในเวลาเดียวกัน
4. ผู้ตอบต้องตอบข้อความที่เป็นเรื่องเดียวกัน แบบเดียวกันทำให้ได้ข้อมูลลักษณะเดียวกัน สามารถนำมาเปรียบเทียบและวิเคราะห์ข้อมูลได้ง่าย

ข้อเสียของแบบสอบถาม

1. เป็นวิธีการที่ใช้ได้เฉพาะผู้ตอบที่อ่านหนังสือได้เท่านั้น
2. ผู้ตอบอาจจะตอบไม่ตรงกับข้อเท็จจริง ซึ่งอาจเป็นเพราะข้อคำถามที่ไม่ชัดเจนทำให้ไม่เข้าใจข้อคำถาม หรือมีความลำเอียงในการตอบ หรือไม่ตั้งใจตอบก็อาจทำให้ได้ข้อมูลไม่ตรงจุดมุ่งหมายที่ต้องการได้
3. การวิเคราะห์และแปลผลอาจคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง โดยเฉพาะแบบสอบถามแบบปลายเปิด

ข้อแนะนำในการสร้างแบบสอบถาม

1. กำหนดจุดมุ่งหมายที่จะถามให้ชัดเจนแจ่มแจ้ง ว่าต้องการถามเรื่องใดอะไรบ้าง มีขอบเขตแค่ไหน และในขอบเขตนั้นๆ ครอบคลุมในเรื่องใด หรือด้านใด ก็ต้องแยกแยะออกเป็นเรื่องๆ หรือด้านใดๆ ให้ชัดเจน
2. กำหนดข้อคำถามในแต่ละเรื่อง หรือแต่ละด้านให้ครอบคลุมและชัดเจนเพื่อให้ได้ข้อมูลตรงกับความต้องการ โดยพยายามเขียนข้อคำถามเพื่อถามรายละเอียดในแต่ละเรื่องให้ครอบคลุมในแง่มุมต่างๆ ของเรื่องนั้นๆ ทั้งนี้จำเป็นต้องศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ อย่างละเอียด
3. เลือกแบบคำถามให้เหมาะกับเรื่องที่ต้องการถาม
4. การเขียนข้อความหรือร่างคำถามในแบบสอบถามควรยึดหลักดังนี้
  - 4.1 ร่างให้สั้น กระชับ ใช้ภาษาที่แจ่มชัด และคำศัพท์ง่ายๆ ให้เหมาะกับผู้ตอบ
  - 4.2 ถามประเด็นเดียว เพื่อให้ตอบได้ง่ายๆ ไม่ให้ผู้ตอบมีปัญหาในการตอบ
  - 4.3 หลีกเลี่ยงการใช้คุณศัพท์และคำวิเศษณ์ เพราะจะสื่อความหมายได้ไม่ตรงกัน เช่น ยาก ดี บ่อย น้อย มาก เป็นต้น
  - 4.4 ไม่ควรถามนำ โน้มน้าวให้ผู้ตอบคล้อยตาม เช่น ท่านควรพึงระลึกว่า ควรเชื่อว่า ควรยอมรับว่า

4.5 หลีกเลี่ยงข้อความที่ทำให้ผู้ตอบอึดอัด ลำบากใจ หรือสะเทือนใจ

4.6 ไม่ควรใช้คำย่อ หรือคำศัพท์เทคนิคในข้อคำถาม เพราะจะรู้ความหมายแต่เพียงบางกลุ่มคนเท่านั้น หรือใช้คำถามที่เหมาะสมหรือควรถามกับคนบางกลุ่ม แต่ไม่ควรถามหรือไม่เหมาะสมกับคนบางกลุ่ม

4.7 ใช้ภาษาให้ถูกต้อง ไม่ควรใช้คำถามปฏิเสธซ้อนปฏิเสธ เพราะจะทำให้ผู้ตอบยุ่งยากต่อการตีความ

4.8 ข้อคำถามที่ใช้ในแบบสอบถามต้องเป็นคำถามที่จำเป็นและมีประโยชน์ในการนำข้อมูลมาใช้ เช่น แบบสอบถามที่ใช้ถามครู ไม่ควรถามว่าท่านประกอบอาชีพอะไร

5. จัดเรียงลำดับและจัดหมวดหมู่ข้อความให้เหมาะสม ง่ายและสะดวกต่อการตอบและสะดวกในการตรวจสอบคำตอบ โดยทั่วไปลักษณะของแบบสอบถามจะประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนแรกจะเป็นจุดมุ่งหมายของแบบสอบถาม ส่วนที่สองจะเป็นการถามเกี่ยวกับสาระข้อเท็จจริงทั่วไปของผู้ตอบ เช่น เพศ อายุ การศึกษา ประสบการณ์ ฯลฯ และส่วนที่สาม คือ ข้อคำถามที่เป็นรายละเอียดต่างๆ ที่จะให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น ซึ่งควรจะต้องเรียงข้อคำถามให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอน หรือเรื่องราวที่จะถามตามที่กำหนดไว้ในข้อ 1 แล้วพิจารณาว่าควรถามสิ่งใดก่อนหลัง ซึ่งอาจจะถามตามลำดับเรื่อง เรียงจากง่ายไปยาก หรือจากคำถามที่น่าสนใจไปสู่คำถามที่ต้องคิดลึกซึ้งโดยพยายามให้ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน

6. วางรูปแบบและเขียนคำชี้แจงให้ชัดเจนเหมาะสม โดยวางรูปแบบของแบบสอบถามให้สะดวกต่อการอ่านและการตอบ และเขียนคำอธิบายชี้แจงจุดมุ่งหมายในการถาม และต้องเน้นให้ผู้ตอบเห็นความสำคัญของการตอบอย่างตรงกับความ เป็นจริงพร้อมทั้งบอกประโยชน์ของการนำข้อมูลจากแบบสอบถามไปใช้ พร้อมทั้งการเขียนคำชี้แจงในการทำอย่างละเอียดชัดเจน และควรมีตัวอย่างด้วย

7. ก่อนที่จะนำแบบสอบถามไปใช้จริงควรมีการประเมินคุณภาพของแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อคำถาม ว่าเป็นข้อความที่ควรแก่การถาม มีความชัดเจนตรงประเด็น เข้าใจง่ายดึงดูดความสนใจ และครอบคลุมครบถ้วนหรือไม่ รูปแบบเหมาะสมง่ายและสะดวกต่อการตอบเพียงใด เขียนคำชี้แจงได้ละเอียดชัดเจนหรือไม่

หลักการในการรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม

นางลักษณ์ วิรัชชัย (2543: 197) อุทุมพร จามรมาน (อ้างจาก ทิศนา แคมมณี และสร้อยสน สกลรักษ์. 2540 : 327 - 349) ได้เสนอหลักการสร้างแบบสอบถาม สรุปได้ดังนี้

1. นักวิจัยมีการเตรียมการอย่างดี นับแต่การกำหนดวัตถุประสงค์ของแบบสอบถามว่าจะนำไปใช้ในเรื่องอะไร การวางแผนการดำเนินงาน การสร้างแบบสอบถาม การทดลองใช้ เตรียมรายชื่อที่อยู่ของผู้ให้ข้อมูลเพื่อความสะดวกในการจัดส่งหรือเข้าพบเพื่อสอบถาม
2. ตั้งคำถามเพื่อให้ได้ข้อมูลตามที่ต้องการ โดยกำหนดขอบข่าย นิยามข้อมูล
3. กำหนดหมวดหรือประเด็นหลักให้ครบถ้วน โดยที่ผู้สร้างแบบสอบถามต้องเป็นผู้มี

ความรู้ในเนื้อหาสาระ ทฤษฎี โครงสร้างที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะสร้างอย่างถ่องแท้ เช่น ต้องการศึกษา ปัญหาฝึกสอนของนิสิต ประเด็นหลัก คือ

- ทักษะและการสอนของนิสิต
- ความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน
- บุคลิกของนิสิตฝึกสอน
- การประเมินผลการฝึกสอน
- ข้อบกพร่องและข้อเสนอแนะในการฝึกสอน

4. แจกแจงประเด็นหลักออกมาเป็นประเด็นย่อยให้ครอบคลุม โดยต้องอาศัยความรู้ ทฤษฎี หรือผลการศึกษามาช่วยแจกแจง เช่น ประเด็นหลักเรื่องทักษะและการสอนของนักศึกษา สามารถแจกแจงออกมาเป็นประเด็นย่อยได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอน วิธีสอน การใช้สื่อการสอน การเตรียมการสอน พฤติกรรมการสอน เป็นต้น

5. การกำหนดจำนวนข้อคำถาม ต้องพิจารณาสัดส่วนหรือน้ำหนักของประเด็นหลักแต่ละ ประเด็นก่อน แล้วจึงพิจารณาสัดส่วนในประเด็นย่อยให้สอดคล้องกัน

6. กำหนดประเภทของคำถาม ซึ่งมี 3 ลักษณะคือ ประเภทความรู้ ประเภท ความคิดเห็นและประเภทพฤติกรรม ว่าต้องการจะถามอะไรบ้าง อย่างละเท่าไร

7. กำหนดรูปแบบของคำถาม ซึ่งมีหลายรูปแบบ เช่น คำถามสั้นๆ เลือกตอบ เต็มคำ ถูกผิด จับคู่ ประมาณค่า จัดลำดับ เลือกตามความเห็นสมควร เลือกตอบหลายตัวเลือก

8. ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับประเด็นย่อย ประเด็นหลัก และวัตถุประสงค์ ของแบบสอบถาม เป็นการตรวจสอบความตรง

9. จัดทำส่วนต่างๆในแบบสอบถาม ชื่อแบบสอบถาม คำชี้แจง และเนื้อหา

10. ส่งแบบสอบถามโดยมีจดหมายนำ ชี้แจงจุดมุ่งหมาย อธิบายความสำคัญและประโยชน์ ที่ได้รับจากการวิจัย และให้ความสำคัญกับผู้ตอบโดยบอกเหตุผลที่เลือกเป็นผู้ให้ข้อมูล รวมทั้งการ รับรองว่าจะเก็บข้อมูลเป็นความลับ

11. หากนักวิจัยไม่ได้ไปรับแบบสอบถามด้วยตนเอง แต่ให้ผู้ตอบส่งแบบสอบถามคืนทาง ไปรษณีย์ เมื่อถึงเวลายังไม่ได้รับคืน ควรทวงถาม ทั้งระยะ 1-2 สัปดาห์ ถ้ายังไม่ได้รับคืนให้ส่ง แบบสอบถามกลับไปใหม่โดยเขียนจดหมายเฉพาะตัวเพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมี ความสำคัญ

12. เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาแล้วให้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ทั้งหมด ถ้ามีตอนใด ส่วนใดขาดตกบกพร่องให้ทำจดหมายขอความร่วมมือเพื่อตอบแบบสอบถาม เพิ่มเติม วิธีนี้นักวิจัยต้องเตรียมการไว้ก่อนเพราะโดยปกติการตอบแบบสอบถามผู้ตอบจะไม่ระบุชื่อ

ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการและการกำหนดแนวทางในการจัด โครงการ

งานวิจัยประเมินโครงการทั้งในและต่างประเทศมีจำนวนมาก แต่ถ้าหากจะพิจารณาเฉพาะ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการทางการศึกษานั้นยังถือว่าไม่มากนัก

กฤษณชัย โพธิอาษา (2522) ได้ทำการวิจัยประเมินผลโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยสำรวจสภาพปัญหาผู้เข้ารับการอบรมที่วิทยาลัยครูสุรินทร์ โดยใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่าครูที่เข้ารับการอบรมที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกันมีสภาพปัญหาจากการอบรมไม่แตกต่างกัน และจะมีปัญหาด้านการเรียนการสอน การวัดผล ปัญหาเกี่ยวกับงานในหน้าที่ และปัญหาเกี่ยวกับการบริการของศูนย์อบรมอยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาส่วนตัวอยู่ในระดับน้อย

ผะอบ พวงน้อย (2540) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการช่างฝึกหัดเทคโนโลยี วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ เพื่อศึกษาว่าการจัดการศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีช่างกลพระนครเหนือโดยการฝึกอาชีพในระบบทวิภาคีระบบโรงงาน-โรงเรียนมีความเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการหรือไม่ ตลอดจนประเมินเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร คุณลักษณะทางวิชาการของนักศึกษา และความคิดเห็นของหัวหน้าสถานประกอบการเกี่ยวกับความคุ้มค่า ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ โดยทำการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการและผลผลิตของโครงการช่างฝึกหัด เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถาม แบบทดสอบและการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่าโครงการช่างฝึกหัดมีความมุ่งหมายและรูปแบบการจัดการศึกษาสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ นักศึกษาในแต่ละกลุ่มมีภูมิหลัง มีค่าใช้จ่ายและมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรไม่แตกต่างกัน ผลการประเมินด้านคุณลักษณะทางวิชาการและคุณลักษณะทางด้านจิตใจของนักศึกษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนผลการประเมินความคุ้มค่าในการลงทุนพบว่าไม่คุ้มค่าเมื่อเปรียบเทียบกับประโยชน์ที่ได้รับจากปริมาณและคุณภาพของพนักงานในสถานประกอบการ

พรชัย เอี่ยมสาย (2529) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินผลการปฏิบัติงานครูช่างประจำการ ที่ผ่านการศึกษาและฝึกอบรมตามโครงการยืมเงินเพื่อพัฒนาการศึกษาระดับช่างเทคนิค ในวิทยาลัยเทคโนโลยีอาชีวศึกษา เพื่อศึกษาว่า

มานพ ภาษิตวิไลธรรม (2525) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินผลโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลการดำเนินโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษา ว่าบรรลุตามจุดประสงค์ของโครงการในการเพิ่มพูนสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของครูมากน้อยเพียงใด และการให้การบริการทางการศึกษาแก่ครูในท้องถิ่นอย่างเสมอภาคเพียงใด ประชากรที่ศึกษาประกอบด้วยครูที่เข้ารับการอบรม ครูที่ไม่ได้เข้ารับการอบรมและผู้บริหารในจังหวัดสกลนครและนครพนมในปี พ.ศ.2521-2524 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสำรวจ สถานภาพของครู แบบทดสอบเจตคติ แบบสังเกตการสอน และแบบสำรวจความคิดเห็นต่อสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของครู ผลการวิจัยพบว่า โดยทั่วไปครูประจำการมีความเสมอภาคของโอกาสในการเข้ารับการฝึกอบรม แต่ครูที่ทำหน้าที่สอนและครูที่มีตำแหน่งอาจารย์ 1 อาจารย์ 2 จะได้รับโอกาสมากกว่าครูกลุ่มอื่น ส่วนในด้านสมรรถภาพการสอนนั้น พบว่าครูที่เข้ารับการอบรมมีความรู้สมรรถภาพทางการสอน เจตคติทางการสอนเพิ่มขึ้นและจะมีมากกว่าครูที่ไม่ได้เข้ารับการอบรม

ลักขณา บรรพภาณูญ์ (2523) ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินผลโครงการอบรมครูประจำการที่ไม่มีวุฒิเมื่อปีพ.ศ. 2523 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ

1. ประเมินความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ของโครงการอบรมครูประจำการที่ไม่มีวุฒิกับนโยบายทางการศึกษาและวัตถุประสงค์ของโครงการอบรมครูประจำการที่ไม่มีวุฒิกับความต้องการและความคาดหวังของครูประจำการ

2. ประเมินความเหมาะสมของปัจจัยที่ใช้ในการดำเนินการของครูประจำการที่ไม่มีวุฒิ

3. ประเมินความเหมาะสมของการดำเนินการอบรมครูประจำการที่ไม่มีวุฒิ

4. ประเมินผลผลิตของโครงการอบรมครูประจำการที่ไม่มีวุฒิ

ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการประเมินแบบชิป CIPP Model โดยกลุ่มประชากรเป็นครูประจำการที่ไม่มีวุฒิตัวประเทศ และอาจารย์กองส่งเสริมวิทยฐานะครู เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบสำรวจความต้องการและความคาดหวังของครู แบบสำรวจปัจจัยที่ใช้ในการเรียนการสอนของครู แบบประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ และแบบสังเกตการสอน ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินโครงการสอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษา วัตถุประสงค์ของโครงการอบรมครูประจำการที่ไม่มีวุฒิสอดคล้องกับความต้องการและความคาดหวังของครูประจำการ และการดำเนินโครงการได้รับการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ อาจารย์ผู้สอนดำเนินการสอนอย่างหลากหลาย แต่พบว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนยังไม่ดีเท่าที่ควร ผู้เรียนจะไม่ซักถาม จะนั่งเงียบขณะอบรม

จากการวิจัยของสุวิมล ว่องวานิช และคณะ (2543) เรื่อง การติดตามผลการดำเนินงานหลังครบรอบปีของการประกาศใช้ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 พบว่า งานด้านการปฏิรูปการเรียนรู้มีความก้าวหน้ามากที่สุด ถึงร้อยละ 83 โดยมีลักษณะงานที่ดำเนินการที่โดดเด่น คือ ได้มีการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้อ มีการฝึกอบรม / ประชุมสัมมนาครู ครูแกนนำ ผู้บริหารเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการวิจัยเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอน มีการจัดทำเอกสารที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการกำหนดแนวดำเนินงานของโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์การเรียนรู้ กำหนดแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ฯลฯ เป็นต้น (รายงานของการประเมินผลการปฏิรูป : 12) การดำเนินงานปฏิรูปการเรียนรู้ดังกล่าว ได้มุ่งพัฒนาความรู้ความเข้าใจแก่ครูและผู้บริหารโรงเรียน และผู้ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม แม้ผลการดำเนินงานด้านการปฏิรูปจะประสบความสำเร็จในระดับสูงก็ตาม แต่การวิจัยดังกล่าวเป็นการศึกษาเฉพาะความก้าวหน้าในการดำเนินงานเท่านั้น กล่าวคือเป็นการประเมินจากการปฏิบัติตามนโยบายที่วางไว้ว่าได้ลงมือทำไปแล้วหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ส่วนการดำเนินงานด้านการพัฒนาองค์ความรู้ ก็เป็นเรื่องจำนวนของงานต่าง ๆ เช่นงานวิจัย การวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสาร การจัดทำคู่มือ การประเมินงาน การส่งเสริมการดำเนินงาน เท่านั้น มิได้ประเมินศึกษาถึงไปถึงคุณภาพของการดำเนินงานและคุณภาพของงานที่ได้ทำแต่อย่างใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งมิได้มีการศึกษาด้านความรู้ ความเข้าใจ ความสนใจ และเจตคติของครูตลอดจนพฤติกรรมการปฏิบัติงานของครูว่าได้มีการปฏิบัติงานที่สนองตอบต่อ 4 ประเด็นดังกล่าวข้างต้นแต่อย่างใดไม่ แม้จะมีการอบรม มีการจัดดำเนินการ ในปริมาณที่มากเพียงใดก็ตาม หากครูอาจารย์ ผู้สอนในโรงเรียนยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และขาดเจตคติต่อการสอนรวมทั้งมิได้มีการนำ

ความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติใช้ให้เกิดผลต่อนักเรียนอย่างแท้จริง ก็ยากที่จะทำให้การปฏิรูปการเรียนรู้อบรมผลสำเร็จได้ จึงควรจำเป็นจะต้องมีการศึกษาความก้าวหน้าการปฏิรูปการศึกษาให้ลงลึกไปถึงคุณภาพของการดำเนินงานดังกล่าวด้วย

สุขแก้ว คำสอน (2549) ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินโครงการส่งเสริมพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย(สพท)เขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้รูปแบบการประเมินของ สตีฟเฟิล บีม เป็นองค์ประกอบในการประเมิน 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต กลุ่มตัวอย่างคือโรงเรียนจำนวน 9 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลคือนักเรียนโครงการ สพท. จำนวน 390 คน นักศึกษา 150 คน ครู ผู้บริหารและผู้ช่วยผู้บริหารจำนวน 60 คน ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 คน การวิจัยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนคือ 1) การกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินตามวิธีการของเบส และกำหนดโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 2) การประเมินโครงการ สพท. 3) เสนอรูปแบบที่เหมาะสมในการดำเนินโครงการ สพท. ผลการวิจัยสรุปว่า

1. ด้านบริบท ครูและนักเรียนส่วนใหญ่มีความต้องการในโครงการ สพท.
2. ด้านปัจจัยเบื้องต้นพบว่า ความเหมาะสมของหลักสูตรต่ำกว่าเกณฑ์ แต่เนื้อหาเป็นไป
3. ตามเกณฑ์ สภาพนักเรียน ครูและสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นไปตามเกณฑ์
4. ด้านกระบวนการ การเตรียมการของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และการเตรียมรับ
5. นักเรียนเป็นไปตามเกณฑ์ ครูเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผลเป็นไปตามเกณฑ์แต่นักเรียนเห็นว่าไม่เหมาะสมกับเกณฑ์
6. ด้านผลผลิต พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงกว่าเกณฑ์
7. นักเรียนร้อยละ 100 มีการศึกษาต่อ
8. เจตคติและการปรับตัวของนักเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ เกิดผลข้างเคียงคือทำให้นักเรียนขยันขึ้น กระตือรือร้นขึ้น ครูมีความกระตือรือร้น ผู้บริหารทุ่มเทการทำงานให้กับโรงเรียนมากขึ้น
9. รูปแบบที่เหมาะสมในการดำเนินโครงการ สพท. คือ ด้านบริบท ระยะเวลาในการเรียนหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ควรเป็น 2-2 ปีครึ่งหลักสูตรใช้แบบเดิม ด้านปัจจัยเบื้องต้นคัดเลือกนักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ย 3.00 ขึ้นไป เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวก อุปกรณ์การเรียนการสอนมากขึ้น ด้านกระบวนการครูควรมีความสามารถสูง มีความเชี่ยวชาญและควรจัดกระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย รับผิดชอบและเอาใจใส่นักเรียนอย่างใกล้ชิด ด้านผลผลิตด้านการวัดประเมินผลควรใช้ข้อสอบฉบับเดียวกับนักเรียนปกติและคาดหวังว่านักเรียนในโครงการควรมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีเจตคติ การปรับตัว สูงกว่านักเรียนปกติโดยใช้เวลาเรียนน้อยกว่าปกติในการเรียนระดับอุดมศึกษา

โสภณ สุวรรณวงศ์ (2537) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการศูนย์วิชาการเขตสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยใช้รูปแบบการประเมินของ สตีฟเฟิล บีม เป็นองค์ประกอบในการประเมิน 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต กลุ่มตัวอย่างได้แก่ คณะกรรมการศูนย์วิชาการเขต ครูหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามและข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า เนื้อหา

หลักการและจุดมุ่งหมายของศูนย์วิชาการอยู่ในระดับปานกลาง ทรรศการที่มีใช้ในโครงการ มีความเพียงพอในระดับปานกลาง การดำเนินงานเกี่ยวกับกิจกรรมทางวิชาการ การพัฒนาบุคคล การวัดประเมินผล และการวิจัย อยู่ในระดับปานกลาง ครุมีความพึงพอใจในระดับปานกลางและโครงการศูนย์วิชาการมีความสำเร็จอยู่ในระดับปานกลาง

อัมพร สุขเกษม (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการสารคามพัฒนา โดยใช้รูปแบบการประเมินของ สตีเฟล เบลม เป็นองค์ประกอบในการประเมิน 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยบุคคล 5 กลุ่ม คือ คณะกรรมการดำเนินการศูนย์ประสานงานพัฒนา จังหวัดมหาสารคาม ผู้ทำงานในฝ่ายต่างๆ ในศูนย์กรรมการที่ปรึกษาสภาตำบล กรรมการหมู่บ้าน และประชาชนทั่วไป และผู้วิจัยยังใช้วิธีการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการสารคามพัฒนา การรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์ สัมภาษณ์ สังเกต การปฏิบัติงาน ผลการประเมินโครงการพบว่า โครงการสารคามพัฒนาเป็นโครงการที่เหมาะสมเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชนบท จังหวัดมหาสารคาม โครงการสารคามพัฒนา มีจุดเด่นด้านการปฏิบัติการ 5 ประการคือ ผู้บริหารระดับสูง ติดตามดูแลอย่างใกล้ชิด มีวิธีการทำงานร่วมกัน การปฏิบัติงานมีความสำนึกในบทบาทหน้าที่ของข้าราชการ ใช้อำนาจประชาชนที่มีอยู่แล้วและให้ความสำคัญในการพัฒนาหมู่บ้านด้วยโอกาส นอกจากนี้โครงการสารคามพัฒนายังเกิดผลพลอยได้ 4 ประการ คือ

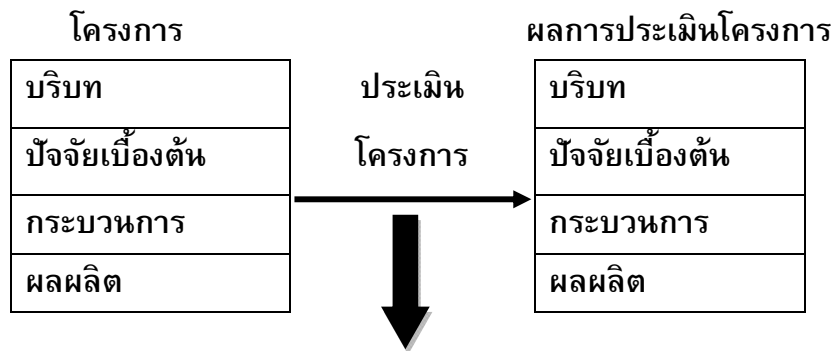
1. ทำให้ข้าราชการมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน สนใจหาความรู้เพิ่มเติม
2. ช่วยให้ข้าราชการมีมนุษยสัมพันธ์กับข้าราชการต่างสังกัดดีขึ้น
3. ช่วยให้ข้าราชการและประชาชนได้ทำงานหนักเต็มตามศักยภาพและเต็มตามความสามารถ
4. ทำให้ประชาชนมีความมั่นใจในการพัฒนาโดยการพึ่งตนเอง มีความหวังและรักถิ่นที่อยู่

เพิ่มขึ้น

จากการรวบรวมเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดเขียนเป็นแผนผังกรอบแนวคิดการวิจัย

ดังนี้

- **บริบท :** ข้อกำหนด เงื่อนไข ในการจัดจ้งดำเนินโครงการของสำนักบริหารงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน กับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- **ปัจจัยเบื้องต้น :** จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหา หลักสูตรฝึกอบรมและกิจกรรมในโครงการ ความพร้อมของผู้ดำเนินโครงการความรู้ความสามารถของบุคลากร วิทยากร ในโครงการ เวลางบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวก
- **กระบวนการ :** การบริหารโครงการ และการปฏิบัติงาน
- **ผลผลิต :**
  - ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ
  - การนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการทำงาน
  - ผลการประเมินคุณภาพสถานศึกษาตามเกณฑ์ประกันคุณภาพ ภายหลังการอบรมเปรียบเทียบกับก่อนการอบรม
  - ผลข้างเคียงอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการ

แผนผังกรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง เพื่อประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์ ในด้านต่างๆ ดังนี้

- 1) เพื่อประเมินบริบท เกี่ยวกับจุดประสงค์และข้อกำหนดของโครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาที่ต่ำกว่าเกณฑ์
- 2) เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้าที่ใช้ในการดำเนินโครงการเกี่ยวกับ หลักสูตรฝึกอบรม วิทยากร สิ่งอำนวยความสะดวก การจัดบริการและสวัสดิการต่างๆ
- 3) เพื่อประเมินของกระบวนการดำเนินโครงการเกี่ยวกับ รูปแบบการจัดการอบรม เนื้อหาสาระและกิจกรรมการอบรม การศึกษาดูงาน และการนิเทศติดตามผล การกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้ารับการอบรมและสถานศึกษาที่ได้รับการนิเทศติดตามผล
- 4) เพื่อประเมินผลผลิตที่เกิดจากโครงการ ได้แก่ ความรู้ ความพึงพอใจ ของผู้เข้าร่วมโครงการ การนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการทำงาน

แบบแผนการวิจัย

เนื่องจากโครงการวิจัยการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาที่ต่ำกว่าเกณฑ์ มีการดำเนินการประเมินอย่างหลากหลายวิธี โดยประเมินคนหลายกลุ่ม หลายระดับ มีการประเมินตั้งแต่เริ่มต้นโครงการไปจนถึงสิ้นสุดโครงการ ผู้วิจัยจึงออกแบบการวิจัยโดยใช้วิธีการดำเนินการวิจัยแบบบูรณาการ (Integrated Approaches) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ซึ่งผู้วิจัยแบ่งการดำเนินการเป็น 4 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 การกำหนดประเด็นและเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน
- ตอนที่ 2 การจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล และกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล
- ตอนที่ 3 การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล
- ตอนที่ 4 การสรุปผลการประเมินโครงการ

ตอนที่ 1 การกำหนดประเด็นและเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน

โดยเหตุที่โครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาที่ต่ำกว่าเกณฑ์ เป็นโครงการความร่วมมือที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (มศว) ได้รับการว่าจ้างจากสำนักบริหารงานและส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช) และผู้ว่าจ้างไม่ได้กำหนดเกณฑ์การประเมินไว้สำหรับการประเมินโครงการนี้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดประเด็นและเกณฑ์เกณฑ์การประเมินขึ้น โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร และข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย โดยศึกษา

รายละเอียดและองค์ประกอบที่ใช้ในการกำหนดเกณฑ์ รวมทั้งรวบรวมข้อมูลเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ การหาข้อมูลภาคสนาม โดยได้ข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ทั้งที่เป็นเอกสาร ข้อมูลภาคสนามทั้งในฐานะเป็นคณะกรรมการดำเนินโครงการ การเป็นวิทยากร การเป็นผู้ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องและการปฏิบัติงานอื่นๆ ในการดำเนินโครงการ

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดกรอบขอบข่ายการวิจัย กำหนดประเด็นการประเมิน ลักษณะตัวชี้วัด และเกณฑ์การประเมินโครงการขึ้น ประกอบด้วย

- 1) เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินบริบท
- 2) เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินปัจจัยนำเข้า
- 3) เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินกระบวนการ
- 4) เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินผลผลิต

ดังรายละเอียดในตาราง

ตาราง 15 ประเด็นในการประเมิน ตัวชี้วัด และเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน

1.ประเด็นในการประเมิน ด้านบริบท	ตัวชี้วัด	เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน
ข้อกำหนด ขอบเขต การ ดำเนินการ - จุดประสงค์ - การกำหนดวิธีการ กิจกรรม งบประมาณ เวลา สถานที่ ผลผลิต คุณสมบัติของ ผู้เข้าร่วมโครงการ	-ชัดเจน -ตรงประเด็นปัญหา -สามารถปฏิบัติได้ -สามารถบรรลุได้ -เหมาะสม	-เกณฑ์ตามความคิดเห็น ของผู้ทรงคุณวุฒิ -ผลการประเมินความ เหมาะสม/ความเพียงพอ ค่าตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป จาก มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามความคิดเห็นของ ครูและผู้บริหารโรงเรียน
2.5 งบประมาณ	งบประมาณเพียงพอ	-เกณฑ์ตามความคิดเห็น ของผู้ทรงคุณวุฒิ
2.ประเด็นในการประเมิน ด้านปัจจัยนำเข้า	ตัวชี้วัด	เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน
-โครงสร้างและเนื้อหา / กิจกรรมในหลักสูตร	-โครงสร้างและเนื้อหา /หัวข้ออบรม/ กิจกรรมในหลักสูตร มีความเหมาะสม	-เกณฑ์ตามความคิดเห็น ของผู้ทรงคุณวุฒิ -ผลการประเมินความ เหมาะสม/ความเพียงพอค่า ตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป จากมาตรา ส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

		ตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหารโรงเรียน
2.3.1 บุคลากร ผู้จัดและดำเนินโครงการ อาจารย์/วิทยากร	เหมาะสมในด้าน - คุณวุฒิ - ประสิทธิภาพ ความรู้ความสามารถ - เทคนิค ความสามารถในการสื่อสาร - บุคลิกภาพ อารมณ์ - ทักษะ	- ผลการประเมินความ เหมาะสม/ความเพียงพอค่า ตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป จากมาตรา ส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามความคิดเห็นของครูและ ผู้บริหารโรงเรียน
2.3.2 สิ่งอำนวยความสะดวก/ สถานที่	สิ่งอำนวยความสะดวก/สถานที่ เพียงพอ /เหมาะสม	- ผลการประเมินความ เหมาะสม/ความเพียงพอค่า ตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป จากมาตรา ส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
2.8 ปัญหาและข้อเสนอแนะ		- เกณฑ์ตามความคิดเห็น ของครูและผู้บริหารโรงเรียน
3. ประเด็นในการประเมิน ด้านกระบวนการ	ตัวชี้วัด	เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน
3.1 การบริหารโครงการ - การเตรียมการ ของคณะกรรมการโครงการ, วิทยากรเจ้าหน้าที่	- การเตรียมการ ของคณะกรรมการโครงการวิทยากร เจ้าหน้าที่ - ดำเนินการของบุคลากรฝ่ายต่างๆ - การประชุม	- เกณฑ์ตามความคิดเห็น ของผู้เกี่ยวข้อง(วิทยากร คณะกรรมการโครงการ เจ้าหน้าที่
3.1 การปฏิบัติงาน - พฤติกรรมการทำงานของ บุคลากรฝ่ายต่างๆ - การประสานงานและติดต่อ นัดหมาย - การดำเนินการการจัด กิจกรรมต่างๆ	- การจัดกิจกรรม(ลำดับขั้นตอน กิจกรรม - การประสานงานและติดต่อนัดหมาย - การรับสมัคร - การรับลงทะเบียน - การกำหนดช่วงเวลา - การบริการของเจ้าหน้าที่ ด้านอาหาร ที่พัก ข้อมูล เอกสาร - พิธีเปิด/ปิด	- ผลการประเมินความ เหมาะสม/ความเพียงพอค่า ตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป จากมาตรา ส่วนประมาณค่า 5 ระดับ - เกณฑ์ตามความคิดเห็น ของผู้เกี่ยวข้อง
ศึกษาปัญหา อุปสรรคและ ข้อเสนอแนะ	ปัญหา อุปสรรค ผลเสียและ ข้อเสนอแนะ	- เกณฑ์ตามความคิดเห็น ของครูและผู้บริหาร โรงเรียน/ผู้เกี่ยวข้อง

4. ประเด็นในด้านผลผลิตของโครงการ	ตัวชี้วัด	เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน
4.1 ความพึงพอใจจากการเข้าร่วมโครงการ ประโยชน์ ความคุ้มค่าสอดคล้องกับความต้องการสามารถนำไปใช้ในการทำงาน	-ความคิดเห็นของครูและผู้บริหารโรงเรียนในด้านความ ความพึงพอใจในเนื้อหาสาระ ประโยชน์ ความคุ้มค่า สอดคล้องกับความต้องการสามารถนำไปใช้ในการทำงาน	ผลการประเมินความเหมาะสม/ความเพียงพอค่าตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป จากมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
4.3 . ผลข้างเคียง ปัญหา อุปสรรคและ ความสามารถในการเพิ่ม ประสิทธิภาพโรงเรียนของครู และผู้บริหารโรงเรียน	-ปัญหา อุปสรรค ผลเสียและผลพลอยได้อื่นๆ ที่เกิดขึ้น -ความมั่นใจในการทำงาน -พฤติกรรมที่เกิดกับนักเรียน ครูและผู้บริหาร	-เกณฑ์ตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหารโรงเรียน
	- ผู้บริหารมั่นใจในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ - ครูมีความสามารถและมั่นใจในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการสร้างแบบประเมินเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพโรงเรียน	-เกณฑ์ตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหารโรงเรียน

ตอนที่ 2 การจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล และกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบสอบถาม
2. การสัมภาษณ์
3. การสนทนากลุ่ม
4. แบบบันทึกจากเอกสาร

โดยมีรายละเอียด การจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล และกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ดังนี้

1. แบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ลักษณะของแบบสอบถาม แบบสอบถาม มี 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามครูและผู้บริหารโรงเรียน เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ และแบบปลายเปิด มี 4 ด้าน ดังนี้

1. บริบท (Context) ประเมินความเหมาะสมตามข้อกำหนดเงื่อนไขของโครงการ ได้แก่ จุดมุ่งหมาย วิธีการ กิจกรรม งบประมาณ เวลา ผลผลิต การกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโครงการ

2. ปัจจัยเบื้องต้น (Input) ประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างและเนื้อหา / หลักสูตรการอบรม ความพร้อมของผู้จัดและดำเนินโครงการ ด้านบุคลากร อาจารย์/วิทยากร สิ่งอำนวยความสะดวก/สถานที่ ปัญหาและข้อเสนอแนะ

3. กระบวนการ (Process) ประเมินความเหมาะสมในการจัดการอบรม ได้แก่ การเตรียมการของคณะกรรมการโครงการ, วิทยากรเจ้าหน้าที่

3.1 การปฏิบัติงาน - พฤติกรรมการทำงานของบุคลากรฝ่ายต่างๆ

- การประสานงานและติดต่อนัดหมาย

- การดำเนินการการจัดกิจกรรมการอบรม

3.3 ศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

4. ผลผลิต (Product) เป็นแบบสอบถามประเมินความคิดเห็นเป็นแบบสอบถามครูและผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับ ความพึงพอใจในเนื้อหาสาระ ประโยชน์ ความคุ้มค่าของโครงการ ความสอดคล้องกับความต้องการ และสามารถนำไปใช้ในการทำงาน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามฉบับที่ 1 ได้แก่ ครูและผู้บริหารที่เข้าร่วมโครงการ จาก 200 โรงเรียน ทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มอย่างง่ายของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน และได้เพิ่มขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็น 500 คนเพื่อตอบแบบสอบถาม

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามครูและผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับกิจกรรมการศึกษาดูงานในโรงเรียน เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสาระเนื้อหาความรู้ของการไปศึกษาดูงาน การแจ้งกำหนดการ จุดมุ่งหมาย รายละเอียดในการศึกษาดูงาน ความเหมาะสมของเวลาในการศึกษาดูงาน ประโยชน์ในการศึกษาดูงาน ความสะดวกในการเดินทาง สาระความรู้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ และปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการศึกษาดูงาน

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับและแบบปลายเปิด

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามฉบับที่ 2 ได้แก่ ครูและผู้บริหารโรงเรียนที่ไปศึกษาดูงาน โดยการเลือกแบบเจาะจง ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน เพื่อตอบแบบสอบถาม

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม

การสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยมีลำดับขั้นการพัฒนาเครื่องมือ ดังนี้

- 1) ศึกษาทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยและเครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับโครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์
- 2) กำหนดประเด็นการประเมินและกำหนดกรอบของข้อคำถามที่จะใช้ในการวิจัย
- 3) ศึกษาแนวทางการสร้างแบบสอบถามจากตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสนทนา สัมภาษณ์กับคณะครูและผู้บริหารโรงเรียน
- 4) ร่างแบบสอบถาม
- 5) ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหาและโครงสร้าง รวมทั้งสำนวนภาษาที่ใช้แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุง โดยการประชุมกลุ่มกับคณะผู้วิจัย
- 6) การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้
  - การทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) คณะผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษา จำนวน ๓ ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องด้านโครงสร้างเนื้อหา และภาษาเพื่อให้มีความสมบูรณ์ ตรงตามความเข้าใจของผู้ตอบ และสามารถวัดได้ตรงกับเรื่องที่ต้องศึกษา แล้วนำมาปรับปรุงให้เหมาะสม มีความถูกต้อง

2 การสัมภาษณ์

การใช้เครื่องมือการสัมภาษณ์ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์นี้ คือ ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยสัมภาษณ์ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

- 1) **ด้านบริบท** ข้อกำหนดเงื่อนไขของโครงการ จุดมุ่งหมาย การกำหนดวิธีการ กิจกรรม งบประมาณ เวลา สถานที่ ผลผลิต คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโครงการ งบประมาณ
- ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์นี้ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน
ด้านปัจจัยนำเข้า โครงสร้างและเนื้อหา /กิจกรรมในหลักสูตร
ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์นี้ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน
ด้านกระบวนการ เกี่ยวกับการบริหารโครงการ

- การเตรียมการ ของคณะ กรรมการโครงการ,วิทยากรเจ้าหน้าที่
- การปฏิบัติงาน พฤติกรรมการทำงานของบุคลากรฝ่ายต่างๆ การประสานงานและติดต่อนัดหมาย การดำเนินการการจัดกิจกรรมต่างๆ

- ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์นี้ คือ ครูและผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 40 คน วิทยากร จำนวน 10 คน ผู้เกี่ยวข้องคน 2 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย

การสร้าง และการตรวจสอบคำถามในการสัมภาษณ์

ลักษณะของการสัมภาษณ์เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้วิจัยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยและเครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับโครงการ กำหนดประเด็นการ

ประเมินและสร้างเครื่องมือวิจัย นำประเด็นที่กำหนดมารวบรวม เรียบเรียงและสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ ตรวจสอบความถูกต้องด้านโครงสร้าง เนื้อหาและภาษาที่ใช้ และทำการแก้ไขปรับปรุง

2. การตรวจสอบเครื่องมือ แบบคำถามในการสัมภาษณ์ ได้มีการตรวจสอบเครื่องมือโดยคำนึงถึงคุณภาพของเครื่องมือว่ามีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยนำโดยคณะผู้วิจัยจัดประชุมและพิจารณาคำสัมภาษณ์ โดยตรวจสอบประเด็นและคำถามในการสัมภาษณ์เพื่อให้สอดคล้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้ได้มากที่สุด และปรับปรุงแก้ไขก่อนนำมาใช้

โดยมีประเด็นในการในการสัมภาษณ์ ดังนี้

1) สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านบริบท และด้านปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่ ข้อกำหนด ขอบเขต เงื่อนไขในการดำเนินงาน จุดมุ่งหมาย การกำหนดวิธีการ กิจกรรม งบประมาณ เวลา สถานที่ ผลผลิต คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโครงการ งบประมาณ จุดมุ่งหมาย ในด้านด้านปัจจัยเบื้องต้นเกี่ยวกับโครงสร้างและเนื้อหา /กิจกรรมในหลักสูตร สหณา มีประเด็นการสัมภาษณ์ ดังนี้

- เงื่อนไข การกำหนดวิธีการ กิจกรรม งบประมาณ เวลา สถานที่ ผลผลิต คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโครงการข้อกำหนด มีความชัดเจน ตรงประเด็นปัญหา สามารถปฏิบัติได้ สามารถบรรลุได้ มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

- เนื้อหา สำคัญ การจัดกิจกรรมโครงการเนื้อหา วิชาการ มีความทันสมัย น่าสนใจ เป็นประโยชน์ และตรงกับความต้องการของผู้เข้ารับการอบรมหรือไม่ อย่างไร มีสิ่งใดที่ยังมีความบกพร่อง ไม่เหมาะสม ควรมีการเพิ่มเติมหรือปรับปรุงแก้ไขหรือไม่ อย่างไร

2) สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง เป็นการสัมภาษณ์ด้านกระบวนการ

- การบริหารโครงการ และการปฏิบัติงาน พฤติกรรมการทำงานของบุคลากรฝ่ายต่างๆ และศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ อาทิ การเตรียมการของคณะ กรรมการโครงการ, วิทยากรเจ้าหน้าที่ ดำเนินการของบุคลากรฝ่ายต่างๆ การประชุม การประสานงานและติดต่อนัดหมาย การดำเนินการการจัดกิจกรรมต่างๆ การจัดกิจกรรมการ ลำดับขั้นตอนกิจกรรม การประสานงานและติดต่อนัดหมาย การรับสมัคร การรับลงทะเบียน การกำหนดช่วงเวลา การบริการของเจ้าหน้าที่ ด้านอาหาร ที่พัก ข้อมูล เอกสาร พิธีเปิด/ปิด

- ยังมีประเด็นใดบ้างที่น่าจะมีการเพิ่มเติมในการจัดกิจกรรมในโครงการและการบริหารโครงการ

- ความเหมาะสมของวัน เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม และสถานที่ ควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือไม่ อย่างไร

- จำนวนโรงเรียนในการจัดกิจกรรมต่างๆ มีความเหมาะสมหรือไม่

- วิทยากร/ผู้เฒาคมีความรู้ ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ มีความรู้และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ เหมาะสม นำไปปฏิบัติได้ และสร้างบรรยากาศ ควรมีการแก้ไขปรับปรุงอย่างไร

3. การสนทนากลุ่ม

การใช้เครื่องมือการสนทนากลุ่ม เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการสนทนากลุ่มนี้ คือ ครูและผู้บริหารโรงเรียน โดยทำการสนทนาในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ด้านผลผลิต สนทนาซักถามความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการ ประโยชน์ ความคุ้มค่าสอดคล้องกับความต้องการ และสามารถนำไปใช้ในการทำงาน
- 2) ด้านผลข้างเคียง สนทนาซักถาม ผลเสียและผลพลอยได้อื่นๆ ที่เกิดขึ้น ความมั่นใจในการทำงาน พฤติกรรมที่เกิดกับนักเรียน ครูและผู้บริหาร ผลการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ

การสร้าง และการตรวจสอบคำถามในการสนทนากลุ่ม

การสร้างเครื่องมือ คือ ประเด็นและแบบคำถามในการสนทนากลุ่ม เพื่อเป็นคำถามที่จะใช้ในการสนทนา มีขั้นตอนดังนี้

- 1) ศึกษาทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยและเครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับโครงการ คุณภาพมาตรฐานของสถานศึกษา กำหนดประเด็นการประเมินและสร้างเครื่องมือวิจัย นำประเด็นที่กำหนดมารวบรวม เรียบเรียงและสร้างเป็นคำถาม และสร้างแนวคำถามในการสนทนา ตรวจสอบความถูกต้องด้านโครงสร้าง เนื้อหาและภาษาที่ใช้ และทำการแก้ไขปรับปรุง เตรียมคำถามที่กำหนดประเด็นในการสนทนาให้ชัดเจน

- 2) การตรวจสอบเครื่องมือ ทำการตรวจสอบเครื่องมือโดยคำนึงถึงคุณภาพของเครื่องมือว่ามีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยคณะผู้วิจัยจัดประชุมและพิจารณาคำสนทนา โดยตรวจสอบแนวทางการสนทนา การตั้งคำถาม เพื่อตรวจประเด็นคำถาม เพื่อให้สอดคล้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้ได้มากที่สุด และปรับแก้ไขก่อนนำมาใช้

โดยมีประเด็นในการสนทนา ดังนี้

- ความพึงพอใจ ประโยชน์และ ความคุ้มค่าของโครงการ
- ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การจัดโครงการ การจัดกิจกรรมในโครงการมีปัญหา มีสิ่งใดบ้างที่ทำให้โครงการไม่ราบรื่น ไม่เหมาะสม เป็นเหตุให้การดำเนินโครงการไม่ประสบความสำเร็จเท่าควร
- การจัดกิจกรรมการอบรม การศึกษาดูงาน การนิเทศติดตามผล วัน เวลา สถานที่และรูปแบบการจัดกิจกรรมเหมาะสมหรือไม่
- โครงการมีประโยชน์ มีความเหมาะสม คุ้มค่า สอดคล้องกับความต้องการของครู ผู้เข้าร่วมโครงการและเป็นไปตามความต้องการของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการและสอดคล้องแนวนโยบายการศึกษาของชาติในปัจจุบัน หรือไม่
- หลังจากเข้าร่วมโครงการแล้วผลข้างเคียงและผลพลอยได้อื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการ เช่น ความมั่นใจในการทำงานครูและผู้บริหาร พฤติกรรมที่เกิดกับนักเรียน
- ปัญหา อุปสรรค ผลเสียที่เกิดขึ้น ควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอย่างไร ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการแก้ปัญหาและแนวทางในการจัดการอบรม ครั้งต่อไป

4. แบบบันทึกเอกสาร เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร เกี่ยวกับปัจจัยด้านผลผลิตของโครงการ ซึ่งได้มีการ ดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้บริหารสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบบันทึกเอกสารเกี่ยวกับ

ขั้นตอนการแบบบันทึกเอกสาร ศึกษาการสร้างแบบบันทึกโดยใช้ตารางและสร้าง

ตารางเปรียบเทียบปี 2553 กับ ปี 2554 เกี่ยวกับคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและผลการประเมินมาตรฐานสถานศึกษาตามเกณฑ์ประกันคุณภาพของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตารางสรุป แสดงเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ดังนี้

ตาราง 16 ตารางสรุปแสดงประเด็นการประเมิน ตัวชี้วัด เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินและผู้ให้ข้อมูล

ประเด็นในการประเมิน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้	ผู้ให้ข้อมูล
1. บริบท				
ข้อกำหนดเงื่อนไขในการดำเนินโครงการ ได้แก่จุดมุ่งหมาย การกำหนดกิจกรรม เวลา สถานที่ งบประมาณ ผลผลิต คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโครงการ	-ชัดเจน -ตรงประเด็นปัญหา -สามารถปฏิบัติได้ -สามารถบรรลุได้ -เหมาะสม	-เกณฑ์ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	สัมภาษณ์	ผู้ทรงคุณวุฒิ
		-ผลการประเมินความเหมาะสม/ความเพียงพอค่าตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป จากมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ	แบบสอบถาม	ครูและผู้บริหารโรงเรียน
2. ปัจจัยนำเข้า				
2.1.1 ด้านโครงสร้างและเนื้อหา /กิจกรรมในหลักสูตร	-โครงสร้างและเนื้อหา /หัวข้ออบรม/กิจกรรมในหลักสูตรมีความเหมาะสม	-เกณฑ์ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	-สัมภาษณ์	-ผู้ทรงคุณวุฒิ
		-ผลการประเมินความเหมาะสม/ความเพียงพอค่าตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป จากมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ	-แบบสอบถาม	-ครูและผู้บริหารโรงเรียน
2.1.2 ด้านบุคลากร	คณะกรรมการโครงการ	-ผลการประเมินความ	-แบบ	-ครูและ

ประเด็นในการประเมิน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้	ผู้ให้ข้อมูล
	/วิทยากรมี - คุณวุฒิ -ประสบการณ์ ความรู้ ความสามารถ -เทคนิค ความสามารถ ในการสื่อสาร ถ่ายทอด -บุคลิกภาพ อารมณ์ -ความทันสมัย	เหมาะสม/ความ เพียงพอค่าตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป จากมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ	สอบถาม	ผู้บริหาร โรงเรียน
2.1.3 สิ่งอำนวยความสะดวก/สถานที่	สิ่งอำนวยความสะดวก/ สถานที่ เพียงพอ / เหมาะสม	-ผลการประเมินความ เหมาะสม/ความ เพียงพอค่าตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป จากมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ	แบบสอบถาม	-ครูและ ผู้บริหาร โรงเรียน - วิทยากร
2..1.4 ปัญหาและข้อเสนอนี้		-เกณฑ์ตามความ คิดเห็นของครูและ ผู้บริหารโรงเรียน	-สนทนากลุ่ม แบบสอบถาม	-ครูและ ผู้บริหาร โรงเรียน
3.กระบวนการ	-			
3.1 การบริหาร โครงการ	3.2- การเตรียมการ ของคณะกรรมการ โครงการ, วิทยากร เจ้าหน้าที่ - การประชุม - การเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ คน เตรียม เนื้อหาสาระ พาหะนะ สถานที่	-เกณฑ์ตามความ คิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง	สัมภาษณ์	ผู้เกี่ยวข้อง
3.2 การ ปฏิบัติงาน - พฤติกรรมการทำงาน ของบุคลากรฝ่ายต่างๆ	- การจัดกิจกรรมการ อบรมแลการศึกษาดู งาน - พฤติกรรมการทำงาน ของบุคลากร ความ กระตือรือร้น การ	-ผลการประเมินความ เหมาะสม/ความ เพียงพอค่าตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป จากมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ	แบบสอบถาม	ครูและ ผู้บริหาร โรงเรียน

ประเด็นในการประเมิน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้	ผู้ให้ข้อมูล
	ทำงานเป็นทีม ความสนใจและทุ่มเทต่องาน - การประสานงานและติดต่อนัดหมาย - การรับสมัคร - การรับลงทะเบียน - การกำหนดช่วงเวลา - การบริการต่างๆ (ด้านอาหาร ที่พัก ข้อมูล เอกสาร			
	-การจัดกิจกรรมการนิเทศและติดตามผล	-เกณฑ์ตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหารโรงเรียน	สนทนากลุ่ม	ครูและผู้บริหารโรงเรียน
ศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ	ปัญหา อุปสรรค ผลเสียและข้อเสนอแนะ	-เกณฑ์ตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหารโรงเรียน	การสัมภาษณ์	ครู/ผู้บริหารโรงเรียน
4.ผลผลิตของโครงการ				
4.1 ความพึงพอใจจากการเข้าร่วมโครงการ	-ความคิดเห็นของครูในด้าน ความพึงพอใจในเนื้อหาสาระ ประโยชน์ ความคุ้มค่า สอดคล้องกับความต้องการ สามารถนำไปใช้ในการทำงาน	ผลการประเมินความเหมาะสม/ความพึงพอใจตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป จากมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ	- แบบสอบถาม	ครู/ผู้บริหารโรงเรียน
	ความคิดเห็นของครูในด้าน ความพึงพอใจในเนื้อหาสาระ ประโยชน์ ความคุ้มค่า สอดคล้องกับความต้องการ	เกณฑ์ตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหารโรงเรียน	การสนทนากลุ่ม	ครู/ผู้บริหารโรงเรียน

ประเด็นในการประเมิน	ตัวชี้วัด	เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้	ผู้ให้ข้อมูล
	สามารถนำไปใช้ในการทำงานและข้อเสนอแนะ			
4.3 ผลข้างเคียง ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะและผลข้างเคียง	-ปัญหาอุปสรรคผลเสียและพลอยได้ อื่น ๆ ที่เกิดขึ้น -ความมั่นใจในการทำงาน -พฤติกรรมที่เกิดกับนักเรียนครูและผู้บริหาร ภายหลังจากเข้าร่วมโครงการ	-เกณฑ์ตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหารโรงเรียน	สนทนากลุ่ม	ครู/ ผู้บริหาร โรงเรียน
5.2 ความสามารถในการเพิ่มประสิทธิภาพโรงเรียนของครูและผู้บริหารโรงเรียน	- ผู้บริหารมั่นใจในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ - ครูมีความมั่นใจในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการสร้างแบบประเมินเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพโรงเรียน	-เกณฑ์ตามความคิดเห็นของครูและผู้บริหารโรงเรียน	สนทนากลุ่ม	ครู/ ผู้บริหาร โรงเรียน

ตอนที่ 3 การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม มีขั้นตอนดังนี้

- 1) การเตรียมการเก็บข้อมูลโดย ชักซ้อมทำความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่ เพื่อเก็บข้อมูล
- 2) เก็บข้อมูลจากแบบสอบถามฉบับที่ 1 หลังเสร็จสิ้นการอบรมในแต่ละกิจกรรม
เก็บข้อมูลจากแบบสอบถามฉบับที่ 2 หลังเสร็จสิ้นการศึกษาดูงาน
- 3) บันทึกข้อมูลจากแบบสอบถาม

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีการดำเนินงานดังนี้

- ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล จากแบบสอบถาม

- การให้คะแนนจากแบบสอบถาม โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 5 ตัวเลือก ดังนี้
  - 5 หมายถึง มากที่สุด
  - 4 หมายถึง มาก
  - 3 หมายถึง ปานกลาง
  - 2 หมายถึง น้อย
  - 1 หมายถึง น้อยที่สุด
- ประมวลผลวิเคราะห์ โดยการใช้ค่าสถิติ คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยการกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย โดยแบ่งช่วงชั้นที่เท่ากัน ดังนี้
  - ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.51-5.00 หมายถึง อยู่ในระดับมากที่สุด
  - ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.51-4.50 หมายถึง อยู่ในระดับมาก
  - ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.51-3.50 หมายถึง อยู่ในระดับปานกลาง
  - ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.51-2.50 หมายถึง อยู่ในระดับน้อย
  - ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.00-1.50 หมายถึง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ใช้วิธีการดังต่อไปนี้

- 1.1 แบบสอบถามตอนที่ 2 และแบบสอบถามฉบับที่ 2 ใช้สถิติบรรยาย คำนวณค่าโดยการคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย
- 1.2 การนำเสนอข้อมูล การนำเสนอข้อมูลจะอยู่ในรูปของตาราง และมีคำอธิบายตาราง

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล/การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยมีการดำเนินการดังนี้

- 1) การเตรียมการ ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดย
  - ศึกษาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการสัมภาษณ์ ได้แก่
    - (1) เทคนิคในการสัมภาษณ์
    - (2) การเริ่มต้นสัมภาษณ์
    - (3) การดำเนินการสัมภาษณ์
    - (4) การบันทึกผลการสัมภาษณ์
    - (5) การปิดการสัมภาษณ์
  - สาระเกี่ยวกับการสัมภาษณ์
    - (1) วัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์
    - (2) ความหมายของคำถาม

- (3) ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการสัมภาษณ์
- ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์
- 2) ติดต่อประสานงานผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยติดต่อขอความร่วมมือจากบุคคลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เชิญผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์นัดหมาย และยืนยันการตอบรับด้วยตนเอง
  - 3) ดำเนินการสัมภาษณ์ ด้วยตนเอง ระหว่างเดือนสิงหาคม-เดือนกันยายน 2553 ตามประเด็นที่กำหนดไว้และมีผู้ช่วยจดบันทึกข้อมูล
  - 4) การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยในการวิเคราะห์เนื้อหานั้นจะให้คำตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและนำเสนอข้อมูลเป็นข้อความในรูปการบรรยาย

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล/การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม มีการดำเนินการดังนี้

- 1) การเตรียมการ ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่มด้วยตนเอง โดย
  - ศึกษาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการสนทนากลุ่ม ได้แก่
    - (1)เทคนิคในการสนทนากลุ่ม
    - (2) การเริ่มต้นสนทนากลุ่ม
    - (3) การดำเนินการสนทนากลุ่ม
    - (4) การบันทึกผลการสนทนากลุ่ม
    - (5) การปิดการสนทนากลุ่ม
- 2) ผู้วิจัยติดต่อขอความร่วมมือจากโรงเรียนเพื่อทำการสนทนากับครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยทำบันทึกข้อความเชิญผู้ให้ข้อมูลในประเด็นปัญหาที่เฉพาะเจาะจงเข้าร่วมสนทนากลุ่มและยืนยันการตอบรับ
- 3) ผู้วิจัยนัดหมายกับกลุ่มตัวอย่างและดำเนินการสนทนาด้วยตนเอง ระหว่างเดือนสิงหาคม-เดือนกันยายน 2553
- 4) จัดการสนทนากลุ่มโดยดำเนินรายการสนทนา (Moderator) คอยจุดประเด็นในการสนทนา เพื่อชักจูงกลุ่มให้เกิดแนวคิด แสดงความคิดเห็นต่อประเด็นหรือแนวทางการสนทนาอย่างกว้างขวางละเอียดลึกซึ้ง และมีผู้ช่วยจดบันทึกข้อมูลตามวัน เวลา ดังนี้
  - (1) แจงจุดประสงค์ในการสนทนา แจงขออนุญาตบันทึกเทป และการจดบันทึก
  - (2) ทักทาย - พุดคุย แนะนำ ตนเอง และผู้เข้าร่วมดำเนินการสนทนา
  - (3) อุ่นเครื่อง สร้างความคุ้นเคย
  - (4) เปิดประเด็นคำถามที่เตรียมไว้ในแต่ละประเด็นให้ราบรื่นต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้ร่วมสนทนาได้อภิปรายแสดงความคิดเห็นซึ่งผู้ร่วมสนทนาทุกคนต่างได้

แสดงความคิดเห็นของตนอย่างเต็มที่ รวมทั้งจะให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนอย่างเต็มที่เพื่อให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จขึ้นมา คำถามที่เตรียมมาถามโดยถามจากง่ายไปหายากและตั้งเข้าหาประเด็น โดยไม่ชี้นำผู้เข้าร่วมสนทนา

- (5) จบการสนทนาโดยผู้ดำเนินการได้สรุปประเด็นการสนทนาเพื่อให้ความเข้าใจตรงกันและเป็นการสร้างข้อตกลงร่วมกัน
- (6) ผ่อนคลายบรรยากาศ กล่าวขอบคุณและมอบของที่ระลึกให้แก่ผู้ร่วมสนทนาทุกคน

4) การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม โดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากคำตอบที่ได้จากการสนทนา โดยในการวิเคราะห์เนื้อหานั้นจะให้คำตอบตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา และนำเสนอข้อมูลเป็นข้อความในรูปการบรรยาย

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร

- 1) การเก็บข้อมูลจากเอกสารจากสถานศึกษา โดยศึกษาวิธีการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การประเมินคัดเลือกเอกสาร การบันทึกข้อมูลจากเอกสาร
- 2) ทำจดหมายขอความร่วมมือในการให้ข้อมูลไปยังสถานศึกษาและสำนักบริหารงานส่งเสริมการศึกษาเอกชนเพื่อข้อมูลจากเอกสารทั้งทางไปรษณีย์และทางอีเมล
- 3) การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสารโดยการวิเคราะห์ค่าคะแนนความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร
- 4) สร้างตารางบันทึกข้อมูลจากเอกสาร และนำเสนอข้อมูลในรูปตารางเปรียบเทียบและการบรรยายประกอบตาราง

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปเป็นตารางการวิเคราะห์ข้อมูลได้ ดังนี้

ตาราง 17 ตารางแสดงการวิเคราะห์ข้อมูล

จุดมุ่งหมายในการประเมิน	ตัวชี้วัด	ลักษณะข้อมูล	วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล
1. บริบท			
เพื่อประเมินข้อกำหนดเงื่อนไขในการจัดจ้าง	ข้อกำหนดเงื่อนไขในการจัดจ้างของสช อาทิ จุดมุ่งหมาย การกำหนดวิธีการ	ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	การวิเคราะห์เนื้อหา

จุดมุ่งหมายในการประเมิน	ตัวชี้วัด	ลักษณะข้อมูล	วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล
ของสห	กิจกรรม เวลา สถานที่ งบประมาณ ผลผลิต คุณสมบัติของผู้เข้าร่วม โครงการ -มีความชัดเจน -ตรงประเด็นปัญหา -สามารถปฏิบัติได้ -สามารถบรรลุได้ -เหมาะสม	ข้อมูลจากการ ตอบแบบสอบถาม ของครูและ ผู้บริหารโรงเรียน	หาค่าร้อยละ หาค่าเฉลี่ยและค่าการกระจายโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์
2. ปัจจัยเบื้องต้น			
เพื่อประเมิน 2.1.1 โครงสร้างและเนื้อหา / กิจกรรมในหลักสูตร	-โครงสร้างและเนื้อหา /หัวข้ออบรม/ กิจกรรมในหลักสูตร มีความเหมาะสม	ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ	การวิเคราะห์เนื้อหา
		ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของครูและผู้บริหารโรงเรียน	หาค่าเฉลี่ยและค่าการกระจายโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์
2.1.2 บุคลากร	คณะกรรมการโครงการ /วิทยากรมี - คุณวุฒิ -ประสบการณ์ ความรู้ ความสามารถ -เทคนิค ความสามารถในการสื่อสาร ถ่ายทอด -บุคลิกภาพ อารมณ์ -ความทันสมัย	ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของครูและผู้บริหารโรงเรียน	หาค่าเฉลี่ยและค่าการกระจายโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์
2.1.3 สิ่งอำนวยความสะดวก/สถานที่	สิ่งอำนวยความสะดวก/สถานที่เพียงพอ /เหมาะสม	ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามและการสนทนากลุ่มกับครูและผู้บริหารโรงเรียน	หาค่าเฉลี่ยและค่าการกระจายโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์
2.1.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะ		ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม	การวิเคราะห์

จุดมุ่งหมายในการประเมิน	ตัวชี้วัด	ลักษณะข้อมูล	วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล
		และสนทนากลุ่มของครูและผู้บริหารโรงเรียน	เนื้อหา
3. กระบวนการ			
เพื่อประเมิน 3.1 การบริหารโครงการ	3.3- การเตรียมการ ของคณะกรรมการโครงการ,วิทยากร เจ้าหน้าที่ - การประชุม - การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ คน เตรียม เนื้อหาสาระ พาหนะ สถานที่ - พิธีเปิด/ปิด	ข้อมูลจากการ สัมภาษณ์ ผู้เกี่ยวข้อง	การวิเคราะห์ เนื้อหา
3.2 การปฏิบัติงาน	- การประสานงานและติดต่อนัดหมาย - การรับสมัคร - การรับลงทะเบียน - การกำหนดช่วงเวลา - การจัดกิจกรรมการอบรมและการศึกษาดูงาน - ลำดับขั้นตอนกิจกรรม - การบริการต่างๆ (ด้านอาหาร ที่พัก เอกสาร) - ความสนใจ กระตือรือร้นในการทำงานของบุคลากร เจ้าหน้าที่	ข้อมูลจากการ ตอบแบบสอบถาม ของครูและ ผู้บริหารโรงเรียน	หาค่าเฉลี่ยและค่า การกระจายโดยใช้ โปรแกรม คอมพิวเตอร์
3.3 ศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ	ปัญหา อุปสรรค ผลเสียและ ข้อเสนอแนะ	ข้อมูลจากการ สัมภาษณ์ ผู้เกี่ยวข้อง	การวิเคราะห์ เนื้อหา
4. ผลผลิตของโครงการ			
5. ผลข้างเคียง 5.1 ปัญหา อุปสรรคและ ข้อเสนอแนะและ ผลข้างเคียงอื่น	-ปัญหา อุปสรรค ผลเสียและผลพลอย ได้อื่นๆที่เกิดขึ้น -ความมั่นใจในการทำงาน -พฤติกรรมที่เกิดกับนักเรียนครูและ ผู้บริหารภายหลังจากเข้าร่วมโครงการ	ข้อมูลจากการ สนทนากลุ่มของ ครูและผู้บริหาร โรงเรียน	การวิเคราะห์ เนื้อหา

จุดมุ่งหมายในการประเมิน	ตัวชี้วัด	ลักษณะข้อมูล	วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล
5.2 ความสามารถในการเพิ่มประสิทธิภาพโรงเรียนของครูและผู้บริหารโรงเรียน	- ผู้บริหารมั่นใจในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ - ครูมีความมั่นใจในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการสร้างแบบประเมินเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพโรงเรียน	ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มของครูและผู้บริหารโรงเรียน	การวิเคราะห์เนื้อหา
5.3 ผลการประเมินการประกันคุณภาพสถานศึกษา	ผลการประเมินมาตรฐานตามเกณฑ์ประกันคุณภาพ	เกณฑ์ตามมาตรฐานประกันคุณภาพการศึกษา	แบบบันทึกเอกสาร

ตอนที่ 4 การสรุปผลการประเมินโครงการ ขั้นตอนนี้เป็นการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาสรุปเป็นประเด็นสำคัญ คือ 1) ด้านบริบท ได้แก่ ข้อกำหนดเงื่อนไขในการจัดจ้างของสข. 2) ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ โครงสร้างและเนื้อหา /กิจกรรมในหลักสูตร บุคลากร สิ่งอำนวยความสะดวก/สถานที่ 3) กระบวนการ ได้แก่ การบริหารโครงการ การปฏิบัติงาน 4) ด้านผลผลิตของโครงการ ได้แก่ ความพึงพอใจจากการเข้าร่วม และ ผลข้างเคียงอื่นๆ ได้แก่ ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ความสามารถในการเพิ่มประสิทธิภาพโรงเรียนของครูและผู้บริหารโรงเรียน ปัญหาต่าง ๆ อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์ ผู้วิจัยแบ่งการดำเนินการเป็น 4 ด้าน คือ

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านบริบท (Context) มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับจุดประสงค์และข้อกำหนด ในการจัด จ้างดำเนินโครงการ ในการดำเนินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์ โดยสอบถาม ความคิดเห็นครูและผู้บริหารโรงเรียน ดังแสดงรายละเอียดในตาราง

ตาราง 18 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้านบริบท

(1) ด้านบริบท (Context)	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. จุดประสงค์ของโครงการ 2 ข้อ มีความเหมาะสม			
1.1 เพื่อพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมี ประสิทธิภาพเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์และมี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น	4.29	0.78	มากที่สุด
1.2 เพื่อพัฒนาผู้บริหารให้สามารถบริหารจัดการให้เป็นระบบและ มีประสิทธิภาพ	4.23	0.77	มากที่สุด
2. จุดประสงค์ของโครงการมีความชัดเจน	4.26	0.72	มากที่สุด
3. จุดประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ปัจจุบัน	4.29	0.72	มากที่สุด
4. จุดประสงค์ของโครงการสามารถนำไปปฏิบัติได้	4.31	0.72	มากที่สุด
5. โครงการสอดคล้องกับนโยบายและแผนงานของหน่วยงาน	4.16	0.80	มาก
6. วิธีการคัดเลือกโรงเรียนเข้าร่วมโครงการมีความเหมาะสม	4.09	0.76	มาก
7. การดำเนินการโดยสำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชนจัดจ้างมหา วิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีความเหมาะสม	4.26	0.75	มากที่สุด
8. วิธีการคัดเลือกสถานศึกษาเอกชนประเภทสามัญและอาชีวศึกษาที่ ไม่ผ่านการประเมินคุณภาพรอบสองเข้าร่วมโครงการเหมาะสม	4.02	0.85	มาก
9. การจัดอบรมครูและผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนที่ไม่ผ่านการ ประเมินคุณภาพรวมกันโดยไม่แยกประเภทสถานศึกษาเหมาะสม	3.99	0.87	มาก
10. การกำหนดจังหวัดที่ต้องทำการอบรม คือ กรุงเทพมหานคร นครนายก นครราชสีมา นครสวรรค์ นครศรีธรรมราช เชียงใหม่ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี และขอนแก่น เหมาะสม	4.08	0.84	มาก
11. การกำหนดกิจกรรมในโครงการ 3 กิจกรรมคือ การอบรม การศึกษาดูงานและการนิเทศติดตามผลมีความเหมาะสม	4.32	0.84	มากที่สุด
12. การกำหนดจำนวนวันในการอบรมแต่ละหัวข้อจำนวน 3 วัน เหมาะสม	4.19	0.75	มาก
รวม	4.19	0.78	มาก

จากตาราง 18 พบว่า ผลการประเมินด้านบริบท เกี่ยวกับจุดประสงค์ของโครงการ การดำเนินการโดยสำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชนจัดจ้างมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ การกำหนดกิจกรรมในโครงการ 3 กิจกรรมคือ การอบรม การศึกษาดูงานและการนิเทศติดตามผลมีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ส่วน ความสอดคล้องของโครงการกับนโยบายและแผนงาน วิธีการคัดเลือกโรงเรียนเข้าร่วมโครงการ จังหวัด/สถานที่ทำการอบรม จำนวนวันในการอบรม มีความเหมาะสม ระดับมาก ในภาพรวม ผลการประเมินด้านบริบทอยู่ในระดับมาก

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับโครงการและข้อกำหนดเงื่อนไขในการจัดจ้างดำเนินโครงการ

การกำหนดจุดประสงค์ ขอบเขต วิธีการ กิจกรรม เวลา สถานที่ ภาระงาน งบประมาณ และกำหนดกลุ่มเป้าหมาย ของโครงการมีความชัดเจน แต่ยังมีปัญหาบางประการ ที่ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติได้ การกำหนดเป้าหมายให้มีการกำหนดการอบรม 3 กิจกรรม ๑ ละ 4 รุ่นๆละ 200 คน มีความยุ่งยากในเชิงปฏิบัติ เนื่องจากมีการกำหนดสถานที่อบรมจังหวัดต่างๆทั่วประเทศทุกภูมิภาคไว้ด้วยคือ จังหวัดนครสวรรค์ นครราชสีมา นครศรีธรรมราช นครนายก ศรีสะเกษ อุบลราชธานี ขอนแก่น เชียงใหม่ เป็นต้น สถานที่อบรมตามที่กำหนดตามจังหวัดต่างๆ ไม่เป็นไปตามความต้องการของผู้เข้าอบรม เนื่องจากอยู่ไกล ส่วนใหญ่อยู่ต่างจังหวัด และโดยเฉพาะอย่างยิ่งบางคนต้องไปอบรมในจังหวัดที่อยู่ห่างไกลมากๆ เพราะสถานที่อบรมที่อยู่ใกล้บ้านมากที่สุดมีผู้เข้ารับการอบรมเต็มจำนวนแล้ว จึงทำให้ไม่ต้องการจะไปอบรมเพราะต้องเสียค่าใช้จ่ายและเสียเวลามากเกินไป และบางจังหวัดที่กำหนดให้จัดการอบรมไม่ใช่จังหวัดใหญ่หรือเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ในบางจังหวัดนั้นมีโรงเรียนที่ต่ำกว่าเกณฑ์น้อยมาก ผู้สมัครเข้าอบรมส่วนใหญ่จึงต้องเดินทางมาจากต่างจังหวัด เช่น จัดการอบรมที่จังหวัดศรีสะเกษ แต่ผู้เข้ารับการอบรมต้องเดินทางมาจากจังหวัดนครราชสีมา อุบลราชธานีหรือจังหวัดขอนแก่น ทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และต้องค้างคืนล่วงหน้าอีก 1 คืน การเดินทางไม่สะดวกสบาย ทำให้มีผู้สนใจเข้ารับการอบรมมีน้อยมาก ไม่ถึง 200 คนตามที่กำหนด การดำเนินการอบรมจึงไม่เป็นไปตามแผน ทำให้คณะกรรมการโครงการต้องเปลี่ยนแผนไปขยายจำนวนผู้เข้าอบรมให้มากกว่า 200 คนในรุ่นต่อไป และเตรียมแผนใหม่คือเพิ่มรุ่นการอบรมเป็นรุ่นที่ 5 ซึ่งนั่นหมายถึงการต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นทั้งค่าวิทยากร ค่าเจ้าหน้าที่ ค่าเดินทาง ค่ายานพาหนะและน้ำมันเชื้อเพลิง เป็นต้น

บางจังหวัดมีโรงแรมเพียงโรงแรมเดียวที่มีห้องอาหารและห้องประชุมที่สามารถรองรับจำนวนผู้เข้าอบรมได้มากกว่า 200 คนขึ้นไป ประกอบกับที่งบประมาณมีจำนวนจำกัด การเลือกสถานที่อบรมจึงต้องเลือกโรงแรมที่ราคาไม่สูงมาก จึงทำมีโอกาสเลือกโรงแรมได้น้อย ทำให้ขาดอำนาจการต่อรองกับโรงแรมทุกด้าน ทั้งวันเวลาอบรม ราคาค่าใช้จ่าย การบริการ จำนวนห้องประชุมกลุ่มย่อย สิ่งอำนวยความสะดวก วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการอบรม การเลือกห้องพักและอาคารที่พักซึ่งไกลจากห้องประชุม เป็นต้น

การกำหนดสถานที่ศึกษาดูงานในจังหวัดเชียงใหม่และกรุงเทพฯเพียง 2 จังหวัด ทำให้การดำเนินโครงการขาดความยืดหยุ่น เพื่อพิจารณากิจกรรมโครงการทั้งหมดคือ การจัดอบรมเรื่องประชุมปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างเครื่องมือสำหรับการประเมินเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน กิจกรรมการศึกษาดูงานในโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาและประเภทอาชีวศึกษาที่มีผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกรอบสองคุณภาพดีมาก

การนิเทศและติดตามผลระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จะเห็นได้ว่าโครงการเน้นไปที่การจัดกิจกรรมเพื่อให้ครูและผู้บริหารสามารถปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพของสถานศึกษาเป็นสำคัญ เพราะฉะนั้นการดำเนินการศึกษาดูงานจึงควรทำหลังจากการเสร็จสิ้นการอบรมกิจกรรมของทุกรุ่น โดยเฉพาะกิจกรรม 1 คือการประชุมปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาเนื่องจากกิจกรรมนี้จะมีผู้บริหารโรงเรียนเข้ามาร่วมอบรมด้วย ส่วนกิจกรรมอื่นๆอาจมีหรือไม่มีผู้บริหารเข้ามาร่วมประชุมด้วยก็ได้ การกำหนดจังหวัดศึกษาดูงานในจังหวัดเชียงใหม่และกรุงเทพฯ ทำให้ต้องมีการเดินทางจากสถานที่อบรมในจังหวัดอื่น ทำให้สิ้นเปลืองเวลาแรงงานและค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นโดยไม่คุ้มค่า จำนวนผู้เข้าร่วมศึกษาดูงานจึงน้อยกว่าที่กำหนด คือ 4 รุ่นๆละ 105 คน จึงไม่เป็นไปตามแผน คณะกรรมการโครงการจึงต้องขอเปลี่ยนแปลงกิจกรรมโดยให้มีการศึกษาดูงานภายหลังจากเสร็จสิ้นการอบรมในจังหวัดที่มีการอบรมหรือจังหวัดใกล้เคียง โดยกำหนดให้มีการศึกษาดูงานให้สอดคล้องกับสิ่งที่ได้รับการอบรม เช่นเข้ารับการอบรมกิจกรรมที่ 1 (ประชุมปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา)ศึกษาดูงานเรื่อง แผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและระบบประกันคุณภาพ ส่วนผู้เข้ารับการอบรมกิจกรรมที่ 2 และ 3 (ประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และกิจกรรม ประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างเครื่องมือสำหรับการประเมินเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นครู ก็ให้ศึกษาดูงานที่สอดคล้องกับกิจกรรมการอบรมและภาระหน้าที่ของครูที่ปฏิบัติในโรงเรียนเป็นหลัก

การกำหนดกิจกรรมในหลักสูตรหลักสูตร และสาระการอบรมมีการกำหนดมาให้ก่อนแล้ว คณะกรรมการโครงการจึงไม่ได้มีการวางแผนและพัฒนาหลักสูตรด้วยตนเอง หัวข้อ เนื้อหาสาระการอบรมที่กำหนดให้หลายหัวข้อ มีความคล้ายคลึงกับโครงการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาสู่มาตรฐานของคณะกรรมการโครงการอีกชุดหนึ่ง ระเบียบข้อกำหนดตาม TOR ลงรายละเอียดจนขาดความคล่องตัวในการปฏิบัติ ขาดความอิสระในการกำหนดหลักสูตรอบรมตามหลักการทางวิชาการ ทั้งสาระ โครงสร้าง เนื้อหา เวลา ในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา สาระหลักสูตรไม่มีความต่อเนื่องและครอบคลุมเท่าที่ควร การกำหนดหลักสูตร สาระ จำนวนคนและสถานที่อบรม ทำให้ไม่สามารถออกแบบกิจกรรมและสาระการอบรมได้อย่างเหมาะสมตามหลักการทางวิชาการ

การกำหนดผู้เข้ารับการอบรมเฉพาะบุคลากรในสถานศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์ เกิดปัญหาเมื่อมีโครงการอีกโครงการหนึ่งของมหาวิทยาลัยที่ได้รับการว่าจ้างจากสช เช่นเดียวกัน และกำหนดกลุ่มเป้าหมายคนละกลุ่มคือจะทำการอบรมบุคลากรเฉพาะโรงเรียนที่มีผลการประเมินคุณภาพผ่านเกณฑ์มาตรฐานแล้วเท่านั้น (ยกเว้นเรื่องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่สามารถอบรมได้ทุกโรงเรียน)

แต่โครงการดังกล่าวได้มีการขยายฐานการอบรมหัวข้ออื่นๆมาสู่โรงเรียนที่มีผลการประเมินคุณภาพต่ำกว่าเกณฑ์อีกด้วย ทั้งยังได้มีการดำเนินการไปก่อนแล้ว การขยายฐานผู้เข้าอบรมลงมาดังกล่าว ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในตัวผู้รับการอบรม จึงทำให้มีกลุ่มเป้าหมายที่ซ้ำกัน และพบว่าในบางเนื้อหาสาระการอบรมนั้นมีความซ้ำซ้อนกัน จะต่างกันเพียงการบริหารจัดการ วิทยากรและคณะกรรมการดำเนินโครงการเท่านั้น เป็นเหตุให้สถานศึกษา ครู ผู้บริหารเกิดความสับสน เข้าใจผิดคิดว่าเป็นโครงการเดียวกัน จึงไม่สมัครเข้าร่วมอบรม เพราะได้รับการอบรมไปแล้ว หรือไม่ก็สมัครไปอบรมในสถานศึกษาที่ที่สถานศึกษาตั้งอยู่ไม่เป็นไปตามสถานที่ที่มีการกำหนดไว้แล้วตามเงื่อนไข และเมื่อมีการจัดอบรมวัน เวลา ตรงกัน ครูและผู้บริหารบางคนเดินทางไปสถานที่อบรมผิดสถานที่

อย่างไรก็ตามกิจกรรมในหลักสูตรที่กำหนดก็ยังไม่ครอบคลุมและยังมีไม่เพียงพอกับความต้องการและความจำเป็นของโรงเรียน เนื่องจากการกำหนดจุดประสงค์ต้องการให้โรงเรียน

คุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโครงการ

การกำหนดจำนวนและคุณสมบัติผู้รับการอบรมตาม TOR ในแต่ละรุ่นที่กำหนดมีมากตั้งแต่ 200 คน ขึ้นไป การเตรียมการต้องใช้โรงแรมขนาดใหญ่ ซึ่งมีราคาแพง ในขณะที่งบประมาณมีจำนวนจำกัด บางจังหวัดจึงจำเป็นต้องเลือกโรงแรมที่มีห้องประชุมที่สามารถจุคนได้แต่ซึ่งมีสถานที่และบรรยากาศไม่เหมาะสม ไม่มีสถานที่รองรับในการรับประทานอาหารว่างและกลางวัน ต้องใช้ห้องประชุมแทน และบางโรงแรมไม่มีเครื่องฉาย LCD เพียงพอต่อการแยกอบรมเป็นกลุ่ม จะต้องยืมหรือต้องเช่ามาจากที่อื่นหรือเช่าของโรงแรมซึ่งมีราคาแพง ทำให้ไม่สามารถอำนวยความสะดวกให้กับวิทยากรและผู้รับการอบรมได้เพียงพอ ตลอดจนทำให้ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นมากโดยไม่จำเป็น ในขณะที่จำเป็นต้องประหยัดค่าใช้จ่าย จึงต้องเสี่ยงงบประมาณค่าเช่าเพิ่มเติม

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input)

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับโครงสร้างและเนื้อหา /กิจกรรม ในหลักสูตร ด้านบุคลากร และสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำเนินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์ โดยสอบถามความคิดเห็นครูและผู้บริหารโรงเรียน ผลปรากฏ ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 2

ตาราง 19 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยเบื้องต้น

ด้านปัจจัยเบื้องต้น	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านเนื้อหาสาระและกิจกรรมในโครงการ			
1. เนื้อหาสาระ กิจกรรมการอบรมโรงเรียนมีความเหมาะสม	4.24	0.87	มากที่สุด
2. สาระและการจัดกิจกรรมการศึกษาดูงานมีความเหมาะสม	4.23	0.77	มากที่สุด
3. สาระและการนิเทศติดตามผลสถานศึกษามีความเหมาะสม	4.20	0.84	มากที่สุด
ด้านสื่อ อุปกรณ์การอบรม			
4. สื่อ อุปกรณ์การฝึกอบรมมีคุณภาพและทันสมัย	4.05	0.79	มาก
5. สื่อโสตทัศนอุปกรณ์และวัสดุ อุปกรณ์การฝึกอบรมมีจำนวนเพียงพอ	4.05	0.81	มาก
6. ความสะดวกในการใช้อุปกรณ์การฝึกอบรม	3.94	0.90	มาก
ด้านอาคารสถานที่			
7. สถานที่พักมีความสะดวกในการเดินทางและปลอดภัย	4.04	0.91	มาก
8. ขนาดของห้องประชุมเหมาะสม	4.02	0.88	มาก
9. สภาพของห้องประชุมเหมาะสม	4.03	0.93	มาก
10. ความสะอาดของห้องที่ใช้ในการฝึกอบรม	4.08	0.88	มาก
11. แสงสว่างของห้องที่ใช้ในการฝึกอบรมเหมาะสม	3.99	0.88	มาก
12. ระบบเสียงที่ใช้ในการอบรม	4.02	0.89	มาก
13. ขนาดของห้องที่ใช้รับประทานอาหารว่างเหมาะสม	3.56	1.14	มาก
14. สภาพของห้องที่ใช้รับประทานอาหาร	3.69	1.07	มาก
15. ความสะอาดของห้องที่ใช้รับประทานอาหาร	3.87	0.96	มาก
16. ความสะอาดของห้องน้ำ	3.97	0.97	มาก
ด้านบุคลากร/วิทยากร			
17. คุณสมบัติของผู้ดำเนินกิจกรรมในโครงการอบรมมีความเหมาะสม	4.20	0.82	มากที่สุด
18. วิทยากรมีคุณวุฒิเหมาะสมกับหัวข้อบรรยาย	4.46	0.83	มากที่สุด
19. วิทยากรมีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ด้านการอบรม	4.45	0.75	มากที่สุด
20. วิทยากรมีเทคนิคในการบรรยาย สื่อสาร และการถ่ายทอดความรู้	4.35	0.80	มากที่สุด
21. บุคลากรในการประสานงาน บริหารโครงการมีบุคลิกภาพ และ อารมณ์เหมาะสม	4.47	0.75	มากที่สุด
22. วิทยากรมีความรู้ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน	4.51	0.94	มากที่สุด
รวม	4.11	0.84	มาก

จากตาราง 19 พบว่า ผลการประเมินด้านเนื้อหาสาระที่ใช้ในการอบรมและด้านวิทยากรมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ส่วนด้านวัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ที่ใช้ในการอบรมมีความเหมาะสมในระดับมาก ในภาพรวม มีความเหมาะสมด้านปัจจัยเบื้องต้นอยู่ในระดับมาก

ปัญหาและข้อเสนอแนะ ครูและผู้บริหารโรงเรียนซึ่งเป็นผู้เข้าร่วมการอบรม มีปัญหาเกี่ยวกับสถานที่อบรมอยู่ไกลใช้ระยะเวลาเดินทางนานมาก ควรมีเนื้อหาสาระการอบรมด้านการศึกษาของเด็กปฐมวัยด้วยเนื่องจากโรงเรียนเอกชนจำนวนมากได้จัดการศึกษาระดับปฐมวัย

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านกระบวนการ (Process) ดำเนินโครงการ จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังนี้

3.1 การบริหารโครงการ ในการเตรียมการของคณะกรรมการดำเนินงาน การเตรียมการของเจ้าหน้าที่ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการเตรียมการ และพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรฝ่ายต่างๆพบว่า

- 3.1.1 ได้มีการประชุมปรึกษาหารือระหว่างมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒและ สำนักบริหารการศึกษาเอกชนอย่างต่อเนื่อง เป็นระยะๆ จนกระทั่ง มีการลงนามในข้อตกลงความร่วมมือ มีการทำสัญญาจัดจ้าง และมีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินการแต่ละฝ่าย
- 3.1.2 มีการประชุมคณะกรรมการดำเนินการ เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ ในการเตรียมการลงรายละเอียดและจัดประชุม ชี้แจง กรรมการ ที่รับผิดชอบ ประชุมชี้แจงวิทยากรด้านแนวทางการจัดการอบรม
- 3.1.3 มีการประชาสัมพันธ์ ประสานงานกับโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายล่วงหน้าทั้งทางจดหมาย ทางโทรศัพท์ และทางอีเมล จัดเตรียมรับสมัคร วันที่ก็ข้อมูลครูและสถานศึกษา เอกสารการลงทะเบียนและจัดเตรียมคู่มือเอกสารในการอบรมแจกให้ผู้เข้ารับการอบรมก่อนการอบรม
- 3.1.4 การวางโครงการและวางแผนการดำเนินการแต่ละกิจกรรมล่วงหน้า มีการจัดเตรียมแผนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ คน เตรียมเนื้อหาสาระพาหะนะ สถานที่ จัดกิจกรรมการลำดับขั้นตอนกิจกรรม โดยมีการประชุมปรึกษาหารือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องแต่ละฝ่ายอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ มีการจัดเตรียมแผนปฏิบัติงาน คู่มือ เอกสารหลักสูตร สาระเนื้อหา การอบรมโดยประสานงานกับวิทยากรในการจัดเตรียมเอกสารและนำมาจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มก่อนการฝึกอบรม ทั้งนี้เนื่องจาก คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีทรัพยากรและมีประสบการณ์ด้านการจัดการอบรมทางการศึกษามายาวนาน ทำให้การวางโครงการและแผนงานในแต่ละกิจกรรมเป็นไปอย่างสะดวก รวดเร็ว มีการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องทั้งวิทยากร โรงแรมที่พัก สถานศึกษาอย่างใกล้ชิดเนื่องจากคณะกรรมการผู้ดำเนินโครงการมีประสบการณ์ในการดำเนินโครงการเช่นนี้

มาก่อน และมีประสบการณ์ในการร่วมงานกับคณะวิทยากรมายาวนาน ทำให้การการตัดสินใจเลือกวิทยากรและการประสานงานกับวิทยากรเป็นไปได้อย่างสะดวก ตลอดจนการเลือกโรงแรมและสถานที่อบรมก็เป็นไปได้อย่างดี เนื่องจากคณะกรรมการดำเนินโครงการมีประสบการณ์ในการจัดโครงการและเป็นวิทยากรในการอบรมตามจังหวัดต่างๆ มากมาย จึงรู้จัก ได้เห็น และสามารถดำเนินการเลือกและตัดสินใจเลือกสถานที่อบรมได้อย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตามสถานที่บางแห่งไม่เหมาะสม เนื่องจากงบประมาณมีจำกัด ทำให้สถานที่อบรมบางแห่งมี บรรยากาศไม่เหมาะสม ไม่มีสถานที่รองรับในการรับประทานอาหารว่างและกลางวัน พอสำหรับผู้เข้าอบรมรุ่นละ 200 คน ต้องใช้ห้องประชุมแทน และบางโรงแรมไม่มีเครื่องฉาย LCD เพียงพอต่อการแยกอบรมเป็นกลุ่ม จะต้องยืมหรือต้องเช่ามาจากที่อื่นหรือเช่าของโรงแรมซึ่งมีราคาแพง ทำให้ไม่สามารถอำนวยความสะดวกให้กับวิทยากรและผู้เข้ารับการอบรมได้เพียงพอ ตลอดจนทำให้ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นมากโดยไม่จำเป็น ในขณะที่จำเป็นต้องประหยัดค่าใช้จ่าย จึงต้องเสี่ยงงบประมาณค่าเช่าเพิ่มเติม

3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ โดยสอบถามความคิดเห็นครูและผู้บริหารโรงเรียน ผลปรากฏ ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 3 และ 4

ตาราง 20 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการด้านกระบวนการ

<u>ด้านกระบวนการ</u>	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การติดต่อประสานงานชี้แจงรายละเอียดการอบรม	3.88	0.92	มาก
2. การบริการของเจ้าหน้าที่เหมาะสม	4.02	0.83	มาก
3. ระบบการรับลงทะเบียน	4.09	0.85	มาก
4. การบริการอาหาร-เครื่องดื่มเหมาะสม	3.99	0.89	มาก
5. การจัดพิธีเปิด-ปิดการอบรมเหมาะสม	4.03	0.79	มาก
6. การดำเนินการฝึกอบรมตรงตามตารางเวลาที่กำหนด	4.09	0.80	มาก
7. การจัดลำดับขั้นตอนตามสาระ เนื้อหาวิชาที่อบรมมีความเหมาะสม	4.10	0.82	มาก
8. การกำหนดช่วงเวลาในการอบรมระหว่างเดือนมิถุนายน – กรกฎาคม เหมาะสม	3.88	0.96	มาก
9. บุคลากร เจ้าหน้าที่ สนใจ กระตือรือร้นในการทำงาน	4.05	0.82	มาก
10. เอกสารประกอบการอบรม	4.18	0.84	มาก
รวม			มาก

จากตาราง 20 พบว่ากระบวนการจัดการอบรมทุกด้านมีความเหมาะสมในระดับมาก

ตาราง 21 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดกิจกรรมการศึกษาดูงาน

การจัดกิจกรรมการศึกษาดูงาน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. สาระเนื้อหาของการไปศึกษาดูงานเหมาะสม	4.37	0.61	มากที่สุด
2. ท่านได้รับทราบกำหนดการ จุดมุ่งหมาย รายละเอียดในการศึกษาดูงานเป็นอย่างดี	4.30	0.68	มากที่สุด
3. การกำหนดสถานที่ศึกษาดูงานมีความเหมาะสม	4.52	0.56	มากที่สุด
4. พาหนะที่ใช้ในการเดินทางมีความเหมาะสม สะดวก ปลอดภัย	4.50	0.64	มากที่สุด
5. จำนวนวัน เวลา ในการศึกษาดูงานเหมาะสม	4.13	0.90	มาก
6. การจัดการศึกษาดูงานหลังเสร็จจากการอบรมเหมาะสม	4.31	0.74	มากที่สุด
7. การจัดที่พักเหมาะสมกับคณะศึกษาดูงาน	4.26	0.88	มากที่สุด
8. ประโยชน์ และประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษาดูงาน	4.47	0.58	มากที่สุด
9. สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาดูงานไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา	4.34	0.63	มากที่สุด
รวม	4.36	0.47	มากที่สุด

จากตาราง 21 โดยภาพรวมพบว่า ผู้ศึกษาดูงานมีความพึงพอใจในการศึกษาดูงานในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าผู้ศึกษาดูงานมีความพึงพอใจในการศึกษาดูงานในระดับมากที่สุดทุกด้าน ยกเว้นในด้านจำนวนวัน เวลา ในการศึกษาดูงานเหมาะสมที่ผู้ศึกษาดูงานมีความพึงพอใจในระดับมาก

3.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงาน และการปฏิบัติงานและพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรฝ่ายต่างๆ ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ด้านกระบวนการ ดังนี้

การจัดกิจกรรมการอบรม เกิดความซ้ำซ้อนในสาระการอบรมและตัวบุคคลที่เข้ารับการอบรม เนื่องจากการกำหนดผู้เข้ารับการอบรมเฉพาะบุคลากรในสถานศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์ เกิดปัญหาเมื่อมีโครงการอีกโครงการหนึ่งของมหาวิทยาลัยที่ได้รับการว่าจ้างจากสช.เช่นเดียวกัน และกำหนดกลุ่มเป้าหมายคนละกลุ่มคือ จะทำการอบรมบุคลากรเฉพาะโรงเรียนที่มีผลการประเมินคุณภาพผ่านเกณฑ์มาตรฐานแล้วเท่านั้น (ยกเว้นเรื่องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่สามารถอบรมได้ทุกโรงเรียน) แต่โครงการดังกล่าวได้มีการขยายฐานการอบรมหัวข้ออื่นๆมาสู่โรงเรียนที่มีผลการประเมินคุณภาพต่ำกว่าเกณฑ์อีกด้วย ทั้งยังได้มีการดำเนินการไปก่อนแล้ว การขยายฐานผู้เข้าอบรมลงมาดังกล่าว ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในตัวผู้เข้ารับการอบรม จึงทำให้มีกลุ่มเป้าหมายที่ซ้ำกัน และพบว่าในบางเนื้อหาสาระการอบรมนั้นมีความซ้ำซ้อนกัน จะต่างกันเพียงการบริหารจัดการ วิทยากรและคณะกรรมการดำเนิน

โครงการเท่านั้น เป็นเหตุให้สถานศึกษา ครู ผู้บริหารมีการอบรมซ้ำซ้อน และเกิดความสับสน เข้าใจผิด คิดว่าเป็นโครงการเดียวกัน จึงไม่สมัครเข้าร่วมอบรม เพราะได้รับการอบรมไปแล้ว หรือไม่ก็จะสมัครไปอบรมในสถานศึกษาที่ใกล้เคียงหรือในที่ที่สถานศึกษาตั้งอยู่ ไม่เป็นไปที่มีการกำหนดไว้แล้วตามข้อกำหนด เงื่อนไข และเมื่อมีการจัดอบรมวัน เวลา ตรงกัน ครูและผู้บริหารบางคนเดินทางไปสถานที่อบรมผิดสถานที่

อย่างไรก็ตามกิจกรรมในหลักสูตรที่กำหนดก็ยังไม่ครอบคลุมและยังมีไม่เพียงพอกับความ ต้องการและความจำเป็นของโรงเรียน เนื่องจากการกำหนดจุดประสงค์ต้องการให้โรงเรียนในแต่ละรุ่นที่กำหนดมีผู้เข้ารับการอบรมจำนวนมากตั้งแต่ 200 คน ขึ้นไป การเตรียมการต้องใช้โรงแรมขนาดใหญ่ ซึ่งมีราคาแพง ในขณะที่งบประมาณมีจำนวนจำกัด บางจังหวัดจึงจำเป็นต้องเลือกโรงแรมที่มีห้องประชุมที่สามารถจุคนได้แต่ซึ่งมีสถานที่และบรรยากาศไม่เหมาะสม ไม่มีสถานที่รองรับในการรับประทานอาหารว่างและกลางวัน ต้องใช้ห้องประชุมแทน และบางโรงแรมไม่มีเครื่องฉาย LCD เพียงพอต่อการแยกอบรมเป็นกลุ่ม จะต้องยืมหรือต้องเช่ามาจากที่อื่นหรือเช่าของโรงแรมซึ่งมีราคาแพง ทำให้ไม่สามารถอำนวยความสะดวกให้กับวิทยากรและผู้เข้ารับการอบรมได้เพียงพอ ตลอดจนทำให้ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นมากโดยไม่จำเป็น ในขณะที่จำเป็นต้องประหยัดค่าใช้จ่าย จึงต้องเสี่ยงงบประมาณค่าเช่าเพิ่มเติม

สถานศึกษาหลายแห่งแจ้งรายชื่อผู้เข้าอบรมและส่งใบสมัคร แต่ไม่มาเข้ารับการอบรม ทำให้มีปัญหาในเรื่องข้อตกลงกับโรงแรมในการจัดเตรียมอาหารและสถานที่พัก บางสถานศึกษาลี้มวัน-เวลาการอบรม บางสถานศึกษาแจ้งขอยกเลิกไม่เข้าอบรมกระทันหัน โดยแจ้งยกเลิกในวันแรกของการอบรม โดยไม่มีเหตุผลเพียงพอ เช่นรถเสีย หรือเคยไปอบรมโครงการอื่นๆแล้วไม่มีที่พักรั้งเกรงว่าจะไม่มีที่พัก จึงไม่กลับมา บางสถานศึกษายกเลิกไปเลยไม่แจ้งการยกเลิก บางสถานศึกษาขอมมาอบรม โดยต้องใช้เวลาในการทำควมชี้แจงและทำความเข้าใจและให้เห็นใจผู้จัดอบรมเพราะมีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้นแล้ว จึงส่งครุมาเข้าร่วมอบรม ซึ่งบางคณะจำนวนเกือบ 100 คน จากหลายโรงเรียนในจังหวัดเดียวกัน (โรงเรียนเป็นเครือข่ายญาติพี่น้องกัน)เมื่อเดินทางมาถึงก็เลยเวลาการอบรมไปเกือบ 1 วันแล้ว เนื่องจากสถานศึกษาอยู่ต่างจังหวัดไกลจากสถานที่อบรม ทำให้มีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้นอย่างไม่คุ้มค่า เช่น ค่าอาหาร ค่าที่พัก ในขณะที่งบประมาณมีจำกัดมาก

สถานศึกษาบางแห่งไม่แน่ใจว่าตนเองผ่านการประเมินตามระบบประกันคุณภาพแล้วหรือไม่ เพราะกำลังอยู่ระหว่างการดำเนินการหรือกำลังรอฟังผลการประเมิน บางสถานศึกษาอยู่ในสภาพรอพินิจ แต่ได้ส่งครุสมัครเข้ารับการอบรม ไม่เป็นไปตามคุณสมบัติของผู้เข้ารับการอบรม บางสถานศึกษาส่งบุคคลที่ไม่ใช่ครุมาเข้ารับการอบรมและเบิกค่าอาหาร

บุคลากรที่มาสมัครเข้าอบรมบางคนมาจากสถานศึกษาที่ผ่านเกณฑ์ประเมินแล้วและเดินทางมาเป็นหมู่คณะเกินกว่าจำนวนที่กำหนด เนื่องจากอาจเกิดจากความเข้าใจผิดคิดว่าเป็นโครงการเดียวกับอีกโครงการหนึ่ง ที่บางกิจกรรมอนุญาตให้เข้าอบรมได้ทุกคน บางคนเดินทางมาจากต่างจังหวัดที่ไกลๆ มาเข้าอบรมที่กรุงเทพฯ จึงต้องอนุญาตให้เข้าอบรมและลงทะเบียนรับการอบรม เพราะพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นจะประโยชน์ต่อทุกฝ่าย และรัฐไม่เสียผลประโยชน์แต่อย่างใด

มีสถานศึกษาที่มีผลประเมินผ่านเกณฑ์ทั้งในระดับดีและดีมากได้ส่งครูและผู้บริหารมาเข้ารับการอบรม และหลายแห่งมีความประสงค์ขอเข้ารับการอบรม และแจ้งมาที่คณะกรรมการโครงการให้ขยายการอบรมไปยังโรงเรียนดังกล่าวแต่ไม่สามารถอนุญาตให้เข้าอบรมได้เพราะขาดคุณสมบัติ

การจัดกิจกรรมการศึกษาดูงาน การที่กำหนดกิจกรรมการศึกษาดูงานในจังหวัดเชียงใหม่ และกรุงเทพฯเพียง 2 จังหวัด ไม่เหมาะสมเพราะไกลจากบ้านและไกลจากสถานที่จัดฝึกอบรมมาก จึงทำให้ผู้บริหารเข้าศึกษาดูงานน้อย ผู้บริหารส่วนใหญ่ไม่ประสงค์จะไปศึกษาดูงานต่างจังหวัด แต่มีความต้องการศึกษาดูงานในโรงเรียนใกล้บ้าน หรือใกล้สถานที่อบรม สถานที่ศึกษาจัดให้ศึกษาดูงานอยู่ในกรุงเทพฯและจังหวัดเชียงใหม่ แต่การจัดอบรมสำหรับได้ไปจัดที่จังหวัดอื่นๆ เช่นนครนายก และจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งผู้สมัครเข้ารับการอบรมมาส่วนใหญ่มาจากที่ต่างๆ จึงเป็นเหตุให้ทำให้มีผู้ไปศึกษาดูงานในน้อย ต่อมาภายหลังทาง สช ได้แจ้งให้นำครูไปศึกษาดูงานด้วย จึงทำให้สามารถจัดกิจกรรมการศึกษาดูงานในจังหวัดอื่นๆเพิ่มเติม จนทำให้จำนวนผู้เข้าอบรมมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเป็นไปตามแผนและข้อกำหนดใน TOR สิ่งเหล่านี้ควรนำไปเป็นข้อคิดในการดำเนินโครงการที่มีการศึกษาดูงานในครั้งต่อไปที่ต้องคำนึงถึงผู้เข้ารับการอบรมเป็นสำคัญ

- ผู้ดำเนินโครงการจึงต้องปรับแผนกิจกรรมการศึกษาดูงานใหม่โดยให้มีการศึกษาดูงานในจังหวัดที่มีการอบรมและทำการศึกษาดูงานหลังจากเสร็จสิ้นการอบรมทันที ส่วนสถานที่ศึกษาดูงานมีความเหมาะสม ได้รับประโยชน์คุ้มค่าจากการศึกษาดูงานและสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาต่อไปได้เป็นอย่างดี ผู้เข้าศึกษาดูงานมีความพึงพอใจในกิจกรรมการศึกษาดูงานระดับมากที่สุด

ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศและติดตามผล ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศและติดตามผล ผลเป็นดังนี้

- การนิเทศและการติดตามผลมีประโยชน์ต่อทางโรงเรียนมาก ครูและผู้บริหารโรงเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์โดยตรงจากคณะผู้นิเทศ สามารถซักถามในประเด็นต่างๆได้โดยเฉพาะประเด็นที่เป็นข้อสงสัยและโรงเรียนกำลังประสบปัญหา สามารถนำเอาข้อมูลที่มีอยู่มาซักถามและตรวจสอบได้ทำให้แก้ไขข้อข้องใจและสร้างความกระจ่างมากยิ่งขึ้น ซึ่งวิทยากรหรือผู้นิเทศได้ให้คำแนะนำได้ตรงประเด็น สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ทำให้เห็นปัญหาและแนวทางพัฒนาที่เฉพาะเจาะจงของแต่ละสถานศึกษาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งนี้สถานศึกษามีข้อเสนอแนะว่าควรมีการนิเทศให้มากขึ้นกว่านี้ ควรเพิ่มวันเวลาการนิเทศให้มากขึ้นกว่านี้และสม่ำเสมอ ควรมีการนิเทศทุกโรงเรียน เพราะการนิเทศแบบตรวจเยี่ยมโรงเรียนทำให้โรงเรียนได้รับความรู้ข้อมูลได้ลึกซึ้งมากกว่า สามารถพูดคุย ซักถามผู้นิเทศได้ตรงกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นตรงประเด็น ทั้งนี้ หากผู้นิเทศไม่มีเวลาในการนิเทศ ควรใช้วิธีการนิเทศแบบอื่นแทนการตรวจเยี่ยมโรงเรียน เช่นจัดประชุมสัมมนา หรือแจกจ่ายเอกสารคู่มือการนิเทศ หรือวิธีการอื่นๆ โดยที่วิทยากรไม่ต้องเดินทางไปนิเทศแบบตรวจเยี่ยมโรงเรียน เพื่อเป็นการประหยัดเวลาและพลังงานของผู้นิเทศ รวมทั้งควรจัดให้ผู้นิเทศหรือศึกษานิเทศมาทำการนิเทศอย่างต่อเนื่อง ตลอดเวลา

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านผลผลิต (Product)

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการ โดยสอบถามความคิดเห็นครูและผู้บริหารโรงเรียน ผลปรากฏ ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 22 ดังนี้

ตาราง 22 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการ

ด้านผลผลิต (Product)	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1) เนื้อหาสาระความรู้ในการอบรมมีความทันสมัย น่าสนใจ	4.22	0.76	มากที่สุด
2) เนื้อหาสาระการอบรมเป็นไปตามความต้องการของท่าน	4.22	0.78	มากที่สุด
3) เนื้อหาและกิจกรรมการอบรมมีประโยชน์ เพิ่มพูนประสบการณ์ให้แก่ท่าน	4.31	0.75	มากที่สุด
4) เนื้อหาสาระและกิจกรรมการอบรม สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานได้จริง	4.30	0.75	มากที่สุด
5) ท่านพอใจที่ได้เข้าร่วมในการอบรมครั้งนี้	4.34	0.76	มากที่สุด
6) ประโยชน์ และประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษาดูงาน	4.47	0.58	มากที่สุด
7) สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาดูงานไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา	4.34	0.63	มากที่สุด
รวม	4.31	0.71	มากที่สุด

จากตาราง 22 พบว่า ผลผลิตของโครงการในด้านความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม พบปัญหา อุปสรรค ของโครงการมีดังนี้

1.1 จำนวนโรงเรียนหลายแห่งไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินหลายมาตรฐาน บางโรงเรียนไม่ผ่านเกือบทุกมาตรฐาน ซึ่งต้องใช้เวลาในการสร้างความรู้ความเข้าใจ ซึ่งควรต้องใช้เวลาให้มากกว่านี้ ระยะเวลาในการนิเทศเพียง 1 วันจึงน้อยเกินไป ไม่เพียงพอต่อการให้ข้อมูล แนะนำ นิเทศ ในการนิเทศติดตามผลในภาคต่างๆ จึงแก้ปัญหาโดยการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ผู้นิเทศจากที่ต่างๆรวมทั้งจากมหาวิทยาลัยจำนวนหลายคนช่วยกันทำการนิเทศใน 1 โรงเรียน

1.1.1 นอกจากนี้ โรงเรียนบางแห่งเจ้าของหรือผู้บริหารระดับสูงสุดมีที่ท่าว่าต้องการเลิกกิจการ บางแห่งมีทัศนคติไม่ดีต่อระบบการประเมินคุณภาพ จึงไม่สนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียนเท่าที่ควร ส่งผลต่อขวัญกำลังใจแก่บุคลากรในโรงเรียนมาก ทำให้ผลของการนิเทศอาจไม่บรรลุตามที่คาดหวัง สิ่งต่างๆเหล่านี้อาจมีผลต่อการจัดทำระบบประกันคุณภาพของสถานศึกษาไม่เป็นไปตามที่โครงการคาดหวังไว้

1.1.2 โรงเรียนบางแห่งไม่เห็นด้วยกับแนวทางในการประเมินตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายนอกตามเกณฑ์ของสมศ. จึงขาดทัศนคติ ขาดแรงจูงใจในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพสถานศึกษา โรงเรียนบางแห่งงบประมาณมีจำกัด ไม่สามารถควบคุมการลาออกของครูและบุคลากรได้

บางโรงเรียนมุ่งยึดปรัชญาซึ่งเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของโรงเรียนเป็นหลัก เช่น โรงเรียนที่เน้นปลูกฝังด้านศาสนา จะหลีกเลี่ยงกิจกรรมสำหรับนักเรียนบางอย่าง จึงไม่ได้ให้ความสำคัญกับแนวการพัฒนาโรงเรียนตามระบบประกันคุณภาพของสมศ.เท่ากับแนวทางด้านศาสนา การจัดกิจกรรมในโรงเรียนไม่สนับสนุนกิจกรรมบางสาระ จึงไม่ตอบสนองต่อหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างครบถ้วน เช่น ไม่สนับสนุนการสอนดนตรี นาฏศิลป์ การเล่นกีฬาและการเล่นของเด็ก หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนบางประเภทที่เห็นว่าขัดกับหลักศาสนา

1.1.3 สถานศึกษาบางแห่งปฏิเสธการติดต่อขอความร่วมมือในขอเข้าศึกษาดูงาน

ด้านผลอื่นๆที่เกิดขึ้นกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการอบรม

ผลที่เกิดขึ้นกับครูในโรงเรียน

1. ครูมีความมั่นใจในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการสร้างแบบประเมินเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพโรงเรียน
2. ครูมีความสุขกับการจัดการเรียนการสอนและมีความกระตือรือร้นต่อการสอนมากขึ้น
3. ครูมีความมั่นใจ และคิดว่าตนเองสามารถจัดการเรียนการสอนได้ถูกต้องสอดคล้องกับแนวการปฏิรูปการศึกษามากขึ้น
4. ครูรู้สึกมีความมั่นคงในอาชีพมากขึ้น รู้สึกว่าตนเองเห็นทิศทางของโรงเรียนชัดเจน
5. ครูมีความสุขที่ได้มีโอกาสพบปะเพื่อนครูและเกิดเครือข่ายเพื่อนครูในโรงเรียนที่มีลักษณะคล้ายกัน ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน รู้สึกโลกของการทำงานกว้างขวางขึ้น
6. บางโรงเรียนรู้สึกว่าผู้บริหารโรงเรียนโดยเฉพาะเจ้าของโรงเรียนไม่ได้พยายามพัฒนาโรงเรียนให้เป็นตามเกณฑ์ประกันคุณภาพ เนื่องจากไม่ยอมส่งครูและผู้บริหารเข้ารับการอบรม ทำให้ไม่สามารถพัฒนาตนเองได้ ทั้งที่ต้องการที่จะพัฒนาและมีความคิดเห็นว่าเจ้าของโรงเรียนพยายามที่จะปิดกิจการโรงเรียน

ผลที่เกิดขึ้นกับผู้บริหารโรงเรียน

1. ผู้บริหารสามารถวางแผนพัฒนาโรงเรียนได้
2. ได้ทุ่มเทกับงานโรงเรียนมากขึ้นและตรงทิศทางมากขึ้น
3. สามารถจัดระบบงานดีขึ้น
4. เข้าใจครูและให้ขวัญกำลังใจครูมากขึ้น
5. ขอบรรจุอัตรากำลังมากเพิ่มขึ้น
6. ปรับระบบโครงสร้างการปฏิบัติงานของโรงเรียนใหม่ให้สอดคล้องกับระบบประกัน

คุณภาพ

ผลที่เกิดขึ้นกับคณะกรรมการโครงการ

1. คณะกรรมการเกิดความรู้ความเข้าใจในแนวคิดและการดำเนินโครงการระดับ

นโยบายของประเทศ ตลอดจนกระบวนการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์กับหน่วยงานทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการเกิดการตื่นตัวและกระตือรือร้นในการทำวิจัยและสร้างผลงานวิจัยเกี่ยวกับโครงการ

2. คณะกรรมการโครงการมีประสบการณ์ในการทำงานและได้รับการติดต่อและมีการขยายงานไปจัดทำโครงการในลักษณะคล้ายกันให้กับหน่วยงานอื่นๆ สังกัดอื่น รวมทั้งรับเชิญเป็นวิทยากรบรรยายและจัดกิจกรรมกับหน่วยงานภายนอกทั้งของรัฐบาลและเอกชน ในสถานศึกษาทุกระดับ ทุกสังกัด

3. เกิดการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะการทำงานความรู้ สร้างประสบการณ์ให้กับอาจารย์คนอื่นๆ ทั้งที่เป็นผู้ร่วมงาน และไม่ได้ร่วมงานโดยเฉพาะอาจารย์ใหม่ในหน่วยงานของภาควิชาและสาขาวิชาของมหาวิทยาลัยให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนางานประจำ สามารถจัดและดำเนินโครงการได้

4. เกิดความตื่นตัวในระดับบุคลากรฝ่ายสนับสนุนให้มีการพัฒนาความรู้ ทักษะความสามารถในการดำเนินงานต่างๆและการร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก

จากการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์พบข้อเสนอแนะในการจัดโครงการสรุปได้ดังนี้

จากการสอบถาม สังเกตและจากการสัมภาษณ์ ผู้เข้ารับการอบรม มีข้อเสนอแนะดังนี้

- 1) ควรได้มีโอกาสในการวางแผนและดำเนินโครงการด้วยบรรยากาศทางวิชาการ ควรขยายระยะเวลาการดำเนินการให้มากขึ้น เพื่อสามารถวางแผนอย่างรัดกุมและมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการควรมีเวลาเตรียมการทั้งด้านหลักสูตร เอกสาร สถานที่ การประชาสัมพันธ์โครงการอย่างหลากหลายและทั่วถึง โดยเฉพาะกับโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย และดำเนินการที่เกี่ยวข้องหน่วยงานภายนอกให้มากขึ้น
- 2) ควรได้มีการตรวจสอบข้อมูลพื้นฐาน เช่นตรวจสอบจังหวัด สถานที่จัดการอบรม ตรวจสอบความต้องการของสถานศึกษา ทั้งด้านเนื้อหาสาระ ระยะเวลาในการอบรม ก่อนดำเนินการอบรม
- 3) ควรกำหนดงบประมาณอย่างเพียงพอให้เพียงพออย่างสอดคล้องกับกิจกรรมและจำนวนผู้เข้ารับการอบรม
- 4) ควรเปิดโอกาสให้สถานศึกษาที่มีผลประเมินผ่านเกณฑ์ทั้งในระดับดีและดีมากได้มีโอกาสเข้ารับการอบรมด้วย เพราะจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษามากขึ้น เนื่องจากความรู้ด้านการศึกษามีความกว้างขวางและหลากหลายมาก
- 5) ควรมีการดำเนินโครงการด้วยวิธีและกระบวนการวิจัย จะทำให้การดำเนินโครงการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น อาจารย์ ข้าราชการ ผู้ปฏิบัติงานมีผลงานวิจัยซึ่งเป็นระบบประกันคุณภาพของหน่วยงานด้วย
- 6) ควรเปิดโอกาสให้สถานศึกษาทุกแห่งได้มีโอกาสเข้ารับการอบรมในโครงการนี้ เนื่องจากเป็นความต้องการของครูและผู้บริหารสถานศึกษา

- 7) ในการนิเทศและติดตามผล ผู้นิเทศควรเป็นผู้เข้าใจเรื่องระบบประกันคุณภาพของสถานศึกษาทุกระดับ ทุกประเภทเป็นอย่างดี ต้องสามารถแยกแยะและกำหนดบทบาทระหว่างการเป็นผู้ประเมินกับผู้นิเทศได้อย่างเหมาะสมและเป็นกัลยาณมิตร
- 8) หน่วยงานต้นสังกัดคือ สช ควรเป็นผู้ติดต่อประสานงานกับโรงเรียนในกรณีการส่งผู้เข้าอบรม การติดต่อขอความร่วมมือจากสถานศึกษาให้เข้าศึกษาดูงาน
- 9) ควรมีการอบรมในลักษณะนี้ให้มากขึ้น ขอให้มีการอบรมแบบนี้เพิ่ม ดีกว่าให้สำนักงานเขตหรือสถานศึกษาจัดการอบรม เนื่องจากวิทยากรมีความรู้เชี่ยวชาญ น่าเชื่อถือ ผู้เข้าอบรมมีความสุข ครูประสงค์จะศึกษาต่อเนื่องจากผู้เข้าอบรมได้รับประสบการณ์ตรง สามารถนำไปใช้ปฏิบัติงานได้จริง หัวข้อที่ควรอบรมในรุ่นต่อไป ควรเป็น ดังนี้

- 1) หัวข้อ สารการอบรม
- 2) การทำวิจัยในชั้นเรียน
- 3) การอบรมเรื่องการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย
- 4) การอบรมเรื่องการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตาม

หลักสูตรกลุ่มสาระต่าง ๆ ทุก ๆ กลุ่มสาระ

- 5) การอบรมเรื่องการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการคิด การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ
- 6) การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ การจัดทำสื่อการสอน แผนการสอน
- 7) การวัดและประเมินผล การจัดทำข้อสอบ ทุกกลุ่มสาระ
- 8) การศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ
- 9) สถานที่อบรม ควรสามารถกำหนดสถานที่ศึกษาได้ในจังหวัดใกล้เคียงและเป็นไปตามความต้องการของผู้เข้ารับการอบรม
- 10) การนิเทศและการติดตามผล

- การนิเทศและการติดตามผลมีประโยชน์ต่อทางโรงเรียนมาก โรงเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์โดยตรง วิทยากรหรือผู้นิเทศให้คำแนะนำได้ตรงประเด็น สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เห็นปัญหาและแนวทางเฉพาะของโรงเรียนได้ชัดเจน ควรมีการนิเทศให้มากขึ้นกว่านี้ โดยเพิ่มจำนวนวันนิเทศให้มากขึ้น

ทั้งนี้ เวลาในการจัดอบรมควรจะเป็นในช่วงเวลาปิดภาคเรียนจึงจะเหมาะสมกว่าและสะดวกนี้ มากกว่า

ผลข้างเคียงอื่นที่เกิดขึ้นกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารผลการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการเปรียบเทียบกับผลการประเมินก่อนการเข้าร่วมโครงการ

จากรายงานวิจัยของสำนักบริหารงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2554) พบข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับสถานศึกษาเอกชนประเภทสามัญศึกษา ดังนี้

การประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาเอกชนจากสถานศึกษาทั้งหมด 2,216 แห่ง (สามัญศึกษา 1,959 แห่ง และอาชีวศึกษา 257 แห่ง) โดยมีผลวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาประเภทสามัญศึกษา สรุปได้ดังนี้

1.1 สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเอกชน พบว่าสถานศึกษาประเภทสามัญศึกษาส่วนใหญ่ดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้ในระดับมาก ทุกองค์ประกอบ ยกเว้นองค์ประกอบ 8 (การรายงานคุณภาพการศึกษา) ที่ดำเนินการได้ในระดับน้อย และเป็นองค์ประกอบที่สถานศึกษาทุกกลุ่มตัวแปรไม่ได้ดำเนินการมากที่สุด องค์ประกอบ 5 (การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา) เป็นองค์ประกอบที่สถานศึกษาส่วนใหญ่ดำเนินการได้ดีกว่าคือ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าทุกองค์ประกอบ สถานศึกษาที่มีครู/บุคลากรมีความรู้เรื่องการประกันคุณภาพจำนวนมากกว่าร้อยละ 80 ดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาได้ดีกว่า

สถานศึกษาทุกกลุ่มตัวแปร ส่วนสถานศึกษาที่ดำเนินงานประกันคุณภาพได้น้อยกว่าสถานศึกษาทุกกลุ่มตัวแปร คือ สถานศึกษาขนาดเล็ก สถานศึกษาที่ผู้บริหารมีความสามารถระดับปานกลาง สถานศึกษาที่มีครู/บุคลากรมีความรู้เรื่องการประกันคุณภาพจำนวนน้อยกว่าร้อยละ 50 สถานศึกษาที่เปิดสอนเฉพาะระดับก่อนประถมศึกษา และสถานศึกษาที่เปิดสอนเฉพาะระดับมัธยมศึกษา

1.2 แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพและพัฒนาสถานศึกษาเอกชน พบว่าสถานศึกษาประเภทสามัญศึกษาส่วนใหญ่มีแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพและพัฒนาสถานศึกษา คือ สถานศึกษาสร้างความตระหนักและให้ความรู้เรื่องการประกันคุณภาพแก่ครู/บุคลากรในสถานศึกษา ชุมชน/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยวิธีการจัดประชุมชี้แจง/สัมมนา พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เรื่องการดำเนินงานประกันคุณภาพโดยวิธีการศึกษา ดูงานนอกสถานที่ และมีผู้รับผิดชอบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คือ บุคคลที่ได้รับมอบหมาย สำหรับผู้รับผิดชอบการพัฒนาสถานศึกษาในเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ การนิเทศเพื่อกำกับติดตามการดำเนินงาน การตรวจสอบทบทวนคุณภาพภายใน และการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษา คือผู้บริหารสถานศึกษา ยกเว้นสถานศึกษาขนาดใหญ่ที่ผู้นิเทศเพื่อกำกับติดตามการดำเนินงาน คือหัวหน้าฝ่าย/หัวหน้าหมวด/หัวหน้าระดับ สำหรับวิธีการตรวจสอบใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรม/กระบวนการทำงาน และการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในใช้วิธีประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง มีการนำผลที่ได้จากการประเมินและรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีไปใช้พัฒนาสถานศึกษาในเรื่องต่างๆ คือ ใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน ปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา พัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา ปรับปรุงการบริหารจัดการ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และพัฒนามาตรฐานสถานศึกษา สำหรับมาตรฐานที่สถานศึกษาใช้ในการจัดทำรายงานประเมินตนเองคือมาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ยกเว้นสถานศึกษาขนาดใหญ่ที่ใช้มาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา และมีการเผยแพร่รายงานการประเมินตนเองไปยังหน่วยงานต้นสังกัด/สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำหรับระบบสารสนเทศส่วนใหญ่จัดในรูปแบบเอกสารและมีผู้รับผิดชอบงานระบบสารสนเทศ คือคณะกรรมการ/คณะทำงานจัดทำข้อมูล

1.3 ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานประกันคุณภาพและพัฒนาสถานศึกษาเอกชน พบว่า สถานศึกษาประเภทสามัญศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานประกันคุณภาพ การศึกษามากที่สุด คือ ภาระงานของผู้บริหาร/ครู/บุคลากรมีมากจนไม่สามารถปฏิบัติงานทุกงานที่ได้รับ มอบหมายได้ดี รองลงมาคือ ผู้บริหาร/ครู/บุคลากรไม่เข้าใจการจัดเตรียมเอกสาร/หลักฐานต่างๆ สำหรับการประเมินภายนอก ผู้บริหาร/ครู/บุคลากรมีความรู้ความสามารถไม่เพียงพอต่องานที่รับผิดชอบ งบประมาณไม่เพียงพอต่อการพัฒนาคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานที่สถานศึกษากำหนดและการ ชี้แจง/การให้ความรู้เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาจากแหล่งต่างๆ ไม่ตรงกันทำให้สถานศึกษาสับสน

1.4 ความต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า สถานศึกษาประเภทสามัญศึกษาส่วนใหญ่ต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยเหลือด้านการพัฒนาบุคลากรมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านเอกสาร ด้านบุคลากร/วิทยากร และด้านการนิเทศจากต้นสังกัดตามลำดับ และความต้องการความช่วยเหลือทั้ง 4 ด้านนั้น ต้องการให้ช่วยเหลือในเรื่องการดำเนินงานประกันคุณภาพ การศึกษาภายในและภายนอกมากที่สุด รองลงมาคือ การจัดกิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา/สาระการเรียนรู้ เทคนิคการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง การ จัดเตรียมเอกสารข้อมูล/สารสนเทศ การจัดทำรายงานการประเมินตนเอง/รายงานประจำปี รวมทั้ง ต้องการการนิเทศจากต้นสังกัดเป็นระยะๆ สำหรับหน่วยงานที่สถานศึกษาต้องการให้เข้าไปช่วยเหลือ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา มหาวิทยาลัย ศึกษานิเทศก์ หน่วยงานของรัฐในเขตพื้นที่ และต้องการให้มีการช่วยเหลือ ระหว่างสถานศึกษาด้วยกัน

1.5 ความพร้อมรับการประเมินภายนอกของสถานศึกษาเอกชน พบว่า สถานศึกษาประเภทสามัญศึกษาส่วนใหญ่มีการเตรียมความพร้อมรับการประเมินภายนอกได้ในระดับน้อย มีรายการ ที่ดำเนินการได้ในระดับมาก คือ การชี้แจงทำความเข้าใจแนวทางการประเมินภายนอกแก่บุคลากรใน สถานศึกษา และสถานศึกษาที่มีการเตรียมความพร้อมได้มากกว่าสถานศึกษาทุกกลุ่ม คือสถานศึกษา ขนาดใหญ่ และสถานศึกษาที่เปิดสอนถึงระดับมัธยมศึกษา ซึ่งมีการดำเนินงานทุกรายการอยู่ในระดับ มาก ส่วนสถานศึกษาที่มีการเตรียมพร้อมได้น้อยกว่าสถานศึกษาทุกกลุ่ม คือ สถานศึกษาขนาดเล็ก สถานศึกษาที่เปิดสอนเฉพาะระดับก่อนประถมศึกษา และเปิดสอนเฉพาะระดับมัธยมศึกษาซึ่งมีการ ดำเนินงานทุกรายการอยู่ในระดับน้อย

1.6 ผลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเอกชน พบว่า สถานศึกษาประเภทสามัญศึกษาส่วนใหญ่ผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในมีระดับคุณภาพที่สูงขึ้นกว่าเดิมทุกด้าน คือ ด้านผู้เรียนในเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการสอบโดยใช้แบบทดสอบมาตรฐานระดับชาติ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และผลงานของผู้เรียนได้รับการยกย่อง แต่จำนวนสถานศึกษาที่มีผลการสอบ โดยใช้แบบทดสอบมาตรฐานระดับชาติสูงขึ้นมีเพียงร้อยละ 52.6 และ 54.1 เท่านั้น ด้านครูในเรื่อง การทำงานเป็นทีม การจัดการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลงานเป็นที่ยอมรับ มีเจตคติที่ดีต่อ วิชาชีพครู การพัฒนาตนเอง และการวิจัยในชั้นเรียน แต่จำนวนสถานศึกษาที่ครูมีผลงานวิจัยในชั้น เรียนสูงขึ้นมีเพียงร้อยละ 52.4 และ 51.9 เท่านั้น ด้านผู้บริหารในเรื่อง ภาวะผู้นำ ความเป็น

ประชาธิปไตย การพัฒนาตนเอง การยอมรับจากบุคลากรในสถานศึกษาและบุคคลภายนอก ด้านสถานศึกษาในเรื่อง การพัฒนาแบบทั่วทั้งโรงเรียน (School wide) การพัฒนาบุคลากร และความเชื่อถือ/ศรัทธาจากภายนอก และด้านชุมชน/ผู้ปกครองในเรื่องความร่วมมือกับสถานศึกษา และความพึงพอใจในผลงานของสถานศึกษา

ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน โดยกลุ่มวิชาการ กลุ่มงานโรงเรียนสามัญศึกษาได้จัดทำเอกสารข้อมูลผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสองของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ระหว่างปี พ.ศ. 2549-2553 พบว่ามีโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสองรวมทั้ง 2,600 โรงเรียน ได้รับการรับรองทั้งหมด 2,222 โรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 85 และไม่ได้รับการรับรอง 378 โรงเรียน ส่วนในปีพ.ศ. 2554 มีโรงเรียนเอกชนที่ไม่ผ่านการประเมินการประกันคุณภาพเหลือเพียง 27 โรงเรียน

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาที่ต่ำกว่าเกณฑ์ในด้านต่างๆ ดังนี้

- 1) เพื่อประเมินบริบทเกี่ยวกับจุดประสงค์และข้อกำหนดของโครงการเพิ่มประสิทธิภาพ สถานศึกษาที่ต่ำกว่าเกณฑ์
- 2) เพื่อประเมินปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินโครงการเกี่ยวกับ หลักสูตรฝึกอบรม วิทยากร สิ่งอำนวยความสะดวก การจัดบริการและสวัสดิการต่างๆ
- 3) เพื่อประเมินของกระบวนการดำเนินโครงการเกี่ยวกับ รูปแบบการจัดการอบรม เนื้อหาสาระและกิจกรรมการอบรม การศึกษาดูงาน และการนิเทศติดตามผล การกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้ารับการอบรมและสถานศึกษาที่ได้รับการนิเทศติดตามผล
- 4) เพื่อประเมินผลผลิตที่เกิดจากโครงการ ได้แก่ ความรู้ ความพึงพอใจ ของผู้เข้าร่วมโครงการ การนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการทำงาน

ประโยชน์และความสำคัญของการวิจัย

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาที่ต่ำกว่าเกณฑ์ ตามแผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็งของรัฐบาล นับเป็นครั้งแรกที่จัดขึ้นในประเทศไทยและเป็นโครงการที่มุ่งไปสู่เป้าหมายโรงเรียนเอกชนโดยตรง โครงการนี้ได้ก่อให้เกิดความตื่นตัว และกระตุ้นความสนใจไปในวงการศึกษาในอันที่จะร่วมมือกันพัฒนาโรงเรียนเอกชนให้ประสิทธิภาพ โดยพิจารณาเฉพาะโรงเรียนมีผลการประเมินคุณภาพต่ำกว่าเกณฑ์ อันเป็นการมุ่งให้ความสำคัญและเพื่อที่จะแก้ไขไปหาให้ตรงจุดอย่างแท้จริง ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย และยืดหยุ่น เหมาะสม สอดคล้องกับกิจกรรมที่จัดขึ้นในโครงการ เพื่อหาแนวทางในการจัดหรือสนับสนุนโครงการที่มีลักษณะเช่นนี้ในอนาคตต่อไป ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการจึงมีดังนี้

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นประโยชน์และมีความสำคัญในเชิงวิชาการ คือ เป็นการประเมินโครงการแบบบูรณาการ โดยใช้กระบวนการวิจัยทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) มีวิธีการประเมินประเมินและใช้เครื่องมือประเมินที่หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลที่รอบด้าน สุ่มลึกและตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ผลการวิจัยสามารถนำไปเป็นแนวทางและเป็นข้อเสนอแนะในการจัดทำและกำหนดนโยบายการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน สำหรับสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และหน่วยงานทางการศึกษาอื่นๆ ในด้านการวางแผนพัฒนาโรงเรียน พัฒนาการจัดการเรียนรู้ และการสร้างเครื่องมือเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ครูและหน่วยงานทางการศึกษา นำไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนของชาติให้เหมาะสม สามารถพัฒนาและยกระดับคุณภาพของสังคมไทยและสามารถใช้อ้างอิงในการจัดการเรียนรู้ของสถาบันทางการศึกษา

2. ความสำคัญในทางปฏิบัติ ผลการวิจัยฉบับนี้จะทำให้สำนักบริหารงานคณะกรรมการ

ส่งเสริมการศึกษาเอกชน ตลอดจนสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 200 โรง สามารถวางแผนพัฒนาโรงเรียน สามารถจัดการบริหารตามระบบประกันคุณภาพสถานศึกษา ครูมีความรู้ ความเข้าใจ ในการจัดการเรียนรู้ และการสร้างแบบวัดและประเมินการคิดวิเคราะห์ เป็นแนวทางสำหรับครูเพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ครูในโรงเรียนทุกสังกัด ทุกระดับ โดยเฉพาะระดับประถมศึกษาทุกแห่ง หน่วยงานทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานักวิจัยและนักวิชาการทางการศึกษาสามารถนำผลการงานวิจัยไปใช้เผยแพร่และอ้างอิงได้ ครูในโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกแห่ง ทุกสังกัด นิสิต นักศึกษา อาจารย์คณะวิชาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา หน่วยงานทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ การทำวิจัย การประยุกต์ใช้ ตลอดจนนักวิจัยและนักวิชาการทางการศึกษาสามารถนำผลจากการศึกษาไปใช้อ้างอิงและขยายผล

3. ในการดำเนินการโครงการใดๆ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการประเมินผลโครงการ เพื่อได้รับข้อมูลสารสนเทศ องค์ความรู้จากการประเมินโครงการในด้านต่างๆ เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการดำเนินการต่างๆ ให้ก้าวหน้ามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผลการวิจัยจะทำให้ทราบว่า สภาพการณ์ของโครงการเป็นอย่างไร ข้อมูลที่ได้จะเป็นเครื่องบ่งชี้ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามโครงการอย่างมีระบบและมีหลักการ ช่วยชี้ให้เห็นข้อดีและข้อบกพร่องของโครงการ สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สามารถตัดสินใจและปรับปรุงโครงการในโอกาสต่อไป ทั้งยังเป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานอื่นในการวางแผนดำเนินงานโครงการที่มีลักษณะคล้ายกันให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป จะทำให้คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในฐานะผู้รับผิดชอบโครงการ และหน่วยงานอื่นจะได้นำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข ในการดำเนินโครงการในโอกาสต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังเป็นแนวทางในการวางแผนแก่โครงการอื่นที่มีลักษณะคล้ายกัน

ขอบเขตของการวิจัย

เป็นการประเมินแบบซิปป์ (CIPP Model) เนื่องจากการประเมินแบบซิปป์ให้ความสำคัญ ต่อเนื่องในการเก็บข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการวินิจฉัยและตัดสินใจเลือกแนวทางที่จะดำเนินงาน โดยการประเมินจะครอบคลุมตั้งแต่เป้าหมายของโครงการ บริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการไปจนถึง ผลผลิตของโครงการทั้งหมด ทำให้สามารถได้รับข้อมูลสาระสนเทศเกี่ยวกับโครงการทั้งหมด จึงเอื้ออำนวยและเป็นประโยชน์การตัดสินใจของผู้บริหารระดับสูงในการที่จะดำเนินการต่อไป โดยมีการประเมิน ในด้านการจัดกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

1. ด้านบริบท ของโครงการ(Context) เป็นการประเมินความเหมาะสมของ จุดประสงค์ของโครงการและ ข้อกำหนด เงื่อนไข ในการจัดจ้างดำเนินโครงการของสำนักบริหารงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน กับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input) เพื่อประเมินความเหมาะสมของปัจจัยนำเข้าที่ใช้ ในการดำเนินโครงการเกี่ยวกับ ด้านเนื้อหาสาระในการอบรม ด้านสื่อ อุปกรณ์การอบรม ด้านอาคาร สถานที่ ด้านบุคลากร/วิทยากร

3. ด้านกระบวนการ (Process) เพื่อประเมินความเหมาะสมของของกระบวนการ ดำเนินโครงการเกี่ยวกับการบริหารโครงการ การเตรียมการ การปฏิบัติงานและพฤติกรรมการทำงาน ของบุคลากรฝ่ายต่างๆ การจัดกิจกรรมการอบรม การจัดกิจกรรมการศึกษาดูงาน ด้านการจัดกิจกรรม การนิเทศและติดตามผล

4. ด้านผลผลิต (Product) เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดจากโครงการ ได้แก่ ความพึงพอใจ ของผู้เข้าร่วมโครงการ การนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการทำงาน รวมทั้งผลข้างเคียงอื่น ที่เกิดขึ้น อาทิ ความตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา การ พัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาของสถานศึกษาเอกชน

วิธีการดำเนินการวิจัย

ใช้วิธีการดำเนินการวิจัยแบบบูรณาการ (Integrated approaches) ระหว่างการวิจัยเชิง ปริมาณ (Quantitative research) กับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research)

ซึ่งผู้วิจัยแบ่งการดำเนินการเป็น 4 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 การกำหนดประเด็นและเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน
- ตอนที่ 2 การจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล และกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล
- ตอนที่ 3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล
- ตอนที่ 4 การสรุปผลการประเมินโครงการ

สรุปผลการวิจัย

1. สรุปผลการประเมินด้านบริบท (Context) เกี่ยวกับข้อกำหนด ขอบเขต การ ดำเนินการ จุดประสงค์ของโครงการมีความชัดเจน สอดคล้องกับความต้องการของสังคมปัจจุบัน สามารถนำไปปฏิบัติได้ สอดคล้องกับนโยบายและแผนงานของหน่วยงาน จัดจ้างมหาวิทยาลัยศรีนคริน ทรวิโรฒ วิธีการคัดเลือกสถานศึกษา การกำหนดจังหวัดที่ต้องทำการอบรม การกำหนดกิจกรรมใน โครงการ จำนวนวันในการอบรม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

อย่างไรก็ตาม ตามนับแต่วันจัดทำสัญญาในการจัดจ้างดำเนินโครงการ มีระยะเวลา ดำเนินโครงการเพียง 6 เดือน ถือว่าน้อยมากและทำให้เร่งรีบในการปฏิบัติการปฏิบัติงานมีความรีบเร่ง หัวข้อ และเนื้อหาสาระการอบรมได้ถูกกำหนดไว้แล้วตาม TOR ทำให้คณะกรรมการโครงการไม่มี โอกาสในการวางแผนและพัฒนาหลักสูตรและเนื้อหาสาระด้วยตนเองตามหลักการทางวิชาการ

อย่างไรก็ตาม ผลการประเมินจากแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อกำหนดต่างๆนั้น นับตั้งแต่ เงื่อนไขในการจัดจ้างดำเนินโครงการ จุดประสงค์ของโครงการ การดำเนินการโดยสำนักงานส่งเสริม การศึกษาเอกชนจัดจ้างมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ การกำหนดกิจกรรมในโครงการ มีความ เหมาะสม ระดับมากที่สุด ส่วน ความสอดคล้องของโครงการกับนโยบายและแผนงาน วิธีการคัดเลือก โรงเรียนเข้าร่วมโครงการ จังหวัด/สถานที่ทำการอบรม จำนวนวันในการอบรม มีความเหมาะสม ระดับ มาก ในภาพรวมด้านบริบทมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

การกำหนดการอบรมกิจกรรม ๆ ละ 4 รุ่นๆละ 200 คน ใน 8 จังหวัด มีความยุ่งยากในเชิงปฏิบัติ เนื่องจาก สถานที่อบรมตามที่กำหนดตามจังหวัดต่างๆ ไม่เป็นไปตามความต้องการของผู้เข้าอบรม ใกล้เคียง ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และการเดินทางไม่สะดวก การเตรียมการต้องใช้โรงแรมขนาดใหญ่ (เพราะข้อกำหนด ขอบเขต (TOR : Term of Reference) ในการจัดจ้างการดำเนินโครงการ กำหนดผู้เข้าอบรมไว้ 200 คน) ซึ่งมีราคาแพง ในขณะที่งบประมาณมีจำนวนจำกัด จึงมีความลำบากในการหาสถานที่ในการจัดอบรม เพราะโรงแรมไม่มีความพร้อมทั้งด้านขนาด สื่อวัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่รับประทานอาหารสำหรับคน 200 คน

การกำหนดสถานที่ศึกษาดูงานในจังหวัดเชียงใหม่และกรุงเทพฯเพียง 2 จังหวัด ทำให้การดำเนินโครงการขาดความยืดหยุ่น ผู้ดำเนินโครงการสามารถเลือกสถานศึกษาเพื่อเข้าศึกษาดูงานได้น้อย และโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์ไม่ให้ความร่วมมือในการอนุญาตเข้าศึกษาดูงาน รวมทั้ง ผู้บริหารส่วนใหญ่ไม่ประสงค์จะไปศึกษาดูงานต่างจังหวัด แต่มีความต้องการศึกษาดูงานในโรงเรียนใกล้บ้าน หรือใกล้สถานที่อบรม เป็นเหตุทำให้มีผู้ประสงค์ไปศึกษาดูงานน้อย ทำให้คณะกรรมการดำเนินโครงการต้องปรับแผนการจัดกิจกรรมการศึกษาดูงานใหม่ จึงสามารถดำเนินกิจกรรมบรรลุตามเป้าหมายตามที่กำหนดไว้

โครงการและกิจกรรมการอบรมตามข้อกำหนด มีความซ้ำซ้อนในเนื้อหาสาระ และตัวผู้เข้ารับการอบรมกับโครงการอื่น เป็นเหตุให้สถานศึกษา ครู ผู้บริหารเกิดความสับสน เข้าใจผิดคิดว่า เป็นโครงการเดียวกัน จึงไม่สมัครเข้าร่วมอบรม ครูและผู้บริหารบางคนเดินทางไปสถานที่อบรมผิดสถานที่

2. สรุปผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นของครูและผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับโครงสร้างและเนื้อหา/หัวข้ออบรม/กิจกรรมในหลักสูตร พบว่า เนื้อหาสาระที่ใช้ในการอบรมและด้านวิทยากรมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ส่วนด้านวัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ที่ใช้ในการอบรมมีความเหมาะสมในระดับมาก ในภาพรวมด้านปัจจัยเบื้องต้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ส่วนปัญหาและข้อเสนอนี้ ครูและผู้บริหารโรงเรียนซึ่งเป็นผู้เข้าร่วมการอบรม มีปัญหาเกี่ยวกับสถานที่อบรมอยู่ไกลใช้ระยะเวลาเดินทางนานมาก และเสนอนี้ว่าควรมีเนื้อหาสาระการอบรมด้านการศึกษาของเด็กปฐมวัย

3. สรุปผลการประเมินด้านกระบวนการ (Process) ดำเนินโครงการ

3.1 การบริหารโครงการ มีการเตรียมการของคณะกรรมการดำเนินงาน และเจ้าหน้าที่ โดยได้มีการประชุมปรึกษาหารือระหว่างมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒและสำนักบริหารการศึกษาเอกชนเป็นระยะ จนกระทั่ง มีการลงนามในข้อตกลงความร่วมมือ และมีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินการ แต่ละฝ่าย มีการชี้แจง กรรมการ ที่รับผิดชอบ ประชุมชี้แจงวิทยากรด้านแนวทางการจัดการอบรม มีการประชาสัมพันธ์ ประสานงานกับโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย จัดเตรียมรับสมัคร บันทึกข้อมูลครูและสถานศึกษา เอกสารการลงทะเบียนและจัดเตรียมคู่มือเอกสารในการอบรมแจกให้ผู้เข้ารับการอบรมก่อนการอบรม การวางโครงการและวางแผนการดำเนินการแต่ละกิจกรรมล่วงหน้าโดยมีการประชุมปรึกษาหารือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องแต่ละฝ่ายอย่างต่อเนื่อง ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องทั้ง

วิทยากร โรงแรมที่พัก สถานศึกษาอย่างใกล้ชิด รวมทั้งจัดเตรียมแผนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ คน เตรียมเนื้อหาสาระ พาหะนะ สถานที่ จัดกิจกรรมการอบรมอย่างเป็นขั้นตอน

3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรฝ่ายต่างๆ การประสานงาน การดำเนินการจัดกิจกรรมต่างๆ โดยสอบถามความคิดเห็นครูและผู้บริหารโรงเรียน พบว่า

- **ด้านกิจกรรมการจัดการอบรมทุกกิจกรรม** ในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก โดยเฉพาะด้านเนื้อหาสาระในการอบรม ความรู้ความสามารถของวิทยากร มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด

สำหรับ ปัญหา อุปสรรค ผลเสียและข้อเสนอแนะในด้านกระบวนการ โครงการอบรม ซ้ำซ้อน เป็นเหตุให้สถานศึกษา ครู ผู้บริหารเกิดความสับสน เข้าใจผิดคิดว่าเป็นโครงการเดียวกัน จึงไม่สมัครเข้าร่วมอบรมเพราะได้รับการอบรมไปแล้ว หรือไม่ก็จะสมัครไปอบรมในสถานศึกษาที่สถานศึกษาตั้งอยู่ จึงไม่เป็นไปตามสถานที่ที่มีการกำหนดไว้แล้วตามเงื่อนไข และเมื่อมีการจัดอบรม วัน เวลา ตรงกัน ครูและผู้บริหารบางคนเดินทางไปสถานที่อบรมผิดสถานที่

การจัดกิจกรรมในหลักสูตรที่กำหนดก็ยังไม่ครอบคลุม ยังมีไม่เพียงพอ ไม่ตอบสนองต่อความต้องการความต้องการและความจำเป็นของโรงเรียน สถานที่ไม่เหมาะสมกับจำนวนผู้เข้ารับการอบรม 200 คน บรรยากาศไม่เหมาะสม ไม่มีสถานที่รองรับในการรับประทานอาหารว่างและกลางวัน ต้องใช้ห้องประชุมแทน และบางโรงแรมไม่มีเครื่องฉาย LCD เพียงพอต่อการแยกอบรมเป็นกลุ่ม จะต้องยืมหรือต้องเช่ามาจากที่อื่นหรือเช่าของโรงแรมซึ่งมีราคาแพง ทำให้ไม่สามารถอำนวยความสะดวกให้กับวิทยากรและผู้เข้ารับการอบรมได้เพียงพอ ตลอดจนทำให้ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นมากโดยไม่จำเป็น ในขณะที่จำเป็นต้องประหยัดค่าใช้จ่าย จึงต้องเสียบประมาณค่าเช่าเพิ่มเติม

- **ด้านกิจกรรมการศึกษาดูงาน** พบว่า สถานที่ศึกษาดูงานมีความเหมาะสม ผู้เข้าศึกษาดูงานได้รับประโยชน์คุ้มค่าจากการศึกษาดูงานและสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาต่อไปได้เป็นอย่างดี ผู้ศึกษาดูงานมีความพึงพอใจในการศึกษาดูงานในระดับมากที่สุด ทุกด้าน ยกเว้นในด้านจำนวนวัน เวลา ในการศึกษาดูงานเหมาะสมที่ผู้ศึกษาดูงานมีความพึงพอใจในระดับมาก

การที่กำหนดกิจกรรมการศึกษาดูงานในจังหวัดเชียงใหม่และกรุงเทพฯ เพียง 2 จังหวัด ไม่เหมาะสมเพราะไกลจากบ้านและไกลจากสถานที่จัดฝึกอบรมมาก จึงทำให้ผู้บริหารเข้าศึกษาดูงานน้อย ผู้ดำเนินโครงการจึงต้องปรับแผนกิจกรรมการศึกษาดูงานใหม่โดยให้มีการศึกษาดูงานในจังหวัดที่มีการอบรมและทำการศึกษาดูงานหลังจากเสร็จสิ้นการอบรมทันที อย่างไรก็ตามในการดำเนินงาน สถานศึกษาบางแห่งปฏิเสธการติดต่อขอความร่วมมือในขอเข้าศึกษาดูงาน

- **ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศและติดตามผล** การนิเทศและการติดตามผลมีประโยชน์ต่อทางโรงเรียนมาก โรงเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์โดยตรง วิทยากรหรือผู้นิเทศมีความรู้เหมาะสม สามารถให้คำแนะนำได้ตรงประเด็น สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เห็นปัญหาและแนวทางเฉพาะของโรงเรียนได้ชัดเจน ควรมีการนิเทศทุกโรงเรียน และเพิ่มวันเวลานิเทศให้มากขึ้น

กว่านี้ หรือจัดประชุม สัมมนาการนิเทศ หรือแจกจ่ายเอกสารคู่มือการนิเทศ โดยวิทยากรไม่ต้องเดินทางไปในที่เพื่อเป็นการประหยัดเวลา เงิน และพลังงาน

4. สรุปผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการ (Product) สรุปได้ ดังนี้

ครูและผู้บริหารโรงเรียนมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด โดยพบว่าโครงการมีประโยชน์ คุ่มค่าสอดคล้องกับความต้องการ สามารถนำไปใช้ในการทำงานได้ ผู้เข้าร่วมโครงการมีความ ความพึงพอใจในเนื้อหาสาระ ประโยชน์ ความคุ้มค่าสอดคล้องกับความต้องการ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการทำงาน ครูและผู้บริหารโรงเรียนมีความมั่นใจในการทำงาน, มั่นใจในความสามารถในการเพิ่มประสิทธิภาพโรงเรียน กล่าวคือ

ผลที่เกิดขึ้นกับครูในโรงเรียน

ครูมีความมั่นใจในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการประเมินเพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ ครูมีความสุข มั่นใจในการจัดการเรียนการสอนและมีความกระตือรือร้นต่อการสอน รู้สึกมีความมั่นคงในอาชีพมากขึ้น รู้สึกว่าตนเองเห็นทิศทางของโรงเรียนชัดเจน โครงการมีประโยชน์ คุ่มค่าสอดคล้องกับความต้องการ สามารถนำไปใช้ในการทำงานได้ดี

ผลที่เกิดขึ้นกับผู้บริหารโรงเรียน

ผู้บริหารสามารถวางแผนพัฒนาโรงเรียนได้ ทุ่มเทกบังงานโรงเรียนมากขึ้นและตรงทิศทางมากขึ้น สามารถจัดระบบงานดีขึ้น เข้าใจครูและให้ช่วยกำลังใจครูมากขึ้น สามารถปรับระบบโครงสร้างการปฏิบัติงานของโรงเรียนใหม่ให้สอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพ

ผลที่เกิดขึ้นกับคณะกรรมการโครงการ

คณะกรรมการโครงการมีประสบการณ์ในการทำงานและได้รับการติดต่อและมีการขยายงานไปจัดทำโครงการในลักษณะคล้ายกันให้กับหน่วยงานอื่นๆ สังกัดอื่น รวมทั้งรับเชิญเป็นวิทยากรบรรยายและจัดกิจกรรมกับหน่วยงานภายนอกทั้งของรัฐบาลและเอกชน ในสถานศึกษาทุกระดับ ทุกสังกัด เกิดการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะการทำงานความรู้ สร้างประสบการณ์ให้กับอาจารย์คนอื่นๆ เกิดความตื่นตัวในระดับบุคลากรฝ่ายสนับสนุนให้มีการพัฒนาความรู้ ทักษะ เกิดการตื่นตัวและกระตือรือร้นในการทำวิจัยและสร้างผลงานวิจัยเกี่ยวกับโครงการ

ระยะเวลาในการนิเทศเพียง 1 วันจึงน้อยเกินไป ไม่เพียงพอต่อการให้ข้อมูล แนะนำ นิเทศในการนิเทศติดตามผลในภาคต่างๆ โรงเรียนบางแห่งมีแนวโน้มจะเลิกกิจการ และมีทัศนคติไม่ดีต่อระบบการประเมินคุณภาพ ไม่เห็นด้วยกับแนวทางในการประเมินตามมาตรฐานการประกันคุณภาพภายนอกตามเกณฑ์ของสมศ. จึงขาดทัศนคติ ขาดแรงจูงใจในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพสถานศึกษา โรงเรียนบางแห่งงบประมาณมีจำกัด ไม่สามารถควบคุมการลาออกของครูและบุคลากรได้ บางโรงเรียนมุ่งยึดปรัชญาซึ่งเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของโรงเรียนเป็นหลัก เช่น โรงเรียนที่เน้นปลูกฝังด้านศาสนา จะหลีกเลี่ยงกิจกรรมสำหรับนักเรียนบางอย่าง จึงไม่ได้ให้ความสำคัญกับแนวการพัฒนาโรงเรียนตามระบบประกันคุณภาพของสมศ.เท่ากับแนวทางด้านศาสนา การจัดกิจกรรมในโรงเรียนไม่สนับสนุนกิจกรรมบางสาระ จึงไม่ตอบสนองต่อหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างครบถ้วน

ผลข้างเคียงอื่น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผลการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการเปรียบเทียบกับผลการประเมินก่อนการเข้าร่วมโครงการ จากการวิเคราะห์เอกสาร พบว่าโรงเรียนเอกชนมีผลการประเมินคุณภาพสถานศึกษาเพิ่มขึ้น

อภิปรายผล

ด้านบริบทของโครงการ

นับแต่วันจัดทำสัญญาในการจัดจ้างดำเนินโครงการ มีระยะเวลาดำเนินโครงการเพียง 6 เดือน ถือว่าน้อยมากและทำให้เร่งรีบในการปฏิบัติการวางแผน และปฏิบัติงานมีความรีบเร่ง หัวข้อและเนื้อหาสาระการอบรมได้ถูกในการจัดโครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาในครั้งต่อไป กำหนดไว้แล้วตาม TOR ทำให้คณะกรรมการโครงการไม่มีโอกาสในการวางแผนและพัฒนาหลักสูตร และเนื้อหาสาระด้วยตนเองตามหลักการทางวิชาการ สิ่งเหล่านี้ มีผลต่อความสำเร็จของโครงการ ทั้งนี้ ปัจจัยของความสำเร็จในการบริหารจัดการคุณภาพของโครงการที่สำคัญลำดับ 1 คือการวางแผนโครงการ และในการวางแผนโครงการ ผู้ดำเนินโครงการจะต้องมีความเข้าใจความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมให้ชัดเจนให้ชัดเจนซึ่งไม่ใช่เรื่องง่าย

(<http://www.oknation.net> : 23 กันยายน 2555) เพราะผู้มีส่วนได้เสียของโครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์ตามโครงการวิจัยนี้ มีผู้มีส่วนได้เสียหลายกลุ่ม คือ สำนักงานคณะกรรมการบริหารและส่งเสริมการศึกษาเอกชน สถานศึกษา ครูและบุคลากรที่เข้าร่วมโครงการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะกรรมการผู้จัดและดำเนินโครงการและทีมงาน ซึ่งจะต้องทำการศึกษาความต้องการที่แท้จริงให้ถ่องแท้ จะต้องมีส่วนตอนในการวางแผนอย่างครอบคลุม จึงจะสามารถกำหนดเป้าหมายของโครงการ ส่งมอบแผนงานโครงการ กำหนดขั้นตอนและรายการดำเนินโครงการ การจัดเตรียมแผนการสนับสนุนนับแต่การใช้ทรัพยากรบุคคล วัสดุอุปกรณ์ อาคาร สถานที่ แผนการสื่อสาร การรวบรวมจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ ตลอดจนการบริหารความเสี่ยงและการจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างครบถ้วนและรอบคอบ รัดกุมเพียงพอ ทำให้การดำเนินการโครงการบางกิจกรรมมีปัญหาและมีอุปสรรคไม่บรรลุตามจุดประสงค์ที่วางไว้เท่าที่ควร

อย่างไรก็ตาม ผลการประเมินจากแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อกำหนดต่าง ๆ นั้นนับตั้งแต่เงื่อนไขในการจัดจ้างดำเนินโครงการ จุดประสงค์ของโครงการ การดำเนินการโดยสำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชนจัดจ้างมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ การกำหนดกิจกรรมในโครงการ 3 กิจกรรมคือการอบรม การศึกษาดูงานและการนิเทศติดตามผล ในภาพรวมด้านบริบทมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากนั้น สอดคล้องกับผลจากการสำรวจความคิดเห็นของครูและผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับโครงสร้างและเนื้อหา/หัวข้ออบรม/กิจกรรมในหลักสูตร ซึ่งเป็นการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น ได้พบว่า เนื้อหาสาระที่ใช้ในการอบรมและด้านวิทยากรมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ส่วนด้านวัสดุ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ที่ใช้ในการอบรมมีความเหมาะสมในระดับมาก ในภาพรวมด้านปัจจัยเบื้องต้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากการอบรมมีเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับเกณฑ์การประกันคุณภาพของสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาได้คะแนนประเมินอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ ทำให้สถานศึกษา

โดยครูและบุคลากรทางการศึกษาจะต้องพยายามดำเนินการให้ผ่านเกณฑ์การประเมิน หลักสูตรและสาระเนื้อหา อบรมเมื่อมีความสอดคล้องกับมาตรฐานประกันคุณภาพศึกษา มาตรฐานที่ 3 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตัวบ่งชี้ที่ 4 ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น ผู้เรียนมีความสามารถด้านการคิด ตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ตัวบ่งชี้ที่ 6 ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐานที่ 2 การบริหารจัดการศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ 7 ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและการพัฒนาสถานศึกษา ผลการส่งเสริมพัฒนาสถานศึกษาเพื่อยกระดับมาตรฐานรักษามาตรฐาน และพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา มาตรฐานที่ 4 การประกันคุณภาพภายใน พัฒนาการของการประกันคุณภาพภายในโดยสถานศึกษา และต้นสังกัด สิ่งเหล่านี้จึงสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผุ้ครูและผู้บริหารโรงเรียน ประกอบสถานศึกษาที่กำหนดไว้ในโครงการเป็นสถานศึกษาที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานประกัน

คุณภาพภายนอก เนื้อหาสาระและกิจกรรมการอบรม จึงสอดคล้องกับปัญหา ความสนใจและความต้องการของครูและผู้บริหารสถานศึกษาเป็นเหตุให้มีผู้สมัครเข้ารับการอบรมมากกว่าจำนวนที่กำหนด ส่วนปัญหาและข้อเสนอแนะ ครูและผู้บริหารโรงเรียนซึ่งเป็นผู้เข้าร่วมการอบรม มีปัญหาเกี่ยวกับสถานที่อบรมอยู่ไกลใช้ระยะเวลาเดินทางนานมาก และเสนอแนะว่าควรมีเนื้อหาสาระการอบรมด้านการศึกษาของเด็กปฐมวัยเพิ่มขึ้นด้วย

การกำหนดการอบรมกิจกรรม ๆ ละ 4 รุ่น ๆ ละ 200 คน ใน 8 จังหวัด มีความยุ่งยากในเชิงปฏิบัติ สถานที่ ไกล ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และการเดินทางไม่สะดวก การเตรียมการต้องใช้โรงแรมขนาดใหญ่ ซึ่งมีราคาแพง ในขณะที่งบประมาณมีจำนวนจำกัด เนื่องจากบางโรงแรมในบางจังหวัด ไม่มีความพร้อมทั้งด้านขนาด สื่อวัสดุอุปกรณ์ และสถานที่รับประทานอาหารสำหรับคน 200 คน สถานที่ใช้ฝึกอบรมไม่เป็นไปตามหลักการในการฝึกอบรม ซึ่งมีดังนี้ (กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน. สืบค้นจาก www.google.co.th เมื่อ 27 สิงหาคม 2555)

1. สะดวกต่อการเดินทางของผู้เข้ารับฝึกอบรม
2. มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการฝึกอบรมพอสมควร เช่น ห้องพักเพียงพอ โสตทัศนูปกรณ์ และอุปกรณ์ต่าง ๆ มีสภาพพร้อมใช้งาน
3. การเลือกใช้ห้องฝึกอบรม ต้อง สามารถจัดห้องเรียนได้ตามกิจกรรม เทคนิคการฝึกอบรมที่กำหนด ปราศจากเสียงรบกวนจากภายนอก สามารถควบคุมแสงสว่างภายในห้องอบรมได้ อุณหภูมิในห้องเรียนเหมาะสมต่อการเรียนรู้

สิ่งเหล่านี้อาจเป็นปัญหาทำให้การดำเนินโครงการไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร การกำหนดสถานที่ศึกษาดูงานในจังหวัดเชียงใหม่และกรุงเทพฯเพียง 2 จังหวัด ทำให้การดำเนินโครงการขาดความยืดหยุ่น ผู้ดำเนินโครงการสามารถเลือกสถานศึกษาเพื่อเข้าศึกษาดูงานได้น้อย และโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์ไม่ให้ความร่วมมือในการอนุญาตเข้าศึกษาดูงาน รวมทั้ง ผู้บริหารส่วนใหญ่ไม่ประสงค์จะไปศึกษาดูงานต่างจังหวัด แต่มีความต้องการศึกษาดูงานในโรงเรียนใกล้บ้าน หรือใกล้สถานที่อบรม เป็นเหตุทำให้มีผู้ประสงค์ไปศึกษาดูงานน้อย ทำให้คณะกรรมการดำเนินโครงการต้อง

ด้านกระบวนการ (Process) ดำเนินโครงการ

แม้ว่าระยะเวลาในการดำเนินโครงการมีน้อย เนื่องจากมีการทำสัญญาเช่า แต่ในการบริหารโครงการ ได้มีการเตรียมการของคณะกรรมการดำเนินงาน การเตรียมการของเจ้าหน้าที่ เป็นอย่างดีก่อนมีการลงนามในข้อตกลงความร่วมมือ มีการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งจัดเตรียมแผนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน เป็นผลให้ การจัดกิจกรรมการอบรมทุกด้านมีความเหมาะสมในระดับมาก สำหรับด้านการศึกษาดูงาน พบว่า ผู้ศึกษาดูงานมีความพึงพอใจในการศึกษาดูงานในระดับมากที่สุด ทุกด้าน ยกเว้นในด้านจำนวนวัน เวลา ในการศึกษาดูงานเหมาะสมที่ผู้ศึกษาดูงานมีความพึงพอใจในระดับมาก

ด้านกิจกรรมการศึกษาดูงาน เป็นการนำผู้เข้ารับการฝึกอบรมไปศึกษายังสถานที่อื่นนอกสถานที่ฝึกอบรม เพื่อให้พบเห็นของจริง ซึ่งจะต้องเตรียมการเป็นอย่างดี เพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจได้เห็นการปฏิบัติจริง สร้างความสนใจและความกระตือรือร้น สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรม สถานศึกษาที่จัดให้ไปศึกษาดูงานนั้นมีความเหมาะสม ผู้ศึกษาดูงานได้รับประโยชน์คุ้มค่าจากการศึกษาดูงานและสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาต่อไปได้เป็นอย่างดี ผู้เข้าศึกษาดูงานมีความพึงพอใจในกิจกรรมการศึกษาดูงานระดับมากที่สุด เนื่องจากในการคัดเลือกสถานศึกษาที่จะให้การศึกษาดูงานนั้นต้องผ่านเกณฑ์การประเมินการประกันคุณภาพภายนอก อยู่ในระดับดีมาก และผู้เข้ารับการอบรมสามารถเลือกประเภทสถานศึกษาดูงานสอดคล้องกับสถานศึกษาที่ตนเองสังกัด ตลอดจนมีผู้ให้ความรู้ บรรยายต่างๆ และซักถาม นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้ศึกษา สังเกตผลงานต่างๆของครูและนักเรียน เช่นงานวิจัยในชั้นเรียน สื่อนวัตกรรมการสอน แผนการจัดการเรียนการสอน แผนกลยุทธ์หรือแผนพัฒนาโรงเรียน เป็นต้น เกณฑ์เหล่านี้จะเป็นการประกันว่าผู้เข้าศึกษาดูงานจะได้รับประสบการณ์ที่มีคุณค่าสอดคล้องกับงานที่ปฏิบัติและความต้องการมากที่สุด

การที่กำหนดกิจกรรมการศึกษาดูงานในจังหวัดเชียงใหม่และกรุงเทพฯเพียง 2 จังหวัด ไม่เหมาะสมเพราะไกลจากบ้านและไกลจากสถานที่จัดฝึกอบรมมาก ซึ่งสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกสถานอบรม ที่ว่าควรเดินทางไปสะดวก อย่างไรก็ตาม ควรให้มีการศึกษาดูงานในจังหวัดที่มีการอบรมและทำการศึกษาดูงานหลังจากเสร็จสิ้นการอบรมทันที

ด้านการจัดกิจกรรมการนิเทศและติดตามผล การนิเทศและการติดตามผลมีประโยชน์ต่อทางโรงเรียนมาก สรุปได้ คือ เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร ในด้านการวางแผนพัฒนาโรงเรียน พัฒนากลยุทธ์ พัฒนาระบบประกันคุณภาพ เป็นประโยชน์ต่อครูและบุคลากรในโรงเรียนในการพัฒนาความรู้ ความสามารถในด้านวิธีสอน การใช้สื่อและการวัดผลประเมินผล และพัฒนาพฤติกรรมการสอนของตนเองให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อันจะส่งผลให้นักเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังที่ กลิกแมน (Glickman, 1990: 5) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นงาน

เกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร การจัดครูเข้าสอน การจัดเตรียมสื่อ การอำนวยความสะดวก การพัฒนาครูและการประเมินผลการเรียน และกูด (Good 1973: 374) ซึ่งกล่าวว่า การนิเทศการศึกษา เป็นความพยายามของผู้ปฏิบัติงานทางการศึกษาในการให้ความช่วยเหลือ แนะนำครูหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาให้ปรับปรุงวิธีสอน ช่วยพัฒนาครูให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางวิชาชีพทาง สามารถเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์การสอน ปรับปรุงหลักสูตรและเลือกเนื้อหาสาระที่จะนำมาสอน พัฒนาและปรับปรุงวิธีสอนและการประเมินผลการสอน ทั้งนี้ โรงเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์โดยตรง จากวิทยากรหรือผู้นิเทศ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญได้ให้คำแนะนำที่ตรงประเด็น ชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เห็นปัญหาและแนวทางเฉพาะของโรงเรียนได้ชัดเจน ครูและผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า ควรมีการนิเทศ ติดตามผลให้มากขึ้นกว่านี้ โดยเพิ่มจำนวนวันและเวลาในการนิเทศให้มากขึ้น หรือใช้วิธีการนิเทศแบบอื่นเพื่อประหยัดเวลา เช่น การประชุมสัมมนา การแจกจ่าย เอกสาร เป็นต้น

ด้านผลผลิต

ครูและผู้บริหารโรงเรียนมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด โดยพบว่าโครงการมีประโยชน์ คุ่มค่าสอดคล้องกับความต้องการ สามารถนำไปใช้ในการทำงานได้ ทั้งนี้จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการเปรียบเทียบกับผลการประเมินก่อนการเข้าร่วมโครงการ โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการซึ่งเป็นโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพสถานศึกษาภายนอกกรอบสอง ในปี พ.ศ.2552 จำนวน 308 โรงเรียน และในปัจจุบัน โรงเรียนเหล่านั้นสามารถผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพสถานศึกษาภายนอกกรอบสาม มากขึ้น จนเหลือโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินในปัจจุบันเหลือเพียง 27 โรงเรียน จึงน่าจะเป็นตัวชี้วัดที่แสดงให้เห็นว่าผลการพัฒนาทำให้โรงเรียนมีคุณภาพดีขึ้น

ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงถึงผลสำเร็จของการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาเอกชนซึ่งดำเนินการได้ดีในหลายเรื่อง ขณะเดียวกันมีข้อค้นพบที่แสดงให้เห็นจุดอ่อนของการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเอกชน โดยเฉพาะด้านหลักการที่ให้ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษา และหลักเกณฑ์ที่กำหนดให้สถานศึกษาต้องจัดทำมาตรฐานการศึกษา ระดับสถานศึกษา จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี เสนอรายงานต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการจัดโครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาในครั้งต่อไปผลการวิจัยครั้งนี้แสดงถึงผลสำเร็จของการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเอกชนซึ่งดำเนินการได้ดีในหลายเรื่อง ขณะเดียวกันมีข้อค้นพบที่แสดงให้เห็นจุดอ่อนของการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเอกชน

จึงมีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีมาตรการและแผนปฏิบัติการเพื่อเร่งส่งเสริมสถานศึกษาเอกชนทุกแห่ง โดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดเล็ก สถานศึกษาที่เปิดสอนเฉพาะระดับก่อนประถมศึกษาและเฉพาะระดับมัธยมศึกษา ให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักการหลักเกณฑ์และวิธีการของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามกฎหมายกระทรวงอย่างชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้ และควรมีแผนการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครอง ชุมชนและสาธารณชนเข้าใจและเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ควรเร่งส่งเสริมบุคลากรของสถานศึกษาให้มีความรู้เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาให้ทั่วถึง โดยมีการประสานและร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนและสร้างความสับสนแก่สถานศึกษาและหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาเอกชนควรมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเอกชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) สำหรับปรับปรุงและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน (สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. 2547)

ในการจัดโครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาในครั้งต่อไป ควรเป็นกิจกรรมที่ควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากยังมีสถานศึกษาอีกหลายแห่งไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินเกณฑ์ประกันคุณภาพมาตรฐานสถานศึกษา หรือมีคุณภาพต่ำ หรือผ่านการประเมินคุณภาพแล้วแต่ยังมีความต้องการเสริมสร้างศักยภาพสถานศึกษาให้สูงขึ้นกว่าเดิม โดยไม่จำเป็นที่จะต้องจัดโครงการเฉพาะสถานศึกษาที่ต่ำกว่าเกณฑ์เท่านั้น เนื่องจากทุกสถานศึกษาต้องการพัฒนาคุณภาพอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งระบบการประกันคุณภาพสถานศึกษาก็มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาด้วยเนื่องจากกระแสวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้อย่างคงมีการเปลี่ยนแปลงต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระแสสังคมและการเตรียมตัวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ที่สถานศึกษาจะต้องผลิตเยาวชนให้สามารถเผชิญกับกระแสสังคมโลกใหม่ได้อย่างเข้มแข็งและมั่นคง มีทักษะและความสามารถที่เหมาะสมกับสังคมโลกยุคใหม่ จึงควรดำเนินการโครงการต่อไป โดยเฉพาะในกิจกรรมที่ถือว่าเป็นจุดเด่นของโครงการ คือการอบรมครูและผู้บริหารให้มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาการเรียนการสอนและการวางแผนพัฒนาโรงเรียน ตลอดจนการนิเทศและติดตามผลสถานศึกษา ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สถานศึกษาได้มีเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และมีโอกาสได้พบกับวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิที่ทำหน้าที่เป็นผู้นิเทศโดยตรง และให้คำแนะนำให้แก่สถานศึกษาเป็นการเฉพาะเจาะจง ทำให้ครูและผู้บริหารโรงเรียน สามารถเข้าใจและแก้ปัญหาได้ตรงจุด สามารถกำหนดแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพของสถานศึกษาได้ดีขึ้น

นอกจากนี้ควรได้มีการปรับปรุงแก้ไขในจุดอ่อนที่เกิดขึ้น ได้แก่

- 1) การดำเนินโครงการ ควรใช้เวลาเตรียมการให้มากกว่านี้เพื่อที่จะได้มีโอกาสในการวางแผนและดำเนินโครงการด้วยบรรยากาศทางวิชาการ มีเวลาวางแผนอย่างรัดกุมและมีประสิทธิภาพ ผู้เกี่ยวข้อง(คณะกรรมการดำเนินโครงการ)ได้มีเวลาการเตรียมการทั้งด้านหลักสูตร เอกสาร สถานที่ ทรัพยากร การประชาสัมพันธ์โครงการอย่างหลากหลายและทั่วถึง โดยเฉพาะกับโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายและดำเนินการที่เกี่ยวข้องหน่วยงานภายนอกได้มากขึ้น
- 2) ควรได้มีการตรวจสอบข้อมูลพื้นฐาน เช่นข้อมูลโรงเรียน ข้อมูลชุมชน สถานที่จัดการอบรม ตรวจสอบความต้องการของครูและบุคลากรทางการศึกษา สถานศึกษา ชุมชนในด้านการศึกษา ทั้งด้านเนื้อหาสาระ ระยะเวลาในการอบรม ก่อนดำเนินการอบรม
- 3) ควรกำหนดงบประมาณอย่างเพียงพอ ให้เป็นไปอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับกิจกรรม และจำนวนผู้เข้ารับการอบรม
- 4) ควรเปิดโอกาสให้สถานศึกษาทุกแห่งทุกระดับคุณภาพ ทั้งที่มีผลประเมินผ่านและไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพทั้งในระดับดีและดีมากได้มีโอกาสเข้ารับการอบรมด้วย เพราะจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษามากขึ้น เนื่องจากความรู้ด้านการศึกษามีความกว้างขวางและหลากหลายมาก มีการเปลี่ยนแปลงก้าวหน้าตลอดเวลา ควรเปิดโอกาสให้สถานศึกษาทุกแห่งได้มีโอกาสเข้ารับการอบรมในโครงการต่าง ๆ ถ้าเป็นความต้องการของครูและผู้บริหารสถานศึกษา
- 5) ควรมีการดำเนินโครงการด้วยวิธีและกระบวนการวิจัย จะทำให้การดำเนินโครงการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น จะทำให้อาจารย์ ข้าราชการ ผู้ปฏิบัติงาน มีผลงานวิจัยซึ่งเป็นระบบประกันคุณภาพของหน่วยงานด้วย
- 6) ในการนิเทศและติดตามผล ผู้นิเทศควรเป็นผู้เข้าใจเรื่องระบบประกันคุณภาพของสถานศึกษาทุกระดับ ทุกประเภทเป็นอย่างดี ต้องสามารถแยกแยะและกำหนดบทบาทระหว่างกันเป็นผู้ประเมินกับผู้นิเทศได้อย่างเหมาะสมและเป็นกัลยาณมิตร
- 7) หน่วยงานต้นสังกัดคือ สช ควรเป็นผู้ติดต่อประสานงานกับโรงเรียนในกรณีการส่งผู้เข้าอบรม การติดต่อขอความร่วมมือจากสถานศึกษาให้เข้าศึกษาดูงาน
- 8) ควรมีการอบรมในลักษณะนี้ให้มากขึ้น ขยายระยะเวลาการดำเนินการให้มากขึ้น ควรเพิ่มสาระ การอบรมควรเป็น ดังนี้
  - (1) หัวข้อ สาระการอบรม
  - (2) การทำวิจัยในชั้นเรียน
  - (3) การอบรมเรื่องการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย
  - (4) การอบรมเรื่องการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตาม
  - (5) หลักสูตรกลุ่มสาระต่างๆทุกๆกลุ่มสาระ
  - (6) การอบรมเรื่องการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการคิด การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ
  - (7) การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ การจัดทำสื่อการสอน แผนการสอน
  - (8) การวัดและประเมินผล การจัดทำข้อสอบ ทุกกลุ่มสาระ
  - (9) การศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ

(10) สถานทื่อบรม ควรสามารถกำหนดสถานทื่ศึกษาได้ในจังหวัดใกล้เคียงและเป็นไป
ตามความต้องการของผู้เข้ารับการอบรม

(11) การนิเทศและการติดตามผล

- การนิเทศและการติดตามผลมีประโยชน์ต่อทางโรงเรียนมาก โรงเรียนได้รับความรู้
และประสบการณ์โดยตรง ควรมีการนิเทศให้มากขึ้นกว่านี้ โดยเพิ่มจำนวนวัน
นิเทศให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีโอกาสเรียนรูรูปแบบการทำโครงการความ
ร่วมมือระหว่าง สองหน่วยงานในการพัฒนาสถานศึกษา ได้มีประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตรการ
อบรมและการจัดกิจกรรมการอบรม หากได้มีการวิจัยวิเคราะห์รูปแบบโครงการการดำเนินการพัฒนา
สถานศึกษาก็จะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการดำเนินโครงการและเผยแพร่แนวคิดไปสู่องค์กร
อื่นได้ต่อไป

2. ควรมีการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้และขยายผลในการดำเนินโครงการพัฒนา
คุณภาพ ประสิทธิภาพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอื่นๆหรือหน่วยงานอื่น

3. การวิจัยพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการอบรมเพื่อประสิทธิภาพสถานศึกษาต่ำกว่า
เกณฑ์ ส่วนใหญ่มีข้อจำกัดในหลายด้าน ทั้งด้านสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา จึงควรต้อง
มีการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมในการการพัฒนาสถานศึกษา เหมาะสมกับข้อจำกัดต่างๆดังกล่าว
เพื่อให้สถานศึกษาสามารถสามารถดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพได้ด้วย
ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด อาทิ การจัดการเรียนการสอนแบบรวมชั้น การพัฒนาหลักสูตรแบบรวมชั้นเป็น
ต้น การพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ด้วยวิถีธรรมชาติและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานการจัดการเรียนรู้
 เป็นต้น

ผลจากการดำเนินการโครงการในครั้งนี้ สามารถขยายผลโดยการศึกษา ทำวิจัย ในเรื่องต่างๆ
ได้ ดังนี้

1. การประเมินความสามารถในการบริหารโรงเรียนเอกชนตามมาตรฐานการประกัน
คุณภาพการศึกษาในโรงเรียน
2. การติดตามผลการปฏิบัติงานของครูและผู้บริหารที่ผ่านการอบรมตามโครงการเพิ่ม
ประสิทธิภาพสถานศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์
3. การประเมินความก้าวหน้าในการดำเนินงานพัฒนาโรงเรียน
4. การพัฒนารูปแบบการอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษา
5. การวิจัยพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาต่ำ
กว่าเกณฑ์

บรรณานุกรม

- กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน. **หลักเกณฑ์การประกันคุณภาพการฝึกอบรม** (ออนไลน์). สืบค้นจาก www.google.co.th เมื่อ 27 สิงหาคม 2555
- กฤษณชัย โพธิอาษา (2522) **การประเมินผลโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษา ประจำปีการในเขตจังหวัดสุรินทร์และศรีสะเกษ**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- โกวิทย์ ประवालพฤษ. (2523). **การประเมินโครงการ**. กรุงเทพฯ. วารสารวิจัยทางการศึกษา. 10 : 13-20 ; ธันวาคม. 2523.
- คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (ออนไลน์). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ**. สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2533 จาก <http://www.neS.D.b.go.th/plan10/index.html>.
- ดิเรก พรสีมา.(2543) **ปฏิรูปการศึกษาเป็นอย่างไร**. กรุงเทพฯ . สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- นงลักษณ์ วิรัชชัย.(2543) **พรมแดนความรู้ด้านการวิจัยและสถิติ**. ชลบุรี. เอ็มเอน คอมพิวเตอร์ ออฟเซท จำกัด
- นงลักษณ์ วิรัชชัย.(ออนไลน์). เอกสารเรื่องการสัมภาษณ์การจัดกลุ่มสนทนา [ednet.kku.ac.th/~edad/research article/FGD.doc](http://ednet.kku.ac.th/~edad/research%20article/FGD.doc) สืบค้นเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2554)
- นิตา ชูโต. (2538). **การประเมินโครงการ**. กรุงเทพฯ. หจก.พีเอนการพิมพ์ .
- บันลือ พุกษะวัน.(2534) **ยุทธศาสตร์การสอนตามแนวหลักสูตรใหม่**. กรุงเทพฯ. ไทยวัฒนาพานิช
- ประชุม รอดประเสริฐ. (2529) **การบริหารโครงการ**. กรุงเทพฯ. เนติกุลการพิมพ์.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2543) **คิดเก่ง สมองไว**. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ. โพรดักทีฟ บุคส์.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2543) **4 MAT พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน**. เอกสารประกอบคำบรรยายวิชาสมรรถภาพการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา. ระดับมหาบัณฑิต. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2543) **MI : การสอนแบบพหุปัญญา**. เอกสารประกอบคำบรรยายวิชาสมรรถภาพการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา. ระดับมหาบัณฑิต.คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประเวศ วะสี. (2541) **ปฏิรูปการศึกษา** . กรุงเทพฯ. มูลนิธิสดศรี – สฤษดิ์วงศ์.
- ประการัตน์ ประยูรวงศ์ (2534) **การประเมินผลและการศึกษาปัจจัยตามวัตถุประสงค์ ของโครงการส่งเสริมอาชีพชนบท**. วิทยานิพนธ์ คอม. บริหารอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ.

- ผะอบ พวงน้อย.(2540) **การประเมินโครงการช่างฝึกหัดเทคโนโลยี วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ**. ปรินูญาณิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรชัย เอี่ยมสาย. (2522). **การประเมินผลการปฏิบัติงานครูช่างประจำการที่ผ่านการศึกษา และฝึกอบรมตามโครงการยืมเงินเพื่อพัฒนาการศึกษาระดับช่างเทคนิค ในวิทยาลัยเทคโนโลยีอาชีวศึกษา**. วิทยานิพนธ์ คอม.ครุศาสตรครื่องกล สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- พิสนุ ฟองศรี. (2553). **การประเมินโครงการฝึกอบรม**. กรุงเทพฯ. บริษัทด้านสุขภาพการพิมพ์
- มานพ ภาษิตวิไลธรรม. (2525) **การประเมินผลโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ**. ปรินูญาณิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เทพพนม เมืองแมนและสวิงสุวรรณ. (2529) **พฤติกรรมองค์กร**. กรุงเทพฯ. ไทยวัฒนาพานิช.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2535) **ประสบการณ์วิชาชีพครู**. กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ลักขณา บรรพภาณูจน์ (2523) **การประเมินโครงการครูประจำการที่ไม่มีวุฒิ**. วิทยานิพนธ์ ปรินูญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ศักดิ์ชัย นิรัฐทวีและไพเราะ พุ่มมัน. (2542) **วิจัยกิจการเรียนรู้ 4 MAT**. กรุงเทพฯ.SR พรินต์ติ้ง.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2536) **ทฤษฎีการประเมิน**. กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สมบุรณ์ ชิตพงศ์และคนอื่น (มปป:20). **ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการประเมินโครงการ**. เอกสารอัดสำเนา
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2533) **รวมบทความทางการประเมินโครงการ**. กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุพัฒน์ สุขุมลันต์และคนอื่น ๆ. 2540: 155)
- สุพัฒน์ สุขุมลันต์และคนอื่น ๆ 2533: 55)สุพัฒน์ สุขุมลันต์และคนอื่น ๆ. (2533) “แบบจำลองที่ยึดจุดบูรณาการเป็นหลัก” **รวมบทความทางการประเมินโครงการ**: กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สำลี รักสุทธี. **ทางก้าวสู่ครูมืออาชีพ**. กรุงเทพฯ. พัฒนาศึกษา .2543.
- สุวิมล ว่องวานิช อาภรณ์ บางเจริญพงศ์และ อวยพร เรืองตระกูล . (2543) **การติดตามผลการดำเนินงานหลังครบรอบ 1 ปีของการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542**. กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. เอกสารอัดสำเนา
- สุขแก้ว คำสอน. (2549). **การประเมินโครงการส่งเสริมพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย(สพท)เขตกรุงเทพมหานคร** .

- เสนีย์ พิทักษ์อรุณภพ.(2524) ."**การประเมินโครงการ**". สารพัฒนาหลักสูตร. 1:41-48; ตุลาคม 2524
- โสภณ สุวรรณวงศ์. (2537). การประเมินโครงการศูนย์วิชาการเขตสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร.ปริญญาโท (กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540) **ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความสุข** : กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์ไอดีเอสแควร์ .
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540) **ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม** : กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์ไอดีเอสแควร์
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540) **ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด** :กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์ไอดีเอสแควร์
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540) **ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย : ศิลป ดนตรี กีฬา**.กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์ไอดีเอสแควร์
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540) **ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย การฝึกฝนกาย วาจา ใจ**.กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์ไอดีเอสแควร์
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542) **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542**. กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์พัฒนาการศึกษา .
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ .(2543) **บันทึกการศึกษาไทย**. กรุงเทพมหานคร. อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- อัมพร สุขเกษม (2532). **การประเมินโครงการสารคามพัฒนา**. ปริญญาโทการศึกษาดุขฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ
- อำนาจ นาคทัต (2534) **การประเมินผลโครงการฝึกงานนักศึกษาระดับ ปวส.สาขาวิชา ก่อสร้างของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา**.วิทยานิพนธ์ คอม.:บริหารอาชีวศึกษาและเทคนิคศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- Anderson,S.E. and Ball.1978). **The Profession and Pracetice of Program Evaluation**. Sanfrancisco: Jersey-Bass.
- Glickman,Carl D, Gordon Stephen P. and Ross-Gordon, Jovita M.(2009). The basic guide to supervision and instructional leadership. 2nded Boston: Pearson Education.
- Miller,D.C.(1991). **Hand Book of Research Design and Social Measurement**. (5 Edition). New Burry Park : Sage Publication.
- PDK National Study Committee on Evaluation, (1971). **Education Evaluation and Decision Making** . Itasca Illinois; F.E. Peacock Publishers, Inc.,
- Soumelis C.G. **Project Evaluation Methodologies and Techniques**.(1977) Paris : Unesco

Stake,R.E.(1967) “**The Countenance of Education Evaluation**”,**Teacher Colledge**

Record. 68: 523-540;April

Steel.S.M .(1973) **Contemporary Approach to Program Evaluation : Implication for Evaluating Program for Disadvantage Adults.** New York : Syracuse University
Eric Clearing House on Adult Education.

Stufflebeam, Daniel L.(1971) . **Education Evaluation and Decision Making.** Itasca, Illinois :
F.E. Peacock Publishers, Inc.

Tyler,R.W.,(1949) **Basic Principle of Curriculum and Instruction, Chicago.** *University*
of Chicago Press

ประวัติ

รองศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (Associate Professor Dr.Prapansiri Susaorat)

ตำแหน่งปัจจุบัน รองศาสตราจารย์

ที่อยู่/หน่วยงานปัจจุบัน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สุขุมวิท 23 แขวงวัฒนา เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 10110
โทร-โทรสาร 0-2435-2842 มือถือ 0-81- 648-8864 Email : prapansiri@gmail.com

ประวัติการศึกษา

ปริญญาเอก การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษาศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ.2539

ปริญญาโท ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ.2521

ปริญญาตรี การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ.2519 (เกียรตินิยมอันดับ 2)

สาขาวิชาการที่มีความชำนาญเป็นพิเศษ การศึกษา หลักสูตรและการสอน พัฒนศึกษาศาสตร์ การวิจัยในชั้นเรียน การวิจัยทางการศึกษา การจัดและฝึกอบรมทางการศึกษา การประเมินโครงการทางการศึกษา การพลศึกษา สุขศึกษาและนันทนาการ ผู้นำและกิจกรรมเยาวชน

ประวัติ ตำแหน่งงาน/กรรมการ

ภายในมหาวิทยาลัย

1. อาจารย์สาขาวิชาพลศึกษา คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. หัวหน้าภาควิชาสันตนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์สาขาวิชาการประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. ผู้ช่วยรองอธิการบดีฝ่ายกิจการพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. กรรมการบริหารงานบุคคล ประจำมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
6. กรรมการบริหารงานวิจัย ประจำมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
6. ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์
7. ประธานกรรมการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

8. ประสานกรรมการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
วิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ
9. ประสานกรรมการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
วิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ
10. คณะกรรมการกองบรรณาธิการวารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา

วิชาที่ทำการสอนในมหาวิทยาลัย

1. การเสริมสร้างศักยภาพผู้เรียน
2. ประสบการณ์วิชาชีพครู
3. การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการคิด
4. การพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อการคิดและแก้ปัญหา
5. ยุทธศาสตร์เชิงบูรณาการเพื่อสร้างสรรค์การเรียนรู้
6. ยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา
7. การฝึกผู้นำและกิจกรรมเยาวชน
8. หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้สุขศึกษาและพลานามัย
9. สัมมนาปัญหาและการวิจัยทางการประถมศึกษา
10. การวิจัยทางการประถมศึกษา
11. การศึกษาอิสระ
12. ภาคนิพนธ์ระดับสูง
13. ปัญหาและกลวิธีสอนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
14. สัมมนาการบริหารและการนิเทศการศึกษาในโรงเรียน
15. การพัฒนาหลักสูตรและการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา
16. การเสริมสร้างสมรรถภาพการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา
17. สัมมนาพฤติกรรมและพัฒนาการเด็กวัยประถมศึกษา
18. บทบาทของโรงเรียนประถมศึกษาในชุมชน

ภายนอกมหาวิทยาลัย

1. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิประจำวิทยาเขตจักรพงษ์ภูวนารถ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลภาคตะวันออก
2. กรรมการสภาวิชาการ(ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก)ประจำวิทยาเขตจักรพงษ์ภูวนารถ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลภาคตะวันออก
3. อนุกรรมการการกีฬาขั้นพื้นฐาน กีฬาเพื่อมวลชน สุขภาพและนันทนาการ

4. เลขานุการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กีฬาเพื่อมวลชน สุขภาพและ
นันทนาการ วุฒิสภา
5. เลขานุการคณะกรรมการการกีฬา วุฒิสภา
6. ผู้เชี่ยวชาญโครงการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ
7. อาจารย์พิเศษ ระดับการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการศึกษา มหาวิทยาลัย
ธุรกิจบัณฑิต
8. อาจารย์พิเศษ ระดับการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
3. อาจารย์พิเศษ และผู้เขียนตำราชุดครอบครัวและสิ่งแวดล้อม
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
4. คณะกรรมการโครงการส่งเสริมศักยภาพนักเรียนโรงเรียนกรุงเทพมหานคร
5. คณะกรรมการพัฒนาแบบทดสอบมาตรฐาน กลุ่มโรงเรียนโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะ
เซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย
6. คณะกรรมการประเมินสมรรถนะครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ
7. คณะกรรมการประเมินสมรรถนะผู้บริหารการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน
8. ประธานโครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์ โครงการความร่วมมือ
ระหว่างมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กับสำนักบริหารงานการศึกษาเอกชน
กระทรวงศึกษาธิการ ตามแผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง ปิงบประมาณ 2553
9. ผู้อ่านและประเมินผลงานเขียนทางวิชาการ วารสารมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
10. ผู้ทรงคุณวุฒิวิพากษ์หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
11. อาจารย์ที่ปรึกษาโรงเรียนเอกชนอัสสัมชัญ ธนบุรี (ศูนย์ดนตรี) โรงเรียนพระหฤทัย
คอนแวนต์ โรงเรียนปราโมชวิทยา รามอินทรา
12. กรรมการสถานศึกษาโรงเรียนพระหฤทัย คอนแวนต์
13. ประธานโครงการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนโครงการพัฒนาครูสังกัดต่างๆ เช่น
-โรงเรียนสังกัดอัครสังฆมณฑล กรุงเทพ สมาการศึกษาแคทอลิกแห่งประเทศไทย
-โรงเรียนอัสสัมชัญ คณะเซนต์คาเบรียล
-โรงเรียนในเครือคณะพระหฤทัย
14. ผู้อำนวยการโครงการ แปรนต์ แคมป์อัจฉริยะ
15. ที่ปรึกษาองค์กร สมาคมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

ผลงานทางวิชาการ

หนังสือ

1. คิดเก่งสมองไว (พิมพ์ครั้งที่ 1-2)
2. สอนอย่างไรให้คิดเป็น(พิมพ์ครั้งที่ 1-3)
3. การพัฒนาการคิด
4. การพัฒนาการคิด(พิมพ์ครั้งที่ 2-3-4 ฉบับปรับปรุง)
5. แบบฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ เล่ม 1-2
6. แบบฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ เล่ม 1-2(พิมพ์ครั้งที่ 2)
7. นันทนาการเบื้องต้น
8. นันทนาการสำหรับครู
9. ค่ายพักแรม
10. ลีลาศ
11. การสอนพลศึกษาสำหรับครูในโรงเรียนประถมศึกษา
12. สิ่งแวดล้อมทางนันทนาการ ตำรา ชุดครอบครัวและสิ่งแวดล้อม ของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

เอกสารประกอบการสอน/อบรม

1. เทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. สมองกับการเรียนรู้
3. การวิจัยในชั้นเรียน
4. การพัฒนาหลักสูตรและการจัดทำหน่วยการเรียนรู้
5. วิธีเขียนแผนการสอน
6. แผนการสอนแบบบูรณาการ
7. ทักษะการตั้งคำถาม
8. การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
9. การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน Mat พหุปัญญากับการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนแบบ 4
10. การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน
11. เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
12. การบริหารและการนิเทศทางการศึกษา
13. นวัตกรรมใหม่ในการบริหารบุคคลในองค์กร

บทความ

1. 4 Mat ลีลาการสอนของครูและพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนลงในหนังสือวันสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2544 และในวารสารศึกษาศาสตร์ ของสถาบันต่างๆ
2. การจัดการเรียนการสอนแบบ 4 Mat
3. เกมการเรียนการสอน
4. การจัดการเรียนการสอนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล
5. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
6. อื่นๆ

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

1. การปฏิรูปการเรียนรู้ : การศึกษาความรู้ เจตคติและพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู โรงเรียนสังกัดอัครสังฆมณฑล กรุงเทพฯ
2. การประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพบุคลากรทางการศึกษา
3. การพัฒนากีฬาชาติ : ประสิทธิภาพของสมาคมกีฬาสมัครเล่นแห่งประเทศไทยกับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
4. ปัญหาการฝึกสอนของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา จังหวัดเชียงใหม่
5. การประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี
6. ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
7. การปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
8. การพัฒนาแบบฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา
9. การประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพสถานศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์
10. การพัฒนาหลักสูตรสำหรับเด็กผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา (พ.ศ.2554-2556 อยู่ระหว่างดำเนินการ)
11. การพัฒนาระบบการนิเทศครูโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย (พ.ศ.2554-2556 อยู่ระหว่างดำเนินการ)